

www.fermude.com

رٲوونكر دنه وهى شه ريعه ت به
به لگه ى قورئان و سوننه ت

ئاراسه كرنى رر سياره كان
م / صلاح الدين عبدالكريم

وه لامدانه وهى رر سياره كان
د. عبداللطيف اءمء مصطفى
ءكءورا له زمانى عربى و بيروبا وه رى ئيسلامى

ءابى يه كه م

ز ٢٠١٢

ك ١٤٣٣

- ناوی کتیب: روونکردهوی شه ریععت به به لگهی قورئان و سوننهت.
- ناراسته کردنی پرسیاره کان: مامؤستا صلاح الدین عبدالکریم.
- ولآمدانهوی پرسیاره کان: د. عبداللطیف احمد مصطفی.
- له بلا و کراوه کانی: دهستهی نوسه رانی پیشین / سؤران / ژماره ۲.
- نورهی چاپ: یه که م.
- سالی چاپ: ره مه زانی ۱۴۳۳ ک.

بنکهی سه ره کی بلا و کردهوی: کتیبخانهی دیرین / سؤران

ژ. م: ۰۷۵۰۷۸۱۳۱۸۱

- بنکه کانی بلا کردهوی:

کتیبخانهی پیشین / هه ولیر
کتیبخانهی صوههیب / کویه
کتیبخانهی سیما / چه مچه مال
کتیبخانهی سوننه / سلیمانی
کتیبخانهی ئیمان / سلیمانی
کتیبخانهی زانستی به سوود / که لار
تؤمار گای شافعی / هه ولیر

www.abuabdilhaq.com

www.regayislam.com

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

پیشه‌کی

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ .

وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ ﴿سورة آل عمران ۱۰۲﴾ .

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا

كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ ﴿سورة النساء : ۱﴾ .

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ

يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ ﴿سورة الأحزاب : ۷۰ - ۷۱﴾ .

أَمَا بَعْدُ ...

فَإِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَخَيْرَ الْهُدَى هُدَى مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ) وَشَرُّ

الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا وَكُلُّ مُحَدَّثَةٍ بَدْعَةٌ وَكُلُّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ .

خوینه‌ری به‌ریژو، نه‌م په‌رتوکه‌ی به‌رده‌ست له بنچینه‌دا بریتی بوو له شانزه (۱۶) زنجیره‌ی

به‌رنامه‌ی: (روونکرده‌وی شه‌ریعت به‌به‌لگه‌ی قورئان و سوننه‌ت) ی که‌ناللی (الأثر) ی ئاسمانی که

پینکها‌توو له پرسیارو وه‌لام سه‌باره‌ت به: (مانگی ره‌مه‌زانو نه‌و شتانه‌ی که په‌یوه‌ستن پی‌وه‌ی له

به‌روژوو بوونو ته‌راویحو، لیله‌ القدر، و، ئیعتیکاف کردنو، سه‌رفتره‌و، چه‌ژنو، شه‌شه‌لان و....) له

وه‌لامدانه‌وه‌ی ماموستای به‌ریژو / د. عبداللطیف أحمد مصطفی.

جا له‌به‌ر داخوازی زوری موسلمانانو کاریگه‌ری به‌سه‌ریانه‌وه‌و گرنگی بابه‌ته‌کانو وه‌لامه‌ به

پیژو به‌هیژه‌کانی دکتوری به‌ریژو به‌پیویستمان زانی که وه‌کو په‌رتوک بلاو بکریته‌وه‌و تا سووده‌که‌ی

زیاترو بلاوتر بیت و له‌ناو خوینه‌رانی به‌ریژویشدا بمینیته‌وه‌و، هه‌ر بویه‌ چه‌ند برایه‌کی به‌ریژو خه‌مخوژ

ته‌رکی نوسینه‌وه‌ی نه‌و شانزه زنجیره‌یان گرته‌ ئه‌ستوی خو‌یان و هه‌ستان به‌ نوسینه‌وه‌ی خوای گه‌وره

پاداشتی خیره‌یان بداته‌وه‌و، پاشان منیش هه‌ستم به‌ پیدا‌چونه‌وه‌ی بو‌ نه‌وه‌ی به‌ چاپینکی پوخت بکه‌ویتنه

به‌ر ده‌ستی خوینهرانی نازیز، وه نه‌گه‌ر هه‌ر هه‌له‌و که‌موکورتی تیدا بی‌ت نه‌وا داوای لی‌خوش بوون له‌ خوای گه‌وره‌و پاشانیش لی‌بوردن له‌ ئی‌وه‌ی به‌ری‌ز ده‌که‌ین، وه به‌ پشتیوانی خوای گه‌وره‌ له‌ چاپه‌کانی تر‌دا چاک ده‌کری‌نه‌وه.

وه به‌ بو‌چونی من نه‌مه‌ ته‌ن‌ها په‌رتو‌کی‌که‌ که‌ به‌م شی‌وازه‌ پاکه‌ به‌ به‌لگه‌ی قورئان‌و سوننه‌ت رو‌کنی‌کی ئی‌سلامی تیدا روون کرای‌ته‌وه‌ به‌ تی‌گه‌یشتنی پیشینه‌ چاکه‌کانی ئوممه‌ت دور له‌ هه‌موو ده‌مارگیریه‌ک، بو‌یه‌ هیچ موس‌لمانی‌ک لی‌ی بی‌ پی‌ویست نی‌ه‌وه‌ هه‌ر که‌سی‌ک بی‌خوینیه‌وه‌ له‌هه‌ر ئاستی‌کدا بی‌ت إن شاء الله‌ سودی لی‌ ده‌بینی‌ت، بو‌ ئاموژ‌گاری‌م بو‌ موس‌لمانان نه‌وه‌یه‌ که‌ لی‌ی سودمه‌ند بن‌ إن شاء الله‌ .

داوا‌کارم له‌ خوای گه‌وره‌ پادا‌شتی هه‌موو نه‌وه‌ که‌سانه‌ ب‌دا‌ته‌وه‌ که‌ بو‌ونه‌ ه‌وی بلا‌و ک‌ردنه‌وه‌ی نه‌م په‌رتو‌که‌ به‌نرخه‌ به‌تایبه‌تی به‌ری‌ز د. عبداللطیف و نه‌وه‌ که‌سانه‌ی که‌ نه‌رکی نوسینه‌وه‌یان گ‌رت‌ه‌ نه‌ستو. و آخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی نبینا محمد و علی آله و صحبه و سلم.

صلاح‌الدین عبدالکریم

چوارشه‌مه‌ ٤ جهادی الآخرة ١٤٣٣ هـ ک

به‌رامبه‌ر ٢٥/٤/٢٠١٢ ز

پرسیاره‌کانی

مانگی ره‌م ه‌زان

۱/ مانای وشه‌ی رهمه‌زان چیبیه وه بۆچی نهم ناوه‌ی لیئراوه؟

و/ ووشه‌ی رهمه‌زان له زمانی عه‌ره‌بیدا له (رَمَضَ) هاتوو ه یاخود له (الرمضاء) هاتوو (رَمَضَ) یانی شدة الحر (الرمضاء) واته: شده‌تی گهرمایه‌ی یانی نه‌و په‌ری گهرمایه‌ی یانی که کاتیک له ده‌شتدا به‌ردوو نه‌و جو‌ره شتانه سوور ده‌بیته‌وه به هوی شده‌تی تیشکی خو‌ر کاتیک که لیبی ده‌دات زه‌وی گهرم ده‌بیت و زور خا‌ک و خول‌ وای لیدیت که گهرمدابیت بویه نه‌و مانگه به رهمه‌زان ناو‌نراوه، جاران یانی ناوی مانگه‌کان له چیبیه‌وه نراون که له عه‌ره‌بیه‌وه نه‌قل کراوه له کۆنه‌وه قه‌ده‌ری خوای په‌روه‌ردگار و ابووه که نه‌و مانگه‌ی که به رۆژوو بوون تییدا فه‌رز کرا قه‌ده‌ری خوا و ابووه که نه‌و مانگه گهرمایه‌و دنیا هم‌موی گهرم دا هاتوو وه ناو‌نرا به مانگی رهمه‌زان ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ﴾ ﴿البقرة: ۱۸۵﴾ له‌و مانگه دابوو که خوا قورئانی دابه‌زاند وه نه‌و مانگه‌ش بوو که خوای په‌روه‌ردگار که رۆژووی تییدا فه‌رز کرد ﴿فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ﴾ ﴿البقرة: ۱۸۵﴾ که‌واته دابه‌زینی قورئان و گرنگی فه‌رزبوونی رۆژوو که‌وته نه‌و مانگه‌وه که دنیا گهرمه‌و شده‌تی خو‌ر له زه‌وی ده‌دات بویه ناو‌نرا به رهمه‌زان .

۲/ مامۆستا گیان کاره‌کانی خوای گه‌وره پر له حیکمه‌ته هیج نیشیکی نییه که به‌بی

حیکمه‌ت بیت بزانی حیکمه‌ت له به‌رۆژوو بوونی مانگی رهمه‌زان چیبیه؟

و/ هیج کاریک نییه که خوای په‌روه‌ردگار نه‌مری پی کردین، هیج شتیک نییه که خوا فه‌رزی کردیت ئیلا سوودی تی‌دایه، وه هیج شتیک نییه که خوا حهرامی کردیت ئیلا نه‌و شته فه‌سادی تی‌دایه، وه رهمه‌زانیسه‌یه کیکه له‌و واجباتانه‌ی که خوای په‌روه‌ردگار له‌سه‌ر مو‌سلمانانی داناوه وه له‌به‌ر حیکمه‌تیکی زور له‌به‌ر مه‌سه‌له‌حه‌تیکی گه‌وره که هه‌موو نه‌و پادا‌شتانه خوای په‌روه‌ردگار له یه‌ک ووشه کوی ده‌کاته‌وه که له قورئانه پیرۆزه‌که‌ی دا ده‌فه‌رمووی:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾

﴿البقرة: ۱۸۳﴾ .

واته: نه‌ی ئیمانداران خوای گه‌وره رۆژووی له‌سه‌ر ئیوه داناوه هه‌ر وه‌کو چۆن له‌سه‌ر که‌سانی پیش ئیوه‌شی داناوو بۆ نه‌وه‌ی به‌ته‌قوا بن، که‌واته حیکمه‌ت له فه‌رزبوونی رۆژوو گرتنی رۆژوو له‌سه‌رمان نه‌وه شتیکه، وه له‌به‌ر چی له مانگی رهمه‌زاند فه‌رزکرا وه شتیکه‌ی تره، حیکمه‌ت له

رۆژو وه کو وتمان خوی پهروه دگار روونیکردۆته وه به پوختی ده فهرمووی: (لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) به رۆژوو بن به لکو به تهقوابن، کهواته رۆژوو وا له مروؤ ده کات که تهقوای خوی پهروه دگار بکات و نه فسی پاک کاته وه دهروونی خالص بکات بو خوی پهروه دگار و رهوشت و نه خلاقى جوان بکات، کهسیک بیت بگه رپته وه بو لای خوی پهروه دگار له کرداریدا و له هه لسو کهوتیدا و له مامه له وه رهوشتیدا و کهسیکی رهوشت جوان و کهسیکی چاكو باشی لی ده رچیت نه وهش رۆژوو گرتن هؤ کاریکی زور زور به هیزه بو نه وهی مروؤ به رهوشت و ئیمان به رزو به تهقوا بیت، چونکه پیغه مبهری خوا ﷺ ده فهرمووی:

(إِذَا كَانَ يَوْمٌ صَوْمِ أَحَدِكُمْ فَلَا يَرْفُثْ وَلَا يَجْهَلْ) ^(۱).

ئه گهر رۆژه که تان رۆژیکی نه وه بوو که کهسیک تییدا به رۆژوو بوو نه ده چینه لای خیزانی نه جنیو ده دات نه قسه ی ناشیرین ده کات وه نه گهر کهسیکیش قسه ی بی و ت با رهدی نه داته وه بلیت من به رۆژووم بلیت من به رۆژووم، کهواته رۆژوو وات لیده کات جنیو نه لیت و ده می خوی بگریت و ده م پاک بیت و رهوشت جوان بیت، نه چیت شهرو هه را له گه ل که سانیک بکات نه گهر بیانه وی شه رپشت له گه ل بکه ن مروؤ نه خلاق و رهوشتی له وه جوانتر بیت نه و رۆژوو گرته و له مروؤ ده کات نه خلاق و رهوشتی به رزبکاته وه، یان پیغه مبهری خوا ﷺ ده فهرموویت: (رُبَّ صَائِمٍ حَظَّهُ مِنْ صِيَامِهِ الْجَوْعُ وَالْعَطَشُ) ^(۲).

واته: هه ندیک کهس هه یه به رۆژوو له به رۆژوو بونه کهیدا ته نها تینوویه تی و برسیه تی بو ده مینینه وه خیری بو نانسری، چونکه ئادابی به رۆژوو بوونه که ی تییدا نه بووه وه نه ی زانیوه، حیکمه ت له به رۆژوو بووندا نه وه یه به تهقوا بیت تهقوای خوی نه کردوو ده می خوی نه پاراستوو له قسه ی خراب له غه یبه ت کردن له جنیوودان له درۆکردن له بوه تانکردن وه چاوی خوی نه پاراستوو له نه زه رکردن وه سکی خوی نه پاراستوو له حه رام تیکردن وه رهوشتی خوی نه پاراستوو نه وه کهسه هه یچ نیعمه تی به رۆژوو بوونی نه زانیوه بویه خوی گه وه هه یچ خیری بو نانسیت و نه جری وه رناگریت ئیلا برسیه تی و تینوویه تی بو ده مینینه وه، کهواته یه که م ئایه تی به رۆژوو بوون به (لَعَلَّكُمْ

(۱) أخرجه البخاري ومسلم، وانظر: صحيح أبي داود: ۲۰۴۵، و صحيح الجامع الصغير: (۷۸۳)

(۲) صحيح ابن خزيمة: ۱۸۸۰، و مسند أحمد بن حنبل: ۸۶۵۸.

تَقُونُ) وه كوُتا نايه‌تیش دیسان هه‌ر به‌وه كوُتایی پِنه‌اتووّه خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: بوُ ئه‌وه‌ی به ته‌قوا بن نايه‌ته‌کانی رُوژوو به ته‌قوا ده‌ستی پیکرد به ته‌قوا كوُتایی هات، که‌واته حیکمه‌ت له به‌رُوژوو‌بوون ئه‌وه‌یه مرُوْقه ته‌قوای خوای گه‌وره بکات وه مرُوْقه که به‌رُوژوو بوو وای لی‌دی جارّی برسی ده‌بی‌ت و وای لی‌ده‌کات بگه‌رپته‌وه لای خوای گه‌وره برسیه‌تی وات لی‌ده‌کات بیر له فه‌قیری و برسیه‌تی بکه‌یته‌وه له‌مه‌و دوا چاک بی‌ت له‌گه‌لیان و بیریان لی‌بکه‌یته‌وه ئه‌وه‌ش خه‌سله‌تیکی ته‌قوایه، برسیه‌تی وا له مرُوْقه ده‌کات شه‌هوه‌تی که‌م ده‌کاته‌وه بوُ ئه‌وه‌ی کاری خراپه‌ نه‌کات (إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنَ الْإِنْسَانِ مَجْرَى الدَّمِ) ^(۳) شه‌یتان له‌ناو مرُوْقه ده‌روات هه‌ر وه‌ک چوُن خوین له‌ناو ده‌ماره‌کان ده‌روات، شه‌یتانی‌ش هه‌موو کاتی هانی مرُوْقه ده‌دات به‌ره‌و شه‌هوه‌ت و خراپه‌ی ده‌بات و ده‌یه‌وی به‌ره‌و خراپه‌مان به‌ری و لامان بدات، به‌لام که مرُوْقه به رُوژوو‌بوو چوُن ده‌ماره‌کانی خوین ته‌سک ده‌بنه‌وه چو‌نکه خوُراکی تی‌دا ناچیت به‌هه‌مان شی‌وه‌ش شه‌یتان دوور ده‌که‌ویته‌وه له مرُوْقه، که‌واته کوُمه‌لیک حیکمه‌ت هه‌یه له به رُوژوو‌بووندا که هه‌مووشیان له‌وه‌دا کوُده‌بنه‌وه مرُوْقه ته‌قوای خوای گه‌وره ده‌کات زیاتر که‌سیکی باش ده‌بی‌ت که‌سیکی چاک ده‌بی‌ت له‌گه‌ل خوای خو‌ی له‌گه‌ل نه‌فسی خو‌ی له‌گه‌ل ده‌ورووبه‌ره‌که‌ی له‌گه‌ل خیرانی خو‌ی رُوژوو وات لی ده‌کات به ته‌قوا بی‌ت خوُپاریزبی‌ت له هه‌موو شتی‌ک که خوای گه‌وره پی ناخو‌شه سیفه‌تیکی ناشیرینه که‌واته مه‌به‌ست له به‌رُوژوو‌بووندا که خوا له‌سه‌ری واجب کردوین خوای گه‌وره برسیه‌تی ئیمه‌ی ناویت تینوویه‌تی ئیمه‌ی ناویت حیکمه‌ت له به‌رُوژوو‌بووندا ئه‌وه نییه ته‌نها توُ برسی بی‌ت و تینوو بی‌ت حیکمه‌ت له‌وه‌دا ئه‌وه‌یه خوُت رابه‌ینیت په‌روه‌رده‌ی نه‌فسی خوُت بکه‌ی له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که که‌سیک بی‌ت باوه‌رت به‌که‌م هه‌بی‌ت وه‌ئه‌گه‌ر خواردنیکی که‌میش بی‌ت که‌سیک بی‌ت ناگات له فه‌قیر و هه‌ژار بی‌ت، که‌سیک بی‌ت که ئه‌خلاق جوان بی‌ت، که‌واته خوای گه‌وره ته‌قواکه‌ی له به‌رُوژوو‌بوونه‌که‌ی ئیمه ده‌وی‌ت نه‌ک برسیتی و تینوویتی له ئیمه بوویت، چو‌نکه خوای گه‌وره نایه‌وی‌ت عزا‌مان بدات به‌لکو ئه‌وه ری‌گایه‌که بوُ ئه‌وه‌ی زیاتر ره‌وشت جوان و ئه‌خلاق جوان بین به ته‌قوا بین بو‌یه خوای گه‌وره ئه‌و ری‌گایه‌ی له‌سه‌ر ئیمه‌ داناو‌ه جا بو‌یه لی‌روه ده‌یلیم هه‌ر که‌سیک که حیکمه‌تی به رُوژوو‌بوون نه‌زانی‌ت و ابزانی‌ت مه‌به‌ستی شه‌ریعه‌ت له فه‌رزبوونی رُوژوو‌دا برسیه‌تی و تینوویه‌تییه ئه‌وه به هه‌له‌ه‌ه‌لی بووه به‌لکو

ده‌بیٔ هه‌موومان بزاین مه‌به‌ست ئه‌وه‌یه که ده‌بیٔ به ته‌قواین جا بویه هه‌ر که‌سیک که‌له سه‌ره‌تای مانگی ره‌مه‌زان و کو‌تایی ره‌مه‌زان هه‌ر وه‌کو یه‌ک بیٔ ئه‌و هه‌موو ره‌ژوووه‌ی که به ره‌ژوووبووه به‌ره‌و ته‌قوای نه‌بردیٔ و که‌سیکی به ته‌قوای لیده‌رنه‌چووبیٔ ئه‌وه هیچ له ره‌ژوووه‌که‌ی حالی نه‌بووه، وه ئه‌و مه‌به‌سته‌ش که شه‌ریعه‌ت هه‌یه‌تی له به‌ره‌ژوووبوندا نه‌ی پیکاووه بویه پیوسته مرؤڤ له سه‌ره‌تاوه ته‌قوای خوای گه‌وره بکات وه هه‌ول ب‌دات به ره‌ژوووه‌کانی زیاتر به‌ته‌قوا بیٔ به‌لکو ئامانجه‌که پیکوی و خوای گه‌وره لیبی رازی بیٔ ان شاء الله .

پ/ ۳/ نهم مانگه پیرۆزه فه‌زلیکی یه‌کجار زوری هه‌یه ده‌توانن هه‌ندی له‌و فه‌زئانه‌مان بۆ باس بکه‌ن؟

و/ هه‌لبه‌ته مانگی ره‌مه‌زان وه‌کو له ئایه‌ت و فه‌رمووده‌کاندا هاتووه فه‌زلو پله‌و پایه‌ی زۆر گه‌وره‌یه، وه هه‌ر بویه‌شه خوای په‌روه‌ردگار به‌ره‌ژوووبونی ئیمه‌ی خستۆته ئه‌و مانگه پیرۆزه‌وه ئه‌و مانگه پیرۆزه‌ی که پیرۆزه‌یه‌که‌ی له سه‌ره‌تا‌دا له‌وه‌وه وه‌رگرتووه که قورئان تییدا دابه‌زیووه ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ﴾ ﴿البقرة: ۱۸۵﴾ وه تییدا به‌ره‌ژووو ده‌بین که‌واته ئه‌و مانگه پیرۆزه‌یه‌که‌ی له‌وه‌دا ده‌ست پیده‌کات که قورئانی تییدا دابه‌زیوه قورئانیش بریتیه له چی بۆ ئه‌و مانگه پیرۆز ده‌بیٔ و پله‌ی به‌رز ده‌بیٔته‌وه به‌هۆی دابه‌زیی قورئان تییدا، چونکه قورئان وه‌کو خوای گه‌وره باسی کرد هیدایه‌ته بۆ خه‌لک خه‌لکی به‌بی هیدایه‌ت له نه‌زانین و گو‌مرا‌ییدا ده‌بن خوای په‌روه‌ردگار قورئانی نارد بۆ ئه‌وه‌ی به‌هۆی ئه‌و قورئانه‌وه رینمایي خه‌لک بکریٔ له گو‌مرا‌یه‌وه بۆ ریگی‌ای راست له‌جه‌ه‌نه‌مه‌وه بۆ به‌هه‌شت له ره‌وشتی ناشیرینه‌وه بۆ ره‌وشت جوان له زولم و سته‌مه‌وه بۆ داد‌گه‌ری له شه‌خص په‌رسته‌یه‌وه بۆ ته‌نها خوا په‌رستی له بیدعه‌و گو‌مرا‌یه‌وه بۆ هیدایه‌ت و ریگی‌ای پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ، ئه‌و قورئانه زۆر مه‌زنه مرؤڤ به‌بی قورئان له گو‌مرا‌ییدا ده‌بیٔ به‌هۆی ئه‌و قورئانه خوای گه‌وره داوای له پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ کرد که خه‌لکی له تاریکیه‌وه ده‌ربینی بۆ روناکی، که‌واته قورئان هیدایه‌ته وه‌کو خوای گه‌وره ده‌فه‌رموو‌یٔ: (وَيَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَىٰ) هیدایه‌ته بۆ خه‌لک ئه‌و هیدایه‌ته له‌و مانگه‌دا دابه‌زیوه، وه هه‌روه‌ها قورئان هه‌ر هیدایه‌تیکی نییه به کورتی و به‌پوختی به‌س قورئان روونکه‌ره‌وه‌ی زۆری تییدا‌یه:

﴿وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا﴾ ﴿الفرقان: ۳۳﴾

واته: هەر شوبه‌یه‌ک که ئەهلی باتل بیهیئت هەر دوو دلّی و گومانیک که ئەهلی باتل دروستی بکات ئەوه ئەو قورئانه روونی کردۆتەوه، قورئان رینگای راستی روونکردۆتەوه (وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ) وه قورئان حەق و ناحەق لیک جیاده‌کاتەوه ئەهلی به‌هه‌شت و ئەهلی جهه‌نەم لیک جیا ده‌کاتەوه، ئەو قورئانه چاکه‌و خراپه‌ له‌یه‌ک جیاده‌کاتەوه، مرۆڤ به‌بێ قورئان هیدایه‌تی بۆ وه‌رناگیریت له‌ گومرایدا ده‌بیّت، مرۆڤ به‌بێ ئەو قورئانه (بَيِّنَاتٍ) ی ناکه‌وێته‌ ده‌ست به‌لکو له‌ شکو گوماندا ده‌بیّت مرۆڤ به‌بێ قورئان ناتوانی حەق و ناحەق لیک جیاکاتەوه رینگای به‌هه‌شت و رینگای جهه‌نەم لیک جیاکاتەوه رینگای چاکه‌و خراپه‌ له‌یه‌ک جیاکاتەوه، که‌واته ئەم قورئانه به‌ته‌نها ئەو هه‌موو چاکه‌و که‌رامه‌ی تێدا‌یه که له‌م مانگه‌دا هاتۆته‌ خواره‌وه، بۆیه به‌راستی مانگیك قورئانی تێدا هاتیبته‌ خواره‌وه ئەو فه‌زله‌ به‌ته‌نها به‌سه‌ بۆ ئەوه‌ی که بزاین چ مانگیکی پیرۆزه‌ پێویسته‌ ئیمه‌ی موسلمانیش قه‌دری بزاین به‌لام قه‌در زانینه‌که‌ی به‌وه‌ نایب‌ت هەر تێیدا برسی بین و تینوو بین، به‌لکو به‌وه‌ ده‌بیّت که بزاین بۆچی ئەم مانگه‌ ریزی لیگیراوه‌ له‌به‌ر ئەم قورئانه‌ پیرۆزه‌ بۆیه ئیمه‌ش قه‌دری ئەم قورئانه بزاین وه‌ له‌و مانگه‌دا زیاتر له‌ مانگه‌کانی تر قورئان بخوینینه‌وه وه‌ ته‌فسیره‌که‌ی بخوینینه‌وه وه‌ له‌به‌ری بکه‌ین وه‌ عیاده‌تی خوا به‌م قورئانه‌ بکه‌ین و شه‌وانه‌ش له‌ شه‌ونوێژو ته‌راویحدا قورئان زۆر بخوینین وه‌ کو هاوه‌لان و سه‌له‌فی صالح خویندووینه‌وه، که‌واته‌ یه‌کیک له‌ فه‌زله‌ گه‌وره‌کانی مانگی رهمه‌زان ئەو قورئانه مه‌زنه‌یه که تێیدا دابه‌زیوو.

* فه‌زلیکی تری مانگی رهمه‌زان ئەوه‌یه که مانگی رهمه‌زان شه‌ویکی تێدا‌یه که پێی ده‌وتری شه‌وی قه‌در که له‌و شه‌وه‌دا قورئان ده‌ستی به‌ دابه‌زین کردوو قورئان هاتۆته‌ خواره‌وه خوی گه‌وره‌ ده‌فه‌رموویت: ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ﴾ ﴿القدر: ۱﴾ ئیمه‌ دامان به‌زانده‌ قورئان له‌ شه‌وی قه‌در که له‌ رهمه‌زاندا‌یه وه‌ به‌ تایبه‌تی له‌ تاکه‌کانی ده‌ شه‌وی کو‌تایی رهمه‌زاندا‌یه: ﴿لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾ ﴿القدر: ۳﴾ لیله‌ القدر خیری زیاتره‌ له‌ خیری عیاده‌تی هه‌زار مانگ بیگومان هه‌زار مانگ به‌بێ لیله‌ القدری تێکه‌وێته‌وه، ته‌ماشای ده‌که‌ین به‌قه‌ده‌ر خیری یه‌ک شه‌وه‌ واته‌ پێش ئەو ئوممه‌ته‌ که فه‌زلی خوی په‌روه‌ردگار زۆره‌ به‌سه‌ر ئوممه‌تی پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ئە‌گه‌ر خواپه‌رستانی پێشووه‌ هه‌زار مانگ عیاده‌تیان کردبا ئیمه‌ی ئوممه‌تی ئیسلامی ئوممه‌تی پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ به‌س ته‌نها خیری شه‌وی

ليلة القدر خیرى زیاتره له خیرى عیباده‌تی هه‌زار مانگ ئه‌وه‌ش به‌راستی یه‌که‌میان فه‌زلو که‌رامه‌تی
خوای په‌روه‌ردگار تیدا ده‌رده‌که‌ویت که‌ خوای گه‌وره‌ چه‌ند له‌ گه‌ل ئیمه‌ به‌ره‌حه‌ ئه‌خیری ئومه‌تانین
خوای گه‌وره‌ش فه‌زلێکی به‌سه‌ردا رشتووین که‌ له‌ هه‌موو ئومه‌ته‌کان زیاتره‌ بویه‌ مانگی رهمه‌زان
یه‌کێک له‌ فه‌زله‌کانی تری ئه‌وه‌یه‌ که‌ ووتمان شه‌وی قه‌دری تیدایه‌، که‌ پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ
ده‌فه‌رموویت: ^(۴) (أَتَاكُمْ شَهْرُ رَمَضَانَ) مانگی رهمه‌زانتان بۆ هات (فِيهِ لَيْلَةٌ) که‌ شه‌ویکی تیدایه‌ که‌
هه‌موو خیرێکی تیدایه‌ هه‌ر که‌سیک بی‌هه‌ش بی‌ت له‌ خیرى ئەم شه‌وه‌ ئه‌وه‌ له‌هه‌موو خیرێک بی‌هه‌ش،
که‌واته‌ مانگی رهمه‌زان مادام ئه‌وه‌ شه‌وه‌ی تیدایه‌ فه‌زلی زۆر گه‌وره‌یه‌ له‌وه‌ شه‌وه‌دا ئه‌وه‌ خیره‌ گه‌وره‌مان
ده‌ست ده‌که‌ویت خوای گه‌وره‌ یارمه‌تیمان بدات مرۆڤ بتوانی له‌وه‌ شه‌وه‌دا عیباده‌تی خوای گه‌وره‌
بکات.

* یه‌کێکی تر له‌ فه‌زله‌کانی مانگی رهمه‌زان ئه‌وه‌یه‌ که‌ هه‌ر که‌سیک به‌رپۆژ تیدایه‌ به‌ رۆژوو بی‌ت به‌
خالصی بۆ خوای گه‌وره‌ش له‌ گوناھی رابردووی خۆش ده‌بی‌ت، پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فه‌رموویت:
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: (مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ) ^(۵)،
واته‌: هه‌ر که‌سیک مانگی رهمه‌زان به‌ رۆژوو بی‌ت و ئیمانی به‌ فه‌رز بوونی هه‌بی‌ت، وه‌ داوای پادا‌شت
له‌ خوای گه‌وره‌ بکات ئه‌وه‌ خوای گه‌وره‌ له‌ گوناھی رابردووی هه‌موو بوراوه‌.

به‌راستی نیعمه‌تیکی گه‌وره‌یه‌ مانگی رهمه‌زان بی‌ته‌ هۆی ئه‌وه‌ی خوا له‌ گوناھی رابردووت
خۆش بی‌ت وه‌کو له‌ هه‌دیسیکی تردا پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فه‌رموویت: (وَرَمَضَانَ إِلَى رَمَضَانَ
مُكْفِرَاتٌ لِّمَا بَيْنَهُنَّ مَا اجْتَنَبَتِ الْكِبَائِرُ) ^(۶).

واته‌: رهمه‌زان بۆ رهمه‌زان گوناھی نیوانیان هه‌مووی ره‌ش ده‌کاته‌وه‌ به‌ مه‌رجێک مرۆڤ له‌
گوناھی گه‌وره‌ دوور که‌وێته‌وه‌.

* فه‌زلێکی تری ئەم مانگه‌ ئه‌وه‌یه‌ که‌: (مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ) ^(۷)
واته‌: هه‌ر که‌سیک شه‌وانه‌ له‌ مانگی رهمه‌زان تیدایه‌ قیام الیل بکات که‌ له‌ کورده‌واری خۆماندا پی‌ی

(۴) السنن الکبری للنسائي ۲۰۲. ۲۴۰.

(۵) رواه البخاري ۳۸ ومسلم ۷۶۰.

(۶) رواه مسلم ۳۴۹، مسند أحمد بن حنبل ۸۹۹۰.

(۷) رواه البخاري ۳۶ ومسلم ۷۶۱.

ده‌لین ته‌راویح نویژی ته‌راویح بکات نه‌وه خ‌وای گه‌وره له هه‌موو گونا‌هه‌کانی ر‌ابردوی دیسان خ‌وش ده‌بی‌ت، خ‌و نه‌گه‌ر شه‌وی لیله‌ القدر عیاده‌تی خوا بکات شه‌ونویژ بکات نه‌وه زیاده‌یه‌ک هات‌وه بو نه‌م فه‌رموده که نیمامی احمد رب‌وایه‌تی کرد‌وه ده‌فه‌رموی: (مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ ثُمَّ وَقَفَتْ لَهُ غُفْرَةٌ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ) ^(۸).

واته: هه‌ر که‌سیک له شه‌وی لیله‌ القدر هه‌ستیته‌وه عیاده‌ت بکات خوا له گونا‌هی ر‌ابردو دا‌هات‌وشی خ‌وش ده‌بی‌ت ده‌ی چ له‌و فه‌زله‌ گه‌وره‌تره مر‌وژ بو نویژ ده‌کات؟ بو نه‌وه‌ی خوا لی‌ی خ‌وش بی‌ت، بو قورئان ده‌خوی‌تی؟ بو نه‌وه‌ی خوا لی‌ی خ‌وش بی‌ت، بو ر‌وژوو ده‌گری‌ت؟ بو نه‌وه‌ی خوا لی‌ی خ‌وش بی‌ت، ده‌ی تو نه‌گه‌ر نه‌و شه‌وه به‌ نسبی‌ت بی‌ت نه‌وه خ‌وای گه‌وره له گونا‌هی دا‌هات‌وو ر‌ابرد‌وت خ‌وش ده‌بی‌ت، نه‌و فه‌زله‌ گه‌وره‌ت ده‌ست ده‌که‌وی‌ت.

* یه‌کیکی تر له فه‌زله‌کانی مانگی ر‌ه‌مه‌زان نه‌وه‌یه که د‌وعا تییدا قه‌بو‌له بی‌غه‌مبه‌ری خوا ده‌فه‌رموی‌ت: (ان لكل عبد دعوة مستجابة) ^(۹) هه‌موو به‌نده‌یه‌کی موس‌لمان ده‌عه‌یه‌کی موس‌ته‌جابه‌ی هه‌یه وه له هه‌موو ر‌وژب‌یکیشدا مر‌وژی موس‌لمان کاتیک که ر‌وژوو ده‌شکی‌تی له‌و کاته‌دا د‌وعای قه‌بو‌له، نه‌وه‌ش فه‌زلیکی تری مانگی ر‌ه‌مه‌زانه که د‌وعا تییدا قه‌بو‌له وه بو‌یه خ‌وای گه‌وره که فه‌زلی به‌ر‌وژوو‌یونی مانگی ر‌ه‌مه‌زانی بو باس کردین نه‌وجا خ‌وای گه‌وره هانی داوین بو نه‌وه‌ی که د‌وعای لی‌ بکه‌ین خ‌وای گه‌وره فه‌رموی‌ته‌تی: ده‌ی داوام لی بکه‌م من وه‌لامتان ده‌ده‌مه‌وه، لی‌م بی‌اری‌نه‌وه د‌وعاتان قه‌بو‌ل ده‌که‌م، که‌واته ر‌ه‌مه‌زانو د‌وعا قه‌بو‌ل بوون به‌یه‌که‌وه به‌س‌تراونو په‌یوه‌ندیان به‌یه‌که‌وه هه‌یه، نه‌ی نه‌و که‌سانه‌ی که ده‌تانه‌وی خ‌وای گه‌وره د‌وعاتان قه‌بو‌ل بکات نیشتان به‌ خ‌وایه‌و نه‌وه مانگی ر‌ه‌مه‌زان هات ده‌ی د‌وعا بکه‌و زیاد له خ‌وای گه‌وره بی‌اری‌وه خ‌وای گه‌وره د‌وعات قه‌بو‌ل ده‌کاتو د‌وعات وه‌لام ده‌دری‌ته‌وه ان شاء الله.

* یه‌کیکی تر له فه‌زله‌کانی مانگی ر‌ه‌مه‌زان نه‌وه‌یه: (إِنَّ لِلَّهِ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ عُمَّةً مِنَ النَّارِ) ^(۱۰) خ‌وای گه‌وره دای ناوه هه‌موو شه‌ویک کۆمه‌له‌ که‌سانیک نازاد ده‌کات له ئاگری دۆزه‌خ بی‌اری

(۸) رواه الإمام أحمد في باقي مسند الأنصار باب حديث عبادة بن الصامت برقم ۲۲۲۰۵.

(۹) أخرجه أحمد في المسند (۹۵۰۴) والمروزي في زوائد الزهد لابن المبارك (۱۶۲۱)، وأخرجه مسلم في الصحيح (۴۱۱) والترمذي في الجامع (۳۶۰۲)، وابن ماجه في السنن (۴۳۰۷).

(۱۰) رواه الترمذي: (۶۸۲)، وابن ماجه: (۱۶۴۲)، وصححه ابن خزيمة: (۱۸۸۳)، وابن حبان: (۳۴۳۵)، والحاكم: (۱/ ۴۲۱).

ئه‌وه‌یان بۆ ده‌دریټ که ئه‌وانه نه‌چنه ناو ئاگری دۆزه‌خو نه‌سوتیڻ ئه‌وه‌ش هه‌موو شه‌ویک دووباره ده‌بیته‌وه له مانگی رهمه‌زان.

* یه‌کیکی تر له فه‌زله‌کانی مانگی رهمه‌زان ئه‌وه‌یه که له‌و مانگه‌دا ده‌رگا‌کانی به‌هه‌شت ده‌کرینه‌وه وه‌کو پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی.

* یه‌کیکی تر له فه‌زله‌کانی مانگی رهمه‌زان ئه‌وه‌یه ده‌رگا‌کانی دۆزه‌خ هه‌موو داده‌خریڻ.

* وه‌یه‌کیکی تر له فه‌زله‌کانی مانگی رهمه‌زان ئه‌وه‌یه که (تفصد فی‌ه‌ الشیاطین مرده‌ الجن)

شه‌یتانه‌کان و جینییه سه‌رکه‌شه‌کان هه‌مووی ده‌به‌سه‌رتیڻه‌وه زنجیر به‌سه‌ت ده‌کرین، که‌واته ئه‌و سی‌ فه‌زله‌ی کۆتایی که سه‌یر که‌ین ده‌رگا‌کانی به‌هه‌شت ده‌کرینه‌وه وه‌ ده‌رگای دۆزه‌خیش داده‌خریڻ وه هه‌روه‌ها شه‌یتانه‌کانیش ده‌به‌سه‌رتیڻه‌وه، که‌واته عیبادت تییدا ئاسان ده‌بیټ که‌واته ئه‌ی ئه‌و که‌سه‌ی که به‌هه‌شت ده‌ویټ ده‌رگای به‌هه‌شت کراوه‌ته‌وه هه‌ولتی بۆ بده، ئه‌ی ئه‌و که‌سه‌ی که له جه‌هه‌نم ده‌ترسی ده‌رگای دۆزه‌خ داخراوه که‌واته خۆت له خه‌راپه‌ بپاریزه، ئه‌ی ئه‌و که‌سه‌ی تۆ بی‌هێز بووی به‌رامبه‌ر شه‌یتانه‌کان که شه‌هوه‌تیاں بۆ ده‌پازان‌دی‌ه‌وه ئیستا شه‌یتانه‌کان به‌سه‌راونه‌ته‌وه مانگی‌که‌ خوای گه‌وره عیبادت و خوا په‌رستیمان بۆ ئاسان ده‌کات بۆیه مرو‌ف تییدا ئه‌و مانگه‌ پیرۆزه ئه‌و مانگه‌ پر له خیرو به‌ره‌که‌ته قه‌دری بزانیټ وه بتوانی و بزانی چۆن له خیرو به‌ره‌که‌تی ئه‌و مانگه‌ بی‌هه‌ش نایټ چۆن ئه‌و هه‌موو به‌ره‌که‌ت و خیرو ده‌سته‌که‌ویټ بۆ ئه‌وه‌ی به‌خته‌وه‌ری دنیاو قیامه‌ت بیټ

پ/ ئایا داخستنی ده‌رگا‌کانی دۆزه‌خ مانای وایه هه‌ر که‌سی له‌و مانگه‌دا به‌مری ناچیته دۆزه‌خ

و له به‌هه‌شتدا ده‌مینټه‌وه؟

و/ نه‌خیر بی گومان مه‌به‌سه‌ت ئه‌وه نییه چونکه هه‌ندی که‌س هه‌یه مونا‌فیه‌ ده‌مری ﴿فِي الدَّرَكِ

الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا﴾ [النساء: ۱۴۵] هه‌ندی که‌س هه‌یه موس‌لمانی‌که‌و تاوانی

گه‌وره‌ی هه‌یه وه تۆبه‌شی لی نه‌کرد بی (تحت مشیئة) یه به‌لام مه‌به‌سه‌ت ئه‌وه‌یه که لی‌ره‌دا ده‌رگا‌کانی

به‌هه‌شت کراونه‌ته‌وه وه ده‌رگا‌کانی دۆزه‌خ داخراون مانای ئه‌وه نییه که‌سیک که له رهمه‌زاندان بمریټ

ناچیته دۆزه‌خه‌وه له‌وانه‌یه موس‌لمانی وا هه‌یه هه‌ر به‌رۆژووش نایټ موس‌لمانیشه کافر نایټ به

رۆژوو نه‌گرتن ئه‌گه‌ر باوه‌ری به‌رۆژوو هه‌بیټ که‌واته مانای ئه‌وه نییه ئه‌گه‌ر مانگی رهمه‌زان هات

مرؤف ناچیتته دوزه خه وه مانای ئه وه یه رینگای چوونه ناو ئاگر تهسک بوته وه وه رینگای به ههشت فراوان بوته وه ههر که سیک که بیهوی، بویه له واقیعدا ئه وهش ده بینین له ره مه زاندا مزگه وته کاغمان پرن ئه هلی خیر زوره موسلمانان به زوری هاتونه ته وه خه لکی بو عیبادت زیاد ده بیت وه بو ئه هلی شهر کهم ده بیت مه به سته که ئه وه یه نه ک به یه کجار یه عنی ههرچی خراپه نه مینیت و ههرچی شهیتان ئیشی خوئی نه کات و خه لکی هه موو بیته ئه هلی به ههشت نه خیر وانیه

په / شهیتانه کان زنجیر به ست ده کرین هه ندیک ده ئین بوچی هیشتا که سانیک له خراپه کاری به رده وامن نه گهر شهیتانه کان وه جنه سه رکه شه کان زنجیر کراون ؟

و/ ئه و پرسیاره له شوینی خویتی چونکه هه ندی کهس به هه له تیده گات پیغه مبه ری خوا ﴿﴾ ده فهرموویت که شهیاتینه جنه سه رکه شه کان ئه وانه زنجیر به ست ده کرین به لام ده بی ئیمه بزاین که ئه و شتانه ی که خراپه بو مرؤف ده رازینیتته وه ئه مری پی ده کات ته نها شهیتانه کان نین ﴿﴾ إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ ﴿﴾ یوسف: ۵۳. نه فسی مرؤف خوئی ئه مری خراپه ی پی ده کات که واته هه ندی جار با شهیتانه کهش به سترابنه وه نه فسی خوئی ئه مری خراپه ت پی ده کات ئه وه له لایه ک له لایه کی تریشه وه مانای ئه وه نیبه که شهیاتین به هیچ شیوه یه ک کاری خراپه نه کات و کاریگه ری خراپی نه بیت به لکو مرؤف جاری و ا هه یه به ستراره ته وه به لام به دم قسه ی خوئی ههر ده کات وه له دووره وه هه ولیک ههر ده دات شهیاتینیش که واته شه ریان کهم ده بیتته وه به لام نه فسی ئینسان ههر ئه مر به خراپه ده کات وه هه روه ها براده ری خراپ شهیتانی مرؤف نه به ستراره ته وه، چونکه خوای گه وره باسی (الشیاطین) و (مردة الجن) کرد که ده به ستریتته وه به لام شهیاتینی ئینس هه یه ئه وان براده ری خراپ دی هانت ده دات له جیاتی ئه وه ی که به رۆزوو بیت وای پی ده کات که به رۆزوو نه بیت له جیاتی ئه وه ی که بو مزگه وت بچیت تا عه تی خوا بکات ده ی با بو خراپه جا بویه ده بیت مرؤفی موسلمان وریا بیت هه م له براده ری خراپ و شهیتانی مرؤف خوئی بیاریزی هه م په نا به خوا بگری له شه ری نه فسی خوئی بویه پیغه مبه ری خوا ﴿﴾ ده یغه رموو: (اللَّهُمَّ قِنِي شَرَّ نَفْسِي) ﴿﴾^(۱) خوا م پاریزی له شه ری نه فسم، ئیمه زیاتر پیویستمانه که داوا له خوا بکه ین بمانباریزی به گشتی پیویسته موسلمانان هه موویان له و مانگه دا

هه‌ولده‌ن چۆن ئه‌و ره‌حه‌مان پیده‌کات شه‌یاتینی به‌ستۆته‌وه ئیمه‌ش نه‌فسی خو‌مان بگرینه‌وه وه له‌گه‌ڵ براده‌ری خراپ نه‌گه‌رپین گوی له‌ مروّقی خراپ نه‌گرین ته‌له‌فزیۆن و شه‌یتانه‌کان لی‌مان نه‌بنه شه‌یتانیک که له‌ جیاتی شه‌یتانه‌ جنه‌کان شه‌یتانه ئینسه‌کان کاریگه‌ری له‌سه‌رمان هه‌بی‌ت رۆژووه‌که‌مان به‌تال بکه‌نه‌وه عیباده‌تی شه‌وانمان نه‌می‌ن به‌ دیار ته‌له‌فزیۆنه‌وه دانیشین با بگه‌رپینه‌وه لای خوا مانگی‌که به‌ره‌و به‌هه‌شتت ده‌بات ئه‌گه‌ر قه‌دری بزانی‌ت و ئه‌گه‌ر بزانی چۆن خیره‌کانی تیدا به‌ده‌ست ده‌خه‌ی داواشمان له‌ خوای گه‌وره ئه‌وه‌یه که هیدایه‌تی موسلمانان بدات و خیره‌ له‌م مانگه‌ ببینین.

رپۆژوو گرتن

پ ۶ / نه مانه وی به شیوه یه کی گشتی فه زلی به رۆژوو بونی مانگی ره مه زانمان بو دهر بخه ی جگه له ره مه زاندا ، کاتیك كه موسلمانیک به رۆژوو ده بیئت چ نه جرو پاداشتیکی ده ست ده که ویت؟
و / به رۆژوو بوون بیگومان فه زلی زوره وه کو له فه رموده صه حیحه کانی پیغه مبهری خوا ﷺ چه ندان فه زلی تیدا باسکراوه بو نمونه:

* عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : " (مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ) (۱۲) .

واته: هه رکه سی مانگی ره مه زان به رۆژوو بیئت و باوه ری به فه رز بوونی هه بیئت و چاوه رپوانی پاداشنی خوا بیئت نه وا خوی گه وره لی بوراوه و لی خوش بووه .
که واته یه کیك له فه زله کانی ره مه زان یا خود فه زله کانی رۆژوو نه وه یه که خوی گه وره به هوی رۆژوو وه له گونا هه کانی خوش ده بیئت و له گونا هه کانی ده بوریت .

* فه زلیکی تری به رۆژوو بوون نه وه یه که پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموی: (لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ يَفْرَحُهُمَا عِنْدَ فِطْرِهِ) مرۆقی به رۆژوو دوو خوشحالی بوونی بو هه یه، دوو مژده ی خوشی بو هه یه بیان دل خوش ده بیئت له کاتی رۆژوو شکاندنه که ی: یه کیکیان نه وه یه که رۆژوو که ی ته واو کردو نه و جا ده ستی کرده وه به نان خواردن و به ئاو خواردنه وه که رۆژیه که دوی حه رام بوونی نیستا بوی حه لال بوو، دووه میشیان نه وه یه که ده گات به په روه ردگاری خوی خوی گه وره چ نه جرو پاداشتیکی بو نه و که سه داناوه که به رۆژوو بووه پاداشتیکی وه ها گه وره که پیغه مبهری خوا ﷺ ده فه رمویت:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ يُضَاعَفُ الْحَسَنَةُ عَشْرًا أَمْثَالِهَا) (۱۳) .

هه موو کرده وه یه کی نه وه ی ئاده م خوی گه وره به فه زلو که ره می خوی بوی زیاد ده کات نه ک یه ک نه جر به رامبه ری یه ک نه جر به رامبه ری یه ک چا که نه خیر هه ر چا که یه ک بکه ی خوی گه وره به ده تاوه کو ۷۰۰ به لکو زیاتریش بوت دنوسریت (إلا الصوم) فانه لی) ته نها رۆژوو نه بیئت جا ته نها

(۱۲) رواه البخاري ۳۸ ومسلم ۷۶۰ .

(۱۳) روى البخاري (۱۷۶۱) ومسلم (۱۹۴۶) .

رۆژوو نه‌بیٔ وه‌نه‌بیٔ رۆژوو ئەو پاداشته‌ی نه‌بیٔ نه‌گاته ئەو پله‌یه‌ی که یه‌ک تا ده تا ۷۰۰ بیٔ، نه‌خیر رۆژوو له‌وه‌ش زیاتره‌ خ‌وای گه‌وره‌ فه‌رمووی: (إِلَّا الصَّوْمَ) "فإنه لي وأنا أَجْزِي بِهِ" رۆژوو بۆ منه تایه‌ت بۆ منه وه‌من پاداشت بۆ رۆژووه‌وان ده‌ده‌مه‌وه بۆ ده‌فه‌رمووی: (فإنه لي) خۆ هه‌موو کرده‌وه‌کانی تر بۆ خ‌وای په‌روه‌ردگاره‌ مرۆفی موس‌لمان وه‌کو خ‌وای گه‌وره‌ فی‌ری کر‌دو‌وین ب‌لین:

﴿قُلْ إِنْ صَلَّاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ﴿الأنعام: ۱۶۲﴾ .

ب‌لی که نو‌یژه‌که‌م رۆژووم هه‌یوان سه‌ر‌بر‌پنم و مال به‌خ‌ش‌ینم و وه‌زیانم به‌ گشتی هه‌مووی بۆ خ‌وایٔ، به‌لی موس‌لمان ده‌بی هه‌مووی بۆ خ‌وایٔ به‌لام ئەو ئی‌خ‌لاصه له هه‌یج عیاده‌تیکدا ده‌رناکه‌ویٔ وه‌کو له رۆژوودا ده‌رده‌که‌ویٔ، چونکه که نو‌یژه ده‌کات بۆ هه‌یه بۆ ر‌یایی خه‌لک بیکات و له پ‌یش چ‌اوی خه‌لک نو‌یژه بکات له‌به‌ر خاتری خه‌لک نه‌ک به‌ خ‌ال‌صی له‌به‌ر خوا نو‌یژه بکات، وه‌ ب‌ج‌ی زه‌کات بدات له پ‌یش چ‌اوی خه‌لک، ب‌لی من ده‌رس ده‌خ‌وینم و ب‌لی من چ‌اکه له‌گه‌ل خه‌لک ده‌که‌م مه‌به‌ستیشی خه‌لک بیٔ، به‌لام رۆژوو ئە‌گه‌ر ب‌گ‌یر‌یت له به‌یانیه‌وه تا ئی‌واره ناکر‌یت بۆ خه‌لکی بیٔ، چونکه ئە‌گه‌ر بۆ خه‌لکی بیٔ خۆ به‌در‌ئ‌زایی ئەو رۆژه خۆ خه‌لک کام‌یر‌یان له‌سه‌ر دانه‌ناوه ب‌لین داخوا چی ده‌کات هه‌ر مه‌جالی ده‌بیٔ قوم‌یک ئاو ب‌خ‌واته‌وه که‌واته مادام ئەو که‌سه خه‌لک ئا‌گای ل‌ی‌ی یان ئا‌گای ل‌ینه‌بی به‌نه‌ی‌ی و ته‌نه‌ی‌ی ر‌ژووه‌که‌ی ده‌گه‌یه‌ن‌یه‌ سه‌ر که‌واته دیاره‌ خ‌ال‌ی‌صه‌ن به‌ته‌نها بۆ خ‌وای په‌روه‌ردگاره‌، جا بۆیه‌ خ‌وای په‌روه‌ردگار فه‌رمووی: (إِلَّا الصَّوْمَ) "فإنه لي" ته‌نها رۆژوو له‌وه‌ فه‌زل‌ه‌ش گه‌وره‌تر هه‌یه که ته‌نها به‌ ۷۰۰ قات له‌ ئە‌جر بو‌وه‌ست‌یت و خ‌یری له‌وه‌ کۆتایی پ‌ی‌یٔ (فإنه لي وأنا أَجْزِي بِهِ) بۆ منه و من خۆم ده‌زانم پاداشتی رۆژووه‌وان چ‌یه‌. بۆیه‌ زانایان ده‌فه‌رموون رۆژوو سه‌بری ده‌ویٔ خ‌وای په‌روه‌ردگاریش له‌ قورئاندا فه‌رموویه‌تی: ﴿إِنَّمَا يُوقِي الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ [الزمر: ۱۰] .

واته: ئە‌وانه‌ی که صابران ئە‌وانه ئە‌جرو پاداشتیان ده‌در‌ئ‌ته‌وه نه‌ک تا ۷۰۰ به‌ل‌کو به‌ی ح‌سیاب و به‌ی ژماره‌، که‌واته ح‌قی خ‌ویه‌تی مرۆفانی به‌ رۆژوو د‌لی خ‌وش‌یی ج‌گه له‌وه‌ی ئی‌واران نان ده‌خوات و ئاو ده‌خواته‌وه د‌لی خ‌وشه‌ د‌لی به‌ ش‌تیکی له‌وه‌ش گه‌وره‌تر خ‌وش‌بیٔ که، کَانَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَفْطَرَ قَالَ: (دَهَبَ الظَّمَأُ، وَابْتَلَّتْ الْعُرُوقُ، وَكَبَّتِ الْأَجْرُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ) (١٤) ئە‌جره‌که ج‌ی‌گ‌یر

ده‌بی‌ت لای خ‌وای په‌روه‌ردگار تین‌وویه‌تی ر‌ویش‌ت برس‌یه‌تی ر‌ویش‌ت ئە‌وجار ئە‌جره‌که‌ش ج‌یگ‌یربو‌و ئە‌و ئە‌جره‌ی که به‌بی‌ ح‌یسابه که خ‌وا خ‌وی ده‌لی ب‌و خ‌ومه ه‌هر ب‌و خ‌وشم پاداش‌تی ر‌وژوو‌ه‌وان ده‌ده‌مه‌وه ده‌ی به‌ر‌وژئ‌یک ت‌و ئە‌و ه‌ه‌موو پاداش‌ته گ‌ه‌وره‌بی‌ه‌ت ده‌ست که‌و‌یت به‌راستی فه‌زلئ‌یکی گ‌ه‌وره‌یه که ه‌ه‌قی خ‌ویه‌تی مر‌وفانی موس‌لمان ح‌ه‌قی ر‌وژوو بزانی، چون‌که ئە‌و ئە‌جرو پاداش‌ته گ‌ه‌وره‌یه‌ی له‌سه‌ره.

* یه‌ک‌یکی تر له فه‌زل‌ه‌کان‌ی به‌ر‌وژوو‌بون ئە‌وه‌یه که پ‌یغه‌مبه‌ری خ‌وا ﷺ ده‌فه‌رم‌وو‌یت: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: (الصَّيَّامُ جَنَّةٌ يَسْتَجِنُّ بِهَا الْعَبْدُ مِنَ النَّارِ)^(۱۰) ده‌فه‌رم‌وو‌ی ر‌وژوو قه‌لغانه ب‌و مر‌وژ چ‌و‌ن مر‌وژئ‌یک کات‌یک که له‌شه‌ر‌ی‌ت ته‌ماش‌ا ده‌که‌ی کات‌یک که قه‌لغان‌ی‌کی پ‌یبه ب‌و ئە‌وه‌ی که ش‌مش‌یر‌ی دو‌ژمن ه‌ات به‌و قه‌لغانه خ‌وی پ‌ار‌یز‌یت له ش‌مش‌یر‌ی دو‌ژمن پ‌یغه‌مبه‌ری خ‌وا ﷺ ده‌فه‌رم‌وو‌یت به‌ر‌وژوو‌بون قه‌لغانه به‌لام له ش‌مش‌یر ناپ‌ار‌یز‌ی به‌ل‌کو ئە‌و ر‌وژوو‌وه به‌نده ده‌پ‌ار‌یز‌ی له ناگ‌ری د‌و‌زه‌خ، چ‌و‌ن خ‌وت له ش‌مش‌یر ده‌پ‌ار‌یز‌ی ت‌وش به‌م ر‌وژوو‌وه‌وه خ‌وت له ناگ‌ر ده‌پ‌ار‌یز‌ی خ‌وای گ‌ه‌وره له ناگ‌ری د‌و‌زه‌خ ده‌پ‌ار‌یز‌ی به‌ه‌وی به ر‌وژوو‌بون ب‌ویه پ‌یغه‌مبه‌ری خ‌وا ﷺ ده‌فه‌رم‌وو‌یت:

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: (مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بَعَدَ اللَّهُ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا)^(۱۱).

واته: ه‌هر که‌سی یه‌ک ر‌وژ له پ‌ینا‌وی خ‌وادا به‌ر‌وژوو‌بی‌ت ئە‌وه خ‌وای گ‌ه‌وره ئە‌و که‌سه ۷۰ پ‌از‌ین له ناگ‌ری د‌و‌زه‌خ لاده‌دات، له فه‌رم‌ووده‌یه‌کی تر‌دا پ‌یغه‌مبه‌ری خ‌وا ﷺ ده‌فه‌رم‌وو‌یت: ه‌هر که‌سی یه‌ک ر‌وژ له پ‌ینا‌وی خ‌وادا به‌ر‌وژوو‌بی‌ت ئە‌وه خ‌وای گ‌ه‌وره چ‌الئ‌یک ده‌خاته ن‌یوان ئە‌و که‌سه‌ی که ر‌وژئ‌یک له پ‌ینا‌وی خ‌وادا به‌ر‌وژوو‌بو‌ه له گ‌ه‌ل د‌و‌زه‌خ ئە‌و خه‌نده‌قه ئە‌وه‌نده گ‌ه‌وره‌وه فراوانه ت‌و له د‌و‌زه‌خ دو‌ور ده‌خاته‌وه به ئە‌ندازه‌ی ن‌یوان ئاس‌مان و زه‌وی، که‌واته به‌راستی به‌ر‌وژوو‌بون ن‌یعمه‌ت‌ی‌کی گ‌ه‌وره‌یه به‌ر‌وژوو بو‌ون ن‌یعمه‌ته مر‌وژ ناگ‌ای له‌و ه‌ه‌موو فه‌زل‌ه‌ی به‌ر‌وژوو‌بو‌ون بی‌ت به‌راستی ن‌یعمه‌ته ر‌وژوو‌گرتن ده‌بی‌ت مر‌وژی موس‌لمان دل‌ی پ‌ی خ‌وش بی‌ت به‌ر‌وژوو بو‌ون ت‌و ح‌ه‌فتا سال له ناگ‌ری د‌و‌زه‌خ دو‌ور که‌و‌یت‌ه‌وه به‌ر‌وژوو بو‌ون خه‌نده‌ق‌یک له‌به‌ینی ت‌و د‌و‌زه‌خ داب‌ن‌ر‌یت که ئە‌وه‌نده له

(۱۰) رواه الطبراني في الكبير وحسنه الألباني (۳۸۶۷) في صحيح الجامع.

(۱۱) رواه البخاري (۲۸۴۰)، ومسلم (۱۱۵۳).

دۆزه‌خت دوور کاته‌وه که چۆن ئاسمان و زه‌وی له‌یه‌که‌وه دوورن که‌واته حه‌قی خۆیه‌تی مروّقی موسلمان دلی پی‌خۆش بی‌ت به به‌رۆژووبون له‌سه‌ر شانی سووک بی‌ت نه‌ک به شتیکی قورسی دابنی‌ت به‌لکو له‌زه‌تی لی‌وه‌ر‌ب‌گری‌ت و تاموو چیژی هه‌بی‌ت، به‌رۆژووبون چونکه‌ ئه‌و پادا‌شته گه‌وره‌یه‌ی خ‌وای په‌روه‌رد‌گار بۆی داناوه وه .

* هه‌وه‌ها له یه‌کیکی تر له فه‌زله‌کانی به‌رۆژووبون پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ باسی کردووه که رۆژوو گرتن ه‌یچ پادا‌شتیکی نییه‌ ته‌نها به‌هه‌شت نه‌بی‌ت له فه‌رمووده‌یه‌کی تر‌دا پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فه‌رمووی‌ت له به‌هه‌شت‌دا ده‌ر‌گایه‌ک هه‌یه‌ ناوی ره‌یانه‌ ئه‌و ده‌گایه‌ تایبه‌ته به‌و که‌سانه‌ی به‌رۆژوو بوون له دونیادا ئه‌هلی به‌هه‌شت له ده‌ر‌گاکانی تره‌وه ده‌چنه به‌هه‌شته‌وه به‌لام ئه‌م ده‌ر‌گایه‌ تایبه‌ته به‌و که‌سانه‌ی که به‌رۆژوووبون خ‌وای گه‌وره به‌ نسیمان بکات.

* فه‌زلیکی تری به‌رۆژوووبون ئه‌وه‌یه که پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فه‌رمووی‌ت: (الصِّيَامُ وَالْقُرْآنُ يَشْفَعَانِ) ^(۱۷) رۆژوو له‌گه‌ل قورئان هه‌ردووکیان شه‌فاعه‌ت ده‌که‌ن بۆ‌خواه‌نه‌که‌یان بۆ ئه‌و که‌سانه‌ی که به‌رۆژوووبوه قورئانی خ‌ویندووه رۆژوو ده‌فه‌رمووی‌ت: (يَقُولُ الصِّيَامُ أَيُّ رَبِّ مَنَعْتَهُ الطَّعَامَ وَالشَّهَوَاتِ بِالنَّهَارِ فَشَفَعْنِي فِيهِ) ئه‌ی په‌روه‌رد‌گارم من ئه‌و شه‌خه‌صه‌م قه‌ده‌غه کرد له خ‌واردن و خ‌واردنه‌وه وه هه‌روه‌ها له شه‌هوه‌تی خ‌وی ده‌فه‌رمووی شه‌فاعه‌تی من قه‌بول‌که‌وه به‌هه‌شتی به‌ نسیب که، ئه‌وجا قورئان ده‌فه‌رمووی‌ت سه‌یری که‌ن له نه‌صی فه‌رمووده‌که قورئان ناهه‌رمووی ئه‌ی خ‌وايه به‌لام رۆژوو فه‌رمووی ئه‌ی خ‌وايه به‌لام قورئان ناهه‌رمووی چونکه قورئان سیفه‌تی خ‌وايه قورئان شتیکی مه‌خلوق نییه به خ‌وای گه‌وره بلی ئه‌ی خ‌وايه قورئان ده‌فه‌رمووی‌ت: (وَيَقُولُ الْقُرْآنُ مَنَعْتَهُ النَّوْمَ بِاللَّيْلِ) منیش ئه‌و به‌نده‌م قه‌ده‌غه‌کرد له نوستنی شه‌وانه، چونکه شه‌وان خه‌ریکی خ‌ویندنه‌وه‌ی من بوو نو‌یژی شه‌ونو‌یژی ده‌کردو ته‌راوی‌چی ده‌کردو قورئانی ده‌خ‌ویندنه‌وه، ئه‌وجا خ‌وای په‌روه‌رد‌گار شه‌فاعه‌تی رۆژوو قورئان قه‌بول ده‌کات و له‌و به‌نده خۆش ده‌بی‌ت له دۆزه‌خ ده‌ی پارێزێت، وه هه‌روه‌ها ئه‌و که‌سه ده‌باته‌ ناو به‌هه‌شته‌وه، که‌واته ته‌ماشایه‌که‌ین مروّقی موسلمان که بیری لی‌بکاته‌وه رۆژوو ده‌بی‌ته‌ هۆی له گوناخ خۆش بوون ده‌بی‌ته‌ هۆی ئه‌وه‌ی که دلت خۆشی‌ت له دونیادا وه دلت

(۱۷) رواه أحمد في مسنده (۲/ ۱۷۴، رقم ۶۶۲۶)، و الطبراني في المعجم الكبير (۱۴۶۷۲ - القسم الجديد)، و الحاكم في المستدرک (۱/ ۷۴۰، رقم ۲۰۳۶).

خوشبیت به پاداشتی قیامتت نه‌جریکت هه‌یه به‌بی حساب لای خوی په‌روه‌دگار وه‌له دۆزه‌خ دوت پاریزی دەرگای تایه‌تت بو دانراوه‌ی تیبدا بچیته به‌هسته‌وه وه هه‌روه‌ها رۆژوو خاوه‌نه‌که‌ی له‌دونیا‌دا له‌زیناو خراپه‌کاری و داوین پیسی ده‌پاریزی، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فرموویت: (یا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ) ^(۱۸).

واته: نه‌ی کۆمه‌لی گه‌نجان هه‌رکه‌سیک له‌ ئیوه‌ توانی ژن بیخی با به‌یبت چونکه له‌مه‌ودوا چاوی ده‌پاریزی له‌ نه‌زه‌ر وه‌هه‌روه‌ها عه‌ورتی مرو‌فیش ده‌پاریزی، چونکه حه‌لالی خوی هه‌یه هه‌ر که‌سیک نه‌توانی ژن بیخی با به‌ رۆژوو بی‌ت چونکه رۆژوو گرتن شه‌هوه‌ته‌که‌ی ده‌شکیتت که شه‌هوه‌تیشی شکا له‌ فاحیشه‌و تووشبونی زینا دوور ده‌که‌ویته‌وه‌و ده‌پاریزی.

* که‌واته یه‌کیکی تر له‌ فه‌زله‌کانی رۆژوو ئه‌وه‌یه که مرو‌ف له‌ دونیا‌دا له‌ خراپه‌کاری و نه‌زه‌رو داوین پیسی و فاحیشه‌ ده‌پاریزی، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فرموویت خوی گه‌وره‌ فرمووی: (يَدْعُ طَعَامَهُ وَسَهْوَتَهُ مِنْ أَجْلِي) ^(۱۹) ئه‌و که‌سه‌ واز له‌ شه‌هوه‌ت و خواردن و خواردنه‌وه‌ دینی له‌به‌ر خاتری من که‌واته ئه‌وه‌ش یه‌کیکه له‌ فه‌زله‌کانی رۆژوو.

* وه‌ دیسان له‌ فه‌زلی به‌رۆژوو یون ئه‌وه‌یه که پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فرموویت: (لِخُلُوفٍ فَمِ الصَّائِمِ أَطِيبٌ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمَسْكِ) ^(۲۰).

واته: تام و بونی رۆژوو هه‌وان خوشتره لای خوی گه‌وره له‌ بونی میسک. که‌واته ئه‌سه‌ری عیبادت شیرین و خوشه مرو‌ف که به‌رۆژوو ده‌بیت و هیچ ناخوات سبحانه‌ الله به‌هوی رۆژوو هه‌ بۆنت خوش ده‌بیت پله‌ت به‌رز ده‌بیت هه‌ له‌ فاحیشه‌و خراپه‌ ده‌گه‌ریت هه‌ دەرگای به‌هه‌شتت بو ده‌کریت هه‌ له‌ دۆزه‌خ دوور ده‌خه‌ریت هه‌ خوا له‌ گوناخت خوش ده‌بیت قورئان و رۆژوو شه‌فاعه‌تت بو ده‌که‌ن به‌هه‌شتت به‌ نسیب ده‌بیت خوا نه‌جریکت ده‌داته‌وه به‌بی حساب، که‌واته رۆژوو ئه‌و فه‌زله‌ی هه‌بیت وه‌لاهی حه‌قی خویه‌تی مرو‌فی عاقل له‌ده‌ست خوی نه‌دات جگه له‌مانگی ره‌مه‌زانیش

(۱۸) أخرجه البخاري كتاب «الصوم»، باب الصوم لمن خاف على نفسه العزوبة: (۴۵۶/۱)، ومسلم كتاب «النكاح»: (۶۳۰/۱).

رقم: (۱۴۰۰)، من حديث ابن مسعود رضي الله عنه.

(۱۹) رواه البخاري (۱۸۹۴) ومسلم (۱۱۵۱).

(۲۰) أخرجه البخاري (۱۸۹۴) و (۱۹۰۴)، ومسلم (۱۱۵۱).

هه‌ول بدات زیاتر له رۆژووانه‌ی که سونه‌تن تییاندا به‌رۆژوو بی‌ت به‌لکو له‌و ده‌رگایه‌وه بجیته ژوره‌وه له دۆزه‌خ دوور که‌و یته‌وه خوا بمان پار یزیت

پ ۷/ حوکمی به‌رۆژوو بون چی یه به‌شیوه‌یه‌کی گشتی له رهمه‌زاندا؟

و/ بیگومان به‌رۆژوو بون وه‌کو خوی په‌روه‌دگار له قورئانه پیرۆزه‌که‌یدا فه‌رموی:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ﴾ ﴿البقرة: ۱۸۳﴾ بیشت هه‌ر له سوره‌تی (البقرة)

ده‌فه‌رموی:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ﴾ ﴿البقرة: ۱۷۸﴾ ئیوه (القصاص) تان له‌سه‌ر فه‌رز

کراوه دوا‌یی ده‌فه‌رموی:

﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةَ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا

عَلَى الْمُتَّقِينَ﴾ [البقرة: ۱۸۰] که‌سینک که له‌سه‌ره مه‌رگ دابی که شتیکی له دوا‌ی خوی به‌جی

هیشتی واجبه له‌سه‌ری وه‌سیه‌ت بکات، رۆژووتان له‌سه‌ر فه‌رز کراوه که‌واته به‌رۆژوو بونی مانگی

رهمه‌زان فه‌رزه وه بیگومان به‌رۆژوو بونی مانگی رهمه‌زان به‌چهند قوناغیکدا رۆیشت که فه‌رزه،

سه‌ره‌تا مانگی رهمه‌زان فه‌رز نه‌بوو سه‌ره‌تا ئه‌وه فه‌رز بوو که پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ هه‌موو مانگیک دوو

رۆژ تییدا به‌رۆژوو بوو ئه‌وه فه‌رز بوو دوا‌ی ئه‌وه که هاتنه مه‌دینه مانگی رهمه‌زان فه‌رز کرا له‌سه‌ر

موسلمانان که مانگی رهمه‌زان فه‌رز کرا چون فه‌رز کرا له‌سه‌ر هه‌موو موسلمانان فه‌رز بی‌ت له‌سه‌ری

بیگری‌ت؟ نه‌خیر ئیختیاری تیدابوو واته ئه‌گه‌ر بتوانی به‌رۆژوو بی‌ت وه ده‌ش توانی به‌رۆژوو نه‌بی‌ت و

له‌جیاتی ئه‌وه فی‌دی‌ه بدات ئه‌وه قوناغی دووهم ئه‌وجا له قوناغی سییهم فه‌رزی کرد، بیینه‌وه سه‌ر

حوکمی رۆژووی مانگی رهمه‌زان خوی گه‌وره له نایه‌ته‌که‌دا ئاماژه‌ی به‌وه کرد که فه‌رزه،

پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فه‌رموی‌ت ئیسلام له‌سه‌ر پینج پایه بنیات نراوه یه‌که‌م پایه شه‌هادیه که خوا

په‌رستی و شوین پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ بکه‌ویت، دووهم پایه نوێزه، سییه‌میان زه‌کاته، چواره‌میان حه‌جه،

پینجه‌میان رۆژوو گرتنه، که‌واته به‌رۆژوو بونی مانگی رهمه‌زان فه‌رزیکه له ئه‌رکانه‌کانی ئیسلام،

وه‌هروه‌ها له فه‌رمووده‌یه‌کی تریشدا که بوخاری و موسلیم بۆمان ده‌گی‌ریته‌وه عه‌ره‌بیکی ده‌شته‌کی

هاته لای پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموی: پیم بلی سه‌باره‌ت به‌ نوێژ خوا چی له‌سه‌ر من فه‌رز

کردوو؟ پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموی: پینج نوێژی له‌سه‌ر فه‌رز کردوو بی‌ت خوی گه‌وره له شه‌وو

مانگی‌كدا به‌رۆژوووبون وه رۆژووی یوم عاشورا له‌دوای عیسی و موساوه تا سه‌رده‌می ئیمه‌ش فه‌رزبووه‌ دوا‌یی كه مانگی ره‌مه‌زان هاتوه‌و عاشورا به فه‌رزی نه‌ماوه‌ته‌وه بو‌ته سوننه‌ت، كه‌واته ئه‌سلی رۆژووگرتن فه‌رزبووه له‌سه‌ر ئومه‌تانی پيش ئیمه‌ش، بو؟ چونكه به‌رۆژوووبون له قازانجی مرۆفه له هه‌موو سه‌رده‌می‌كدا وه له هه‌موو شوینیك به‌هۆی رۆژوووه‌وه مرۆف نه‌فسی پاك ده‌بیته‌وه ره‌وشتی به‌رز ده‌بیته‌وه ئیمانی پته‌و ده‌بی، چاكه كار ده‌بی له خراپه‌ دوورده‌كه‌ویتنه‌وه، كه‌واته رۆژوو قازانجه بو هه‌موو ئومه‌تیك و هه‌موو سه‌رده‌میك ته‌ماشاش ده‌كه‌ین هه‌ندیك شه‌ریعه‌ت هه‌یه له ئومه‌تیكه‌وه بو ئومه‌تیکی تر فه‌رقی هه‌یه، به‌لام رۆژوو ئه‌وه‌نده گرنگه‌و ئه‌وه‌نده به‌به‌ره‌كه‌ته‌وه ئه‌وه‌نده فه‌زلی هه‌یه خوا له‌سه‌ر هه‌موو ئومه‌تانی پيش ئیمه‌شی فه‌رز كردووه، به‌لام مانگی ره‌مه‌زان به تایبه‌ت خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت دوا‌ی ئه‌وه‌ی رۆژووتان له‌سه‌ر واجب بووه ده‌فه‌رموو چهند رۆژیك ئه‌و‌جاره خوای گه‌وره رۆژه‌كان دیاری ده‌كات ده‌فه‌رموو: ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ﴾ ﴿البقرة: ۱۸۵﴾ ئه‌و مانگه‌ دیاری كراوه‌ی كه پێویسته‌ تیدا به‌رۆژوو بین ئه‌و مانگه‌ ره‌مه‌زانه‌یه كه قورئانی تیدا هاتۆته‌ خواره‌و له‌وه‌دا به‌رۆژوو بین والله اعلم .

پ/ ۹/ نه‌گه‌ر كه‌سیك به‌بی ئه‌وه‌ی عوزیكی شه‌ریعه‌ی هه‌بیته‌ له مانگی ره‌مه‌زانا‌دا به‌رۆژوو نه‌بیته‌ سزای ئه‌و كه‌سانه‌ لای خوای گه‌وره چی یه‌؟

و/ ئه‌و كه‌سه‌ی كه به‌رۆژوو نایته‌ دوو حالته‌ی هه‌یه حاله‌تیکیان ئه‌وه‌یه كه باوه‌ری به‌رۆژووگرتن نه‌بیته‌ بیگومان باوه‌ر نه‌بوون به رۆژووگرتن باوه‌ر نه‌بوونه به یه‌كێك له پایه‌كانی ئیسلام كه له‌و شتانه‌یه‌ زانراوه له‌ دیندا به‌ گرنگی ئه‌و كه‌سه‌ كافر، كه‌سیك باوه‌ری به‌رۆژووبونی مانگی ره‌مه‌زان نه‌بیته‌ كافر ده‌بیته‌ ئیلا ئه‌گه‌ر كه‌سیك له شوینیکی وا ژیا‌بیته‌ كه نه‌ییبستی به‌رۆژوو بوونی مانگی ره‌مه‌زان فه‌رزه ئه‌وه عوزری هه‌یه به نه‌زانی خۆی، ئه‌ما ئه‌گه‌ر كه‌سیك بیستی و بزانی به‌رۆژووبون رو‌كینی ئیسلامه‌و باوه‌ری پێ نه‌بیته‌و به‌رۆژووش نه‌بیته‌ ئه‌وه پێ كافر ده‌بیته‌، ئه‌ی كه باوه‌ری پێته‌تی و ده‌لی من ناتوانم نان نه‌خۆم ناتوانم به‌رۆژوو بم و ئا و نه‌خۆمه‌وه ناتوانم له‌خیرانم دوور كه‌ومه‌وه ئه‌و كه‌سه‌ كه بلێ نایگرم له‌به‌ر ته‌مه‌لی یان له‌سه‌ر نه‌وسنی یان له‌به‌ر شه‌هوت بازی خۆی نه‌كه‌ له‌به‌ر باوه‌ر پێنه‌بوون بیته‌ ئه‌وه بیگومان مرۆفیک فاسقه‌، مرۆفیکه‌ ده‌رچووه له‌ تاعه‌تی خوای په‌روه‌ردگار وه گونا‌هیک گه‌وره‌ی كردووه ئه‌و گونا‌هه‌ گه‌وره‌ش عقوبه‌ی گه‌وره‌یه هه‌ر وه‌كو

له چه‌ند فه‌رمووده‌یه‌كدا پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ روونی كردۆته‌وه، بۆ نمونه‌یه‌كیك له‌و فه‌رموودانه پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ جارێكیان به‌سه‌ر مینه‌به‌ره‌كه‌ی خۆی ده‌كه‌وت له‌پله‌ی یه‌كه‌می سه‌ر كه‌وت فه‌رمووی ئامین له‌ پله‌ی دووهم سه‌ر كه‌وت فه‌رمووی ئامین له‌ پله‌ی سێه‌م سه‌ر كه‌وت فه‌رمووی ئامین، دوا‌ی ئه‌وه‌ی كه‌ هاته‌ خوا‌ه‌ره‌وه‌ هاوه‌لان پرسیاریان لی‌ كرد بۆچی ده‌تفه‌رموو ئامین؟ پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمووی به‌لی‌ جبریل هاته‌ لام دوعای كرد فه‌رمووی: هه‌ر كه‌سی‌ بگاته‌ مانگی رهمه‌زان و به‌رۆژوو نه‌بی‌ت تییدا ئه‌وه‌ له‌به‌هه‌شت دوور كه‌وێته‌وه‌ منیش وتم: ئامین، جا له‌و فه‌رمووده‌دا به‌راستی ترسیکی زۆر گه‌وره‌ی تیدایه‌ جبریل دوعا بكاو پیغه‌مبه‌ری خواش ﷺ بلی‌ ئامین، كه‌واته‌ دلنیا‌یه‌و راسته‌ په‌نا به‌خوا‌ی گه‌وره‌ دوعای ئه‌و دووانه‌ قه‌بو‌له‌ كه‌ هه‌ر كه‌سیك بگاته‌ مانگی رهمه‌زان و به‌رۆژوو نه‌بی‌ت دوور بکه‌وێته‌وه‌ له‌ به‌هه‌شت، خوا په‌نامان بدات.

له‌ فه‌رمووده‌یه‌كی تردا پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فه‌رمووی‌ت: له‌كاتێكدا من خه‌وتبووم دوو كه‌س هاته‌ لام هه‌ردوو قۆلیان گرتم یه‌ك له‌و لاوه‌ یه‌كیش له‌و لاوه‌ بردیانم بۆ شاخێك بۆ شوینیکی زۆر نا‌ره‌حه‌ت، وتیان: سه‌ر كه‌وه‌ وتم من ناتوانم سه‌ر ئه‌و شوینه‌ نا‌ره‌حه‌ته‌ كه‌وم، ووتیان ئیمه‌ بۆت ئاسان ده‌كه‌ین برۆ، ده‌فه‌رمووی: رۆیشتم تا گویم له‌ گریانێکی زۆر بوو، و وتم ئه‌وه‌ چیه‌؟ وتیان: ئه‌وه‌ گریانێ ئه‌هلی ئاگره‌ خوا په‌نامان بدات له‌ ئاگری دۆزه‌خ ئه‌و ئاگره‌ی كه‌ ئاگری دونه‌یا به‌هه‌موو هی‌زو توانای خۆی به‌شیکه‌ له‌ حه‌فتا به‌شی ئاگری دۆزه‌خ خوا په‌نامان بدات، كێ هه‌یه‌ له‌خه‌لكانی سه‌رده‌می ئیمه‌و خه‌لكانی ئه‌م دونه‌یا به‌توانی پینج ده‌قیقه‌ خۆی رابگریت فری‌ بدنه‌ ناو ئاگری كوره‌یه‌ كه‌وه‌؟! مو‌سه‌لمانان بیخه‌نه‌ بیری خۆتان بیخه‌نه‌ پیش چاوی خۆتان ئه‌و بوركانانه‌ی كه‌ هه‌ره‌ زۆربه‌ی مو‌سه‌لمانان بینویانه‌ له‌ ته‌له‌فزیۆنه‌كاندا كه‌ بوركانێکی گه‌وره‌ ده‌ست پی‌ ده‌كات ئه‌و هه‌موو ئاگره‌ دینه‌ ده‌ره‌وه‌ وه‌كو رووباریك ئاگر ده‌روات بیربكه‌وه‌و پرسیار له‌خۆت بکه‌ ئه‌گه‌ر پینج ده‌قیقه‌ بخریته‌ ناو ئه‌و بوركانه‌وه‌ ته‌حه‌مول ده‌كه‌ی؟! نه‌وه‌لا ده‌ ئه‌و بوركانه‌ ئاگره‌ به‌شیکه‌ له‌ حه‌فتا به‌شی ئاگری دۆزه‌خ خوا بمان پارێزی، وه‌ ئه‌وه‌ی ئیوه‌ پینج ده‌قیقه‌ ته‌حه‌مولی ناكه‌ی ئه‌وه‌ی ئیره‌ت به‌سه‌ فری‌ بدرییه‌ ناوی نامینی‌ت و ده‌سو‌تی‌ت و خۆله‌می‌شه‌كه‌شت نامینی‌ ئه‌ی چۆنه‌ ئه‌گه‌ر بخریته‌ ناو بوركانێکی گه‌وره‌وه‌ خوا په‌نامان بدات، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمووی: ئه‌وه‌ گریانێ ئه‌هلی ئاگره‌ په‌نا به‌خوا دوا‌ی ئه‌وه‌ ده‌فه‌رمووی: به‌رزیان كردمه‌وه‌ بینیم قه‌ومیك هه‌لو‌اسراون به‌ پشتی پیمان چۆن

هه‌لواسراون با ئه‌وه بیینه پیش چاوی خو‌مان که قه‌سابه‌کان عه‌لا‌گه‌یه‌کیان هه‌یه شتی بی‌ هه‌لده‌واسن قولایک‌هه‌ لاشه‌ی سه‌ر‌پراوه‌کیان بی‌ هه‌لواسیوه به‌وه هه‌لی ده‌واسن به‌ قاچی خواره‌وه‌ی نیوان هه‌ردوو ئیسکه‌کانی گه‌وره‌که‌و بچوکه‌که‌ ئه‌وی کون ده‌که‌نو به‌ قولایه‌که‌ی هه‌لده‌واسن سه‌ره‌وه‌ خوار هه‌لده‌واسری، پیغه‌مبیری خوا ﷺ ده‌فرموویت: ئاوا به‌و ره‌گی پشتی قاچیان سه‌ره‌وبن هه‌لواسراون وه‌ ده‌مو لیویان هه‌مووی شه‌قشع بووه‌و هه‌لواسراوه‌ وه‌ ده‌مو لیویان خوینیان لی‌دیتته‌وه‌ خواره‌وه‌ لی‌ ده‌رژ‌ی به‌رده‌وام ده‌فرمووی وتم کین له‌و ئازاره‌ نار‌ه‌حه‌ته‌ دان پیمان وتم ئه‌و دوو که‌سه‌ی که‌ له‌ گه‌لم بوون ئه‌وانه‌ ئه‌و که‌سانه‌ن که‌ ر‌وژوو ده‌شکین پیش ئه‌وه‌ی که‌ کاتی ر‌وژوو شکاندن بی‌ت، واته‌ ر‌وژوو‌ه‌ که‌یان ناگه‌یننه‌ سه‌رو به‌ر‌وژوو نابن به‌ ته‌واوی جا لی‌ره‌دا سبحان الله که‌سیک که‌ به‌ر‌وژوش بی‌ت نه‌ی گه‌یننه‌ سه‌ر ئه‌وه‌ سزای بی‌ت، ئه‌ی ئه‌و که‌سه‌ی که‌ هه‌ر له‌ سه‌ره‌تاوه‌ به‌ر‌وژوو نابیت هه‌ر خ‌وی بی‌ خه‌ریک ناکات ده‌بینیت موسلمانان به‌ر‌وژوون تینویانه‌ سیس بوونه‌ ئه‌و خه‌ریکی جگه‌ره‌ کیشانه‌ خه‌ریکی مه‌شروب خوار‌دنه‌وه‌یه، خه‌ریکی نان خوار‌دنه‌، خه‌ریکی ر‌ابوار‌دنه‌، ئه‌و که‌سه‌ی که‌ هه‌ر بیری لی‌ناکاته‌وه‌ که‌ ئه‌مانه‌ حوکمی ر‌وژوو گرتن شمولی ناکات، ده‌بی‌ ئه‌وانه‌ عقوبه‌یان چی بی‌ت خ‌وی گه‌وره‌ بمان پار‌یزیت، که‌سیک به‌ر‌وژوو بی‌ت نه‌ی گه‌یاندنه‌ سه‌ر ئه‌ی ئه‌وه‌ی هه‌ر له‌ سه‌ره‌تا‌دا به‌ر‌وژوو نه‌بی‌ت؟! که‌واته‌ به‌راستی عقوبه‌ی ئه‌و که‌سانه‌ خه‌ته‌ره‌ داوا ده‌که‌م له‌ موسلمانان ترسی ر‌وژ‌ی قیامه‌ت‌یان هه‌بی‌ت له‌ ئاگری د‌وزه‌خ بترسن داوا ده‌که‌م له‌ موسلمانان ر‌وژوو‌ه‌کانین به‌ته‌واوی بگرن و بیگه‌یننه‌ سه‌ر .

پ ۱۰ / حوکمی به رږوژوو بوون له سه ر موسلمانان واجبه ئایه له سه رکی واجبه ؟

و / بیگومان به پیی به لگه کانی قورئان و سوننه ت واجبه له سه ر موسلمانیک ی بالخی عاقلی صه حی موقیم، واته ئه و که سه ی که ده لئین له سه ر موسلمانیک یانی مه به ست ئه وه نییه که مرؤفی کافر به رږوژوو بوون له سه ری واجبه نه بیته، نه خیر مرؤفی کافر (مخاطب)ن، به (أصول) ی شه ریععت و به (فرع) ی شه ریععت (مطالبن) به عیباداتی وه کو نوږو رږوژوو زه کات و وه به وهش ئه و عیباده ته یان لی قبول ناکریت به بی (التوحید) بویه رږوژی قیامه ت خوی پهروه ردگار ده فهرموویت پر سیار له دوزه خیکانی ناو ناگر ده کریت: چی ئیوه ی خستوته ناو ناگر؟

﴿ مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ * قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمَصْلُومِينَ * وَلَمْ نَكُ نُطْعِمِ الْمَسْكِينِ * وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ ﴾ ﴿المذثر: ۴۲-۴۵﴾ ئه وانیش ده لئین: نوږومان نه ده کرد خواردنی فه قیرو هه ژاریشنمان نه ده دا، کوفریشیان هه بووه خوی پهروه ردگار ئه و کوفره شیان باس ده کات جگه له وهش تاوانی تریشیان که نوږویان نه کردووه خواردنی فه قیرو هه ژاریشنمان نه داوه، که واته خوی پهروه ردگار له سه ر کوفره که شی عقوبه ی ده دات وه ههروه ها له سه ر تاوانه کانی شی عقوبه ی ده دات، به لام کی رږوژوو گرته که ی راسته؟ ئه و که سه ی که موسلمان بیته، ئه و که سه ی که بالغ بیته، چونکه منال له سه ری واجبه نییه، وه ئه و که سه ی که عاقل بیته شیته له سه ری واجبه نییه، به به لگه ی فهرمووده ی پیغه مبه ری خوا ﴿﴾ یه کیك له وانه شیته قه له می له سه ر نییه، وه ههروه ها ئه و که سه ش که مناله قه له می له سه ر نییه، واجبه نییه له سه ری به رږوژوو بیته، ئه و جار زانایان ده فهرموون له ش ساغ بیته نه خوش نه بیته، ئه و که سه ی که نه خوش بیته له سه ری واجبه نییه به رږوژوو بیته، دین باسی ده که ین پشت به خوی گه وره، وه که سیك بیته له سه فهر نه بیته له مالی خوی بیته له سه فهر نه بیته، هه ر که سیك ئه و سیفه تانه ی تیدا بوو ئه وه واجبه له سه ری به رږوژوو بیته، وه سه باره ت به ئافره ت مه رجه که ئه وه یه که له حالته ی سوپی مانگانه ی نه بیته، یان له زه یستانیدا نه بیته که منالی بووه، چونکه له و دوو باره دا حه رامه له سه ری به رږوژوو بیته، وه گونا هیشی ده گاتی له و دوو حاله دا به رږوژوو بیته.

پ۱۱/ منال رۆژووى له‌سەر نيبه به‌لام نايه پيويسته له‌سەر كه‌سو و كارى راييينن له‌سەر به‌رۆژوو بوون؟ وه نه‌گەر به‌رۆژوو بوو نايه خيیره‌كه‌ى بو خويه‌تى يان بو دايك و باوكيىتى؟

و/ روه‌يى كچى موعه‌ويژ ده‌فهرموويت: سه‌حابه‌يه‌ك (ره‌زاي خواى لى بيت) ده‌فهرمووى: ئيمه رۆژى عاشورا كه پيغه‌مبه‌رى خوا ﷺ خه‌به‌رى نارد فهرمووى به رۆژوو بن خومان به رۆژوو بووين، وه‌هه‌روه‌ها ده‌چووين مندا‌له‌كانيشمان وا ليده‌کرد به‌رۆژوو بن پيمان ده‌ووتن به‌رۆژوو بن، ئيوه‌ش هيچ مه‌خون و نه‌خونه‌وه، ده‌چووين ياريمان له صوف بو دروست ده‌کردن بو ئه‌وى پي بخافلين، نه‌گەر برسيان بووايه ئه‌وه يه‌كسه‌ر ئه‌و ياريمان ديئا ده‌مان دايه ده‌ست و بو ئه‌وه‌ى يارى پي بكاو برسيه‌تى له‌بير بجيئنه‌وه، ده‌فهرمووى ئيمه مناله‌كانمان والى ده‌کردن به‌رۆژوو بن بو ئه‌وه‌ى كاتيک بالغ ده‌بن و ته‌كليفيان ده‌كه‌ويته‌ سه‌ر بويان ئاسان بيت تييدا به‌رۆژوو بن، كه‌واته راهيئانى منال له‌سەر به‌رۆژوو بوون كاريكى چا‌كه وه سه‌له‌فى صالح كر دوويانه، به‌لام به‌مه‌رجيك ئاگامان لى بيت مناليكى لاوازو نه‌خوش نه‌بيت كه زه‌ره‌رى لييدات و توشى نه‌خوشى بكات، لي‌ره‌دا گونا‌هه‌ لىيگه‌رپى به‌رۆژوو بيت، نه‌گەر بو خوشى بيه‌ويت ناييت مه‌جالى بدرىت، چونكه رۆژوو بو ئه‌وه نه‌هاتوو كه مرؤف به‌هيلاك به‌رى بو ئه‌وه هاتوو كه مرؤف ته‌واو بكات به‌ره‌و چاكي ببات، به‌لام نه‌جرو پاداشته‌كه‌ى بيگومان بو دايك و باوكيى كه هانى مناله‌كه‌يان ده‌ده‌ن له‌سەر به‌رۆژوو بوون، هه‌روه‌كو چون جه‌يش نه‌جرو پاداشتى مناله‌كه كه جه‌ج بكات بو باوك و دايكيه‌تى، وه بيگومان ئه‌و مناله‌ش سوود له‌و به‌رۆژوو بوونه ده‌بينىت، كه كه‌سيكى وا ده‌بيت كه خوا به‌ره‌كه‌ت ده‌خاته ته‌مه‌نيه‌وه له مناله‌يه‌وه ته‌حه‌مولى برسيتى وتينووتى بكات كه له‌سه‌ريشى واجب نيبه بيگومان خواى گه‌وره سه‌ر كه‌وتوو ده‌كات ان شاء الله.

پ۱۲/ ووتمان شيت رۆژووى له‌سەر نيبه، نه‌ى نه‌گەر خواى گه‌وره پاش چهند سائيك شيفاي داو چاك بووه‌وه رۆژووى نه‌و سالانه‌ى كه شيت بووه به قه‌زا ده‌يگيرئيه‌وه ياخود له‌سه‌رى نيبه‌وه له‌و كاته‌ى كه‌وا چاك بوته‌وه ده‌ست پييده‌كات؟

و/ پيغه‌مبه‌رى خوا ﷺ فهرمووى قه‌له‌مى له‌سه‌ر نيبه ئه‌سه‌لن كه‌واته واجب نيبه له‌سه‌رى، بو نمونه مانگى ره‌مه‌زاني ئه‌مسال كه‌سيك به‌رۆژوو بوونى له‌سه‌ر واجب نيبه، چونكه ئه‌سه‌لن ته‌كليفى له‌سه‌ر نيبه، نه‌ك بليين ريگرىك هه‌يه كه ريگره‌كه لاچوو وه‌كو چون كه له سوڤى مانگانه‌ى ئافره‌تدا

رېځرېك هه‌یه كه رېځره كه لا چوو ده‌بیت به‌رۆزوو بیت یان مسافر یان نه‌خۆش به‌لام شیت هه‌ر بنچینه‌دا له‌سه‌ری نییه.

پ/ ۱۳/ نایه چ جوړه نه‌خۆشیه‌كه رۆژووی له‌سه‌ر نییه نه‌خۆشیه‌کی ئاساییه یان نه‌خۆشیه‌كه كه توانای رۆژووی نه‌بیت نه‌خۆشیه‌كه دیاریکراوه چ نه‌خۆشیه‌كه؟

و/ هه‌لبه‌ته نه‌خۆش دوو حاله‌تی هه‌یه وه چهنه‌د جوړیکیشی هه‌یه دوو حاله‌ته‌كه نه‌وه‌یه نایه نه‌وه نه‌خۆشیه نه‌خۆشیه‌کی قورس بیت یان سووك بیت، نه‌وه نه‌خۆشیه نه‌مه‌لی نه‌وه‌ی هه‌یه كه چاك ببته‌وه نه‌وه نه‌خۆشه یان نه‌خۆشیه‌کی به‌رده‌وامه نه‌مه‌لی چاكبوونه‌وه‌ی نییه مه‌گه‌ر خوای گه‌وره ره‌حمی پی بکات، نه‌گه‌ر هات و كه‌سیك نه‌خۆشبوو نه‌خۆشیه‌کی به‌رده‌وام بوو نه‌وه نه‌وه كه‌سه له‌سه‌ری نییه به‌رۆزوو بیت به‌لكو له‌سه‌ر نه‌وه نه‌خۆشه نه‌وه‌یه كه له‌به‌ر هه‌ر رۆژېك خواردنې فه‌قیرېك ده‌دات، وه‌كو نه‌خۆشی شه‌كروه زه‌خت و یان هه‌ر نه‌خۆشیه‌کی تر بیت كه به‌رده‌وام بیت له‌گه‌لی وه دیار نییه به‌ره‌و چاك بوونه‌وه بیت نه‌وه رۆژوو گرتنی له‌سه‌ر نییه، به‌لكو له‌به‌ری هه‌ر رۆژېك خواردنې هه‌ژارېك ده‌دات، نه‌مه حاله‌تیکی نه‌خۆشی، حاله‌تی دووهم: نه‌وه نه‌خۆشه‌ی كه نه‌خۆشیه‌کی كاتیبه نه‌خۆشی به‌رده‌وام نییه نه‌وه‌یان سی حاله‌تی هه‌یه یه‌كه‌میان: نه‌وه‌یه كه نه‌خۆشیه‌كه زۆر زۆر كه‌مه كاریگه‌ری له‌سه‌ر نه‌خۆشه‌كه نیوه رۆژوو‌وه‌كه‌ش كاریگه‌ری له‌سه‌ر نه‌خۆشه‌كه نییه بو نمونه سه‌رئیشه‌یه‌کی كه‌می هه‌یه یان هه‌لامه‌تیکی كه‌می هه‌یه تۆزی بی هیژه نه‌وه جوړه نه‌خۆشیه‌نه زانایان ده‌فه‌رموون نه‌وه نییه كه پی بوتری نه‌خۆشی، وه كه واش بوو روخسه‌تی نییه به‌رۆزوو نه‌بیت، بو؟ چونكه له ئیسلامدا سه‌یری مه‌قاصد ده‌كریت دینی ئیسلام بو نه‌وه نه‌هاتوووه دوو شتی له‌یه‌ك جیا جیا بکاته‌وه حوكمه‌كه‌یان دوو شتی له‌یه‌ك جیاش یه‌ك حكومیان بداتی رۆژوو بو‌یه لابه‌راوه له‌سه‌ر مروثی نه‌خۆش چونكه تۆزېك زه‌حمه‌تی تېدایه كاتېك كه نه‌خۆشیه‌كه‌ی نه‌خۆشی بیت به‌لام پی نه‌گوتری نه‌خۆشی سه‌ر ئیشه‌یه‌کی كه‌می هه‌یه نه‌وه نه‌به‌خوی ده‌لی نه‌خۆشم نه‌خه‌لكیش به‌نه‌خۆشی داده‌نی بو‌یه جهمه‌ری زانایان ده‌فه‌رموون ده‌بی به‌رۆزوو بیت روخسه‌تی نییه، به‌لام بو نمونه نه‌خۆشیه‌کی توندی هه‌بیت بو نمونه سه‌ر ئیشه‌یه‌کی توندی هه‌یه یان سك ئیشه‌نی لیه‌ی یان هه‌ر نه‌خۆشیه‌کی تری هه‌بی نه‌وه چاكتر وایه كه به‌رۆزوو نه‌بیت به‌تایه‌تی بزانی نه‌گه‌ر زه‌ره‌ری لی ده‌دات باشتر وایه به‌رۆزوو نه‌بیت وه دوا‌یی ده‌یگرته‌وه قه‌زای له‌سه‌ره فیده‌ی له‌سه‌ر نییه، به‌لام جوړی سییه‌میان

ئه‌وه‌یه که به‌رۆژوو بیت به‌هیلاکت ده‌بات ئه‌وه واجبه له‌سه‌ری رۆژوو‌ه‌که‌ی بشکینیت وه‌حه‌رامه له‌سه‌ری ئه‌گه‌ر به‌رۆژوو بیت چونکه‌ خ‌وای گه‌وره‌ فه‌رموویه‌تی: ﴿وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ﴾ (البقرة: ۱۹۵).

واته: خۆتان به‌ده‌ستی خۆتان به‌ره‌و هیلاکت مه‌به‌ن.

﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ (النساء: ۲۹). واته: خۆتان به‌ده‌ستی خۆتان مه‌کوژن، به‌هه‌مان شیوه‌ش که‌سه‌یک ئه‌گه‌ر دل‌نیا بیت ئه‌گه‌ر به‌رۆژوو بیت ده‌زانیت نه‌خۆش ده‌بیت چه‌له‌تی خۆی ده‌زانیت نه‌ک رۆژی یه‌که‌می مانگی رهمه‌زان چونکه‌ به‌گشتی له‌یه‌که‌م رۆژی مانگی رهمه‌زان له‌به‌ر ئه‌وه‌ی یه‌که‌م جاره به‌رۆژوو ده‌بیت تووشی نه‌خۆشی ده‌بیت سه‌ر ئیشه‌یه‌کی توند نار‌ه‌حه‌تی، ئه‌وه تا ئه‌وه‌ی تریان بزانی که به‌رۆژوو بیت ده‌زانی نه‌خۆش ده‌بیت جا نه‌خۆشیه‌کی گه‌وره‌ بیت یان قورس بیت یان نه‌خۆشیه‌کی وابیت بیتاقه‌تی بکات زانایان ده‌فه‌رموون ئه‌وه‌ش بۆی هه‌یه که به‌رۆژوو نه‌بیت ئه‌وه سه‌باره‌ت به‌ که‌سانیکی نه‌خۆش بن ئه‌وه‌ش به‌ ئایه‌تی قورئان که خ‌وای په‌روه‌ردگار فه‌رموویه‌تی: ﴿فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ (البقرة: ۱۸۴).

پ/ ۱۴/ زۆر که‌س هه‌یه که نه‌خۆشیه‌کی گران و قورسیشی هه‌بیت که پزیشکی متمانه پیکراویش پیی وتبی خراپه به‌رۆژوو بیت نه‌لی دلم مورتاح نابیت که‌وا به‌رۆژوو نه‌بم چونکه‌ چه‌ند سائه به‌رۆژووم چۆن ئیستا ده‌ستم تیبچی به‌رۆژوو نه‌بم ئامۆژگاری بۆ ئه‌و که‌سانه‌ چیه‌یه‌؟

و/ ئه‌و که‌سانه‌ گونا‌هیان ده‌گاتی نه‌ک خیریان بگاتی چونکه‌ یه‌که‌م: مرؤف عیاده‌تیک ده‌کات بۆ خوا ده‌ی کات، دوو‌هه‌میشیان: ده‌بی به‌و شیوه‌یه‌ بیت که پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ له‌سه‌ری بووه‌ رینمایه‌ کردوون نه‌ک عیاده‌تی خ‌وای گه‌وره‌ بکه‌یت که بۆ خۆت و عه‌قلی خۆت و وه‌ چه‌ز کردنی خۆت ده‌ته‌ویت، نه‌خیر ته‌قوای خوا ئه‌وه‌یه که دوو مه‌رجی تیدا‌یه: ئیخلاص بۆ خوا وه‌ شوینکه‌وتنی پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ، ئه‌و که‌سانه‌ی که به‌ به‌رۆژوو بوون نه‌خۆش ده‌بن یان نه‌خۆشیه‌که‌ی زیاد‌ی ده‌کات هه‌روه‌ها پزیشکی متمانه پیکراویش ئامۆژگاریان ده‌کات به‌رۆژوو نه‌بن چونکه‌ زه‌ره‌ریان لێ ده‌دات که به‌رۆژوو بن، گونا‌ه بارده‌بن شه‌ریان زیاتره‌ له‌ خیریان وه‌ ئه‌گه‌ر بیت و ابزانی بۆی دروست نییه‌ ئه‌و کاته به‌ بیده‌چیش حیساب ده‌کریت، چونکه‌ ئه‌و کاته گومرا ده‌بیت و خ‌وای گه‌وره‌ رپی پینداوه‌ به‌لام ئه‌و ریگا به‌خۆی نادات .

پ ۱۵ / سه باره ت به رپیوار نه و که سه ی که سه فدر ده کات و شاره که ی خوی به جی دلیت نه میش
پوخسه تی پیدراوه که به رپوژوو نه بی ت نایه له حقی نه و که سه یه به رپوژوو بی ت باشتره یان به رپوژوو
نه بی ت روونکر دنه وه یه ک نه و باره یه وه ؟

و / دیسان سه فدریش به هه مان شیوه چند شیوازیکی هه یه سه فدریک که مرؤف تییدا به رپوژوو بی ت
به لایه وه قورس نه بی ت به رپوژوو بوونه که، وه یاخود سه ره رای نه وه ی که قورس نییه به رپوژوو بی ت نه و
به رپوژوو بوونه له کاری خیریش نه یگرینه وه ته مه لی نه کات و په کی نه خات بیگومان به رپوژوو بوون
خیر تره، بو نمونه له رپوژویکی گهرمدا سه حابه (ره زای خویان لی بی ت) ده فدرمبون له گهل
پیغه مبه ری خوا بوون ﷺ که سمان به رپوژوو نه بوون نیلا پیغه مبه ری خوا نه بی ت ﷺ که له گهرما
ده ستمان له سه ره سهری خومان داده نا، ته نها پیغه مبه ری خوا ﷺ به رپوژوو بوو، نه گهر بزانی به رپوژوو
بوون قورس نییه له سه ره ت یاخود ریگری ت ناکات بو کاری خیر نه وه به رپوژوو بوون خیر تره، بو
نمونه موسلمان کاتیک که له غزا بوون پیغه مبه ری خوا ﷺ فدرموی رپوژوو بشکینن نه وه به هیتر
ده بن بو شهرکردن و شمشیرو ه شانندن و شهر کردن له گهل دوژمندا، یان بو نمونه که سیک کاریکی
خیری به ده سه ته وه یه له سه فدریکدا یارمه تی هه ژارو فه قیرو یان ههر کاریکی خیر بی ت یان بو عومره
ده چی ت ده به وی ته واف بکات و قورئان بخوی بی ت و کومه لیک کاری خیر بکات له سه فدریش دایه
نه گهر به رپوژوو بی ت ته وافه که ی ناتوانی بکات، نه گهر به رپوژوو بی ت له وانیه نه توانی شه ویش نه توانی
شه ونویژ بکات، نه گهر له کاری خیر په کی بجات باشتر وایه به رپوژوو نه بی ت له سه فدردا، حاله تی
دوومیان نه وه یه که به رپوژوو بوو له به رپوژوو بوونه که له سه فدردا مه شه قه ت بی ت له سه ری که
مه شه قه ت بوو له سه ری نه خیر به رپوژوو نه بی خیر تره ووتمان که مه شه قه ت نه بی ت له کاری خیریش
په کت نه خات به رپوژوو بوون خیر تره، نه گهر به پیچه وانه وه بوو مه شه قه ت بوو له سه ری نه وه با
به رپوژوو نه بی ت شکاندن خیر تره، وه له حاله تی سییم نه و که سه به هیلاک به ری ت له سه فدردا که
به رپوژوو نه وه واجبه له سه ری بیشکینی وه نه گهر نه شیشکینی گونا هبار ده بی ت، وه نه گهر باوه رپیشی
وابی ت بوی نییه به رپوژوو نه بی ت و رپوژوو بشکینیت له سه فدردا نه وه که سیکی بیدعه چیه گومرا
ده بی ت، چونکه پیغه مبه ری خوا ﷺ له سه فدریکدا که نه مری کرد رپوژوو بشکینن و هه ندیکیان
رپوژوو یان نه شکاند پیغه مبه ری خوا ﷺ توره بوو ههر که سیک که به رپوژوو بی ت و رپوژوه که ی

نه‌شكیئت نه‌وه تاوانی كردوه و گونا‌ه باره، له فهرمووده‌یه‌کی تریشدا كه نه‌و سیّ كه‌سه‌ی هاتنه مالی پیغهمبه‌ری خوا ﷺ پیغهمبه‌ر فهرمووی من به‌رۆژوو ده‌جم و ده‌شیشكیئم، یه‌كیكان وتی به‌رۆژوو ده‌جم نایشكیئم، پیغهمبه‌ری خوا ﷺ فهرمووی: (فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي) ^(۲۱) نه‌وه‌ی له سوننه‌تی من پشت هه‌لكات له‌من نییه، كه‌واته هه‌ندی كه‌س به‌تایبه‌تی كه‌سانیک‌ی پیر ته‌ماشنا ده‌كه‌ی وا ده‌زانی دینداریه‌تی له‌وه دایه هه‌ر به‌رۆژوو بی‌ت له‌سه‌فه‌ره‌كه‌ی نه‌گه‌ر مه‌شه‌قه‌تیشی تیداییت نه‌وه گونا‌هی ده‌گات‌ی وه‌توشی بیدعه‌ش ده‌بی‌ت وه شه‌پیشی زیاتره له‌خیری، له‌و حاله‌تانه‌شدا پیغهمبه‌ری خوا ﷺ فهرموویه‌تی: (لَيْسَ مِنَ الْبِرِّ الصَّيَامُ فِي السَّفَرِ) ^(۲۲) له‌خیر و پاداشت و چا‌كه نییه مرۆف له‌سه‌فه‌ردا به‌رۆژوو بی‌ت به‌و حاله‌ته‌ والله اعلم.

پ ۱۶ / موسافیر روخسه‌تی پیدراوه كه‌وا به‌رۆژوو نه‌بی‌ت به‌لام نه‌و هۆكاره تازانه‌ی كه‌وا نی‌ستا له ئارادایه وه‌كو فرۆكه‌و ئۆتۆمبیل كه‌هه‌ندی كه‌س نه‌ئین كه‌وا نه‌و كه‌سه‌ی كه‌ له‌سه‌فه‌ره هه‌ست به‌هیچ ناخوشیه‌ك ناكات كاتیك كه‌وا به‌م هۆكارانه سه‌فه‌ره‌كه‌ی نه‌كات ئایه نه‌م هۆكارانه نه‌بنه هۆی نه‌وه‌ی نه‌و روخسه‌ته‌ی خوی گه‌وره به‌ موسافیری داوه له‌ده‌ستی بدات و نه‌بی‌ته روخسه‌ت بۆی كه‌وا كاتیك له‌سه‌فه‌ره به‌رۆژوو نه‌بی‌ت؟

و/ خوی په‌روه‌ردگار نه‌حكامه‌كان چ واجب بی‌ت چ حه‌رام بی‌ت چ موسته‌حبه‌ بی‌ت چ مه‌كروه بی‌ت ره‌ب‌تی كردوون به‌ وه‌سفیک‌ی ئاشكراوه (وصف ظاهر منضبط)، وه‌كو زانایانی (أصول) ده‌فه‌رموون، بۆ نموونه عیله‌تی رۆژوو شكاندن نه‌و روخسه‌ته‌ چیه‌ كه‌ خوی په‌روه‌ردگار داویه‌تی به‌ كه‌سیك كه‌ له‌مانگی ره‌مه‌زان به‌رۆژوو نه‌بی‌ت عیله‌ته‌كه‌ ده‌بی‌ت وه‌سفیک بی‌ت ئاشكرا بی‌ت بۆیه سه‌فه‌ر كراوه‌ته عیله‌ هه‌ر كه‌سیك له‌سه‌فه‌ر بی‌ت نه‌وه بۆی هه‌یه به‌رۆژوو نه‌بی‌ت، نه‌خوشی نه‌وه عیله‌تیک‌ی ئاشكرایه نه‌وه كابرا به‌رۆژوو نابیت، به‌لام ئیمه‌ بلین نه‌خیر عیله‌تی به‌رۆژوو نه‌بوون مه‌به‌سته‌كه‌ له‌وه‌دایه ئایه سه‌فه‌ر به‌ ته‌یاره ده‌كات یا به‌ سه‌یاره یا به‌ قیتار یا به‌ سواری و لاغ یا به‌ پی‌؟ نه‌گه‌ر سه‌یاره‌كه‌ زۆر خیرا بی‌ت كه‌واته بۆی نییه به‌رۆژوو نه‌بی‌ت، نه‌گه‌ر سه‌یاره‌كه‌ هیواش رۆیشت و مۆدیل كۆن بی‌ت نه‌وه روخسه‌تی نییه هه‌ر ده‌بی‌ت به‌رۆژوو بی‌ت یعنی نه‌و وه‌سفانه‌ منزب‌ت نین بۆیه

(۲۱) رواه البخاري (۵۰۶۳) ومسلم (۱۴۰۱).

(۲۲) رواه البخاري (۱۹۴۶) ومسلم (۱۱۱۵).

خوای په‌روه‌ردگار عیله‌یه‌کی داناوه

﴿فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ ﴿البقرة: ۱۸۴﴾.

دوو وه‌سفی دیارو ئاشکراو منزبتي داناوه ههر که‌سی نه‌خوش بوو یان له‌سه‌فه‌ر بوو ئه‌وه بو‌ی هه‌یه به‌رۆژوو نه‌بی‌ت، که‌ به‌رۆژوو نه‌بوو چه‌ند رۆژانیکی تر به‌ ئه‌ندازه‌ی ئه‌و رۆژانه ده‌گریته‌وه که‌ تییدا به‌رۆژوو نه‌بووه، که‌واته‌ ناکریت بلین جۆری سه‌یاره‌که‌ یان جۆری هۆکاری گواستنه‌وه‌که‌ عیله‌تی حوکمه‌که‌ دیاری ده‌کات، ئه‌م‌رۆ خه‌لک به‌ هۆکاری پیشکه‌وتووتر سه‌فه‌ر ده‌کات له‌وانه‌یه‌ ئه‌وه‌نده‌ ماندوو نه‌بی‌ت وه‌کو جاران به‌ ولاغ سه‌فه‌ری کردوو به‌ وه‌سفیک که‌ بریتیه له سه‌فه‌ر ﴿فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ ﴿البقرة: ۱۸۴﴾.

ههر که‌سی له‌سه‌فه‌ردا بی‌ت بو‌ی هه‌یه به‌رۆژوو نه‌بی‌ت جا به‌ههر هۆکاریک سه‌فه‌ر بکات وه‌ خوای گه‌وره‌ش زانایه که‌ له‌داها‌توودا چی دروست ده‌بی‌ت، یان خوای په‌روه‌ردگار ده‌یفه‌رموو ههر که‌سی سه‌فه‌ر بکاو ماندوو بی‌ت تییدا نه‌خیر فه‌رموو‌یه‌تی ههر که‌سی له‌سه‌فه‌ر بی‌ت هه‌تا ئه‌و که‌سانه‌ش که‌ سایه‌قی ریگان که‌ رۆژانه له سه‌فه‌ردان ئه‌وانیش بو‌یان هه‌یه به‌رۆژوو نه‌بن ههر رۆژانیک که‌ سه‌فه‌ریان نه‌کرد له‌و رۆژانه‌دا فه‌زای ده‌که‌نه‌وه‌و ده‌یگی‌نه‌وه‌.

پ/ ۱۷ / ئه‌و که‌سانه‌ی که‌وا له‌ مانگی ره‌مه‌زاندای له‌ چیش‌تخانه‌ کار ده‌کان هه‌ندی له‌ چیش‌تخانه‌کان کراویه به‌ بیانوی ئه‌وه‌ی بو‌ ئه‌و که‌سانه‌ی که‌وا ری‌یوارن و موسافیرن چه‌ند چیش‌تخانه‌یه‌کی دیاریکراو ده‌گریته‌وه حوکمی ئه‌و که‌سانه‌ چیه‌به‌ که‌وا له‌و چیش‌تخانه‌یه‌ کار ده‌که‌ن نایه‌ هاوکاری کردنه له‌سه‌ر تاوان یاخود ری‌گای پی‌دراوه‌؟

و/ با سه‌ره‌تا باسی حوکمی چیش‌تخانه‌کان بکه‌ین ئه‌و جا به‌چینه سه‌ر ئه‌و که‌سانه‌ی که‌وا ئیشی تییدا ده‌که‌ن: بی‌گومان موسافیر وه‌کو باس‌مان کرد روخسه‌تی پی‌دراوه‌ ئه‌وه‌ش ره‌هه‌تی خوای گه‌وره‌یه، چونکه‌ پی‌غه‌مه‌بری خوا ﷺ فه‌رموو‌یه‌تی: (السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ) ^(۲۳) سه‌فه‌ر کردن به‌شیکه له‌ ئازار مرو‌ف تییدا نارح‌ه‌ت ده‌بی‌ت، به‌راستی بو‌ ئه‌وه‌ی ئه‌و نارح‌ه‌تیه‌ی له‌سه‌ر لای‌جیت بو‌ی هه‌یه به‌ رۆژوو نه‌بی‌ت، که‌ به‌رۆژوو نه‌بوو که‌واته‌ دروسته له‌سه‌ر ری‌گاکان چیش‌تخانه‌ بگریته‌وه بو‌ خاتری ئه‌و

کاسانه ی که موسافیرن، به لام له ناو شاره بچو که کان به تاییه تی که (الاحکام الشرعیة بنی علی الأعم الأغلب) واته: (ئه حکامه شه رعیه کان بنیات نراون له سهر گشتیتی و زورینه) که خه لک بچیت له و شوینه بچو کانه له چیشتخانه نان بخوات ئه و شته زور که مه له شاروچکه یه کی بچو کدا چهند چیشتخانه بکریتنه وه چهند سارده مه نیه ک بکریتنه وه هه مووی به بیانوی ئه وه ی که ریگیان پندراوه له یاسادا بو ئه و که سانه ی که موسافیرن، ئه و ده رگا کردنه وه فراوانه له بابه تدا شه رعیدا نییه، به راستی بویه ئه و که سانه ی که ئه و جیگیایانه ده که نه وه با له خوای گه وره بترسن ئه گهر بزنان زورینه ی خه لک ئه وانن دین بو چیشتخانه کانیا ن که موسافیرن وه ته جرو به یان هه یه سالانی رابردو و ئه وه ده تونن بیکه نه وه، به لام که بزنان زورینه ی ئه و که سانه ی که دین نان ده خو ن خه لکانی شاره که ی خو یه تی کاریکی باش نییه و بی شه رع ی یه و ناییت بکریتنه وه، ئه و جا بیینه سهر ئه و پرسیاره ی که کردت نایه نیش کردن له و چیشتخانه ده لیین به گویره ی ئه و چیشتخانه یه ده گوړی ئه گهر چیشتخانه ی سهر ریگاکان بیت و به راستی بو ریواره کان بیت ئه وه نیشکردن تیدا دروسته و هیچ کیسه ی نییه ئه و که سه ش که له چیشتخانه که کار ده کات مادام موسافیر نییه بوی نییه ئه و به رپوژوو نه بیت ده بیت به رپوژوو بیت، به لام چیشتخانه ی ناو شاره کان و شاروچکه کان به راستی ئه وه پیویست نییه شه رع ی نییه و دروسته نییه بو موسافیره کان بکریتنه وه، نه کردنه وه ی چیشتخانه که شه رع ی یه نه ئه و که سه ش نیشی تیدا ده کات شه رعیه به لکو گونا هبار ده بیت چونکه هاوکاری ده کات له سهر (الاثم والعدوان) و له سهر گونا ه .

پ ۱۸ / له مانگی رهمه زانه هه ندی که س نیشیان بو ده کریت وه ستاو کریکار نیش ده کات نه لیین هه ندی له کریکاره کان به رپوژوو نین به بیانوی ئه وه ی ناتوانن به رپوژوو بن نه گهر نیشه که بکه ن داوای خو اردن دروستکردن له خاوه ن مال ده که ن نایه تا چ راده بییه ک خاوه ن مال دروسته خو اردنیا ن بو دروست بکات له رهمه زاندا؟ .

و / ته قریبه ن هه مان وه لامة ئه ویش له وه دا ئه و که سه ی که وا نیش ده کات ئه و وه ستایه یان ئه و کریکارانه ی که له گه لیه تی ئه گهر ئه وان روو خسه تیان هه بیت به رپوژوو نه بن که واته خو اردن دروستکردن بو یان دروسته، چونکه خو اردن دروستکردنه که فه رعیکه له و ئه سله (تفرع عن ذات الاصل) ئه گهر ئه سلی به رپوژوو نه بونی ئه وان دروست بیت خو اردن بو دروستکردنیا ن دروسته ئه گهر

به پړوژوو نه بونی ئه وان دروست نه بیټ ئه وا نایټ خوار دنیان بو دروستکھیت و هاو کاریان بکهیت .
 پ۱۹/ ئه ی ئه و که سانه ی که وا کار ده که ن خاوه ن کاریکی قورسن وه بژیوی ژیانیان په یوه سته
 به و پړوژی که وا ئیشی تیدا ده که ن ئه گهر پړوژیکیش کار نه که ن ئه وان هیه بژیوی ژیانیان دست
 نه که ویت و مال و مناله که یان به بی بژیوی بمینیت هوه وه ئیشه که شیان قورسه ناتوانن تیدا
 به پړوژوو بن تا چند ریگا دراوه به و که سانه و رووخسه تیان هه یه به پړوژوو نه بن؟ وه کو که سیك له
 هاویندا و له بهر خور بلوک راده کیشت و ئیش ده کات یان ئه وان هیه له کوره ی که چدا کار ده کان ته پو
 تویکی زور ده چیت به سه ریاندا وه جگه له و پړوژانه یه ی که وا ده ستیان ده که ویت هیچ داهاتیکی
 تریان نییه؟

و/ ئه و دوو مهرجه ی که باست کرد یه که میان بژیوی تریان نه بیټ که ئه و ئیشه یان نه که ن هیچ
 هو کاریکی تریان نه بیټ بو بژیویان، وه دوو همیشیان ئه گهر ئیش بکه ن نه توانن به پړوژوو بن زه حه تیکی
 زور بیټ له سه ریان، ئه وه کو مه لیک له زانایان فه تویان داوه که به پړوژوو نه بن ئه گهر ئه و دوو مهرجه
 تیدا هه بیټ بویان هه یه به پړوژوو نه بن، زانایانیش قیاسی ده که ن بو سه ر ئه و که سه ی که موسافیره،
 بو نمونه چونکه زه حه تیه کی توش ده بیټ هه رجه نده سه فه ره که شی واجب نه بیټ ئیستا که سیك بو
 خو شی خوی بو نمونه له سلیمانیه وه سه فه ر بکات بو ده هوک بوی هه یه سه فه ر بکات له ره مه زان
 یان نا؟ ئه گهر ئیشیکی گرنگیشی نه بیټ بوی هه یه سه فه ر بکات که سه فه ریشی کرد بوی هه یه
 به پړوژوو نه بیټ، جا زانایان ده فه رموو بو سه فه ریکی موباحیش دروسته مروژ به پړوژوو نه بیټ تیدا
 ئه ی که بو ئیشیکی زه رور وه داهاتیسی نه بیټ توشی زه حه تیش بیټ ئه وه شیان ده فه رموو ن دروسته
 به پړوژوو نه بن، چونکه خوی په روه ردگار له دیندا قورسی له سه ر دانه ناوین:

﴿وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ﴾ ﴿الحج: ۷۸﴾.

وه دیسان خوی گه وره ئاسانی بو ئیمه ده وی قورسی بو ئیمه ناوی:

﴿يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ﴾ ﴿البقرة: ۱۸۵﴾.

وه هه روه ها فه رموو به تی خو تان مه کوژن خو تان به هیلا که ت مه دن که سیك که هیچ به دیلی
 تری نه بیټ جگه له و ئیشه پیوستیشی پیټ قورسیش بیټ له سه ری نه توانی به پړوژوو بیټ بوی هه یه
 به پړوژوو نه بیټ .

پ۲۰ / به‌لام له کاتیکی تردا که مه‌جالی هه‌یه ئه‌وه ده‌بیټ بی‌گیرئته‌وه؟

و / ئه‌وه بی‌گومان ده‌بیټ بی‌گیرئته‌وه و تمان قیاس بۆ سه‌ر موسافیر که‌واته گرتنه‌وهی له‌سه‌ره.

پ۲۱ / خویندکارانی پۆلی شه‌شم زۆر جار پرسپاری ئه‌وه ده‌که‌ن که‌وا دوا سائیانه ئه‌وه ۱۲

سائه که ئه‌خوینن جاوه‌پیی ئه‌م سائهن بۆ ئه‌وهی که‌وا پله‌ی باش بی‌نن ده‌ئین که به‌رۆژوو بین

ناتوانین وه‌کو پیویست بخوینین وه ناشتوانین وه‌کو پیویست ئه‌و نمرانه‌ی که مه‌به‌ستمانه

به‌ده‌ستی بی‌نین، ئایه روخسه‌ت بۆ ئه‌وان هه‌یه که‌وا به‌رۆژوو نه‌بن و دوا‌یی به‌ قه‌زا بی‌گیرنه‌وه؟

و / قوتابی ئه‌گه‌ر هه‌ر له‌ خو‌یه‌وه ترسیکی هه‌بیټ بلی ئه‌گه‌ر به‌رۆژوو بم ناتوانم بخوینم ئه‌وه ته‌نها

ئه‌و ترسه عوزر نییه بۆ ئه‌وهی به‌ رۆژوو نه‌بیټ، به‌لام ئه‌گه‌ر به‌رۆژوو بوو نه‌خۆشی بکات ئه‌گه‌ر

مه‌ترسی نه‌خۆش بوون و په‌که‌هوتنی هه‌بوو نه‌ی توانی له‌و حاله‌ته‌دا هه‌ندیک له‌ ئه‌هلی عیلم

رووخسه‌ت ده‌ده‌ن به‌رۆژوو نه‌بیټ له‌به‌ر مه‌ترسی نه‌خۆش که‌وتن که نه‌خۆشیش که‌وئیت ناتوانیټ

وانه‌کانی بخوینئیت مه‌سه‌له‌ه‌تیکی گه‌وره‌ی له‌ده‌ست ده‌چیت، به‌لام ئامۆژگاری بۆ قوتابیان له‌هه‌ر

قوناغیک بن عیلم و زانست په‌یوه‌سته به‌ ته‌قواوه مروّفا تا ته‌قوا‌ی خوا زیاتر بکات وه رۆژوو بو‌نیش

ره‌ئسی ته‌قوا‌یه‌ خوا‌ی په‌روه‌ردگار زیاتر فی‌ری ده‌کات خوا‌ی گه‌وره زیاتر ده‌رگای خیری لیده‌کاته‌وه

که به‌رۆژوو بوون دوعای قه‌بول ده‌بیټ له‌و رۆژه‌دا دوعایه‌ک بکات خوا قه‌بولی بکات زۆر گرنگ‌تره

له‌وه‌ی که ده‌سه‌عات بخوینئیت، خوا‌ی گه‌وره وه‌لامه‌کانی راست بکات و یارمه‌تی بدات وه دوعای

خیر بۆ خو‌یان بکه‌ن خوا‌ی گه‌وره دوعایان قه‌بول ده‌کات له‌و مانگه‌ پیرۆزه‌دا وه ناشیټ به‌کسه‌ر

ری به‌خو‌یان بده‌ن به‌بیانوی تاقیکردنه‌وه وه به‌رۆژوو نه‌بن.

پ۲۲ / سه‌باره‌ت به‌ ئافره‌تی دووگیان یان شیرده‌ر ئایه رووخسه‌ت بۆ ئه‌وانه هه‌یه که به‌رۆژوو

نه‌بن وه ئایه ئه‌گه‌ر به‌رۆژوو نابن دواتر به‌ قه‌زا ئه‌ی گیرنه‌وه یاخود فی‌دییه ئه‌ده‌ن؟

و / له‌ قورئاندا خوا‌ی گه‌روه باسی کردوون هه‌ردووگیان ئافره‌تی شرده‌ر له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی که

سکی هه‌بیټ، حوکمی ئه‌و دوو ئافره‌ته چیه‌؟ خوا‌ی گه‌روه له‌ قورئانه پیرۆزه‌که‌یدا باسی کردووه:

﴿وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ﴾ (البقرة: ۱۸۴) له‌سه‌ره‌تا خوا‌ی گه‌روه که باسی کرد

مانگی په‌مه‌زان فه‌رزه له‌سه‌رمان رۆژووگرتن له‌سه‌رمان فه‌رزه ئه‌وجا خوا‌ی گه‌روه ئیختیاریکی به

خه‌لك به‌خشی خوا‌ی گه‌روه خه‌لكی ئازاد کرد هه‌ر که‌سی له‌سه‌فه‌ر بیټ یان نه‌خۆش بیټ ئه‌وه

بۆ هه‌یه به‌رۆژوو نه‌بیټ، ئه‌وه رووخسه‌تی هه‌یه، ئه‌ی ئه‌و که‌سانه‌ی که له‌سه‌فه‌ر نین نه‌خۆشیش نین

له ماله‌وه دانیشتون به ئیسراحت؟ له سه‌ره‌تای ئیسلامدا بو ئه‌وه‌ی تا خه‌لك رایبِت خوای گه‌روه سه‌رپشکی کردن و ئیختیاریدا بییان، ﴿وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مَسْكِينٍ﴾ (البقرة: ۱۸۴) نه‌وه که‌سانه‌ی ده‌توانن بیگرن بو‌یان هه‌یه نه‌یگرن و فیدیه‌ بده‌ن، فیدیه‌ که‌ش له‌بری هه‌ر رُوژنیک خواردنی فه‌قیرنیک بده‌ن، خواردنه‌ که‌ش واته دوو مشت، خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ﴾ (البقرة: ۱۸۴) .

واته: هه‌ر که‌سه‌یک نه‌گه‌ر بیّت و زیاتر له خواردنی فه‌قیرنیک بدات له‌بری هه‌ر رُوژنیک خواردنی دوو بده‌ی خوای گه‌روه فه‌رمووی باشتره، خو ئه‌گه‌ر به‌رُوژوو بن نه‌وه له‌سه‌ره‌تای ئیسلام نه‌وه رُوژوو گرتنه‌که‌ خیرتره، له‌سه‌ره‌تادا به ئیختیاری بوو له دوایدا خوای گه‌روه ده‌فه‌رموویت:

﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ﴾ (البقرة: ۱۸۵) .

هه‌ر که‌سه‌یک له‌وه مانگادا له‌سه‌فه‌ردا نه‌بوو نه‌وه پێویسته به‌رُوژوو بیّت، ئایه نه‌وه ئایه‌ته ئایه‌تی پێشه‌وه‌ی نه‌سخ کرده‌وه؟ سه‌له‌مه‌ی کورپی نه‌کوه‌ع (ره‌زای خوای گه‌وره‌ی لی بیّت) ده‌فه‌رموویت:

﴿فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ﴾ (البقرة: ۱۸۵) نه‌وه ئایه‌تی پێشووی که‌ ته‌خیر و هه‌لبژاردن بوو نه‌سخی کرده‌وه، نه‌وه که‌سه‌ی که‌ موسافیر و نه‌خۆشه‌

حوکمی نه‌وان هه‌ر وه‌کو خوی مایه‌وه، به‌لام نه‌وه که‌سه‌ی که‌ نه‌خۆش نییه‌و موسافیریش نییه‌ نه‌وه خوای گه‌روه فه‌رمووی: ﴿فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ﴾ (البقرة: ۱۸۵) سه‌له‌مه‌ی کورپی

نه‌کوه‌ع (ره‌زای خوای گه‌وره‌ی لی بیّت) ده‌فه‌رموویت: ئهم ئایه‌ته ته‌خیره‌که‌ی پێشووی نه‌سخ کرده‌وه، که‌واته نه‌وه نه‌ما چه‌ز بکه‌ی به‌رُوژوو بیّت یان به‌رُوژوو نه‌بیّت فیدیه‌ بده‌یت، ده‌بیّت به‌رُوژوو

بیّت. ابن عباس و ابن عمر (ره‌زای خوای گه‌وره‌یان لی بیّت) هه‌ردووکیان ده‌فه‌رموون: نه‌خیر نه‌وه ئایه‌تی: ﴿فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ﴾ (البقرة: ۱۸۵) ئایه‌تی پێشووی نه‌سخ نه‌کردۆته‌وه، به‌لكو

تایه‌تی کرده‌وه به‌وه که‌سانه‌ی ﴿وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مَسْكِينٍ﴾ (البقرة: ۱۸۴) ابن عباس (ره‌زای خوای گه‌وره‌ی لی بیّت) ده‌فه‌رموویت: (لیست منسوخته هو الشيخ الكبير والمرأة الكبيرة)

نه‌وه هه‌ر جیگیره بو حه‌قی پیره‌میردیک یان پیره‌ژنیک (لا یستطیعان أن یصوما) نه‌توانن به‌رُوژوو بن (فیطعمان مکان کل یوم مسکینا) له‌بری هه‌ر رُوژنیک خواردنی فه‌قیرنیک ده‌ده‌ن که ئیمامی بوخاری

رپوایه‌تی کردوو، که‌واته ده‌فهرمووی ته‌خیره‌که بو پیره‌کان ماوه‌ته‌وه ئه‌وه بوخاری رپوایه‌تی کردوو، له شویئیکی تردا ههر ابن عباس (ره‌زای خوای گه‌وره‌ی لی بیټ) ده‌فهرمیټ: (إِذَا خَافَتِ الْحَامِلُ عَلَى نَفْسِهَا وَالْمَرْضَعُ عَلَى وَلَدِهَا فِي رَمَضَانَ) ئه‌گه‌ر ئافره‌تی حامله له خو‌ی بترسیټ که به‌رۆژوو بیټ مه‌شه‌قه‌تی تووش ده‌بیټ و نارح‌ه‌ت ده‌بیټ که له نارح‌ه‌تی ترسا، یاخود ئافره‌تی شیرده‌ر له مناله‌که‌ی ترسا که به‌رۆژوو بیټ شیر ی تیدا نه‌میټ بیداته منداله‌که‌ی ئه‌وه زه‌ره‌ر له مناله‌که‌ی بدات فهرمووی: (يُفْطِرَانِ وَيُطْعِمَانِ لِكُلِّ يَوْمٍ مَسْكِينًا) ئه‌وه ئافره‌تی شیر ده‌ریش و ئافره‌تی حامله‌ش هه‌ردووکیان رۆژوو که‌یان ده‌شکین و له‌بری هه‌موو رۆژیک که شکاندوو یانه ئه‌وه خواردنی فه‌قیریک ده‌ده‌ن و ئه‌و رۆژوه‌ش ناگرنه‌وه، ئه‌وه ئینو جه‌ریری طبری رپوایه‌تی کردوو و هه‌ شیخ ئه‌لبانی له (إرواء الغلیل) دا ئه‌و فهرمووده به صحیح داده‌نیټ ده‌فهرموویټ: (صحیح علی شرط مسلم)، که‌واته لی‌ره‌دا ته‌ماش‌ا ده‌که‌ین ئه‌و ئایه‌تی: (وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ) به‌جی‌گیری مایه‌وه بو چوار که‌س بو پیره‌می‌ردیک که نه‌توانی به‌رۆژوو بیټ، بو پیره‌ژنیک که نه‌توانیټ به‌رۆژوو بیټ، یعنی مه‌شه‌قه‌تی تیدا ببینټ چونکه له شیویه‌کی تردا به (وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ) هاتوو یعنی ئه‌و که‌سانه‌ی که رۆژوو له‌سه‌ریان قورسه و هه‌کو پیره‌می‌ردو پیره‌ژن و هه‌کو ئافره‌تی حامله و ئافره‌تی شیرده‌ر ئه‌و چواره ئه‌و ئایه‌ته له حقه‌ی ئه‌واندا مایه‌وه، به‌لام له حقه‌ی کی نه‌سخ بوته‌وه که ئیختیاری له‌به‌ر ده‌ستا نه‌ماوه که له‌و چواره نه‌بیټ ئیختیار نه‌ما و هه‌کو جار‌ان که هه‌ر که‌سی عوزریشی نه‌بیټ ده‌یتوانی به‌رۆژوو نه‌بیټ به‌لام دوا‌ی ئه‌وه‌ی ئایه‌تی: ﴿فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ﴾ (البقره: ۱۸۵) دابه‌زی ئیختیار بو ئه‌وانه نه‌ماو پیوسته له‌سه‌ریان هه‌موو به‌رۆژوو بن، به‌لام ئه‌و چواره بو‌یان هه‌یه هه‌ر به‌رۆژوو نه‌بن، له رپوایه‌تی‌کی تردا ئین عباس (ره‌زای خوای گه‌وره‌ی لی بیټ) ئافره‌تی‌کی دی که دووگیان بوو یان شیرده‌ر بوو پی فهرموو: (أنت بمنزلة الذي لا يطيقه، عليك أن تطعمي مكان كل يوم مسكينا، ولا قضاء عليك) تو له‌و که‌سانه‌ی که ناتوانن تو ته‌نها ئه‌وه‌ت له‌سه‌ره له‌بری هه‌موو رۆژیک خواردنی فه‌قیریک بده‌ی و هه‌زه‌اشت له‌سه‌ر نییه، و له‌رپوایه‌تی‌کی تردا ده‌فهرمووی: (أن هذه إذا خافت على نفسها) ئه‌گه‌ر ئافره‌تی دووگیان له‌نه‌فسی خو‌ی ترسا، یان شیرده‌ر له منداله‌که‌ی ترسا، و هه‌روه‌ها له ئین عمر هاتوو (الحامل والمرضع تظطر ولا تقضي) و هه‌ شیخ الالبانی ئه‌وه‌ی تصحیح کردوو و چهند رپوایه‌تی‌کی تریشه، به‌لام لی‌ره‌دا زانایان خیلافیان هه‌یه له‌سه‌ر

ئوه هه‌ندیکیان بۆ ئمونه له‌مه‌زه‌به‌ی ئیمامی شافیعی و ئیمامی مالیک و ئیمامی احمد ده‌فه‌رموون:
 (الحامل والمرضع) ئه‌وانه ده‌بی‌ت بی‌شیگ‌یرنه‌وه‌و فیدی‌ه‌ش بدن، وه مه‌زه‌به‌ی ئه‌بو حنیفه، وه پوری
 ده‌فه‌رمووی: ته‌نها گ‌یرانه‌وه‌ی له‌سه‌ره به‌ی فیدی‌ه، به‌لام مه‌زه‌به‌ی ئه‌بن عه‌باس و ئه‌بن عمر (ره‌زای
 خویان له‌سه‌ر بی‌ت) ده‌فه‌رموون به‌س فیدی‌ه به‌ی گ‌یرانه‌وه به‌یچه‌وانه‌ی مه‌زه‌به‌ی دووهم، وه‌بی
 گومان ئه‌م مه‌زه‌به‌ش راجیح و ته‌واوه، وه مه‌زه‌به‌ی ئه‌بن حه‌زمیش ده‌فه‌رمووی: نه‌گ‌یرانه‌وه‌ی له‌سه‌ره
 نه‌ فیدی‌ه له‌سه‌ره، ئه‌مه‌یان مه‌رجو‌حه‌و ته‌واو نییه، به‌لکو مه‌زه‌به‌ی راجیح و ته‌واو ئه‌وه‌ی سییه‌میانه
 که ئه‌بن عمرو و ئه‌بن عه‌باس ته‌فسیریان کردووه‌و باسی هۆکاری دابه‌زینی ئایه‌ته‌که‌یش ده‌که‌ن، ئه‌وه‌ش
 ئاسانکاری خوای گه‌وره‌یه بۆ ئه‌و دوو ئافره‌ته: دوو گیان یان شیرده‌ر بی‌ت، وه هه‌ر که‌سی‌کیش قیاسی
 بکات بۆ سه‌ر موسافیر ده‌ل‌ئین قیاسه‌که هه‌له‌یه چونکه موسافیر له‌سالی‌کدا جارێک یان دوو جار
 سه‌فه‌ری بکه‌وێته ره‌مه‌زان ئاسانه بی‌گ‌یرێته‌وه، به‌لام ئافره‌ت هه‌موو سالی‌ک یان له‌ حه‌ملی هه‌یه یان
 شیردانی هه‌یه بل‌ئین وه‌لا ده‌بی‌ت بی‌گ‌یرێته‌وه قورسه له‌سه‌ری، که‌واته قیاس به‌یچه‌وانه کرایه‌وه
 ئه‌وه‌ش ئاسانکاریه‌که بۆ ئافره‌تان ئه‌وه‌ش به‌زه‌بی خوای گه‌وره‌یه بۆیان.

**پ ۲۳ / که‌س ئه‌ئێ‌ که ناتوانم خه‌لکی فه‌قیر کۆبکه‌مه‌وه یان ده‌ستم که‌وێت و ژمه‌
 خواردنیکیان بۆ دروست بکه‌م ئایه ده‌توانی‌ت له‌جیاتی خواردن پاره‌ بدات به‌ فه‌قیر؟**

و/ ئه‌نه‌س (ره‌زای خوای گه‌وره‌ی لی بی‌ت) سالیکیان له‌ مانگی ره‌مه‌زان نه‌خۆش که‌وت نه‌ی
 توانی (فصنع جفنة ثريد فدعا ثلاثين مسکينا فاشبعهم)، ده‌فه‌رمووی قایێک خواردنی تی‌وشه‌ی
 دروست کرد سی فه‌قیری بانگ کردو تی‌ری کردن، قورئانیش ده‌فه‌رمووی: (فِدیةً) فیدی‌ه‌که خواردن
 بی‌ت، چونکه ره‌مه‌زان برسیتیه فیدی‌ه‌که‌ی خواردن دانه نه‌ک پاره‌دان، ئه‌و پاره‌یه له‌وانه‌یه بیده‌یه
 که‌سی‌ک کابرا بچی به‌ جگه‌ره‌ی بدات به‌ مه‌شروبی بدات به‌شتی‌کی خرابی بدات یان به‌س بۆ خۆی
 سه‌رفی بکات، به‌لام که فیدی‌ه خواردن بوو بۆ فه‌قیر که بۆ خۆشی نه‌توانی‌ت فه‌قیر کۆبکاته‌وه که‌سی‌ک
 هه‌رده‌بی‌ت پاره‌ی بی‌ بدات بل‌ئیت خواردن بۆ فه‌قیر بکه‌ یان به‌ سه‌رۆک خه‌زان بدات بی‌ بل‌ئیت تۆ
 ده‌که‌مه وه‌کیل له‌ رۆژی قیامه‌ت که بجیت خواردن بکه‌ریت بۆ خه‌زانه‌که‌ی له‌بری ئه‌وه‌نده رۆژه
 چه‌ند سه‌ر خه‌زانه ئه‌وه‌شیان دروسته ئاسانکارییه ان شاء الله ئه‌گه‌ر پاره‌ وه‌رگرتن بی‌ت ئه‌وه به‌یچه‌وانه‌ی
 ئایه‌ته‌که‌یه وه‌یچه‌وانه‌ی فه‌رمووده‌کانیشه .

۲۴پ / نه‌ی نه‌گه‌ر خیرانیك له شه‌ش تا جهوت كه‌س پي‌ك هاتبوو ده‌توانیٔ چه‌ند جاريك خواردنیان بو بركات تاوه‌كو سی كه‌سه‌كه ته‌واو ده‌بیٔ یان سی كه‌سی ليك جی‌اواز بیٔ ؟

و/ باشتر وایه سی كه‌سی ليك جی‌اواز بیٔ وه‌كو له فەر‌مووده‌كاندا هاتووه.

۲۵پ / ئافره‌ت نه‌گه‌ر له‌ناو ره‌مه‌زاندا منالی بوو ئایه نه‌و رۆژانه بی‌گی‌ریتته‌وه یان ده‌بیٔ فیدییه‌ بدات ؟

و/ ئافره‌ت نه‌گه‌ر سو‌ری مانگانه‌ی هه‌بیٔ یان نه‌گه‌ر منالی بیٔ له ره‌مه‌زاندا نه‌و دو‌وانه‌ جه‌رامه له‌سه‌ریان به‌رپۆ‌ژوو بن واجبه له‌سه‌ریان بی‌گی‌رته‌وه، فیدییه‌ش نادات هه‌ر چه‌نده نه‌گه‌ر سالی‌شی به‌سه‌ردا بسو‌ریتته‌وه نه‌ی گرتیته‌وه هه‌ر قه‌زای له‌سه‌ره فیدییه‌ی له‌سه‌ر نییه، چونکه هیچ به‌لگه‌یه‌کی له‌سه‌ر نییه.

۲۶پ / سه‌باره‌ت به ئافره‌ت نه‌گه‌ر ئافره‌ت له بی‌ نو‌یژی پاك بی‌یتته‌وه نه‌و رۆژه‌ی كه چه‌نیکی ماوه له رۆژه‌كه ده‌ست هه‌لگه‌ری له خواردنه‌وهو به‌رپۆ‌ژوو نه‌بیٔ یان نا؟ وه ئایه نه‌و رۆژه‌ی بو نه‌ژمی‌ردیٔ یان نا ده‌بیٔ به قه‌زا بی‌گی‌ریتته‌وه له پاشاندا؟

و/ ئافره‌تیك كاتیك كه نه‌وه‌ی خوا له‌سه‌ری داناوه كه سو‌ری مانگانه‌و بی‌ نو‌یژی مانگانه‌یه كاتیك كه له رۆژی ره‌مه‌زاندا پاك بو‌وه له به‌یانیه‌كه‌ی بیٔ پیش نی‌وه‌رپۆ یان دو‌ای نی‌وه‌رپۆ بیٔ یان دو‌ای عه‌سر بیٔ رای هه‌ندی زانایان وایه كه دو‌ای پاك بو‌ونه‌وه‌ی ده‌بیٔ ده‌ست هه‌لگه‌ریٔ له خواردن و خواردنه‌وه تاوه‌كو كاتی به‌ریانگ نه‌هی‌چیش بخواو نه‌هی‌چیش بخواته‌وه وه بو‌ی‌شی به‌رپۆ‌ژوو حی‌ساب نییه، به‌لام مادام پاك بو‌ته‌وه نایٔ هیچ بخواو هیچ بخواته‌وه هه‌لبه‌ته نه‌وه بو‌ چونیکه هیچ به‌لگه‌ی له‌سه‌ر نییه به‌راستی له‌گه‌ل ریزماندا بو هه‌موو زانایان بو‌چونه‌كه هیچ به‌لگه‌یه‌کی شه‌رعی له‌سه‌ر نییه، به‌لكو ئافره‌ت كه له دو‌ای بانگی به‌یانی پاك بو‌وه كو‌تایی به سو‌ری مانگانه‌ی هات نه‌وه نه‌و رۆژه‌ی تازه له‌ده‌ست چو‌وه وه له‌سه‌ری واجب نییه نه‌و رۆژه به‌رپۆ‌ژوو بیٔ وه كه به‌رپۆ‌ژووش نه‌بیٔ ئافره‌ت ئازاده بو‌ خو‌ی، خوا‌ی گه‌وره ری‌گای پیداوه نان ده‌خوات و ئاو ده‌خواته‌وه وه نه‌گه‌ر بو‌ نمو‌نه پیاوه‌كه‌شی له‌سه‌فه‌ر بو‌ویٔ و به‌رپۆ‌ژوو نه‌بیٔ و بگه‌ریتته‌وه بو‌ی هه‌یه بچیتته‌ لای، كه‌واته شتیك كه خوا جه‌رامی نه‌كردیٔ ناتوانین ئی‌مه جه‌رامی بكه‌ین به‌قه‌سه‌ی هیچ زانایه‌ك كاتیك كه به‌لگه‌ی قورئان و فەر‌مووده‌ی له‌سه‌ر نه‌بیٔ، بو‌یه ئافره‌ت پی‌ویست نییه له‌سه‌ری باقی رۆژه‌كه‌ی كه به‌ پاك بو‌ته‌وه تییدا خو‌ی بگرتته‌وه له خواردن و خواردنه‌وه، به‌لكو هه‌لاله بو‌ی و نه‌و رۆژه‌شی

قه‌زای رۆژۆیکی تر بکاته‌وه کیشه نییه، وه دروسته دواش بخریت ئه‌گهر بگاته مانگی شه‌عبانیش، عائیشه (ره‌زای خوی په‌روه‌دگاری لی بیت) ده‌فه‌رموویت:

(كَانَ يَكُونُ عَلَيَّ الصَّوْمُ مِنْ رَمَضَانَ، فَمَا أَسْتَطِيعُ أَنْ أَقْضِيَهُ إِلَّا فِي شَعْبَانَ) .

واته: من رۆژووی مانگی ره‌مه‌زانم ده‌که‌وته سه‌ر نه‌م ده‌توانی بی‌گه‌ر مه‌وه تاوه‌کو مانگی شه‌عبان داده‌هات ئه‌و کات ده‌مگرته‌وه، که‌واته دروسته دواي بجه‌یت و کیشه نییه، ده‌شبیته بکه‌ویته دواي ره‌مه‌زانیکی تریش ئه‌وه‌شيان هه‌ر دروسته له‌ مه‌زه‌به‌ی شافعی‌دا هه‌لی بگریت بۆ دواي ره‌مه‌زانیکی تر، ده‌فه‌رموون له‌ گه‌ل هه‌موو رۆژێک که ده‌ی‌گه‌ر په‌ته‌وه فیدی‌ه‌ش بدات، وه ئیمامی مالیکیش وای فه‌رمووه، به‌لام له‌ راستیدا فیدی‌ه‌ دانه‌که هه‌یج به‌لگه‌یه‌کی له‌ سه‌ر نییه له‌ قورئان و حه‌دیسدا، بۆیه مرۆڤ پیوسته په‌له بکات له‌وه‌ی که کاتیک رۆژووی له‌ سه‌ره زوو بی‌گه‌ر په‌ته‌وه باش‌تره وه‌کو خوی گه‌وره فه‌رمانی بی‌کردوین: (وَسَارِعُوا) (سَابِقُوا) یان پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: (بَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ) ^(٢٤) مرۆڤ په‌له بکات له‌ گه‌رانه‌وه‌ی، چونکه کی ده‌لیت مرۆڤ ده‌مین‌په‌ته‌وه تاوه‌کو مانگیکی تر تاوه‌کو سالیکی تر، به‌لام ئه‌گهر هاتوو ئه‌و که‌سه نه‌ی‌گه‌ر په‌ته‌وه له‌و ساله‌دا که‌وته دواي ره‌مه‌زانی سالی داهاتوو ئه‌وه فیدی‌ه‌ی له‌ سه‌ره یان ته‌نها قه‌زایه؟ خوی گه‌وره ته‌نها قه‌زای باس کردوو ئه‌وه‌ی باس نه‌کردوو ده‌بیته فیدی‌ه‌ی له‌ گه‌ل بیت، شتی‌کیش که خوی گه‌وره داینه‌نابیت و پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمانی پیته‌کرد بیت بۆ ئیمه نییه له‌ سه‌ر خه‌لکی واجب بکه‌ین، وه ئه‌و باره قورسه بجه‌ینه سه‌ر خه‌لک، به‌لکه‌و ته‌نها واجبه له‌ سه‌ری قه‌زای رۆژوو که بکاته‌وه ئه‌گهر ره‌مه‌زانی تریشی به‌سه‌ردا هاتیته .

پ/ ٣٠ / ئه‌گهر هاتوو ئه‌و قه‌زایه‌ی له‌ سه‌ر بوو وه مرد ئایا له‌ پاش خوی که‌سو کاری دروسته

رۆژوو که‌ی بۆ بگه‌رنه‌وه یان نا؟

و/ ئه‌گهر که‌سیک قه‌رزار بیت یان رۆژووی له‌ سه‌ر بیت یان به‌گشتی رۆژووی قه‌رز بیت یان رۆژووی نه‌زر بیت زانایان سی بۆ چونیان هه‌یه، لی‌ره‌دا ئایا که‌سو کاری ده‌توانن رۆژووی بۆ بگه‌رنه‌وه یان ناتوانن بۆی بگه‌رنه‌وه؟ به‌ ره‌هایی یان ته‌نها جو‌ره رۆژوو یه‌که؟ زانایان بوون به‌ سی مه‌زه‌ب: لی‌ره زاهیری قه‌ولی ئیمامی شافعی و مالیک (ره‌حه‌تی خوی په‌وه‌ردگاریان لی بیت) بۆ چونیان وایه که مرۆڤ غه‌یری عه‌مه‌ل و کرده‌وه‌ی خوی عه‌مه‌لی که‌سی پی‌ناگات به‌ به‌لگه‌ی

فهرموده‌ی خوای په‌وردگار: ﴿وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى﴾ ﴿النجم: ۳۹﴾.

واته: بۆ مروؤف نیبه هیچ خیرو پاداشتیك ته‌نھا ئەو‌ه نه‌بیٔ كه خوی ئەنجامی داوه، هەر وه‌كو چۆن كه‌س ناتوانیٔ نویژ له‌ جیاتی كه‌س بكات، وه‌ ناتوانیٔ شاه‌تھان له‌ جیاتی كه‌سیكی تر بینیت، وه‌ زیكر له‌ جیاتی كه‌سیكی تر بكات، به‌هه‌مان شیوه‌ش كه‌س ناتوانیٔ رۆژوو له‌ جیاتی كه‌سیكی تر بگریٔ به‌و به‌لگه‌یه كه‌ خوای په‌وردگار فهرموویه‌تی:

﴿وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى﴾ ﴿النجم: ۳۹﴾. وه‌ هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فهرموویه‌تی

مروؤف كه‌ مرد كرده‌وه‌كانی كؤایی بیٔ دینیٔ ته‌نھا سیٔ شت نه‌بیٔ: ئەو سیٔ شته‌ش بریتیه له‌ خیڕیكی به‌رده‌وام وه‌ هه‌روه‌ها بریتیه له‌ زانستیكی سوود به‌خش كه‌ خه‌لك سوودی لیٔ بینیت، یان مندالیكی صالح كه‌ دوعای خیرو چاكه‌ی بیٔ بگریٔ، جا ده‌فهرموون رۆژوو گرتنه‌وه‌ی تییدا باس نه‌كراوه كه‌واته ناكرئ كه‌س ئەو رۆژوو‌ه‌ی له‌ جیاتی بگریٔته‌وه، مه‌زه‌به‌ی دووه‌می ئەهلی عیلم ئەوه‌یه كه‌ رۆژووی قه‌زا وه‌هه‌روه‌ها رۆژوی نه‌زری كه‌ له‌سه‌ر بوو بیٔ ئەو مروؤفه كه‌ ده‌مريت ئەوه‌ دروسته‌ بۆی بگریٔته‌وه كه‌س و كاری بۆی ده‌گرنه‌وه، ئەمه‌ بۆچونی فهرمووده‌ناسانه به‌ زۆری، ئەبوو پور، وه‌ به‌كێكه له‌ قه‌وله‌كانی شافیعی وه‌ ئیمامی نه‌وه‌یش ئەوه‌ی ته‌فسیر كردوو، وه‌ ئیبن‌حه‌میش بۆی ترجیح كردوو به‌ به‌لگه‌ی فهرمووده‌ی عائیشه (ره‌زای خوای په‌روه‌ردگاری لیٔ بیٔ) (مَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ صِيَامٌ صَامَ عَنْهُ وَوَلِيَّهُ) واته: هەر كه‌سیك مردوو رۆژووی له‌سه‌ر بوو ئەوه‌ وه‌لیه‌كه‌ی جا كوره‌كه‌یه‌تی یان كچه‌كه‌یه‌تی ئەوانه رۆژووی بۆ ده‌گرنه‌وه . لی‌ره‌دا ده‌فهرموون ئەو فهرمووده‌ گشتی به‌ هەر كه‌سیك مرد رۆژووی له‌سه‌ر بیٔ جا ئەو رۆژوو‌ه‌ نایه‌ نه‌زری بیٔ یان ئەو رۆژوو‌ه‌ قه‌زا بیٔ. ئەوه به‌ به‌لگه‌ی فهرمووده‌ی عائیشه (ره‌زای خوای په‌روه‌ردگاری لیٔ بیٔ) پیویسته وه‌لیه‌كانی بۆی بگرنه‌وه وه‌ ئەوه‌ش زاھیره‌كه‌ی خه‌به‌ره به‌لام حه‌قیقه‌ته‌كه‌ی (طلب‌ه)، واته: با وه‌لیه‌كه‌ی جا كوره‌كه‌یه‌تی یان كچه‌كه‌یه‌تی ئەو رۆژوو‌ه‌ی له‌ جیاتی بگریٔته‌وه، وه‌ هه‌روه‌ها له‌ فهرمووده‌ی ئیبنو‌ع‌باسدا پیاویك هاته‌ لای پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فهرمووی: رۆژووی مانگیكی له‌سه‌ره له‌ ربوایه‌تیكی تردا رۆژووی نه‌زری له‌سه‌ره ئایا من بۆی بگرمه‌وه؟ پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فهرمووی: به‌لیٔ چونكه‌ قه‌رزای خوای په‌روه‌ردگار له‌ هه‌موو قه‌رزیک حه‌ق‌ترو پیویست‌تزه كه‌ بدریٔته‌وه. بۆیه لی‌ره‌ زانایان ده‌فهرموون: كاتیك كه‌ كه‌سیك ده‌مريت ده‌بیٔ له‌و پاره‌یه‌ی كه‌ جیی دلیٔت كفن و دفنو ئەو

خهرجیه‌ی که بو ناشنی داده‌نریت ئه‌وه له پاره‌کانی خو‌ی سهرف بکریت پیش ئه‌وه‌ی به‌سه‌ر میراتگره‌کانی دابه‌ش بکریت دوایی سه‌یری قهرزی خوای گه‌وره ده‌کریت له‌سه‌ری و قهرزه‌کانی خوای گه‌وره‌ی لیبدریته‌وه ئه‌وجا قهرزی به‌نده‌کانی لیبدریته‌وه ئه‌وجا میراته‌که دابه‌ش بکریت: (دینُ اللّٰهُ أَحَقُّ أَنْ يُقْضَى) ﴿متفق علیه﴾.

بو نمونه ئه‌و که‌سه حه‌جی نه‌کردوو له‌سه‌ریشی واجب بووه ده‌بیٔت پاره‌یه‌ک له میراته‌که‌یدا بدریت بو حه‌جه‌که‌ی، بو نمونه شتیکی له‌سه‌ر خو‌ی نه‌زر کردوو ئه‌وه پیوسته ئه‌و نه‌زه‌ی بو بکریت به به‌لگه‌ی ئه‌و فه‌رموو‌ده‌یه‌ی که پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمووی:

(فَدَيْنُ اللَّهِ أَحَقُّ أَنْ يُقْضَى) [متفق علیه] فه‌رموده‌که‌ش له بوخاری و موسلیم دایه، وه هه‌روه‌ها بوره‌یده ده‌فه‌رمووی دانیشبووم لای پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ئافره‌تیک هاته لای فه‌رمووی: ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ من خیرم بو دایکم کردوو وه دایکیشم مرد ئه‌ویش پیی فه‌رموو: ئه‌جره‌که‌ت واجب بووه، ئه‌و خیره‌ی که کردی بو دایکی خیریکی جاریه بوو (رَدَهَا عَلَيْكَ الْمِيرَاثُ) به حوکمی میرات ئه‌و جاریه‌ی که دابووت به دایکت کردبوته خیر بو دایکت، که دایکت مرد جاریه‌که میرات بو توی ده‌گیرینیه‌وه، ئه‌وجا فه‌رمووی ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ (إِنَّهُ كَانَ عَلَيْهَا صَوْمٌ شَهْرٍ أَفْصَوْمٌ عَنْهَا قَالَ صُومِي عَنْهَا) ^(۲۰) به‌لام دایکم رۆژووی مانگیکی له‌سه‌ر بوو ئایا ئه‌و مانگه‌ی له‌جیاتی بگره‌وه؟ پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمووی: (صومي عنها) له‌جیاتی بیگره‌وه، لی‌ره‌شدا نه‌یفه‌رموو (صوم نذر) ئه‌مه‌ش بوخاری و موسلیم ریوایه‌تیان کردوو.

مه‌زه‌بی سییهم ئه‌وه‌یه که تنه‌ها رۆژووی نه‌زر که که‌سیک نه‌زری کردبیٔت له‌سه‌ر خو‌ی به‌رۆژوو بیٔت وه مردبی و نه‌زره‌که‌ی به‌جی نه‌گه‌یاند بیٔت ئه‌وه ئه‌و رۆژوو نه‌زر کراوه له‌سه‌ر کوره‌که‌ی یان کچه‌که‌یه‌تی و ده‌توانن بۆی بگره‌وه، ئه‌ما رۆژووی قهرزی له‌سه‌ر بیٔت ره‌مه‌زانی نه‌گرتبیٔت ئه‌وه‌یان ناگیریه‌وه ئه‌مه‌شیان شیخ ئه‌لبانی (ره‌حه‌تی خوای په‌روه‌دگاری لی بیٔت) که ته‌رجیی ئه‌وه ده‌کات، به‌لام هه‌ندی له ئه‌هلی عیلم ده‌فه‌رموون فه‌رموو‌ده‌ی عایشه‌و ئیبنو عه‌باس و بوره‌یده تیاندان به ره‌هایی هاتوو، مادام به گشتی هاتوو نابیٔت تایه‌ت بکریت به یه‌کیک له ئافرا‌ده‌کانی، خو‌ی عامه‌و گشتیه ته‌خصیص و تایه‌ت ناکریت، به‌لکو ئه‌و تاکه که نه‌زره ئه‌وه‌ش

ده‌چینه ژیر عامه‌که‌وه، ئەما بلین به عموم نامینت و تخصیص ده‌کریت زانیان کۆمه‌لئیکیان ده‌فهرموون به گشتیه‌تی خۆی ده‌مینته‌وه که که‌سیک قهرزار بیت جا قهرزی مانگی رهمه‌زان بیت یان رۆژووی نه‌زر بیت له‌سه‌ری ئەوه وه‌لیه‌که‌ی بۆی هه‌یه بیگرته‌وه به‌لکو واش چاکه که بیگرته‌وه.

٣١/ هه‌ندیك له نافرەتان جوړه حەبیك به‌کارده‌هین له رهمه‌زان بۆ ئەوه‌ی سوږی مانگانه‌یان دوا بخات تاوه‌کو بتوانن له رهمه‌زاندان هه‌موو مانگه‌که به‌رۆژووبن نایه حوکمی به‌کاره‌ینانی ئەو جوړه حه‌بانه چیه؟

و/ مه‌سه‌له‌ی ئافره‌ت شتیکه خوای گه‌وره له‌سه‌ری داناوه (کتب الله علی بنات آدم) خوای گه‌وره له‌سه‌ری داناوون زۆربه‌ی مانگه‌کان ئافره‌تان تووشی سوږی مانگانه‌ده‌بن، تووشی بی نوژی ده‌بن وه ئەگه‌ر له مانگی رهمه‌زاندان تووش بیت شش رۆژ بیت یان زیاتر یان که‌متر له‌وه رۆژانه‌دا ناتوانیت تیدا به‌رۆژوو بیت وه ناتوانیت نوژی تیدا بکات، جا هه‌ندی له خوشکان وه له دایکان ده‌یانه‌ویت ئەو خیره‌یان به‌ته‌واوی ده‌ست که‌ویت بتوانن هه‌موو مانگه‌که به‌رۆژووبن وه هه‌موو شه‌وه‌کانی شه‌وه‌نوژی تیدا بکه‌ن بۆیه ئەو حه‌به به‌کار ده‌هین بۆ ئەوه‌ی مه‌نعی سوږی مانگانه‌ بکه‌ن مانگه‌که تیدا به‌رۆژووبن تووشی بی نوژی نه‌بن، له وه‌لامدا ده‌لین: ئەگه‌ر ئەو کاره نه‌کریت باشتره، چونکه خوای په‌روه‌ردگار ئافره‌تی وا دروست کردوه وه ئافره‌تیک که به‌دریژی مانگه‌که به‌رۆژوو بوو جگه له‌وه رۆژانه‌ی تیدا توشی ئەوه ده‌بیت بیگومان ئەجری ئەوه‌شی بۆ ده‌نوسری نه‌که له‌ری لایچیت، هه‌ر که‌سیک که عاده‌تی هه‌بیت له‌سه‌ر خیریک دوا‌ی که عوزریکی شه‌ری بۆ هات خوای په‌روه‌ردگار خیره‌که‌ی به‌ته‌واوی بۆ ده‌نوسیت، وه باریکه خوای گه‌وره له‌سه‌ری داناوه وه پیوست ناکات ئەو نه‌ر که بخاته سه‌ر خۆی، به‌لام ئەگه‌ر کردی ده‌لین به‌مه‌رجیک زه‌ره‌ری بۆ له‌شی نه‌بیت و کیشه‌ی بۆ دروست نه‌کات دروسته، وه پاک بۆوه سوږی مانگانه‌ی نه‌ما با رۆژووه‌که‌ی بگریت و دروسته وه نوژه‌کانیشی دروسته.

٢٢/ نایا نه‌ی له‌کاتی (الإستحاضة) نایه نافرته‌تان دروسته به‌رۆژوو بن یان نا؟ وه پیش نه‌وش نه‌گهر پیناسه‌یه‌کی (الإستحاضة) ت بکردایه‌و روونت بکردایه‌ته‌وه؟

و/ له شه‌رعدا حیج هه‌یه وه (الإستحاضة) هه‌یه حیج بریتیه له‌و سورى مانگانه‌ی که تووشی نافرته‌ ده‌بیټ، به‌لام (الإستحاضة) وه‌کو نه‌زیف وایه وه‌کو خوین به‌ربوونیک وایه ده‌ماریکه خوینی به‌رده‌بیټ، هه‌ندی نافرته‌ هه‌یه به‌ درێژایی مانگه‌که یان به‌ درێژایی سال هه‌ر خوینی هه‌یه وه‌هه‌ر پاك نابیته‌وه نه‌وه نه‌و خوینه (الإستحاضة) ی بی ده‌وتریت، وه‌کو نه‌زیف وایه نه‌وه نه‌ مه‌نعی نوێژ ده‌کات نه‌ مه‌نعی رۆژوو ده‌کات نه‌ مه‌نعی نه‌وه ده‌کات که حه‌رام بیټ پیاوی خۆی بیته‌ لای، به‌لکو وه‌کو نه‌وه وایه که شوینیکی به‌ خویندا هاتبیټ ری نوێژوو رۆژوو ناگریت، وه هه‌ر نافرته‌تیک له‌و حاله‌ته‌دا بوو که به‌رده‌وام خوینی بینی نه‌وه ته‌نها نه‌و چه‌ند رۆژه نوێژوو رۆژوو ناکات و ناگریت که عاده‌تی مانگانه‌ی خۆیه‌تی بو نمونه پیش نه‌وه‌ی که تووشی نه‌و عاده‌تی بی نوێژیه بیټ مانگانه بو نمونه له‌ سینی مانگه‌وه تاوه‌کو ٩ مانگ تووشی سورى مانگانه ده‌بوو با نیستاش هه‌ر وابکات، نه‌گهر نه‌توانی خوینه‌که جیا بکاته‌وه نه‌وا نه‌و خوینه‌ ره‌شه یان سوریکی توخه نه‌وه خوینی سورى مانگانه‌یه نه‌وی تریان نه‌خیر خوینه‌که ره‌نگه‌که‌ی جیاوازه که جیاکاری نه‌بیټ وه به‌گویره‌ی عاده‌تی مانگانه نو رۆژه‌که‌ی خۆی شه‌ش رۆژه‌که‌ی خۆی بو نییه نوێژوو رۆژوو بکات دوا‌یی با خوینیشی هه‌ر بیټ نه‌وه نوێژوو رۆژوو خۆی ده‌کات، وه نه‌گهر عاده‌ته‌که‌ی نه‌زانی به‌لام توندی ره‌نگی خوینه‌که جیاکاته‌وه به‌پیی نه‌وه نه‌و رۆژانه‌ی که عاده‌ته‌ تیی‌دا به‌رۆژوو نابیت رۆژه‌کانی تر به‌ رۆژوو ده‌بیټ نه‌گهر هیچ جیاکاریه‌کی نه‌بوو نه‌ به‌ ره‌نگی خوینه‌که نه‌ به‌ عاده‌که‌ی خۆی زانی کامه‌یه نه‌وه فه‌رمووده‌ی صحیحی له‌سه‌ره (تحیضی بعلم الله ستة أيام أو سبعة أيام) شه‌ش رۆژ تا حه‌وت رۆژ وا داده‌نیټ له مانگی‌کدا که عاده‌ته‌ دوا‌یی تیی‌دا به‌رۆژوو ده‌بیټ إِنْ شَاءَ اللَّهُ هیچ ریگریه‌ک نییه.

٢٣/ نه‌ی که‌سانیک هه‌ن زیاد چوونه‌ته ناو ساله‌وه وه عه‌قلیان ته‌قربیه‌ن له‌ده‌ست داوه ناگیان له ده‌ور و پشته‌ی خۆیان نه‌ماوه حوکمی نه‌و جووره‌که‌سانه‌ چیبه‌ ؟

و/ خواي ثه‌روه‌ردطار ده‌فه‌رموویت: ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ ﴿البقرة: ٢٨٦﴾.
خوای په‌روه‌ردگار داوا له‌هیچ که‌سیک ناکات ته‌نها نه‌گهر توانای خۆی نه‌بیټ، پیره‌میردیک یان پیره‌ژنیک که گه‌یشته نه‌و ته‌مه‌نه زۆره خه‌ل‌فا واته هه‌ر عه‌قلی رۆژوو‌ی نه‌ما یان نازانی

رۆژوو گرتن چۆنه‌و كه‌ی كۆتایی دیت یاخود به‌هیچ شیوه‌یه‌ك ناتوانیت، ئەوانه‌ رۆژوویان هه‌ر له‌سه‌ر نییه‌ وه‌ نه‌ قه‌زا كرده‌وه‌شی نه‌ فیدیه‌شی له‌سه‌ره‌، به‌لام ئەوه‌ی له‌ زنجیره‌كانی پێشوو باس‌مان كرد كه‌ پیره‌میردێك یان پیره‌ژنێك كه‌ رۆژوو قورس بوو له‌سه‌ریان ته‌نها فیدیه‌ ده‌ده‌ن ئەوه‌ ده‌توانی بیگری به‌لام قورسه‌ له‌سه‌ری به‌لام ئەوه‌ی ئەم‌رۆ باسی ده‌كه‌ین ئەوه‌یه‌ كه‌ هه‌ر ناتوانی بیگری نازانی رۆژوو چیه‌ نازانی نوێژ چیه‌ وه‌كو منالی لیه‌هاتۆته‌وه‌ ئەوانه‌ رۆژوویان هه‌ر له‌سه‌ر نییه‌ وه‌ نه‌ قه‌زا كرده‌وه‌شی نه‌ فیدیه‌شی له‌سه‌ره‌ ان شاء الله‌ ته‌كلیفیان له‌سه‌ر هه‌لگیراوه‌.

پ ٣٤ / هه‌ندیك له‌ خه‌لكی ئەلین: ئەگه‌ر كه‌سیك به‌بی عوزری شه‌ری رۆژیک له‌ په‌مه‌زان نه‌گریت ئەوه‌ ئەگه‌ر بیته‌ و دواتر هه‌موو ساله‌كه‌ به‌رۆژوو بیته‌ خیری ئەو رۆژه‌ی ده‌ست ناكه‌وێته‌وه‌ ئەگه‌ر ته‌وبه‌ش بكاتو په‌شیمانیش بیته‌وه‌، ئەم‌وته‌یه‌ تا چه‌ند راسته‌ ؟

و/ به‌لێ ئەمه‌ ده‌دریته‌ پال پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ وه‌كو ئەو فه‌رمووده‌ی كه‌ باس ده‌كریت كه‌ فه‌رمووده‌یه‌کی صحیح نییه‌، بی گومان به‌لێ وه‌كو باس‌مان كرد رای زانایان هه‌ندیكیان له‌سه‌ر ئەوه‌یه‌ كه‌ م‌رۆڤ به‌بی عوزر رۆژوو نه‌گریت بۆی نییه‌ بیگریته‌وه‌ ئەما خ‌وای په‌روه‌ردگار ته‌وبه‌ی لی قه‌بون ناكات وه‌ یان هه‌موو ساله‌كه‌ به‌رۆژوو بیته‌ رۆژووی سوننه‌ت بگریته‌ تازه‌ كه‌لێ ئەوه‌ پر نابیته‌وه‌، نه‌خیر م‌رۆڤ ئەگه‌ر تاوان بكات ته‌وبه‌ی به‌دوادا بكات خ‌وای په‌روه‌ردگار (يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ) خ‌وای په‌روه‌ردگار ته‌وبه‌ی به‌نده‌ی خ‌وی وه‌رده‌گریته‌ وه‌ هه‌روه‌ها رۆژووی سوننه‌تیش كه‌لێ فه‌رزه‌كان پر ده‌كات‌وه‌ وه‌كو گونا‌ه به‌لام له‌سه‌ری لاناچیت تاوه‌كو فه‌رز به‌ فه‌رز پر نه‌كریته‌وه‌ ئەما ئەگه‌ر فه‌رمووده‌ بیته‌ یان قه‌ولیکێ راست بیته‌ قه‌ولیکێ راست نییه‌.

پ ٣٥ / باسی روكنه‌كاني رۆژوومان بۆ بکه‌ی وه‌ پێش ئەوه‌ش پیناسه‌ی روكنمان بۆ بکه‌ی ئایه‌ رۆژوو چه‌ند روكنی هه‌یه‌؟

و/ ووشه‌ی روكن له‌ زمانی عه‌رییدا بریتیه‌ له‌ (ماهية الشيء و حقيقته) واته‌ كاتیک بۆ نمونه‌ باسی خانویه‌ك بکه‌ین ئەو خانووه‌ دیواره‌كان و سه‌قفه‌كاني بریتین له‌ روكنه‌كاني ئەو خانووه‌، واته‌ روكن ئەوه‌یه‌ كه‌ حه‌قیقه‌تی عیباده‌تی لی پێك دیت، حه‌قیقه‌تی شته‌كه‌ له‌وه‌ پێك دیت كه‌ نه‌بیته‌ شته‌كه‌یش نابیت، واته‌ له‌ كاتی ئەنجامدانی ئەو عیباده‌ته‌ ئەو شته‌ نه‌ما به‌بی ئەوه‌ عیباده‌ته‌كه‌ نابیت، جا هه‌ر له‌سه‌ر ئەو پیناسه‌یه‌ باسی یه‌كه‌م روكن بکه‌ین جه‌هوری زانایان باسی ده‌كه‌ن ئایا روكنه‌ یا روكن

نییه ئه‌ویش بریتیه له نیه‌ت، جمهوری زانایان باس له‌وه ده‌کهن که یه‌که‌م روکنی رۆژوو بریتیه له نییه‌ت مروّف ده‌بیّت نیه‌تی هه‌بیّت چونکه پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فه‌رمووی: (إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ) (۳۶) هه‌موو کرده‌وه‌یه‌ک به نیه‌ته که‌سیک بو نمونه نان ناخوات، چونکه نانی ده‌ست ناکه‌ویتی ئاو ناخواته‌وه چونکه ئاوی ده‌ست نه‌که‌وتوو یان قه‌له‌وه ده‌یه‌وی خۆی لاواز بکات ئه‌و که‌سه نیه‌تی خوا نییه‌و نیه‌تی رۆژوو نییه‌ که‌واته نیه‌تی رۆژووی بو نانوسریت، به‌لام که‌سیک که ره‌مه‌زان به رۆژوو ده‌بیّت ئیمانی به‌وه هه‌یه که له‌سه‌ری واجبه وه چاره‌پێی پاداشتیش له خوی گه‌وره ده‌کات که خوی گه‌وره پاداشتی بداته‌وه بۆیه نان ناخاو ئاو ناخواته‌وه ئه‌وه پێی ده‌وتری که‌سیک که به‌رۆژوو بووه.

پ ۳۶ / ئایه نیه‌ته‌که به‌ده‌مه که زۆریک له مزگه‌وته‌کانه له‌دوای ته‌واو بوون له نوێژی ته‌راویح یان پیش نه‌وهی ده‌ست پێبکه‌ن یه‌کیک به‌ ده‌نگی به‌رز داوا له خه‌لکه‌که ده‌کات ده‌بیّت؛ ره‌حه‌تی خواتان لی بیّت نیه‌تی رۆژووی به‌یانی به‌یئن، ئایا دروسته نیه‌ت به‌ده‌م به‌یئریّت یان سیغه‌یه‌کی تاییه‌تی هه‌یه یاخود ته‌نها له دله‌و ئه‌وه‌نده به‌سه که مروّف نیه‌تی هه‌بیّت؟

و/ بیگومان نیه‌ت بریتیه له کرده‌وه‌یه‌کی دل باگی مروّف که نیه‌تی شتی‌ک بیّت له دلدا مه‌به‌ستییه‌تی ئه‌ما ووتنی نیه‌ت به‌ده‌م زانایان ده‌فه‌رموون بیده‌یه، ئیمامی نه‌وه‌وی (ره‌حه‌تی خوی لی بیّت) ده‌فه‌رموویت: نیه‌ت شوینه‌که‌ی دلّه بو نمونه کاتی‌ک مروّف بیه‌وی سه‌فه‌ر بکات له شوینی‌که‌وه بو شوینی‌کی تر نیه‌تی هه‌یه سه‌فه‌ر بکات ئه‌و نیه‌ته وای لیده‌کات که خۆی ئاماده بکات و خۆی رپک بجات و سه‌فه‌ره‌که‌ی ده‌کات نیه‌تی هه‌بوو به‌بی ئه‌وه‌ش بلی خه‌لکینه (بسم الله الرحمن الرحيم) من ئه‌مرو ده‌چمه سه‌فه‌ریک ده‌چمه ئه‌و شوینه (الله اکبر)، ئه‌و شتانه نییه نیه‌ت دلّه، یان بو نمونه نیه‌ت هه‌یه نان بخۆی دونا نای خۆی، ده‌ته‌وی خۆت بشۆی نیه‌ت هه‌یه ده‌ته‌وی کاریک بکه‌ی نیه‌ت هه‌یه ئه‌و نیه‌ته پالت پپوه ده‌بیّت به‌ره‌و ئه‌و شته که تو ده‌ته‌ویت و مه‌به‌سته بیکه‌ی، که‌واته نیه‌ت بریتیه له مه‌به‌ستی دل که پالنه‌ری مروّفه بو کردنی شتی‌ک یان واز هینان له شتی‌ک بریتیه له ئیشیکی دل به‌ته‌نها، زمان و ده‌م هه‌چ کاریکی نیه له نیه‌تدا.

پ ۳۷ / نه گهر به دل نیه تت هه بیئتو به زمانیش بیللی زیاتر مروّف قه ناعه تی بییدیت؟

و / ناخر نه وه پیی ناوتری نیهت نه وه پیی دوتری زیاده که به لگگی له سهر نییه، پیغه مبهری خوا
 ﷺ به دهم نیه تی نه هیئاوه نه و جا له وه سهیرترو غه ریب تر یه عنی بو نموونه نویتز که له نویتزیدا نابیت
 نیهت به دهم به پیتریت له ویشدا شوینه که ی دلّه، بویه که سیک کاتیک گویی له بانگ ده بیئت به په له
 هه لده ستیت ده ستنویتز هه لده گریت بوچی؟ ده ستنویتز ده گری بو نه وه ی بچی نویتز بکات دوا ی
 ده ستنویتز گرته که ی ده چیت به ره و مزگه وت راده وهستی له ریز چاوه رییه ئیمامه که بلی (الله اکبر)
 نه ویش بو نه وه ی نویتزه که ی بکات ده لی (الله اکبر)، نه وانه هه مووی نیه ته بو نه وه چووه نویتزی
 نیوره و بو نموونه به جه معات بکات نه وه نیه ته نه ما و ایزانی نیه تم نه وه یه بلی من نیه تمه ئیستا نویتزی
 نیوره و چوار رکه عات به جه ماعت ده که م له دوا ی نه و ئیمامه بو خوا ی گه وره (الله اکبر)، نه و قسانه
 هیچی راست نییه جگه له (الله اکبر) به لکو به ووتنی مروّف قه رزار ده بیته وه له سهری، چونکه کاریکی
 کردوو که نه ئه مری خوا و پیغه مبهری خوا ی ﷺ له سهره، وه به بیده ده دادهنری، جا وتم نه وه بو
 نویتز هه مان شتیشیان بو رۆژوو داناوه ته ماشا ده که یین له زور له مزگه وته کاندایه دوا ی نویتزی عیسا
 به خه لک دوتری خه لکینه نیهت بین هه مووی به یه که وه نیهت دینن به ده ننگ هه شیانه ده ستیش
 ده گری وه کو نویتز که له راستیدا (الله اکبر) په یوه ندی به رۆژوو نییه په یوه ندی به نویتزه وه هه یه،
 پیغه مبهری خوا ﷺ باسی نویتزمان بو ده کات و ده فهرمووی: (مِفْتَاحُهَا التَّكْوِيْنُ) سه ره تا نویتز به (الله
 اکبر) ده ست پیده کات وه به سه لام دانه وه کوتایی دیت، که چی ته ماشا ده که یین رۆژوو شیان کرده
 نویتز که (الله اکبر) ی بو ده که ن یان ده ست له سهر ده ست داده نین نه وه هه مووی بیده وه نه زانییه، وه
 مروّف نابیت بجه له تیت به وه ی که سیک که به ناوی ماموستای ئاینیه وه نه و شته بکات، ناموزگاریمان بو
 نه و ماموستایانه نه وه یه واز بین له و کارانه (كُلُّ مُحَدَّثَةٍ بِدَعَةٍ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي
 النَّارِ) ^(۲۷) هه ر شتیک که نه مری پیغه مبهری خوا ی ﷺ له سهر نه بیئت نه وه نییه و مروّف نه ی کات، وه
 به ده میش نه و قسه نه لیئت با به نیه تی دلی خو ی بیئت، جا عه جه به ن که سیک شه و هه ستا وه ته وه فه قیره
 خه ریکی نان خواردنه جارن پیش ره مه زان عاده تی وا نه بووه که شه و هه ستا وه ته وه نان ده خوات
 مه به سقی رۆژوو گرته جا که نه وه نیهت نه بیئت چ شتیک نیه ته؟! با به ده میش نه لیئت من نیه تمه به یانی

به‌رۆژوو ده‌م، بایینه‌وه سه‌ر ئه‌سلی باسه‌که‌مان ئایه نیه‌ت هینان ده‌بی‌ت هه‌بی‌ت به‌بی نیه‌ت رۆژوو قه‌بول نییه، به‌لام ئایه نیه‌ت روکنی رۆژوو یان شه‌رته؟ هه‌ندی له زانایان ده‌فه‌رموون: نیه‌ت چونکه پیش ئه‌وه‌ی ده‌ست به عیاده‌ته بکه‌ی نیه‌ت دینی که‌واته نیه‌ت مه‌رجی سه‌ره‌کی رۆژوو چونکه له پیش عیاده‌ته نیه‌تی نوێژ شه‌رتی صحه‌ت و راستی نوێژه‌که‌یه نه‌ک روکن بی‌ت، به‌هه‌مان شی‌وه‌ش ده‌فه‌رموون: رۆژوو دروست نیه به‌بی نیه‌ت، ئه‌ی که‌واته روکنه‌کانی رۆژوو چین؟ به‌کی‌ک له روکنه‌کانی رۆژوو بریتیه له (الإساک عن المفطرات) هه‌رشتی‌ک که رۆژووی بی‌ ده‌شکی‌ت مرۆڤ خۆی لی بگریته‌وه له‌به‌ر خاتری خوا له‌به‌ر رۆژوو خۆی لی بگریته‌وه له کاتی گلعوی فه‌جره‌وه له‌به‌ره به‌یانه‌وه تاوه‌کو خۆر ئاوا ده‌بی‌ت ئه‌وه بریتیه له روکنی رۆژوو به‌بی ئه‌وه رۆژوو به‌تاله خۆت له‌و شتانه بگریته‌وه که رۆژوو ده‌شکین هه‌ر له به‌ره به‌یانه‌وه تاوه‌کو خۆر ئاوا بوون ئه‌وه‌ش به‌به‌لگه‌ی ئایه‌تی خوای په‌روه‌ردگار: ﴿فَالآنَ بَاشِرُوهُمْ وَأَنْتَعُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ﴾
 ﴿البقرة: ۱۸۷﴾.

باسی نیکاحی کرد چوونه لای خیزانت به‌شه‌و بۆت هه‌لاله‌ خواردن و خواردنه‌وه بۆت هه‌لاله‌ ئه‌وجا تا ئه‌و کاته‌ی که فه‌جر دیت، پاشان له فه‌جره‌وه تاوه‌کو شه‌و دیت خۆت بگریته‌وه له‌و شتانه.

پ ۳۸ / ماموستا باسی ئه‌و ئایه‌تت کرد نه‌گه‌ر زیاتر تیشکی بخه‌یته سه‌رو زیاتر بۆمان روون بکه‌یته‌وه مانای (الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ وَالْخَيْطُ الْأَسْوَدُ) چیه؟

و/خوای په‌روه‌ردگار باسی ئه‌وه‌ی کرد که له‌شه‌ودا هه‌لاله‌ بۆ موسولمان بچیه‌ته لای خیزانی خۆی ﴿فَالآنَ بَاشِرُوهُمْ وَأَنْتَعُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ ﴿البقرة: ۱۸۷﴾.

ئه‌وجا دوا‌ی ئه‌وه هه‌لاله‌ خواردن و خواردنه‌وه تا ﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ﴾ ﴿البقرة: ۱۸۷﴾.

تاوه‌کو داویک په‌تیکی سه‌ی له ره‌ش جیا ده‌بیته‌وه، جا مه‌به‌ستی بریتیه له چی؟ به‌کی له سه‌حابه (خوایان لی رازی بی‌ت خییکی ره‌نگ سه‌ی له قاچی خۆی به‌ست وه به‌کیکی ره‌شیش چاوه‌رپی کردن خه‌ریکی خواردن و خواردنه‌وه بوو تاوه‌کو ئه‌وانه له‌یه‌ک جیاکاته‌وه، چونکه به‌شه‌و دیار نییه کامه‌یان سه‌په‌و کامه‌یان ره‌شه چاوه‌رپی کرد که ئه‌وه‌نده دونیا روناک بوو فه‌رمووی ئه‌وه ته‌واو خوای په‌روه‌ردگار ئه‌وه‌ی مه‌به‌سته، که هاته‌وه پیغه‌مبه‌ری خوا ﴿بؤی روون کرده‌وه، چونکه هه‌موو

کاتیک پیغمبهری خوا ﷺ خوی پهروه دگار قورئانی بو ئه وه ناردووه ﴿لُتَّبِينَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ﴾ ﴿النحل: ۴۴﴾. بو ئه وهی قورئان بو خه لک روون بکاته وه، مانای راسته قینهی ئه م ئایه تهی به صه حابه که وه به تیگرای موسلمانان ووت که مه به ست بریتیه له چی؟ (الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ) واته رووناکی رۆژ وه ههروه ها خه یته ره شه که ش بریتیه له تاریکی شه و (سواد الليل) ئه و جا ئایه ته که دیاری کرد فه رموی (من الفجر) که واته مه به ست ئه وه نییه خه یته ی بی سپی و ره شیک ته ماشای بکه یته، مه به ست ئه وه یه کاتیک که سپیه تی به ره به یان دهرده که ویت ره شایی شه و نامیت، وه کو چۆن به ییچه وانه شه وه له کاتی رۆژوو شکاندا پیغمبهری خوا ﷺ فه رموی: (۲۸) (إِذَا أَقْبَلَ اللَّيْلُ مِنْ هَاهُنَا) ئیشاره تی بو مه شریق کرد که شه و لیروه هات تاریکی شه و (وَأَدْبَرَ النَّهَارُ مِنْ هَاهُنَا) وه له و لاشه وه خور نه ما (وَعَرَبَتِ الشَّمْسُ فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ) وه خور ئاوا بوو ئه وه رۆژوو ته واو بووه و ده بیت مروؤ رۆژوو که ی بشکینیت، جا مه به ست له سپیه تی و ره شیه تیه که یه سپیه تی به ره به یان که هاتوو ره شایی شه و نه ما ئه وه رۆژوو ده ست پیده کات، که تاریکی شه و هات و رووناکی رۆژ نه ما ئه وه رۆژوو کوتایی پیدیت، ئه و نیشانه یه ی داناوه بو ئه وهی هه موو که سیک نه خوینده واریش بیت با له گوندیکیش بیت با بانگدانیسی تیدا نه بیت، بو نمونه له ده شتیکه خوی پهروه دگار دوو نیشانه ی ئه وهنده ئاشکرای داناوه بو به ره به یان و بو به ربانگ که هه موو که سیک بیزانی.

پ/ ۳۹ / فه جر هه یه فه جری (صادق) و فه جری (کاذب) نه گهر ئه وه ت بو مان روون بکر دایه ته وه

چۆن مروؤ له یه کیان جیا بکاته وه و تیکه ئیان نه کات؟

و/ پیغمبهری خوا ﷺ فه رموی: (الْفَجْرُ فَجْرَانِ، فَأَمَّا الْأَوَّلُ فَإِنَّهُ لَا يُحْرَمُ الطَّعَامَ، وَلَا يُحِلُّ الصَّلَاةَ، وَأَمَّا الثَّانِي فَإِنَّهُ يُحْرَمُ الطَّعَامَ، وَيُحِلُّ الصَّلَاةَ) (۲۹) دوو به یانی هه یه به یانیه کیان ئه وه یه نه خواردن حه رام ده کات نه نویتزی به یانیسی بی حه لال ده بیت دروست نییه، چونکه جاری کاتی به یانی نه هاتوو وه شه ویش ته واو نه بووه بو ت هه یه نان بخزیت، فه جری دووه میس هه یه که فه جری صادقی بی ده وتری ئه و به ره به یانیه که شه و نامیت رۆژ هات که کاتی بانگی به یانییه فه جری صادق فه جری دووه مه ئه وه یان: (يُحْرَمُ الطَّعَامَ، وَيُحِلُّ الصَّلَاةَ) که ئه و فه جره هات نان خواردن حه رام ده بیت،

(۲۸) رواه البخاري (۱۹۵۴) ومسلم (۱۱۰۰).

(۲۹) رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي سُنَّته.

ههروهه ها نوژی به یانیش دروست ده بیټ، جا نهو دوو فجره ههیه وه له سه رده می پیغه مبهری خوا
 ﷺ وه دوای نهویش وه بگره تا ئیستاش له هه ندیک له ولتادا وه له هه ندی شارددا له هه ردوو
 فجره که دوو بانگ ده دریت له فجره یه کهم بانگی که پیغه مبهری خوا ﷺ ده فهرموو: (۳۰) (لا
 یَعْرَنُكُمْ اَذَانُ بِلَالٍ) ده فهرموو بانگی بیلال با نه تان خه له تینی واز له خواردن مه هینن وه نوژی
 به یانیش مه کهن جاری چونکه بانگی بیلال له فجره یه کهم دایه، دوایی بانگی دووهم داهات که له
 کاتی فجره یه صادق له و کاته دا نوژی به یانی دیت و نوژی ده کریت، جا که فجره یه صادق نه بیټ
 با فجره یه کهمیش بیټ یانی کاتیک که سپیایه که درده که ویت به نه ستونی هه لده ستیته ئاسمانه وه له
 جیهه تی رۆژ هه لاته وه ته ماشا ده که ی پیش نه وه ی بانگی به یانی بیټ سپیایه که درده که ویت به لام
 عمودی هه لده ستیته وه سپیایه پیغه مبهری خوا ﷺ ده فهرمووی به وه مه خه له تین نه وه به ره به یان نییه
 نه وه فجره یه صادق نییه، نه ی فجره یه صادق کامه یه؟ نه وه یه که ره نگیکی سور له جیهه تی
 رۆژ هه لاته وه به موسته تیلی بلا وده بیته وه به سه ر شاخه کاندای وه ده چیه ته ناو کۆلان و ده ورو به ره وه
 ره نگیایه کی سور درده که ویت نه وه بریته له فجره یه صادق جا هه ر کاتی نه وه به ده ره که ویت نه وه کاته
 بوټ نییه خواردن و خواردنه وه بخوی نه وه کاته نوژی به یانی بووه.

پ ۴۰ / که واته فجره یه (کاذب) نه و کاته یه که بیلال (خوای لی رازی بیټ) بانگی به که می تیدا
 داوه که بو نه وه بووه که خه ئکی به ئاگا بی و به خه بهر بیټ، یاخود نه وانهی له شه و نوژی
 ته راویجن بگره ی نه وه مانه وه؟
 و / به لی.

پ ۴۱ / ئیستا له جیاتی بانگی به کهم له زۆریه ی مزگه وته کانه وه ده ئین: (الامساک الامساک)،
 یاخود خه ئکینه ره حه ته ی خواتان لی بیټ واز له خواردن و خواردنه وه بینن، پیش نه وه ی که بانگ
 بدری به چه ند ده قیقه یه که ئایه نه و شته هه یج بنه ماو بنجینه یه کی هه یه له سه رده می پیغه مبهری
 خوا ﷺ نه م ئیمساکه کراوه یاخود نه گهر نه و ئیمساکه کرا پیویسته خه ئک واز له خواردن و
 خواردنه وه بیټی یاخود به رده وام بن تاوه کو بانگ ده دریت؟

و / بیگومان نه وه ی که ئاماژه ت پندا وه دیارده یه کی تریش هه یه که اِنْ شَاءَ اللّٰهُ باسی ده که ی

ئه‌وانه هیچی له‌سه‌رده‌می پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ دا نه‌بوون به‌لکو خوای په‌وه‌ردگار فه‌رموویه‌تی:
 ﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ﴾ ﴿البقرة: ۱۸۷﴾.
 تا به‌ره‌به‌یانی تا فه‌جری صادق تاوه‌کو بانگی به‌یانی بو‌ت هه‌یه بخویت و بخویتته‌وه به‌لکو له
 فه‌رمووده‌یه‌کی تر دا پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فه‌رمووی ئه‌گه‌ر به‌ده‌ست یه‌کیکتانه‌وه په‌رداغیک هه‌بوو
 خه‌ریکی خواردنه‌وه‌یه‌تی و له‌و کاته بانگی دا با ته‌واوی بکات یان پارویه‌کی به‌ده‌سته‌وه‌یه‌و بانگی
 داوه با بیخوات که‌ئه‌مه‌ش فه‌رمووده‌یه‌کی صحیحه وه زانایان تصحیح یان کردووه (فَلَا يَضَعُهُ حَتَّى
 يَقْضِيَ حَاجَتَهُ مِنْهُ) (۳۱)

که‌واته پینچ ده‌قه یان زیاتر یان که‌متر پیش ئه‌وه‌ی بانگ بی‌ت خواردن له خه‌لک حه‌رام
 بکه‌یت و پینان بلئی ده‌ست بگرنه‌وه له خواردن ئه‌وه بیدعه‌یه هیچ به‌لگه‌یه‌کی له‌سه‌ر نییه، به‌لکو
 شتی‌ک که‌ه‌ل‌اله تو له‌خه‌لک حه‌رامی ده‌که‌یت، وه جاری واش هه‌یه که‌ مرو‌ف هه‌ل‌ده‌ستیت پینچ
 ده‌قه‌ی ماوه بو بانگ که‌هه‌ل‌ده‌ستی ئیمساک ده‌کری جا ئه‌و فه‌قیره که‌ په‌رداغیک ئاو نه‌خواته‌وه دوو
 قله خورما نه‌خوات ئه‌وه هه‌ر موخاله‌فه‌ی سوننه‌تی کردووه وه هه‌م به‌هیلاکیش ده‌چیت، ر‌و‌زوو
 گرتنه‌که له‌سه‌ری قورس ده‌بی‌ت که‌واته مه‌سه‌له‌ی ئیمساک هه‌ر که‌سی‌ک خواردن و خواردنه‌وه‌ی
 فه‌ده‌غه بکات پیش بانگی به‌یانی ئه‌گه‌ر به‌ده‌قیقه‌یه‌کیش بی‌ت ئه‌وه کاریکی کردووه که‌ نه‌ پیغه‌مبه‌ری
 خوا ﷺ نه‌ خوای گه‌وره پی‌ی ر‌ازیه وه کاریکی بیدعه‌ی کردووه وه کاریکی کردووه که‌ (السلف
 الصالح) له‌سه‌ری نه‌بوونه، وه پی‌ویسته له‌سه‌ر مو‌سه‌لمانان به‌قه‌سیان نه‌که‌ن تاوه‌کو بانگ ده‌دات
 ئه‌وجا واز له‌ خواردن به‌پین ته‌نها مه‌گه‌ر به‌ده‌سته‌وه بی‌ت ئه‌وه بیخ‌وو دایمه‌نی.

وه دیارده‌ی تریش هه‌ر له‌و بابه‌ته‌وه که‌ بیدعه‌یه‌و له‌ناو خه‌ل‌ک‌دا کاریکی خراپه ته‌ماشا ده‌که‌ین
 له‌ جیاتی بانگی یه‌که‌م که‌ بانگی یه‌که‌م بو ئه‌وه‌یه که‌ (لیوقض نائماً) بو ئه‌وه‌ی که‌سی‌ک نوستووه
 به‌خه‌به‌ر به‌پن‌ریت، وه که‌سی‌ک که‌ خه‌ریکی نو‌پ‌ژه پی‌ی بو‌تریت وه‌ره فریای خواردنه‌که‌ت بکه‌وه،
 له‌جیاتی بانگی یه‌که‌م که‌ بی‌ی ته‌ماشا ده‌که‌ین به‌سه‌لاوات لی‌دان و به‌قورئان خو‌یت‌دن و به‌سه‌روود
 ووتن و به‌ده‌فه لی‌دان و به‌و جو‌ره شتانه ده‌یانه‌وی جی‌گای بانگی یه‌که‌م بگرنه‌وه که‌ ئه‌وانه‌ش بیدعه‌یه،
 به‌راستی سه‌لاوات له‌سه‌ر پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ عیاده‌تیکی به‌رپ‌ژه هه‌ر که‌سی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ له‌

خوی خوشتر نه‌ویت ئیمانی ته‌واو نییه، سه‌لاوات لیدان له خوا نریکمان ده‌کاتوه، به‌لام مانای ئه‌وه نییه له جیاتی بانگ سه‌لاوات لیده‌ین ئه‌وه کاریکی خراپه، چونکه ته‌بدیل و گۆرینی شه‌ریعتی خوی گه‌وره‌یه، یه‌عنی چۆن ئیستا ئیمه که‌چووینه رکوع ده‌بیئت بلین: (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ) ئایه بۆمان هه‌یه بلین: (اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ) سه‌لاوات لیده‌ین؟ یان له سوژده بردن دروسته سه‌لاوات لیده‌ین؟ بیگومان دروست نییه، ئیستا من له‌و که‌سانه‌ی که سه‌لاوات لیده‌دهن له جیاتی بانگی یه‌که‌م پیمان ده‌لین لیبی مه‌دهن، ئه‌وانیش له‌ناو خه‌لک پیمان ده‌لین کاکه ئه‌وانه باوه‌ریان به سه‌لاوات نییه، ده‌لیم: ئه‌گه‌ر راست ده‌که‌ی وه‌ره له رکوع و له سوژده سه‌لاوات لیده، بۆت هه‌یه؟ ده‌لی: نه‌خیر، پبی ده‌لین: ده‌ی دیاره تۆش باوه‌رت به سه‌لاوات نییه، ناچار ده‌بی قه‌ناعه‌ت بکات وه تیگات که ئه‌وه باوه‌ر نه‌بوون نییه به سه‌لاوات، به‌لکو مه‌سه‌له ئه‌وه‌یه که هه‌ر شته‌و له شوینی خوی دانراوه، نابیت ئیمه شوینی بگۆرین، بانگی یه‌که‌م هه‌بیئت نه‌ک ئیمه بیکه‌ینه سه‌لاوات دان و سروود و تنو ده‌فه لیدان و شتی تر، ئه‌وه به‌و شیوه‌یه (السلف الصالح) نه‌یان کردوه نابیت ئیمه‌ش بیکه‌ین، یان له‌وانه‌ش خراپتر دیسان چا‌ووش و دۆم ته‌ماش ده‌که‌ین هه‌ر له سه‌عات ۱۲ شه‌وه‌وه به کۆلانه‌کاندا ده‌گه‌رین به ته‌پل لیدان خه‌لک بیزار ده‌که‌ن خه‌لکانیک هه‌یه خه‌ریکی شه‌ونویژه به‌و ته‌پل لیدانه وه‌زعیان لی تیک ده‌چیئت و ئاگایان له نویژه‌که‌یان نامینیت، خه‌لکانیک هه‌یه بۆ نمونه دره‌نگ خه‌وتوو ده‌یه‌وی ئیسراحه‌ت بکات به‌و ته‌پله به‌خه‌به‌ری دین، یان خه‌لک هه‌یه نه‌خۆشه‌و به‌رۆژوو نابیت عوزری هه‌یه یان منالان به‌رۆژوو نابن به‌و ده‌نگه گه‌وره‌ی ته‌پل لیدان و ده‌نگ به‌رز کردنه‌وه‌ی ئه‌و جه‌ماعه‌ته بۆ ئه‌و کۆرسه به‌ناو کۆلانا‌ندا ده‌گه‌رین، ئه‌وانه هه‌مووی بی شه‌رعیه‌و تاوانه وه هه‌ر که‌سیکیش یه‌ک دیناریان بداتی له‌سه‌ر ئه‌وه گونا‌ه بار ده‌بیئت، چونکه نابیت هاوکاری بکرین ئه‌گه‌ر فه‌قیرن پیوستیان به یارمه‌تییه بابین له رینگه‌ی شه‌رعیه‌وه خه‌لکی هاوکاریان ده‌کات، به‌لام که بۆته پیشه‌یان و ده‌یان‌ه‌وی به‌وه پاره په‌یدا بکه‌ن کاریکی بی‌شه‌رعیه هه‌ر که‌سیک که هاوکاریان ده‌کات ئه‌وه هاوکاری شتی بی‌شه‌رعی ده‌کات و گونا‌ه‌بار ده‌بیئت ئاگامان له‌وه بیئت .

پ۴۲ / نایه پیویسته هه موو که سیک خوی به دوادا چوونی هه بیته موراقه بهی نه وه بکات که فه جری صادق هه یه یان نا؟ نه مه له به یانیاندا وه نیوارانیش چاودیری خور بکات که بزانی خور ناوا بووه یان نا؟ یا خود په یوهست بیته به بانگه وه که به یانی بانگی بیست دهست له خواردن و خواردنه وه هه لده گریته و نیوارانیش به بانگ رۆژوو دهشکیئیت؟

و / پیغمبری خوا ﷺ فهرمووی: (۳۲) (وَالْمُؤَدُّنُ مُؤْتَمِنٌ) واته بانگدهر ده بیته که سیکي نه مین بیته له سهه نو یژوو رۆژووی موسلمانان، خه لکی سیقهو متمانه ی به بانگدهره که هه یه نه وه بانگدهره ده بیته له خوا بزسیته ناگی له نو یژوو رۆژووی موسلمانان بیته، کاتیک بانگ بدات که بانگ بوو بیته و فه جری صادق دهه چوو بیته، نه که له فه جری کار به وه له بیدایه ته وه بانگ بدات و خواردن له خه لک هه رام بکات، که هه رامیش نابیته و جاری نو یژیش نه بووه، به هه مان شیوهش نیواران کاتیک که خور ناوا بوو، و وتمان (إِذَا أَقْبَلَ اللَّيْلُ مِنْ هَاهُنَا، وَأَدْبَرَ النَّهَارُ مِنْ هَاهُنَا) که شه وه له ولاره هات له جیهه تی مه شریقه وه وه له جیهه تی مه شریقه وه خور رۆیشته و نه ما وه خور ناوا بوو نه وه پیویسته بانگدهر بانگ بدات، جا مادام (المؤذن مؤتمن) بیته که واته پیویست ناکات خه لکی نه وه نه که بجه نه سهه شانیان، نه که بلای من چاوه روانی بانگ ده کهم رۆژوو دهست پیده کهم رۆژووش دهشکیئم ته نه ما مه گهر دهه که ویته که نه وه که سهه بانگدهره که به ته واوی له کاتی خوی بانگ نادات نه به یانیان نه نیواران، بو نمونه به یانیان زور زووتر بانگ ده دات یان نیواران زور زوو بانگ ده دات نه وه نه گهر زانیت و دلنیا بوویت: (الْيَقِينُ لَا يَزُولُ بِالشَّكِّ) نه صل نه وه یه که بانگدهره که نه مینه و به قسه ی بگریته، به لام که دلنیا بوویت نه وه بانگدهره به یانیان پیش کاتی بانگ بانگی دا نه وه تو به قسه ی مه که و تا فه جری صادق دهه نه چیته بوته هه یه بخویته و بخویته وه، وه نه گهر دلنیا بوویت نیواره خور ناوا بووه بانگی نه داوه نه سته رهش دیاره جاری نه وه تو بوته هه یه رۆژووی خوته بشکیئیت وه چاوه رپی بانگ نه که ی، به لام ناگامان له مه سه له یه که هه بیته به تاییه تیش نه وه ناموزگاریه بو گه نجانیک که خۆشه ویستیان بو سوننهت هه یه ده یانه ویته دهست به سوننه ته وه بگرن له وانیه عه قلی که سانیک نه وه قبول نه کات که جاری مه لا بانگی نه دابیته ههه چهنده خوریش ناوا بوویته رۆژوو بشکیئیت، چونکه نازانن نه وه سوننه ته نازانن نه وه دینه وا ده زانن بانگدهره که هه موو شتیکه که له پیش چاوی

ئەو رۆژوو دەشکینی یان لە مزگەوتێک لەپێش چاوی خەلکی نەزان فیتنەو موشکیله دروست دەکەیت کەواتە ئامۆژگاریم بۆ گەنجان ئەوێه کە جارێ سوننه‌ته‌که بۆ خەلک روون بکەنەوه بۆ ئەوهی خەلک تییگات ئەوجا لە پێش چاوی ئەوان بیکەن، کە روون نەکرابیتەوهو خەلک تینەگات یان عقلی خەلک ئەوه وەرەگریت تۆ مەچۆ ئەو کاره بکە ی بەلکو لە مالى خۆت رۆژوووه‌که‌ت بشکینە کە دلنیابوویت خۆر ئاوابوو ئەوجا برۆ مزگەوت، پێویست ناکات فیتنە دروست بکەیت چونکە مرۆف دەبیت هەندێک سوننه‌ت واز لیبینیت بۆ ئەوهی فیتنە دروست نه‌بیت.

پ/٤٣/ نایه نابیتە زه‌حه‌تى هه‌موو كه‌سيك به‌يانيان ته‌ماشای فه‌جر بکات و ئیواران ته‌ماشای چیا به‌رزەکان بکات ؟

و/ بیگومان زه‌حه‌ته چونکە (المؤذنون مؤتمنون) تهنه‌ا کاتیک كه‌سيك كه‌ یه‌قینی هه‌بوو که بانگدەر که بانگی داوه دهنه‌ لێ ده‌گه‌ریت.

پ/٤٤/ ئەگه‌ر کاته‌که پێش که‌وتن و دواکه‌وتنی تیدا بیت کی گونا به‌بار ده‌بیت؟

و/ ئەگه‌ر خەلکه‌که نەزان تاوان لەسەر بانگدەر که‌یه ئەگه‌ر بانگدەر که‌ بزانیته‌ت ئەوجا مه‌سه‌له‌ی ئیحگیاگ لێره‌دا قه‌بول نییه‌ بلێ ئیحطیاطه‌ با جارێ تاخیری بکەین یان خۆر ئاوا نەبووه‌ یان بلێ با پێشی بجەین ئەوه نابیت ده‌بیت مرۆف به‌ یه‌قین ئیش بکات تاوه‌کو فه‌جری صادق نه‌بیت بانگ نابیت وه‌ که‌ خۆریش ئاوابوو یه‌کسه‌ر بانگ بدات.

پ/٤٥/ نایه كه‌سيك كه‌ سه‌ره‌تا ره‌مه‌زان دیتو نیه‌تی ئەوهی هه‌یه که مانگه‌که هه‌مووی به‌رۆژوو بیت و گومانی ئەوه نییه‌ که به‌رۆژوو ده‌بیت، سائانی تریش هه‌ر به‌رۆژوو بووه‌ نایه‌ ئەم نیه‌ته‌ به‌سه‌ که‌وا سه‌ره‌تای مانگ بیهینیت بۆ هه‌موو مانگه‌که‌ یاخود پێویسته‌ هه‌موو شه‌ویک نیه‌ته‌که‌ی له‌ دئیدا تازه‌ بکاته‌وه‌؟

و/ پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌فه‌رمووی: ^(٣٣) (مَنْ لَمْ يَبْتَ الصَّيَّامَ مِنَ اللَّيْلِ فَلَا صِيَّامَ لَهُ) واته‌: هه‌ر که‌سيك له‌ شه‌ودا نیه‌تی به‌رۆژوو بوونی سه‌به‌ی نه‌هینی ئەوه رۆژوووه‌که‌ی بۆ نیه‌، وه‌ هه‌ندی له‌ زانایان ده‌فه‌رموون واجبه‌ هه‌موو شه‌ویک پێش فه‌جری صادق مرۆف نیه‌تی به‌رۆژوو بوونی به‌یانی به‌هینیت، هه‌ندی له‌ زانایان ده‌فه‌رموون ئەم فه‌رمووده‌ مه‌وقوفه‌ واته‌ راجح ئەوه‌یه که‌ سه‌حابه‌یه‌ک فه‌رمووبیتی،

بۆیه ده‌فرمومون که مرؤف له سه‌ره‌تای مانگه که نیه‌تی واییت ئەو مانگه هه‌مووی به‌رۆژوو بیټ له دلدا نیه‌تی خوی جه‌زم بکاو پته‌و بکات له‌سه‌ر ئەوه با شه‌و شه‌وه‌ش نیه‌ت نه‌هینیت ئەوه بیگومان رۆژوو هه‌که‌ی دروسته وه هیچ کیشه‌ی نابیت ان شاء الله، وه ئەم بۆ‌چونه‌شیان په‌سه‌نده‌و ته‌واوه، چونکه ئەوه‌ش که ئەو بۆ‌چونه پشت راست ده‌کاته‌وه ئەوه‌یه که که‌سیک هه‌لسایه‌وه بۆ پاشیو کردن یان شه‌و پیش ئەوه‌ی که بخه‌وی به نیازی ئەوه‌یه که شه‌و هه‌لسی پاشیو بکات بۆ ئەوه‌ی به‌یانی به‌رۆژوو بیټ جا که شه‌و هه‌ل نه‌ستایه‌وه‌و پاشیویشی نه‌کرد ئەوا نیه‌تی هه‌بووه، وه که‌به‌یانش به‌رۆژوو ده‌بیټ رۆژوو هه‌که‌ی راسته، به‌لام نیه‌ت به‌ده‌م هینان ووتمان ئەوه هیچ راستیه‌کی نییه، که‌واته له سه‌ره‌تای مانگه که‌وه مرؤف نیه‌تی واییت وه هه‌موو شه‌ویکیش نیه‌تی واییت که شه‌و هه‌لده‌ستیه‌وه‌و پاشیو ده‌کات و به‌یانی به‌رۆژوو ده‌بیټ ئەوه به‌سه وه هیچ کیشه‌ی نییه به پشتیوانی خوای په‌روه‌ردگار.

پ ٤٦ / له هه‌ندی له وڵاتانی ئەوروپا ئەو که‌سانه‌ی که له‌وی دینه‌وه ده‌لین لای ئیمه جاری وا هه‌یه به چه‌ند مانگیک خۆر نابینریت ئایه له‌وی ئەو که‌سانه چۆن به‌رۆژوو ده‌بن وه ئایه حسابی وڵاتانی دراوسی ده‌کن یاخود حسابی مه‌ککه ده‌کن؟ به چ شیوازیک به‌رۆژوو ده‌بن؟

و/ له وه‌لامی ئەم پرسیاره فرموده‌یه‌ک ده‌که‌نه به‌لگه بۆ وه‌لامه‌که‌ی که فرموده‌ی ده‌ججاله کاتیک پیغه‌مبه‌ر ﷺ باسی کرد کاتیک که ده‌ججال دیت چل رۆژ ده‌مینته‌وه له‌سه‌ر زه‌وی رۆژیکیان وه‌ک سالیک وایه رۆژیکیانیش وه‌کو مانگیک رۆژیکیانیش وه‌کو هه‌فته وایه وه رۆژه‌کانی تریش وه‌کو رۆژه‌کانی ئیمه وایه، هاوه‌لان پرسیارى ئەوه‌یان کرد وتیان ئەى پیغه‌مبه‌ر ﷺ ئەو رۆژه‌یان وه‌کو سالیک وایه وه‌کو هه‌فته‌یه‌ک وایه وه‌کو مانگیک وایه چۆن نوێژو رۆژوو هه‌کانیان بکه‌ن؟ پیغه‌مبه‌ر ﷺ فرموی ئەندازه‌ی بۆ داده‌نین چۆن رۆژیک ٢٤ کاترمیره پینج نوێژی تیدایه ئەوانیش له ٢٤ کاترمیر پینج نوێژ ده‌که‌ن، واته: مه‌سه‌له‌که ته‌قدیره، ته‌قدیری بۆ ده‌که‌ن، یان بۆ مه‌سه‌له‌ی رۆژوو گرتن که وڵاتیک بیټ به چه‌ند مانگ خۆر هه‌لنه‌یه‌ت که ئاوا بوو ده‌رنه‌ییت، ئەوه دیسان ته‌فسیری بۆ ده‌که‌ن حسابی ئەو وڵاتانه‌ی بۆ ده‌که‌ن که شه‌و و رۆژ تییاندا ئاسایه نه‌ک له سنور لایدا بیټ، وه بۆیه هه‌ندی له ئەه‌لی علم ده‌فرمومون ئە‌گه‌ر ١٢ به ١٢ ده‌بنریت هیچ کیشه‌یان نییه ان شاء الله.

پ ۴۷ / هەر ئه‌و که‌سانه ئه‌لین رۆژه‌کانیان زۆر درێژه جاری وا هه‌یه نه‌گاته ۱۷ کاترمی‌ر ئایه ئه‌وان چۆن به‌رۆژوو بن که زه‌حمه‌ته نه‌سه‌ریان ۱۷ کاترمی‌ر به‌رۆژوو بن؟

و / لی‌ره‌دا دوو قه‌ول هه‌یه بۆ ئه‌هلی عیلم یه‌کی‌کیان: ده‌فه‌رموویت مادام له شه‌وو رۆژیکدا خورئاوا ده‌بی‌ت و هه‌لدیته‌وه که‌واته رۆژیان هەر رۆژی ئاساییه وه شه‌ویشیان شه‌وی ئاساییه هەر چه‌نده رۆژه که درێژتر بی‌ت له‌شه‌و که‌واته ده‌بی‌ت رۆژه که هه‌مووی به‌رۆژوو بی‌ت، هه‌ندیکی تریان ده‌لین دیسان که‌وا درێژ بوو ته‌قدیر ده‌کریت به‌لام بۆچونی یه‌که‌م باش‌تره، چونکه رۆژی ئاساییه وه قه‌ده‌ری خوای گه‌وره‌شه که هه‌ندی ولات گه‌رمه هه‌ندی ولات سارده هه‌ندی ولات رۆژ درێژه هه‌ندی ولات رۆژ تیدا کورته، واته مرو‌ف که له ولاتیک بوو که ولاته‌که‌ی به‌و شیوه‌یه بی‌ت ئه‌وه ده‌بی‌ت سه‌بر بگری‌ت إِنْ شَاءَ اللَّهُ ته‌جری خو‌شی ده‌بی‌ت.

پ ۴۸ / هه‌ندی که‌س له‌به‌ر رۆژگار درێژی دینه‌وه ولاتی خومان لی‌ره ره‌مه‌زان به‌سه‌ر ده‌به‌ن پاشان ده‌گه‌رینه‌وه؟

ئاساییه ان شاء الله.

پ ۴۸ / سه‌باره‌ت به پاشیو کردن حی‌که‌ت له پاشیو کردن چی یه که هه‌ندی که‌س هه‌یه ئه‌لی له‌به‌ر ئه‌وه‌ی زستانان رۆژگار کورته پی‌ویست به پاشیو ناکات ئایه پاشیو هیج فه‌زل و گه‌وره‌یه‌کی هه‌یه که مرو‌ف هه‌ل‌سیته‌وه شتی‌ک بخوات؟ وه ئایا ئاساییه که هه‌ل‌نه‌ستیته‌وه هیج شتی‌ک نه‌خوات؟ پی‌غه‌مه‌ر ﷺ سه‌باره‌ت به پاشیو کردن فه‌رموویه‌تی: ^(۳۴) (تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السَّحْرِ بَرَكَهً) واته:

پاشیو بکه‌ن چونکه پاشیو کردن به‌ره‌که‌تی تیدایه، هه‌ر شتی‌کی‌ش به‌ره‌که‌تی تیدا بی‌ت و خیری زۆری تیدا بی‌ت، پاداشتی زۆری تیدا بی‌ت مرو‌فی عاقل نای‌ت له ده‌ستی بدات، ئه‌و پاشیو کردنه به‌ره‌که‌ته له چه‌ند لایه‌نی‌که‌وه: لایه‌نی یه‌که‌میان: ئه‌وه‌یه که پی‌غه‌مه‌ر ﷺ ده‌فه‌رمی‌ت: ^(۳۵) (فَصَلِّ مَا بَيْنَ صِيَامِنَا وَصِيَامِ أَهْلِ الْكِتَابِ أَكَلَةُ السَّحْرِ) واته: ئه‌وه‌ی که رۆژووی ئیمه له رۆژووی ئه‌هلی کتاب جیا ده‌کاته‌وه پاشیوه، چونکه یه‌هودو نه‌صارا که به رۆژوو ده‌بن پاشیو ناکه‌ن، وه پی‌ویستیشه مرو‌فی موس‌لمان له کافر جیاواز بی‌ت له رۆژوو گرتن و له هه‌موو شتی‌که‌ماندا، لی‌ره‌دا جیاکاری له نیوان

(۳۴) رواه البخاري (۱۹۲۳) ومسلم (۱۰۹۵).

(۳۵) أخرجه مسلم في الصيام/ باب فضل السحور وتأکید استحبابه واستحباب تأخيره وتعجيل الفطر (۱۰۹۶).

ئیمه‌و ئه‌واندا پاشیو کردنه، که‌واته پیوسته مروژ پاشیو بکات بو ئه‌وی له‌وان جیا بیته‌وه ئه‌وه
حیکمه‌تی‌که.

حیکمه‌تی دووه‌م له پاشیو کردن: هی‌زو توانات بی‌ ده‌به‌خشی‌ت بو به‌رۆژوو بوونه‌که‌ت، چونکه
خواردن و خواردنه‌وه‌یه‌کت خواردوو که به‌رۆژ به‌رۆژوو بیت سودی لی‌ ده‌بینیت و رۆژوو که
به‌لاته‌وه ئاسان ده‌بی‌ت، حیکمه‌تی سییه‌میان له به‌رۆژوو بووندا ئه‌وه‌یه که: پاشیو کردن به‌ره‌که‌ته که
هه‌ر که‌سی‌ک شه‌و هه‌لسیته‌وه بو پاشیو کردن به‌لام به‌و شیوه‌یه پاشیو بکات که پیغه‌مبه‌ر ﷺ
کردوو یه‌تی که بریتیه له دواخستن (ما یزالُ الأُمَّةَ بِخَيْرٍ مَّا عَجَلُوا الْفِطْرَ وَأَخْرُوا السُّحُورَ) (۳۶).

واته: پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌فه‌رمووی: ئومه‌تی من له‌سه‌ر خیره‌تاوه‌کو به‌ربانگ په‌له‌ی لی‌که‌ن و پیشی
بخه‌ن وه هه‌روه‌ها پاشیو دوابخه‌ن، که دوا‌ی بخات لی‌ره‌دا سودیکی هه‌یه ئه‌ویش ده‌توانی‌ت فریای
نوێژی به‌یانی بکه‌وی‌ت و به‌ جه‌ماعه‌ت بی‌کات، بۆیه ئه‌وه به‌ چاوی خو‌مان ده‌بینین له‌ ره‌مه‌زاندا له
نوێژی به‌یانی خه‌لکیکی زۆری لی‌یه ئه‌وه به‌ره‌که‌تی پاشیو کردنه‌که‌یه که مروژ هه‌لساوه‌ته‌وه بو پاشیو
کردن پاشیو ده‌کات و زۆر نابات یه‌کسه‌ر بانگ ده‌دات و ده‌ستنوێژ هه‌لده‌گری‌ت و دیت بو مزگه‌وت،
یان ئافه‌ته له‌ ماله‌وه‌یه بو پاشیو کردن هه‌لساوه‌ته‌وه‌و نوێژی به‌یانی ناچی‌ت، به‌ پیچه‌وانه‌ی ئه‌و
که‌سانه‌ی که پاشیو ناکه‌ن ئه‌و هه‌موو به‌ره‌که‌تانه‌یان له‌ ده‌ست ده‌چی‌ت، ته‌ماشای ده‌که‌ین به‌ حساب
ده‌یه‌وی رۆژوو بگری‌ت به‌لام بو نوێژی به‌یانی هه‌لساوی‌ت به‌راستی هه‌له‌یه‌کی زۆر زۆر گه‌وره‌یه یاخود
دوو کاتژمی‌ر پیش پاشیو کردن نان ده‌خوات و نوێژی به‌یانی ده‌چی‌ت و ئه‌و به‌ره‌که‌ته‌ی به‌ قسه‌مه‌ت
نابیت.

٤٩ پ / شتیك هه یه له سونهته به باس کرا بیټ بو خواردن له کاتی پاشیوکردن یا خود هه ر جوړه خواردنیك دروسته؟

و/ پیغمبر ﷺ دهیغه رموو (٣٧): (نعمَ سَحُورُ الْمُؤْمِنِ التَّمْرُ).

واته: باشتین پاشیوی مروقی ئیماندار خورما یه، واته ته ریټی خورما و شیرینیټی خورما و وزه یه کی زوړو به سوود به لاشه ی مروقه ده به خشیت، بویه دهیغه رموو باشتین پاشیوکردن بریټه له خورما. که خورما هه بیټ چا که که نه شیبټ هه ر خواردنیکی تر بخوات مروقه که بزانی سودی بوی هه یه و خوی پیده گریټ نه وه دروسته ان شاء الله .

٥٠ پ / نه ی نه گه ر نه و که سه خواردنی بو نه خورا چی بکات؟

و/ نه گه ر قومیک ئاویش بخواته وه ان شاء الله نه و خیره ی بو دنوسریټ

٥١ پ / تا که ی نه توانیټ بخواتو بخواته وه؟

و/ خوی گه وره فه رموی: ﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ﴾ ﴿البقرة: ١٨٧﴾.

وه کو باس مان کرد تا وه کو فه جری صادق دهرده چیټ تا وه کو بانگ دهری بوی هه یه بخواتو بخواته وه وه کو باس مان کرد که پیغمبر ﷺ فه رموی: (لَا يَغْرَنُكُمْ أَذَانُ بِلَالٍ) لیره دا له م فه رمو د هیه وا دهرده که ویت که بیلال پیشر بانگی دابیټ فه رمو د هیه کی ترمان هه یه که پیغمبر ﷺ ده فه رموی: (٣٨) (إِذَا أَدَانَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ، فَكُلُوا وَاشْرَبُوا) نه گه ر ئین و مه کتوم بانگی دا ئیوه هه ر به رده وام بن له خواردن و خواردنه وه تا وه کو بیلال بانگ دهادت ده ست هه لمه گرن مه خون و مه خون وه چونکه نه و کاته یه که فه جری صادق دهرچووه جا له و فه رمو د هیه دا وا دهرده که ویت که بیلال دووه م جار بانگی دابیټ که واته تا وه کو فه جری صادق بوټ بخویټ و بخویټه وه ان شاء الله .

(٣٧) رواه أبو داود.

(٣٨) رواه البخاري ومسلم.

پ٥٢ / بیینه سهر به‌ربانگ کردن نادابه‌کانی به‌ربانگ کردن چیبیه؟ وه که‌ی رۆژووه‌وان نه‌توانیت به‌ربانگ بکات؟

و / پیغه‌مبهر ﷺ فهرمووی: ^(٣٩) (لا تَزَالُ أُمَّتِي عَلَى سُنَّتِي مَا لَمْ تَنْتَظِرْ بِفَطْرِهَا النَّجْوَمَ) .

واته: به‌رده‌وام ئومه‌تی من له‌سهر خیرن تا نه‌وکاته‌ی بو به‌ربانگ چاوه‌رپی دهرکه‌وتنی نه‌ستی‌ره‌کان ناکهن. یان له‌ فهرمووده‌یه‌کی تر‌دا به‌رده‌وام ئومه‌تی من له‌سهر خیره تا پاشیو دره‌نگ بکات و زووش به‌ربانگ بکات، په‌له‌کردن له‌ به‌ربانگ‌دا سوونه‌تی پیغه‌به‌رانه، سوننه‌تی پیغه‌مبهر ﷺ دیسان موخاله‌فه‌ کردنی یه‌هودو نه‌صارایه‌ مرۆفی موسلمان په‌له‌لابکات به‌لام په‌له‌کردن نه‌وه‌ نییه‌ که‌ پیش نه‌وه‌ی خۆرئاوا بی‌ت بجیت رۆژوو بشکییت، بیگومان نه‌وه‌ کاریکی هه‌له‌یه‌ هه‌رلاکه‌سی‌ واکات بکات نه‌وه‌ رۆژوو که‌ی نه‌گه‌یاندۆته‌ جی‌و رۆژوو که‌ی قه‌بول ناییت، نه‌وه‌ که‌ به‌ربانگی کرده‌وه‌ ووتمان په‌له‌ی لی‌ بکات.

نه‌ده‌بی دووه‌م له‌ ئادابی به‌ربانگ کردنه‌وه‌ نه‌وه‌یه‌ دیسان به‌ خورما بی‌ت نه‌گهر ده‌ستی که‌وت نه‌گهر ده‌ستی نه‌که‌وت با به‌ قه‌سپ بی‌ت که‌ ههر نه‌بوو با به‌ ئاو بی‌ت پاشان خواردنی تر‌بخوات، به‌لام بوچی لی‌ره‌دا مرۆف یان به‌ خورما یان به‌ ئاو رۆژوو که‌ی بشکییت لی‌ره‌شدا دیسان به‌ره‌که‌تیکی تری تی‌دایه‌ که‌ مرۆف به‌وه‌ رۆژوو که‌ی بشکییت برسیه‌تیه‌ که‌ی ده‌کوژیت و تی‌ویه‌تیه‌ که‌ی که‌م ده‌کاته‌وه‌ بو نه‌وه‌ی بجیت بو نوژی مه‌غریب نوژی جماعه‌تی خوی بکات پیاوان نوژی جماعه‌تیان بکه‌ن نه‌وه‌ کاته‌ دینه‌ ماله‌وه‌ خواردنی ئیواره‌ی خویان بخۆن.

پ٥٣ / که‌واته‌ ناییت له‌به‌ر خواردنه‌که‌ نویره‌که‌ی بفه‌وتینیت که‌ خواردن ناماده‌ بی‌ت؟

و / نه‌خیر نه‌وه‌ عوزر نییه‌، چونکه‌ سوننه‌تی پیغه‌مبهر ﷺ بریقی بوو له‌ رۆژوو شکاندن له‌سهر چه‌ند ده‌نکه‌ خورمایه‌ک که‌ تاك بی‌ت چاکه‌، یان ئاو نه‌وجا بجیت جماعه‌ت بکه‌یت و نه‌وجا بیته‌وه‌ نان بخۆیت، به‌لام به‌داخه‌وه‌ که‌ هه‌ندی‌ که‌س حیکمه‌تی رۆژوو نازان واده‌زان که‌ تو ئیواره‌ هه‌موو جوهره‌ خواردنی‌ک ناماده‌ بکه‌یت پیش بانگ تو له‌سهر سفره‌ دابنیشیت چاوه‌رپی بکه‌یت ههر بانگی دا ده‌ست بکه‌یت به‌ نان خواردن، خه‌لک له‌ جماعه‌تیش هاتۆته‌وه‌ تو تا ئیستا لی‌نه‌بویته‌وه‌ نه‌وه‌ ته‌ماشای ده‌که‌ین راسته‌ رۆژووی گرت خوا خیری بنوسی‌ت به‌لام له‌ لایه‌کی تره‌وه‌ وه‌کو سوننه‌ت به‌ربانگی

نه کردوه وه خیریکی گه وره شی له ده ست چوو که بریتیه له نویژی مه غریب به جهماعهت نه وهش گه وره به راستی.

پ ٥٤ / هه ندی که سیش زور په روشی جگه ره که یه تی حهزی لییه تی چاوه ری ده کات تاوه کو بانگ ده دات یه کسه ر به جگه ره رۆژوو که ده شکینیت؟

و / نه وه بریتیه له رۆژوو شکاندن به تاوان په نا به خوا.

پ ٥٥ / نهی دوعا کردن له کاتی رۆژوو شکاندن؟

و / بیگومان سوننه ته پیغه مبه ر ﴿﴾ ده فهر موی: (٤٠)

(إِنَّ لِلصَّائِمِ عِنْدَ فِطْرِهِ لِدَعْوَةٍ مَا تُرَدُّ) ،

واته: له کاتی رۆژوو شکاندن مروقی رۆژوو وه وان دوعایه کی هه یه که قه بووله و رپه ت نا کریتیه وه، به گشتی دوعا قه بووله له و کاته دا وه نه و سوننه ته ش که هه یه له و کاته دا بکریت پیغه مبه ر ﴿﴾ ده فهر موی: (٤١) (ذَهَبَ الظَّمْأُ وَأَبْتَلَّتْ الْعُرُوقُ وَكَبَّتَ الْأَجْرُ إِِنْ شَاءَ اللَّهُ) ، واته: تینویه تی رۆیشت و رۆیشت و ده ماره کاغان تیر ئاو بوونه وه و نه جره که ش لای خوی گه وره جیگیر بووه ان شاء الله .

پ ٥٦ / جگه له رۆژوو له رهمه زاندا چ شتیك جه ختی له سه ر کراوه ته وه مروق نه نجای بدات؟

و / مانگی رهمه زان مانگی عیاده ته خوی گه وره به فه زل و که ره می خوی چهند شوینیکی دیاری کردوه که خیری زوری لی ده ست ده که ویت، وه چهند کاتیکی دیاری کردوه که خیر و پاداشتی زوره، که واته مروق نه شوینه پیروزانه سودی لی ببینیت وه له شوینه پیروزه کان مه دینه یه که نویژ زور نه جری زیاتره وه بیت المقدس وه مه که کی پیروزه، وه له کاته پیروزه کانیش مانگی رهمه زانه، مادام مانگی رهمه زان کاتیکی پیروزه پیویسته مروقی موسلمان نه و کاته پیروزه به عیاده تی چاک به رپوه به ریت عیاده تی باشیش جگه له به رۆژوو بوونه که ی که باسما ن کرد هه روه ها شه ونویژیش سوننه ته شه وان ه بیکات، ته روا یح زیاتر خیری هه یه وه کو له مانگه کانی تر، هه روه ها پیغه مبه ر ﴿﴾ ده فهر موی: هه ر که سیک رۆژوو ه وانیک به ربانگی بی بدات نه وه وه کو نه جری نه و خیری بو دنوسری به بی نه وهی له پاداشتی نه و که م بیته وه خیریکی زوره به راستی خیر له و کاته دا.

(٤٠) رواه ابن ماجه.

(٤١) رواه أبو دواد وحسنه الألبانی.

پ ۵۷ / ماموستا خواردن دروست بکریت و دواتر به‌سه‌ر مائاندا دابه‌ش بکریت باشتره یان

ده‌عوته‌ی پی بکریت؟

و / وه‌ل‌های به‌سه‌ر ماله‌کاندا دابه‌ش بکریت بو هه‌موو لایه‌ک باشتره هه‌ر که‌سه‌ی له‌گه‌ل مالو مندالی خو‌ی نان بخوات خواردنی بو به‌رن خیر تره‌و چاکتره له‌وه‌ی که ده‌عوته بکریت، وه ئاسان‌تریشه، پاشان سه‌ده‌قه به‌گشتی له‌رهمه‌زاندا پی‌غهمبه‌ر ﷺ له‌هه‌موو که‌س سه‌خی تره‌و ده‌ستکراوه‌تر بووه، وه پی‌غهمبه‌ر ﷺ له‌بایه‌کی خیرای زور به‌هیز خیری له‌وه به‌په‌له‌تر کردووه، که‌واته مرو‌ف له‌مانگی رهمه‌زاندا هه‌ول بدات که‌چی له‌ده‌ستی دیت بیکات، وه‌ئه‌گه‌ر هیچ پاره‌و خیری نه‌توانی با‌قسه‌ی خیر بکات، هه‌روه‌ها زور قورئان خویندن خیریکی گه‌وره‌یه، چونکه‌خوای گه‌وره‌فهرموویه‌تی:

﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ﴾ ﴿البقرة: ۱۸۵﴾

واته: ئه‌و مانگه‌ قورئانی تیدا هاتوته‌ خواره‌وه، به‌تاییه‌تی شه‌وانه‌ هه‌ول بدات قورئانی زوری تیدا بخوینیت وه‌ به‌ر‌وژیش ئه‌وه‌نده‌ی که‌ بتوانی قورئانی تیدا بخوینیت، موسلمان‌ی وا هه‌یه له‌رهمه‌زاندا ده‌ جار خه‌تی قورئان ده‌کات به‌و شی‌ویه به‌راستی به‌ره‌که‌ته‌ نیعمه‌تیکی گه‌وره‌یه که‌ مرو‌ف له‌مانگی قورئاندا زور قورئان بخوینیته‌وه‌و تیی بگات، وه‌ دوعا کردن و زیکر کردن، دانیشتن له‌ دوا‌ی نویژی به‌یانی تاوه‌کو خور هه‌لدیت، هه‌ر که‌سی ئه‌و خیره‌ بکات پاشان دوو رکات سوننه‌ت بکات ئه‌وه‌ ئه‌جرو پاداشتی وه‌کو که‌سیک وایه که‌ حج و عومره‌یه‌کی ته‌واوی کرد بی‌ت، ئه‌وانه‌ هه‌مووی بریتین له‌چه‌ند خیر و نادابیک که‌ مرو‌ف له‌رهمه‌زاندا ئاگای لی بی‌ت، نه‌ک وه‌کو ئه‌و که‌سانه‌ی که‌ ر‌وژیان خه‌وتنه‌و شه‌ویشیان بی‌ ئاگایه‌، هه‌ندی که‌س که‌ رهمه‌زان دیت شه‌وو ر‌وژه‌که‌ پی‌چه‌وانه‌ ده‌کاته‌وه، به‌ر‌وژ ده‌خه‌ویت و له‌وانه‌یه‌ نویژه‌ فهرزه‌کانیشی نه‌کات تاوه‌کو عه‌صرو دوا‌ی عه‌صریش هه‌ل‌ناستیت ده‌لی بو‌ ئه‌وه‌ی هه‌ست به‌ماندوو بوون و تینویه‌تی ر‌وژوو نه‌که‌م، دره‌نگیکی عه‌صر هه‌لد‌ه‌ستیت که‌ که‌میکی ماوه‌ بو بانگ وه‌ که‌ شه‌ویش هات ئه‌وجا ناخه‌ویت له‌ بازاره‌ یان به‌دیار ته‌له‌فزیونه‌ویه، ئه‌وه‌ به‌راستی گونا‌هیکی گه‌وره‌یه مرو‌ف یه‌ک نویژی له‌سه‌ر ر‌وژووی بجوینیت ئه‌وه‌ قه‌رزار ده‌بیته‌وه‌ له‌سه‌ری، که‌واته‌ سوننه‌ت وایه مرو‌ف شه‌وانه‌ زوو بخه‌ویت دوا‌ی ئه‌وه‌ی که‌ ته‌راویح ده‌کات، یان ته‌راویحه‌که‌ی بخاته‌ دوا‌وه‌ شه‌و زوو بخه‌ویت بو‌ ئه‌وه‌ی پاشیوه‌که‌ت بکه‌یت وه‌ به‌ر‌وژیش که‌سه‌به‌تیکی

هه لال بکهیت ئه وه خیریکی زورت ده گات.

٥٨٨ / له ره مه زاندا که سانیک هه ن پوژوو ده گرن به نام نویتز ناکه ن ئایا پوژووی نه وانه قه بوئه یان نا؟

و/ نویتز نه کردن په نا به خوی په روه ردگار زانایان دوو بوچونیان هه یه: یه کیکیان: ئه وه یه که ده فه رموون: مروث نویتز نه کات ئه گهر باوه رپیشی بی بیت کافر ده بیته، یه کیکی تریشیان ئه وه یه که مروث باوه ری به نویتز هه بیته نه یکات کافر نابیته و له دین ناچیته ده ره وه، به نام کوفریکی عه مه لی کردوو هه تاوانیکی گه وره ی کردوو هه ئه و تاوانه له زینا گه وره تره، ئه و تاوانه له کوشتنی ناحه ق گه وره تره په نا به خوی په روه ردگار، چونکه نویتز نه کردن تاوانی گه وره یه پیغه مبه ر ﷺ فه رموویه تی: (٤٢) (الْعَهْدُ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ تَرْكُ الصَّلَاةِ، فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ) ته رك کردنی نویتز تاوانیکی زور گه وره یه پیغه مبه ر ﷺ ده فه رمووی: (٤٣)

(مَنْ فَاتَتْهُ صَلَاةُ الْمَغْرِبِ فَكَأَنَّمَا وُتِرَ أَهْلُهُ، وَمَالُهُ).

واته: هه ر که سیک نویتزی عه صری بچیت بو نمونه ئه وه وه کو خیزان و ماله که ی له ده ست چو بیته وایه، بهس با بیر له م فه رمووده یه بکهینه وه کاتیک که ده چیه وه ماله وه ته ماشا ده که ی ماله که ت هه مووی سوتاوه وه مناله کانیشته هه مووی مردون، چ به لایه که تووشت ده بیته کاتیک پوژیک له پوژان بچیته ماله وه ماله که ی خوت کاول بووه و سوتاوه مناله کانیشته هه مووی مردون چهنده نار ه حه ته چهنده به لایه کی گه وره یه، ده ی پیغه مبه ر ﷺ ده فه رمووی ئه وه ی نویتزی عه صری بچیت وه کو ئه وه یه مالو مناله که ی هه مووی له ده ست چو بیته، بزانه به لایه که زور گه وره یه به نام موسلمانان ههستی پیناکه ن به لایانه وه بچو که، خوی گه وره ده فه رمووی: ﴿وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ﴾ [النور: ١٥].

لای خوی گه وره زور گه وره یه نویتز نه کردن یه ک نویتز بچیت (مَنْ فَاتَتْهُ صَلَاةُ الْعَصْرِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ) (٤٤) پیغه مبه ر ﷺ ده فه رمووی کرده وهت بی هه لده وه شیتته وه که واته نویتز نه کردن

(٤٢) أخرجه الإمام أحمد وأهل السنن بإسناد صحيح.

(٤٣) رواه البخاري.

(٤٤) رواه البخاري.

تاوانیکی زۆر گه‌وره‌یه مروؤف که نویتز نه‌کات رۆژوو بۆچی ده‌گریت؟! نالیم با نه‌یگریت به‌لام چونکه تاوانی نویتز نه‌کردنه‌وهی ئه‌وه‌نده گه‌وره‌یه جیگای سه‌رسورمانه، یان ئه‌و که‌سانه‌ی ته‌نها ره‌مه‌زان ده‌ست ده‌که‌ن به‌ نویتز کردن و به‌ گه‌رانه‌وه بۆ لای خوا دوا‌ی ره‌مه‌زان ده‌چیته‌وه سه‌ر تاوان کردن ئه‌وانه به‌راستی به‌نده‌ی ره‌مه‌زان نه‌ک به‌نده‌ی خوی گه‌وره بن با ته‌وبه بکه‌ن و له‌خوا بترسن با بشزانن نویتزه‌کانیان زۆر گه‌وره‌تره له رۆژوو گرتنه‌که با ئاگایان له نویتزه‌کانیان بی‌ت و به‌ جه‌ماعه‌ت بیکه‌ن له مزگه‌وت.

وه که‌سیک که مانگی ره‌مه‌زان هیچی به‌رۆژوو نه‌بی‌ت تاوانه‌که‌ی بچو‌کتره له‌وه‌ی که نویتز ناکات یان جار جار نویتزی بچیت، چونکه شتی وانابیت وه به‌وه‌ش خویان نه‌خه‌له‌تینن که قه‌ینا‌که ده‌خه‌وم دوا‌یی هه‌لده‌ستم قه‌لای ده‌که‌مه‌وه وه‌کو له کورده‌واری ده‌لین قه‌زا کردنه‌وه و قه‌لا کردنه‌وه له نویتزدا نییه پی‌عه‌مبه‌ر ﴿رِیْگَای به دوو که‌س داوه که نویتز قه‌زا بکه‌نه‌وه: (مَنْ نَامَ عَنْ صَلَاةٍ أَوْ نَسِيَهَا فَلْيُصَلِّهَا إِذَا ذَكَرَهَا)﴾ (٤٥).

واته: که‌سی بجه‌ویت و به‌خه‌به‌ر نه‌یات نه‌ک به‌قه‌ستی بجه‌ویت، یان له‌بیری چوو بوو که به‌بیری هاته‌وه یه‌که‌سه‌ر نویتزه‌که‌ی بکات، ئه‌وه‌ش ئه‌دا‌یه نه‌ک قه‌زا بی‌ت، به‌لام تو به‌ ئه‌نقه‌ست ئاگات لی بی‌ت که ئیستا کاتی نویتزی (عه‌صره) کاتی نویتزی نیوه‌رۆیه، کاتی نویتزی به‌یانیه، پاشیوه‌که‌ت بکه‌ی و بجه‌ویه‌وه بلیی قه‌ینا‌که دوا‌یی که هه‌لسام ده‌یکه‌م که خۆره‌ه‌لات ئه‌و نویتزه به‌تاله‌و قبول نییه و قه‌زا کردنه‌وه‌ش دادت نادات.

پ/٥٩ / ئه‌کریت ئه‌و شتانه‌مان بۆ روون بکه‌یته‌وه که‌وا رۆژوو به‌تال ده‌که‌نه‌وه؟

و/ سه‌باره‌ت به‌و شتانه‌ی که رۆژووی بی‌ ده‌شکیت و پی‌ هه‌لده‌وه‌شیته‌وه کۆمه‌لیک شت هه‌یه که زانایان یه‌ک ده‌نگن له‌سه‌ری که ئه‌وانه رۆژوو ده‌شکینن، کۆمه‌لی شتی تریش هه‌یه که خیلافی له‌سه‌ره‌ ئایه رۆژووی بی‌ ده‌شکیت یان پی‌ ناشکیت، ئه‌وانه‌ی که بۆچونی زۆرینه‌ی له‌سه‌ره که رۆژووی پی‌ده‌شکیت بریتین له‌چه‌ند شتی‌ک: یه‌که‌میان:

* له‌دین هه‌لگه‌رانه‌وه‌و شه‌ریک دانان بۆ خوی گه‌وره:

﴿وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَئِن أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ [الزمر: ٦٥].

خوای پهروه درگار دیسان باسی کرداری کافر ده کات به

﴿وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَّنْثُورًا﴾ ﴿الفرقان: ٢٣﴾.

که واته کافر بوون رۆژوو هه لده وه شینیتته وه که نویتیش بکات لی قه بول ناییت، بویه ده بیته مروث له (رده) بترسیته کاریک نه کات که پی له دین هه لگه ریتته وه و ماندو بوونه که ی به زایه بجیت، بو نمونه که سانیک ده بین زور تینوو وه به رۆژوو شه و کوفر ده کات په نا به خوای گه و ره جنیو ده دات به خوا، به پیغه مبه ر ﴿﴾ به قورئان، کوفر ده کات، نه وه په نا به خوای گه و ره با رۆژوو نه گریته و با نویتیش نه کات، چونکه کافر بو وه، هه ر که سی جنیو به خوا و به پیغه مبه ر ﴿﴾ بدات نه گه ر توره ش بیت نه و مروثه کافر ده بیته وه نویتوو رۆژوو وه که شی قه بول ناییت.

* وه خالیکی تر بریتیه له خواردن و خوار دنه وه به نه نقه ست له رۆژی ره مه زاندا، نه گه ر شتیته بخویت به قهستی نه وه رۆژوو به تال ده بیته وه، چونکه خوای گه و ره له قورئانه پیرۆزه که یدا فه رموی:

﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتُمُوا الصَّيَامَ إِلَىٰ اللَّيْلِ﴾ [البقرة: ١٨٧]. واته تا وه کو به ره به یان بوته هه به بخویت و بخویتته وه نه و کاته ده ست

هه لده گری تا وه کو شه و، وه جیگای تینیشته که پیوسته باس بگریته که جگه ره کی شانیش حو کمی خوار دنه وه یه و رۆژوو یی ده شکیت، با و نه زانن بلین ته نها دو که له که یه، به لکو شتیته زانایان ده فه رمون: (مفطره) و رۆژوو یی ده شکیت سه ره رای نه وه ی که خرا په یه و حه رامه، چونکه نه گه ر سه یری نه و شتانه بکه ین که رۆژوو ده شکیتن (مفطرات) ن ده بین خوای گه و ره کو مه لی شتمان لی حه رام ده کات له کاتی رۆژو ودا که له نه صلدا زوریان حه لالین، خواردن و خوار دنه وه له نه صلدا حه لاله، چونه لای خیران له نه صلدا حه لاله، به لام ته ماشا ده که ین له کاتی رۆژو ودا لیته حه رام ده کات، یان بو نمونه نه و که سه ی که ده چیتته حه و ئی حه رام ده کات که ئی حه رامی به ست کو مه لی شتی حه لالی لی حه رام ده گریته، وه کو را و کردنی لی حه رام ده بیته، ژن ماره کردنی لی حه رام ده بیته، چونه لای خیرانی خو ی لی حه رام ده بیته، وه جل له به ر کردنی لی حه رام ده بیته، نینوک کردنی لی حه رام ده بیته، قژ تاشینی لی حه رام ده بیته، نه وانه هه موو حه لالین به لام له و کاته دا لیته حه رام کرا وه، نه ی چ جای نه و شتانه ی که له نه صلدا حه رام؟! بیگومان نه وه زیاتر، که واته مروثی رۆژوو هوان ده بیته ناگای له وه بیت شتانیک که له نه صلدا حه لالین خوا لیته مه نع بکات که واته

ئو شته‌ی که له ئەصلدا حەرام بیټ خۆتی لی به‌دوور بگرت زیاتر، وه نیرگه‌له‌ش هەمان شته‌ مروّف ده‌بیټ خۆی به‌ دوور بگرت له‌و تاوانه‌ -په‌نا به‌ خوای گه‌وره‌-.

* خالیکی تر که زانیان یه‌ك ده‌نگن له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که پرۆژوو گرتنه‌که به‌تال ده‌بیته‌وه‌ جیماع کردنه‌ له‌گه‌ل خیزان، بیگومان ئه‌وه‌ پرۆژوه‌ی پی به‌تال ده‌بیته‌وه‌ وه‌ هەر که‌سی به‌ ئه‌نقه‌ست ئه‌و شته‌ بکات و له‌بیریشی بیټ (په‌نا به‌ خوای گه‌وره‌) ئه‌وه‌ تاوانیکی گه‌وره‌ی کردوه‌ وه‌ ده‌بیټ پرۆژوه‌ که بگرتنه‌وه‌، هه‌روه‌ها له‌سه‌ریه‌تی که‌فاره‌تیش بدات، که‌فاره‌تی جیماع ئه‌وه‌یه‌ که پیغه‌مبه‌ر ﷺ له‌ فه‌رمووده‌ی ئه‌و پیاوه‌دا باسی کرد کاتیك که هاته‌ لای پیغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رمووی: (٤٦) (هَلَكْتُ، أَهْلَكْتُ) خۆم به‌ هیلاک چوم و وه‌ خیزانیشم به‌ هیلاک برد، فه‌رمووی چ توی به‌ هیلاک برد؟ کابراش فه‌رمووی: (وقعت علی أهلي في نهار رمضان) چوومه‌ لای خیزانم له‌ پرۆژی ره‌مه‌زاندان به‌پرۆژووش بووم، پیغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رمووی: ده‌توانی به‌نده‌یه‌ك نازاد بکه‌یت؟ وتی: ناتوانم نیمه‌، پیغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رمووی: ده‌توانی دوو مانگ له‌سه‌ر یه‌ك به‌پرۆژوو بیټ؟ فه‌رمووی: ناتوانم، کابراش ته‌حه‌مولی قیامه‌تی خۆی ده‌کات که وتی ناتوانم ته‌واو لی ده‌گه‌رین، ﴿بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُ﴾ ﴿القیامة: ١٤-١٥﴾.

پیغه‌مبه‌ر ﷺ ئه‌وجا له‌گه‌لی گواسته‌وه‌ بۆ قوناغی سییهم فه‌رمووی: ئه‌ی ده‌توانی خواردنی شه‌ست فه‌قیر بده‌یت؟ فه‌رمووی: نه‌خیر ناتوانم، پیغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رمووی: دانیشه‌، پاشان خوای گه‌وره‌ پرزیککی نارد له‌ یه‌ك زه‌مبیله‌ خورما، پیغه‌مبه‌ر ﷺ هاته‌ ده‌روه‌ فه‌رمووی: کوا ئه‌و فلانه‌ که‌سه‌؟ فه‌رمووی: ئه‌و خورمایه‌ ببه‌ دابه‌شی بکه‌ به‌سه‌ر فه‌قیر و هه‌ژاراندان، لی‌ره‌دا ده‌رسیک و هه‌ده‌گرین که که‌فاره‌تی جیماع کردن له‌ره‌مه‌زاندان ئه‌و سی شته‌یه‌: یه‌که‌م جار که ده‌ست که‌وی ده‌بیټ عه‌بدیک پرگار بکه‌یت، که نه‌بوو ده‌بیټ دوو مانگ له‌سه‌ر یه‌ك به‌پرۆژوو بیټ، که نه‌توانی ئه‌وه‌ ده‌بیټ خواردنی شه‌ست فه‌قیر بده‌یت، که نه‌توانی ئه‌ویش بکه‌یت که‌سیکی تر ده‌توانیټ ئه‌و که‌فاره‌ته‌ت بۆ بدات، چونکه پیغه‌مبه‌ر ﷺ خۆی که‌فاره‌تی بۆ کابرا دا که نه‌یوو بیدات، که‌واته‌ دروسته‌ که‌سیک که‌فاره‌ت بۆ که‌سیک بدات به‌لام به‌و مه‌به‌سته‌ی که ئه‌و که‌سه‌ی که که‌فاره‌ته‌که‌ی بۆ ده‌دریټ خۆی نیه‌تی هه‌بیټ و ئه‌و که‌فاره‌ته‌ له‌بری ده‌دریټ و قه‌بوولی بیټ، وه‌ سویدیکی تر کاتیك که پیغه‌مبه‌ر ﷺ

خورماکه‌ی دا پیی فەرمووی: ئە‌ی پیغەمبەر ﷺ بە‌سەر کێیدا دابەشی بکه‌م؟ فەرمووی بە‌سەر فەقیرو هە‌ژاراندا، فەرمووی: لە‌م شاری مە‌دینه‌یه‌ که‌سی لە‌من فەقیتر تێدا نییه‌، پیغەمبەر ﷺ فەرمووی: دە‌ی وە‌ریگره‌و برۆ بیکه‌ خۆراک بۆ خێزان و مندالی خۆت، لی‌ره‌دا سویدیکی ترمان دە‌ست دە‌که‌وێت که‌ که‌فاره‌ت دە‌بی‌ت خواردنی شه‌ست فەقی‌ر بی‌ت، بە‌لام لی‌ره‌دا پیغەمبەر ﷺ فەرمووی: بیکه‌ خواردنی خۆت و خێزان و مندالت، لی‌ره‌دا ئە‌وه‌مان بۆ دە‌رده‌که‌وێت که‌ که‌فاره‌ته‌ که‌ غه‌یری خۆت بۆ بدات بۆت هه‌یه‌ بیده‌یته‌ خێزانی خۆت، بە‌لام که‌ بۆ خۆت بیده‌یت ئە‌وه‌ دە‌بی‌ت بیده‌یته‌ شه‌ست فەقی‌ر جا لی‌ره‌ ئە‌وه‌مان بۆ دە‌رده‌که‌وێت که‌ جی‌ماع رۆژوو دە‌شکێنی‌ت و که‌فاره‌تی‌شی دە‌که‌وێتە‌ سەر .

پ/ ۶۰ / نایا که‌فاره‌ت ته‌نها له‌سەر پیاوه‌؟ یان ئافره‌ته‌که‌ش به‌ ویست و ر‌ه‌زانه‌ندی خۆی ر‌ازی بی‌ت که‌فاره‌ت ده‌که‌وێتە‌ سەر ئە‌ویش؟

و/ هه‌ندی له‌ زانایان ده‌فه‌رموون: پیغەمبەر ﷺ کاتیک به‌و پیاوه‌ی فەرموو: برۆ به‌نده‌یه‌ک ئازاد بکه‌، که‌ نه‌یوو پیی فەرموو: دوو مانگ به‌ رۆژوو به‌، که‌ نه‌یتوانی پیی فەرموو: نانی شه‌ست فەقی‌ر ده‌، نه‌ی فەرموو با خێزانی‌شت هه‌مان شت بکات، ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا﴾ [مریم: ۶۴]. خ‌وای گه‌وره‌ شتی له‌ بیر ناچیت، وه‌ پیغەمبەر ﷺ نه‌یفه‌رموو خێزانت ر‌ازی بووه‌ یان ر‌ازی نه‌بووه‌؟ به‌ ئاره‌زووی خۆی بوو یان به‌ ئاره‌زووی نه‌بوو؟ جا قاعیده‌یه‌کی ئوصولی دینه‌وه‌: (تَرَكَ الْاِسْتِفْصَالَ فِي مَقَامِ الْاِحْتِمَالِ يُنْزَلُ مَنْرَلَةَ الْعُمُومِ فِي الْمَقَالِ) مادام له‌ لایه‌نی‌ک که‌ له‌وانه‌یه‌ ژنه‌ خۆی ر‌ازی بوو بی‌ت یان ر‌ازی نه‌بوو بی‌ت، بە‌لام مادام پیغەمبەر ﷺ دا‌وای ورده‌کاری نه‌کرد ب‌لای مادام خێزانی ر‌ازی نه‌بووه‌ ئە‌و حوکمه‌ نایگریته‌وه‌، وه‌‌کو له‌ مه‌زه‌به‌ی شافعی ئافره‌ت له‌سه‌ری نییه‌، کۆمه‌لی تر له‌ ئە‌ه‌لی عیلم ده‌فه‌رموون: نه‌خێر حوکمه‌ که‌ گشتیه‌ هه‌م رۆژ‌ووی پیاو هه‌م هی ئافره‌ته‌که‌ش هه‌ل‌ده‌وه‌شینی‌ته‌وه‌، وه‌ که‌فاره‌ته‌که‌ش بۆ هه‌ردووکیانه‌ ئە‌و ئافره‌ته‌ که‌ ر‌ازی بوو بی‌ت به‌و کاره‌و به‌ ر‌ه‌زانه‌ندی خۆی کردی‌تی نه‌ک پیاوه‌ که‌ زۆری لی‌ کرد بی‌ت ئە‌وه‌ پیویسته‌ ئافره‌ته‌که‌ش که‌فاره‌ت بدات، وه‌ ئە‌وه‌شیان باش‌تره‌ والله‌ اعلم.

که‌واته‌ ئە‌وانه‌ی که‌ رۆژ‌ووی پیی هه‌ل‌ده‌وه‌شینی‌ته‌وه‌: هه‌ل‌گه‌رانه‌وه‌ له‌دین، خ‌واردن و خ‌واردنه‌وه‌ به‌ ئە‌نقە‌ست، وه‌ هه‌روه‌ها جی‌ماع کردن.

٦١ پ / نهی نه گهر که سیئک شتیکی خوارد له بیر ی نه بوو که به رۆژوو؟

و / نه وه رزقیکه خوی گه وره بۆی نار دووه رۆژووی بی ناشکی ت .

٦٢ پ / نه گهر که سیئک که سیکی بینی که خواردن ده خوات بیر ی بخاته وه که به رۆژوو بو نه وهی

واز له و خوار دنه به یئیت یان وازی لی بیئیت؟

و / زانیان له دوو روانگه وه سهیری نه و بابه ته ده کهن له رویه که وه ده لئین مادام رزقیکه خوی گه وره بۆی نار دووه که واته لی گه ری و ئیشت پی نه بی ت کی شه نییه، ئا و ده خوات خوار دنه وه ده خوات کی شه نییه و قه ده غه ی مه که، کۆمه لکی تر له روانگه یه کی تر وه سهیری ده کهن ده لئین نه صل نه وه یه مرۆقی به رۆژوو هیچ نه خوات و هیچ نه خواته وه که ئیمه بینیمان نه و کاره ده کات ده بی ت قه ده غه ی بکه ین، ده یخه نه بابی فه رمان به چاکه و نه هی له خراپه وه، یا خود که سیئک بو نمونه له خه و هه لئه ستی ت پیویسته له خه وی هه لئسین بو نه وه ی که نو یژ بکات والله اعلم .

٦٣ پ / نه و خوار دنه ی که ده یخوات نه گهر که سیکی منال یان به ته مه ن بی ت لی بگه ری ت و وه

نه گهر که سیکی به هی ز بی ت نه وه بیخه ی ته وه بیر ی؟

و / نه و لی کدانه وه یه لی کدانه وه یه کی عه قلیه، له عه قلدا مه قبوله، به لام رزقیکه و خوی گه وره بۆی دانا وه بو خوی ته کلیفی له سه ر نییه، واته قه ولی یه که می نه هلی عیلم هیچ کی شه یه کی تی دا نییه، مادام دروسته بۆی هیچ کی شه نییه ان شاء الله وه نه و کاره ش ده کات بی شه ری نییه چونکه ئا گای لی نییه و له بیر ی چو وه والله اعلم .

٦٤ پ / نایا خو رشان دنه وه رۆژوو به تال ده کاته وه؟ یان که سیئک خوی بر شی ته وه؟

و / پیغه مبه ر ﷺ فه رمو ی: (٤٧)

(مَنْ ذَرَعَهُ الْقَيْءُ - أَي: غلبه - فَلَيْسَ عَلَيْهِ قِضَاءٌ، وَمَنْ اسْتَقَاءَ عَمْدًا فَلْيَقْضِ).

واته: هه ر که سیئک ر شایه وه به بی نه وه ی خوی بر شی ته وه نه وه هی چی له سه ر نییه و رۆژوو که ی به تال نای ته وه و نای گری ته وه، به لام که سیئک خوی خوی بر شی ته وه نه وه ده بی ته چوارم شت له و شتانه ی که رۆژووی بی هه لده وه شی ته وه .

پ ۶۵ / نه‌گهر که‌سیک دهرزی نه‌ خوی بدات به‌لام دهرزیه‌که بو‌ تخذیه‌یه نه‌ جیاتی خواردن و خواردنه‌وه‌یه نایه‌ رۆژی پی‌ به‌تال دهبیته‌وه‌ یان نا‌ ههرچه‌نده‌ به‌ریی دهمه‌وه‌ نییه‌؟

و/ بیگومان دوو جور دهرزی هه‌یه دهرزیه‌ک که له‌شوی خواردن و خواردنه‌وه‌یه مروّ دته‌وانیت چهند مانگیک نه‌گهر نه‌و موغزه‌یه به‌کاربه‌ینیت دته‌وانیت هه‌یج نه‌خوات، مادام و ابوو نه‌وه له‌ شوی خواردن و خواردنه‌وه‌یه که‌واته‌ رۆژی پی‌ ده‌شکیت، چونکه‌ عیله‌ته‌که هه‌مان شته، به‌لام نه‌گهر هاتوو دهرزیه‌ک بوو بو‌ نازار بوو یان چاره‌سه‌ری نه‌خوشیه‌که نه‌ک موغزه‌زی و موقه‌وی بیت نه‌وه‌یان رۆژی پی‌ ناشکیت ناساییه مروّ به‌کاری به‌ینیت که‌ پیوستی کرد.

پ ۶۶ / نایه نه‌و شتانه‌ چین که‌ رۆژوو به‌تال ناکه‌نه‌وه به‌لام پیوسته‌ مروّی رۆژوو‌ه‌وان خوی لی‌ بیاریزیت؟

و/ پیش نه‌وه له‌بیرمان نه‌جیت که‌ زانایان شتیک ئیلحاق ده‌کن به‌ جیماعه‌وه‌و حوکمی نه‌وی بی‌ ده‌دن، نه‌ویش: (نزول المني بشهوة) واته: که‌سیک که‌ له‌ مانگی ره‌مه‌زاندا به‌رۆژوو‌ه بو‌ نمونه‌ گالته له‌گه‌ل خیزانی خوی بکات یان به‌ههر هۆکاریکی تر مه‌نی بیته‌وه، که‌ تووشی نه‌و حالته‌ته‌ بیت نایه رۆژی پی‌ ده‌شکیت یان نا؟ زانایان له‌سه‌ر نه‌وه‌ن که‌ رۆژی پی‌ ده‌شکیت، به‌لی هه‌ندی له‌ نه‌هلی عیلم ده‌فه‌رموون: ناشکیت چونکه‌ به‌لگه‌ی له‌سه‌ر نییه، به‌لام پیغمبه‌ر ﷺ له‌ فه‌رموده‌ قودسیه‌ که‌دا فه‌رموی خوی گه‌وره‌ ده‌فه‌رموویت:

(إِلَّا الصَّوْمَ، فَإِنَّهُ لِي، وَأَنَا أَجْزِي بِهِ، يَدْعُ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ وَشَهْوَتَهُ) (٤٨).

چونکه‌ نه‌و به‌نده‌یه خواردن و خواردنه‌وه‌و شه‌هوه‌ته‌که‌ی واز لی‌ دینیت له‌به‌ر من، جا که‌ که‌سیک خوی بیته‌وه‌ هۆکاری نه‌وه‌ی که‌ مه‌نی بیته‌وه‌و ئاوی بیته‌وه‌ نه‌و که‌سه‌ بیگومان وازی له‌ شه‌هوه‌ته‌که‌ی خوی نه‌هیناوه، له‌لای جمهوری نه‌هلی عیلم رۆژوو‌ه‌که‌ی ده‌شکیت مادام خوی بوته‌ هۆکاری نه‌وه‌ی که‌ شه‌هوه‌تی بیته‌وه، نه‌وه رۆژی پی‌ ده‌شکیت وه‌ پیوسته‌ قه‌زای بکاته‌وه، وه له‌بیرمان نه‌جیت که‌ نه‌گهر هاتوو به‌و خووه‌ نه‌یه‌یه‌ی (العادة السرية) که‌ لای گه‌نجانیکی له‌خوا نه‌ترس باوه نه‌گهر نه‌و کاره‌ بکه‌ن گونا‌ه‌باریش ده‌بن لای خوی گه‌وره، جگه‌ له‌ گونا‌هی رۆژوو شکاندنه‌که‌

(٤٨) رواه البخاري في التوحيد باب قول الله تعالى: يريدون أن يبذلوا كلام الله برقم ٧٤٩٢، ومسلم في الصيام باب فضل الصيام برقم ١١٥١، وابن ماجه في الصيام باب ما جاء في فضل الصيام برقم ١٦٣٨.

گوناهی نهو کارهش که دهیکهن، وه جگه له ره مه زانیش تاوانه و حهرامه، چونکه خوی گهوره
فه رموویه تی:

﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِغُرُوبِهِمْ حَافِظُونَ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ فَمَنْ
ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ﴾ [المؤمنون: ۵-۷].

مرؤفه تهنها خیزانی خوی حه لاله بوی، به لام نهوه کاریکی خراپه مرؤفه ده بیته ته قوای خوی
گهوره بکات و خوی لی بیاریزیت، نهوجا گهنجیش که ده لیت من شه هوه تم هه یه و ناره زوم هه یه،
پیغه مبه ر ﷺ عیلاجی بو داناهه: (يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ) (۴۹).

واته: نهی کومه لی گهنجان کی له نیوه توانای هه یه ژن بیته با ژن بهیته، وه که سی بوی
نه کریت ژن بهیته با بهر ژووو بیته ر ژووو عیلاجه بوی و شه هوه ته که ی ده شکیت و له حهرام
دووری ده خاته وه، که واته به ر ژووو بون عیلاجه نهک تو بچیت په نا بهیته بهر نه عیلاجه نهیته خراپه
که کاریکی بی شه ر عیه و مرؤفه گونا بهار ده بیته، وه دیسان له بیرمان نه چیت نهی مرؤفه که بهر ژو
خوی لی که وتوو له خه ودا توشی ئیحتیلام بوو، که له کورده واری خو ماندا ده لین شه یان پی که نی
که ئیحتیلامه له شه ر عدا، یانی جه نابه ته که تووشی بوو وه ئوی هاته وه نهو کاته یان چونه؟ مادام
خوی هوکار نه بووه ر ژوووی ناشکیته و ر ژوووه که ی ته واهه هیچی له سه ر نییه و تاوانبار نایته و
تهنها غوسلی له سه ره.

پ ۶۷ / نهی نهو شتانه چین که پیویسته مرؤفی ر ژوووه وان خوی لی بیاریزیت که له گهل
ره وشتی ر ژوووه وان ناگونجیت؟

و/ بیگومان نهو شته ی له گهل ره وشتی ر ژوووه وان ناگونجیت هه موو شتی که خوا حهرامی
کردوو: پیغه مبه ر ﷺ ده فه رمووی: (مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ وَالْجَهْلَ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ أَنْ
يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ) (۵۰)، واته: هه ر که سی که قسه ی به تال و قسه ی ناحق و بوهتان و درو غه بیته و
شایه تی دانی ناحق و جنیودان و دم شری وازی نه هیته نهوه خوی گهوره پیویستی بهو که سه نییه
که وازیته له خواردن و خوار دنه وه، خوی گهوره ر ژوووی بو نهوه داناهه نه خلاق و ره وشتان

جوان بکات، جا که واز لهو شتانه نه‌هینیت ئەوه خوای گه‌وره پیوستی به‌وه نییه که واز له خواردن و خواردنه‌وه بئین، به‌لکو هه‌ندی که سیش له رۆژوووه که‌یان به‌س برسیه‌تی و تینویه‌تیا بۆ ده‌مینیت‌ه‌وه، چونکه خویان نه‌پاراستوه لهو شتانه‌ی که خوای گه‌وره حه‌رامی کردووه له ره‌وشت و ناکاری ناشیرین.

پ ۶۸ / خه‌لکانی وا هه‌یه له رۆژی مانگی رهمه‌زاندای که به‌رۆژوووه له بیتاقه‌تیا شه‌ر به‌خه‌لک ده‌فرۆشیت و به‌گژ خه‌لکدا ده‌چیت ئایا حوکمی ئەوه که‌سانه چییه؟

و/ وه‌لاهی پیغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رمووی: (وَإِذَا كَانَ يَوْمُ صَوْمِ أَحَدِكُمْ) ^(۵۱) ئە‌گه‌ر رۆژی به‌رۆژوو بونی یه‌کیکتان بوو ئە‌گه‌ر که‌سی‌کیش هات شه‌ری له‌گه‌ل کردی یان جنیوی پیدای با بلیت من به‌رۆژوووم من به‌رۆژوووم، نه‌ک جنیوی پی بداته‌وه و شه‌ری له‌گه‌ل بکات، که‌واته که‌سی‌ک که شه‌ریشت پی بفرۆشیت و جنیویشت پی بدات تۆ ده‌بیت بلیتی من به‌رۆژوووم نه شه‌رت له‌گه‌ل ده‌که‌م و نه جنیویشت پی ده‌لیم، چ جای ئە‌وه‌ی تۆ خۆت ده‌ست پی‌سخه‌ری بکه‌یت و له‌خه‌لک توره بیت و قسه‌ی ناشیرین به‌خه‌لک بده‌ی، ئە‌وه به‌راستی ئە‌جری رۆژووی نامینیت ئە‌وه کاته مرۆف گونا‌ه‌بار ده‌بیت وه له‌مانای رۆژوووه که‌ش نه‌گه‌یشتوووه و خیری بۆ نانسری په‌نا به‌خوا.

پ ۶۹ / هه‌یه له ئافه‌ره‌تان له مانگی رهمه‌زاندای له‌به‌ر ئە‌وه‌ی به‌رۆژوون خویان دانه‌پۆشن، وه که مانگی رهمه‌زان کۆتایی پیه‌ات ده‌ست ئە‌که‌نه‌وه به‌وه‌ی که‌وا جوانی خویان ده‌ربخه‌ن بۆ پیاوانی نامه‌حرم وه خویان ئە‌را‌زیننه‌وه و ته‌نها له‌مانگی رهمه‌زاندای خویان داده‌پۆشن، ئایا رۆژووی ئە‌وه ئافه‌ره‌تانه قه‌بووله‌یان نا؟ وه ئە‌م کاره‌یان تا چه‌ند له‌گه‌ل شه‌رعدا ده‌گونجیت؟ چونکه هه‌ندی له‌خه‌لکی ئە‌لیت له‌ رهمه‌زانیشتا خویان دانه‌پۆشن باشتره له‌به‌ر ئە‌وه‌ی که‌وا ئە‌وانه به‌نده‌ی رهمه‌زان و به‌نده‌ی خوای گه‌وره نین، ئە‌گه‌ر به‌نده‌ی خوای گه‌وره بونایه ئە‌وه مانگه‌کان هه‌مووی مانگی خوای گه‌وره‌یه و به‌دریژایی سال خویان دانه‌پۆشی نه‌ک ته‌نها له‌مانگی رهمه‌زاندای؟

و/ وه‌لاهی بلیین به‌نده‌ی رهمه‌زان که‌واته با له رهمه‌زانیشت خویان دانه‌پۆشن قسه‌یه‌کی هه‌له‌یه، ئە‌گه‌ر بۆ یه‌ک رۆژیشت مرۆف خۆی داپۆشیت ئە‌وه جیگای دل‌خۆشیه‌ی خوای گه‌وره دامه‌زراویان

(۵۱) حدیث أبي هريرة قال (قال رسول الله " إذا كان يوم صوم أحدكم فلا يرفث ولا يصخب فإن سابه أحد أو قاتله فليقل إنني صائم) (متفق عليه).

بكات، بداتی و ه‌كارێكی چاكه‌یه، چونكه:

﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ﴾ ﴿الزلزلة: ۷﴾.

یهك مسقاله زه‌ره‌ش مرۆڤ خیر بكات نه‌وه ده‌ییبینه‌وه و نه‌وه ئافره‌ته‌ی كه پێش رهمه‌زان پۆشته نه‌بووه و لاشه‌ی خۆی ده‌رخستوووه بۆ خه‌لك ئامۆژگاریمان نه‌وه‌یه كه ته‌قوای خوای گه‌وره بکه‌ن، چونكه هه‌موو کات ئافره‌ت له ئیسلام گرانه‌هایه، شتی گرانه‌هاش ده‌بی‌ت له‌شوینی پارێزراو و له شوینی توندو به‌رزو به‌نرخدا بی‌ت، ئافره‌ت تا له پۆشاکێ خۆیدا بی‌ت و بۆ پێویستی خۆی نه‌بی‌ت نه‌یه‌ته ده‌ره‌وه نه‌وه رێزی ئافره‌ت له‌وه‌دایه، وه کاتی‌کیش که رهمه‌زان جلی‌کی شه‌رعی له‌به‌ر ده‌کات و خۆی داده‌پۆشی‌ت ده‌گه‌رپه‌ته‌وه لای خوای خۆی نه‌وه دل‌مان پێ‌ خو‌شه‌ به‌وه وه دو‌عای خیری بۆ ده‌که‌ین ان شاء الله خوای گه‌وره دامه‌زراویان بکات، وه که جلیش له‌به‌ر ده‌کات با نه‌یه‌تی خۆی خالص بکات و داوا له خوای گه‌وره بکات که به‌رده‌وامی پێ‌ به‌خشیت نه‌ک به‌و نه‌یه‌ته جل له‌به‌ر بکات بلی‌ من بۆ رهمه‌زانه‌وه دوای رهمه‌زان ته‌واو دای ده‌نیمه‌وه، نه‌گه‌ر نه‌وه نه‌یه‌ته‌ی هه‌بی‌ت نه‌وه فی‌ل له‌خۆی ده‌کات، چونکه مرۆڤ ده‌بی‌ت نه‌یه‌تی چاکه‌ی به‌رده‌وامی هه‌بی‌ت، نه‌ک نه‌یه‌تی خراپه‌ی به‌رده‌وامی هه‌بی‌ت، وه نایب‌ت مرۆڤ وه‌کو نه‌وه ئافره‌ته‌ وایب‌ت که خوای گه‌وره له قورئان باسی ده‌کات:

﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَقَصَتْ غَزَلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا﴾ ﴿النحل: ۹۲﴾.

رۆژنیک تا ئیواره خه‌ریکی رستن و چینی بی‌ت ئیواره که هات داوه‌که‌ی رابکیشیت و هه‌مووی هه‌له‌وه‌شینی‌ته‌وه، که‌واته هه‌چی نه‌کرد، یان شاعیرنیک ده‌فه‌رمووی‌ت: (متی یب‌لغ‌ البنیان یوماً تمامه، — إذا كنتَ تبنیه و غیرک یهدم؟) تۆ مانگی رهمه‌زان خه‌ریکی عیباده‌ت بی‌ت که رهمه‌زانیش ته‌واو بوو رۆژی جه‌ژن هات یه‌کسه‌ر ده‌ست بکه‌یت به‌ تاوان و جله‌کانت دابنیت و یه‌کسه‌ر ده‌ست بکه‌یت به‌ تاوان و گونا‌ه‌کردن و واز له‌ نوێژ بی‌نیت، نه‌وه خۆی مالی خۆی کاول ده‌کات به‌ده‌ستی خۆی ﴿يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ﴾ ﴿الحشر: ۲﴾.

وه‌کو خوای گه‌وره ده‌فه‌رمووی‌ت: مالی خۆیان به‌ده‌ستی خۆیان کاول ده‌که‌ن، خۆیان روورپه‌ش ده‌که‌ن لای خوای گه‌وره، نه‌وجا کێ ده‌لی‌ت تۆ دوای رهمه‌زان که گه‌رپه‌ته‌وه لای شه‌یتان و وازت له خوای گه‌وره هه‌ینا کێ ده‌لی‌ت له‌و کاته‌دا تۆ نامری به‌ روورپه‌شی و به‌ زه‌لیلیه‌وه، به‌ کۆلی تاوانه‌وه، که‌واته ئامۆژگاریمان بۆ نه‌وه خوشکانه نه‌وه‌یه که وانه‌بن به‌لکو زیاتر روو له‌ خوابن ان شاء الله

رهمه‌زان بیته هه‌نگاوئیک و قوناغئیک که تییدا بگه‌رینه‌وه لای خوای خوایان و ته‌وبه‌یه کی راست بکه‌ن و لاپه‌ریه کی سپی له‌گه‌ل خوای خوایان هه‌لبده‌نه‌وه و به‌رده‌وام بن له‌سه‌ری اِنْ شَاءَ اللّٰهُ خوا موه‌فه‌قیان بکات.

٧٠پ / که‌واته سفوریه‌که‌یان په‌یوه‌ندی به‌رۆژه‌که‌یان‌وه نیبه و نه‌جرو پاداشت له‌سه‌ر رۆژوه‌که‌یان وهرده‌گرن؟

و/ بیگومان ان شاء الله .

٧١پ / وه سزاش له‌سه‌ر نه‌م نیشه‌ی تریان وهرده‌گرن؟

و/ بیگومان به‌لئى .

٧٢پ / وه نه‌گه‌ر هات و به‌و نیه‌ته‌وه خو‌ی دابپوشیت که دوا‌ی رهمه‌زان ده‌ست پی بکاته‌وه له‌سه‌ر نه‌و خو‌دانه‌ پۆشینه‌؟

و/ تاوانئیکى گه‌وره‌یه و نه‌و نیه‌ته هه‌له‌یه .

٧٣پ / نه‌کریت نه‌و شتانه‌مان بو‌باس بکه‌یت یان رونی بکه‌یت‌وه که دروسته مروقی رۆژوه‌وان له‌کاتی به‌رۆژبوونیدا نه‌نجامیان بدات وه رۆژه‌که‌ی پی به‌تال نابیت‌وه؟

و/ خوای په‌روه‌ردگار هی‌دایه‌تمان بدات و نیه‌تمان خالص بکات و کرده‌وه‌کاغمان صواب بکات و تاخیرمان خیر بکات، بیگومان کۆمه‌لئیک شت هه‌یه هه‌ندیک له‌عه‌وام و خه‌لکی نه‌خوینده‌وارو نه‌شاره‌زا و ده‌زانن که دروست نیه رۆژوه‌وان بیکات، یاخود رۆژوی بی ده‌شکی له‌حه‌قیقه‌تیشدا جائزه و دروسته بو رۆژوه‌وان، وه بگه‌ر هه‌ندی جار سوننه‌تیشه له‌وانه بو نمونه سیواک، سیواک که سه‌یر که‌ین له‌مه‌زه‌بی شافیعی دا ده‌فه‌رموئیت: (وئستحب السواک إلا للصائم بعد الزوال) سیواک موسته‌حه‌به‌ته‌نها بو رۆژوه‌وان نه‌بیت له‌دوا‌ی نیوه‌رۆوه که نابیت سیواک بکات، که‌واته هه‌ر که‌سیک که به‌رۆژوو بی و تیکه‌ینراوه که له‌دوا‌ی بانگی نیوه‌رۆوه بو عه‌سر بۆت نیه تو سیواک به‌کار بئیت،

٧٤پ / مه‌به‌ستیان له‌وه‌ده‌غه‌کردنه‌ چیه‌؟

و/ مه‌به‌ست نه‌وه‌یه که وای بوون که پیغه‌مه‌ری خوا ﷺ باسی (خلوف فم الصائم) ده‌کات تامو بۆنی ناخۆشی ده‌می رۆژوه‌وان ده‌لئین سیواک نه‌و بۆن و تامه ناخۆشه‌ناهیلت، که‌واته نابیت به‌کاری بئین بو نه‌وه‌ی تامو بۆنه ناخۆشه‌که بمیئت، به‌لام نازانم مه‌سه‌له‌که مه‌سه‌له‌یه‌کی،

یه‌که‌میان: تامو بۆنی رۆژوه‌وان (مه‌عنه‌ویه)، دووه‌میشیان: فه‌رمووده‌مان هه‌یه له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که سیواک له‌هه‌موو کاتی‌کدا سوننه‌ته‌ بو رۆژوه‌وان و غه‌یری رۆژوه‌وان چونکه پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌فه‌رموویت:

(لَوْلَا أَنْ أَشَقَّ عَلَى أُمَّتِي لِأَمْرَتِهِمْ بِالسَّيِّئِ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ، أَوْ مَعَ كُلِّ وُضُوءٍ) ^(٥٢).

واته: ئه‌گه‌ر قورسو ناخۆش نه‌بوایه له‌سه‌ر ئومه‌ته‌که‌م ئه‌وا فه‌رمانم پێیان ده‌کرد که له‌گه‌ڵ هه‌موو ده‌ست نوێژیکدا سیواکیان بکردایا، وه‌ بو هه‌موو نوێژیکیش سیواکیان بکردایا، (مَعَ كُلِّ وُضُوءٍ) وه‌ (عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ) (کُلِّ) نافه‌رموویت ته‌نها ئه‌و نوێژانه‌ی که پێش زه‌والن به‌لام نوێژه‌کانی دوا‌ی زه‌وال قه‌یناکه، که‌واته سیواک سوننه‌ته‌ رۆژوووه‌وان بیکات پێش نیوه‌رۆو دوا‌ی نیوه‌رۆش ان شاء الله وه‌ هه‌روه‌ها دروسته‌ ئاو له‌ ده‌مو لوتی وه‌ربدات (المُضْمَضَةُ وَالِاسْتِنْشَاقُ)، وه‌ نوێژی هه‌یج که‌سه‌یک دروست نیه‌ به‌بی ده‌ست نوێژ (لَا يَقْبَلُ اللَّهُ صَلَاةَ أَحَدِكُمْ إِذَا أَحْدَثَ حَتَّى يَتَوَضَّأَ) ^(٥٣)، واته: خوا‌ی گه‌وره‌ نوێژی که‌ستان قه‌بول ناکات که ده‌ست نوێژی شکا تاوه‌کو ده‌ست نوێژ هه‌ڵ نه‌گرێته‌وه، ده‌ی نوێژ به‌بی ده‌ست نوێژ قه‌بول نیه، ده‌ست نوێژیش ته‌واو نیه به‌بی ئاو له‌ ده‌مو لوت وه‌ردان، وه‌ پاک‌کردنه‌وه‌ی ئه‌و دووه‌ پێویسته.

پ ٧٥ / ئایا وه‌کو هه‌ر ئه‌و کاتانه‌ که ئاو له‌ ده‌مو لوتی وه‌رده‌دات که به‌رۆژوو نیه یاخود له‌ رهمه‌زانه‌ به‌ شیوازیکی که‌متر؟

و/ به‌ رۆژوو بی یا به‌ رۆژوو نه‌بی رهمه‌زان بی یا رهمه‌زان نه‌بی پێویسته ئاو له‌ ده‌مو لوتی وه‌ربدات ئه‌وه‌ واجبی ده‌ست نوێژه، واته: هه‌ندیک له‌ زانایان ده‌فه‌رموون که ئه‌و ده‌ست نوێژه به‌تاله‌ وه‌ ئه‌و ده‌ست نوێژه سه‌حیح نیه‌و راست نیه‌ ئه‌گه‌ر ئاو له‌ ده‌مو لوتی وه‌رنه‌دات، چونکه خوا‌ی په‌روه‌ردگار که فه‌رموویه‌تی: (فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ) واته: روتان بشۆن، ده‌مو لوتیش له‌ رووه، که ئینسان نه‌یشوات ئه‌وا ده‌ست نوێژه‌که‌ی ته‌واو نیه‌و به‌تاله‌، جا لیره‌دا ئایا وه‌کو یه‌که؟ نه‌خه‌یر پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمووی: (وَبَالِغٌ فِي الْمَضْمَضَةِ وَالِاسْتِنْشَاقِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ صَائِمًا) ^(٥٤) واتا ئه‌مری

(٥٢) رواه البخاري (٨٨٧) ومسلم (٢٥٢).

(٥٣) متفق عليه.

(٥٤) رواه أبو داود (١٤٢، ١٤٣)، والترمذي (٣٨)، والنسائي (٦٦/١، ٦٩)، وابن ماجه (٤٤٨).

کردوه به (مضمضة) پیغمبری خوا ﷺ به نمر ده فهرمویت که دست نویژت شوست ئاو له دومت و هر بده، وه ههروهه (استنشاق) یش، به لام موباله غه ی تیا نه کات که به رۆژوو بیت زور هه لی نه کیشیت به لوتی که بگاته ناووه ئه وه یان قه ده غه یه، دهنه ئاو له لوت و هردان و له دم و هردان به لکو نه ک ته نه ا دروسته وه رۆژووی پی ناشکیت به لکو سوننه تیشه وه بگره واجبیشه رۆژوهوان بیکات.

۷۶/ نه گهر ئاگای لی نه بوو له کاتی ئاو له دم و هرداندا ئاو گه یشته قورگی؟

و/ نه گهر به بی عه مدی بیکات نه و هه یچی له سه ر نیه ان شاء الله وه رۆژوو هه کی ناشکیت، چونکه نه گهر خواردن و خواردنه وه ش به بی عمدی بخوات به قه ست و مه به سه ته وه نه بی رۆژوی پی ناشکی چ جای نه وه ی که مه به سه ت پی ده ست نویژه وه قه تره یه ک ئاو به چینه لوتیه وه نه و هه پی ناشکی ان شاء الله، وه ههروهه کۆمه لیک شتی تریش هه یه که دروسته بو رۆژوو هه وان بو نمونه (تأخیر الغسل إلى بعد الفجر) دوا خستی (غسل الجنابة) بو دوا ی بانگی به یانی، بو نمونه که سیک که حاله تی جه نابه تی هه بوو له شه ودا بانگی به یانی دا بو ی هه یه دوا ی بانگه که - نه ک نویژ چونکه نویژ به بی (غسل) هه که دروست نیه - دوا ی بانگه که خو ی بشوات بو ی هه یه و دروسته یا به رۆژوه و به چیت مه له بکات یان خو ی بشوات هه ول بدات نه هیلیت ئاو به چینه قورگ و ده مو لوتیه وه، نه ما خو شور دنه که ی دروسته ان شاء الله هه یچ کیشه یه کی تیا نیه.

۷۷/ نه گهر خوشوردنه که به مه به سه تی خو فینک کردنه وه بیت؟

و/ دروسته ان شاء الله هه یچ مانعیک نیه و هه یچ به لگه یه ک نیه له سه ر نه وه ی که ممنوع بیت. وه ههروهه کل له چاو کردن یان قه تره یه ک دکتور بو ی دهنوسییت بو گو یی دهنوسییت یان بو چاوی دهنوسییت چاوی ده هیشیت قه تره یه کی بو دهنوسییت نه وه زه ره ر نادات ان شاء الله وه دروسته که پیوستی پی بی و به کاری بیی و کیشه ی نیه نه گهر (تالایش بگاته قورگی) به هه مان شیوه به لام هه ول بدا که قوتی نه دا بتوانی فری بداته وه، چونکه نه وه ی که زیاتر موباشره له گه ل قورگ زیاتر لوته راسته و خو یه نه ما چاو و گو ی نه و دوورتره و دورتره له وه ی که به چینه قورگه وه گهر بشچیت ده بیت نیمه ئاگامان له مه سه له یه ک هه بیت که زانیان بو نمونه شیخ الاسلام ابن تیمیه (ره مه تی خوا ی لی بیت) (هه موو نه و شتانه ی که رۆژووی پی ده شکین گه راندونیه وه بو دوو شت شتیکیان که

ده‌چیت ناو لاشه شتی‌کیشیان له‌ناو لاشه‌وه دیته دهره‌وه فه‌رمووی رۆژوو هه‌مووی به‌و دوو شته ده‌شکیت ئه‌وه‌ی که ده‌چیته ناو لاشه‌وه مه‌رجه جی‌گای خواردن و خواردنه‌وه بگریته‌وه یه‌عنی خواردن بۆ خۆی خواردنه‌وه بۆ خۆی وه هه‌رشتی‌کیش که له جی‌گای خواردن و خواردنه‌وه بیت بۆ نمونه وه‌کو دهرزیه‌کی (مغدی) ئه‌وه جی‌گه‌ی خواردن و خواردنه‌وه ده‌گریته‌وه ئه‌و دوو شتانه ده‌چنه ناو لاشه که چوه ناو لاشه ئه‌وه که‌واته تۆ به رۆژوو نه‌بوی و ازت له خواردن و خواردنه‌وه نه‌هیناوه ئه‌وه رۆژووی بی‌ ده‌شکیت .

پ ۷۸ / که‌واته ماموستا دهرزی نه‌گهر (مغدی) نه‌بوو ته‌نها بۆ چاره‌سه‌ر بوو؟ .

و/ ئه‌وه ئیعتیادیه وه‌کو له رابردو با‌سمان کرد.

دووهم شیوه دووهم شتانیک که رۆژووی بی‌ ده‌شکی ئه‌و شته‌ی که له لاشه ده‌چیته دهره‌وه شیخ الاسلام (ره‌مه‌تی خوای لی‌ بیت) ده‌فه‌رموویت: ئه‌وانه‌ی که له‌لاشه ده‌چنه دهره‌وه لاشه بی‌ هیز ده‌که‌ن لاشه یه‌عنی توشی نار‌ه‌حه‌تی ده‌که‌ن و بی‌ تا‌قه‌تی ده‌که‌ن و لاوازی ده‌که‌ن ئه‌وانه‌ش رۆژوو ده‌شکیتن بۆ نمونه وه‌کو جی‌ماع کردن که ئی‌نسان بی‌ هیز ده‌کات و لاوازی ده‌کات یان ئی‌نسان ناوی بیته‌وه له لاشه به هه‌مان شیوه که له لاشه دهره‌چیت و وت‌مان رۆژووی بی‌ ده‌شکیت یان (حیض و نی‌فاس) خوینی ئافره‌ت له سو‌ری مان‌گانه‌ی دا بیت یان زه‌یستان بیت ئه‌وه‌ش له لاشه دیته دهره‌وه دی‌سان ئه‌و ئافره‌ته لاواز ده‌کات و بی‌ تا‌قه‌تی ده‌کات، یا ئی‌ستفراغی ناو مه‌عیده‌ت بکه‌یت که (استقاء) بکه‌ی خۆت بر‌شینیته‌وه خواردنی ناوه‌وه بیته دهره‌وه دی‌سان ئه‌و ئی‌نسانه لاواز ده‌بیت و رۆژوو هه‌که‌ی ده‌شکیت، جا ده‌فه‌رموویت: رۆژوو هه‌مووی ئه‌و دوو شته‌یه یان شتی‌ک بچیته ناوه‌وه به مه‌به‌ستی خواردن، یان له لاشه‌ت بیته دهره‌وه لاشه‌ت بی‌ هیز بکات و لاوازی بکات، بۆیه هه‌ندیک له زانایان مه‌سه‌له‌ی خوین له‌خۆ گرتن و حی‌جامه‌و که‌له‌شاخ کردن ئه‌وه‌ش هه‌ر به رۆژوو شکاندن داده‌نین، چونکه ده‌لین ئه‌و خوینه‌ش که له لاشه دیته دهره‌وه لاشه‌ی ئی‌نسان بی‌ هیز و لاواز ده‌کات، خوای په‌روه‌ردگاریش هه‌ر شتی‌ک که بی‌ هیزت بکات و بزانی‌ت زه‌هرت لی‌ ده‌دات وای کردوه ئه‌وه رۆژوو ده‌شکیتی بۆ ئه‌وه‌ی ئی‌سنان به هی‌لاک نه‌چیت، وه‌کو کۆمه‌له‌ شتی‌ک که با‌سمان کرد.

پ ۷۹ / پیغه مبهری خوا خو ی که نه شاخی کردوه به رۆژوو بووه؟

و/ زانایان بوون به چند مه زهه بیکه وه هه ندیکیان نه و فهرموده یه ده که نه به لگه که پیغه مبهری خوا ﷺ نه وهی که حیجامه که ده کات و نه وهی که بو ی ده کات ههردوو کیان رۆژوه که یان شکاوه، نه وه مه زهه بی حه نه لیه ره ئیان له سه ر نه وه یه که که سیک که حیجامه بکات رۆژوه که ی به تال ده بیته وه، وه شیخ الاسلام ابن تیمیه (رهحه تهی خوی لی بیته) نه و رایه ی هه لئزاردوو وه وه شیخ ابن عثیمین (رهحه تهی خوی لی بیته) نه مه ی په سه ند کردوه، دیسان چونکه شتی که له لاشه نه وه خوینه که هاته ده ره وه لاشه بی هیتر ده کات، وتمان نه وه ش یه کی که له و دوو جو ره ی که رۆژوو ی بی ده شکی، کومه لیک ی تر له زانایان ده فهرموون: نه خیر چونکه پیغه مبهری خوا ﷺ (رَخَّصَ لِلصَّائِمِ الْحِجَامَةَ) ^(۵۵).

واته: پیغه مبهر ﷺ روخسه تی داوه بو رۆژوه وان که که له شاخ بگری و مؤله تی بی داوه و هیچ کی شه ی نیه، وه ههروه ها پیغه مبهر ﷺ (احْتَجَمَ وَهُوَ صَائِمٌ) که له شاخی گرتوه و به رۆژوش بووه، ده ست به وه ده گرن ده لئین که واته دروسته وه نه م فهرمودانه نه سخی فهرموده ی یه که م ده که نه وه، چونکه که پیغه مبهر ﷺ فهرمووی شکاوه نه وهی دووه م نه سخی کردۆته وه، کومه لیک ی تر ده لئین: به پیچه وان وه نه خیر شکانه که نه سخی روخسه ته که ده کاته وه، به لام له حه قیقه تیشدا به لگه یه کی وا نیه، مادام تاریخه که ی زانرا و نیه و به لگه یه کی وا نیه که بلئین نه وه ناسخه یا نه وه مه نسوخه، بو یه هه ندیک له زانایان نه وان هه ش که ده لئین به حیجامه ده شکی ده لئین بو که سی که لاوازی بکات و بی تاقه تی بکات ده شکی چونکه لاوازی ده کات تا سه رده کی شه تی بو شکانندن، هه ندیکیشیان ده لئین نه خیر مادام پیغه مبهر ﷺ کردویه تی وه روخسه تی داوه وه روخسه ت غالبه ن دوا ی مه نع دیت، له قاعیده ی فیهی شتی که که منع بوو دوی روخسه ت هات دیاره نه وه چه ئاسانکاریه که هاتوه دوا ی نه وهی که شتی که که منع بوو دوا ی نه وهی که روخسه تی بی داو ئاسانکاری تیدا هات بو نمونه پیغه مبهر ﷺ فهرمووی: (إِنِّي كُنْتُ نَهَيْتُكُمْ عَنْ زِيَارَةِ الْقُبُورِ فَرُورُواهَا) ^(۵۶) نه هیم لیگردن له سه ردانی قه بر ده ی ئیستا بو م حه لال کردن و ریگه م بی داوه، جا هه رکه سیک ان شاء الله که حیجامه ش بکات رای

(۵۵) أخرجه ابن خزيمة (۲۳۱/۳)، والدارقطني في "السنن" (۱۸۲/۲) وفي "العلل" (۳۴۶/۱۱) والبيهقي في "الكبرى" (۸۲۷۰/۴).

(۵۶) أخرجه مسلم في صحيحه، والترمذي في سننه وقال: حديث حسن صحيح.

به هیژ له سهر ئه وهیه که پیویستی بوو بیکات رۆژوه که ی ناشکیت، به لām که پیویستی نه بیّت وه بتوانیّت خوئی تاخیر بکات بو شوو ئه و کاته بیکات باشتره ان شاء الله احطیاط ئه وهیه که لاوازی نه کاو دوو چاری شکاندنی نه بیّت والله اعلم.

پ ۸۰ / نایا خویندانه که ش هه مان قیاسی هه یه؟

و / هه مان حوکمی هه یه، چونکه له لاشه دیته دهره وه و ئینسان بیّ هیژ ده بیّت که بتوانیّت به رۆژ نهی دات چاکه وه که ناچار بوو بیدات **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** ناشکیت.

پ ۸۱ / نهمه بو ئه وهی که خوین به که سیك بدات که نه و که سه ناچاره و پیویستی به خوین هه یه له کاتیکی لیقه ومانه وه پزیشکیش لیکوئینه وهی بو ده کات بزانیّت توانای خویندانی نیه خوینه که ی لی ناگریت نهم حالته یه دروسته خوین بدات که پزیشک پیی بلیت ده توانیّت خوین بدیّت؟

و / دروسته ان شاء الله .

پ ۸۲ / ماموستا (سهارهت به (القبلة والمباشرة) که ماچی خیزانی خوئی ده کات یان له خیزانی نزیک ده بیته وه له کاتی به رۆژوو بووندا تا چهند نهم رۆژوو دروسته یان چهند کاریگه ری به سهر رۆژوو که ی دا هه یه؟

و / پیغه مبه ری خوا ﷺ وه که له فهرمووده یه **عَنْ عَائِشَةَ**، (رضی الله عنها) **قَالَتْ كَأَنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُقْبَلُنِي وَهُوَ صَائِمٌ** ^(۵۷) عائشه (خوای لی رازی بیّت) ده فهرموویت: پیغه مبه ری خوا ﷺ ماچی ده کردم به رۆژووش بوو. (وکان یباشرها وهو صائم) ده هاته لای و به رۆژووش بوو، هاتنه که نه که بو جیماع کردن بیّت، به لکو له گهل خه وتن و له گهل دریز بوون بووه، ههروه ها گالته شی له گهل کردوه به بیّ ئه وهی که بگاته هه ددی جیماع کردن، پیغه مبه ری خوا ﷺ که ئه وهی کردوه عائشه ده فهرموویت: **(وَكَأَنَّ أَمْلَكُكُمْ لِإِزْبِهِ)** واته: به لām پیغه مبه ری خوا ﷺ له هه مووتان زیاتر خوگرتر بووه هه رچهنده شه هه وتیشی هه بوو بیّت و هه زیشی کرد بیّت به لām خوئی گرتوه، به لām له وانیه گهنج نه توانیّت خوئی بگریت، کاتیک گهنجیک خیزانی ماچ کات و له گه لی دریز بیّت له وانیه خوئی بیّ نه گریت و توشی تاوانیکی گه وره بیّت، توشی جیماع بیّت ئه و کاته هه م گوناهیکی گه وره ی

کردووه هم به رۆژوو بوونی دوو مانگی دیته سهر وه کو که فارهت، دهنه له اصل دا دروسته بۆ که سیک که (ضبط) ی نه فسی خوی بکات و خوی بگریت وه غالبه نیش له وانیه به تایه تی گهنج خوی نه گریت مادام وایه (سد للذریعة) ئینسان خوی بپاریزی، به لام که سیک که پیره یان به ته مه نه یان شه هوه تی بهو شیوهیه نیه خوی ده گریت له گهل خیزانی دریش بیت و بیشخه ویت و ماچیشی بکات ئاسایی بیت لای ان شاء الله غالبه ن چونکه پیر شه هوه تی که مزه و زیاتریش خوگرتره له گهنج والله اعلم .

پ ۸۳ / هه ندیک که سه نه خوشی (ربه) یان ههیه پیویستیان به به کارهینانی (البخاخ) ههیه نایا نه م (البخاخ) ه کاریگه ری له سهر به تال بونه وهی رۆژه که ی ههیه، یان له کاتی نه خوشی به کاری بینیت دروسته؟

و/ سه بارهت به (البخاخ) زانایان سی رایان ههیه چونکه شتیکی سهرده میه، هه ندیک له زانایان ده فهرموون: چونکه ته راییه کی تایه ده چیته ناوه وه رۆژووی بی ده شکیت، کومه لیک له زانایانی تر ده فهرموون رۆژووی بی ناشکیت چونکه ته نه ساردیه که فینکاییه که ده چیته ناو شوین هه ناسه ی ئینسانه وه ناچیته ناو ماعیده وه، وه کومه لیک تر له زانایان (توقف) یان کردووه له نیوان نه وه دا که ده شکیت یان ناشکیت راوه ستاون، ده لین پیویستی به گه ران و لیکۆلینه وهی زیاتر ههیه، به لام که نه وه (ثابت) وه ناچیته ناو ماعیده وه و ئاو یک نیه به چیته ناو ماعیده که ئینسان بی پیویست بکات له خواردن و خواردنه وه به لکو ته نه هه ناسه ی فراوان ده کات و لهو ته نگه نه فه سیه ئیسراحه تیکی بی دعات و فینکاییه کی دعاتی که هه ناسه ی ته سک بوه ته وه فراوانی بکاته وه نه وه رۆژووی بی ناشکیت به تایه تیش که مروژ پیویستی بی بوو لهو حاله ته دا به ئیزنی خوا دروسته بوی و ناشکیت والله اعلم .

پ ۸۴ / بۆ ئافرهت نایا که چیشیت لی ده نییت بۆ نه وهی بزانییت تامی چیشته که ی چۆنه نایا دروسته تامی چیشته که ی بکات؟ وه شیوازی چۆنیه تیه که ی به چ شیوازی که؟

و/ تام کردنی چیشیت (تذوق الطعام) سلف صالح کردویانه، له سه له فه وه هاتوو ه که سه حابه (رهزای خوی گه وره یان لی بیت) بۆ نه وهی بزانیان خواردنه که سویره یان بی خوئییه به سه ری زمان تامیان کردووه به لام دواتر فرپی دعاته وه نه ک قوتی بدات نه وه دروسته و ئاساییه ان شاء الله چونکه

له وه زیاتر ده کریت کاتیک که به کیک له ئیمه دست نویژ ده گریت هر ئاو ده کاته ناو ده میه وه به گشتی که ئاو کرده دم دروست بیت ئه ی بو که به سه ری زمان تامی خوار دنیك بکه یت به لاته وه دروست نیه و وا ده زانی که کاریکی گه وره یه و رۆژوت پی ده شکي؟! نه خیر رۆژوو به وه ناشکی و دروسته نافرته که به رۆژوو به بو ئه وه ی له خوار دنه که ی خوی بزانی تامی چونه به سه ری زمانی تامی بکات دروسته ان شاء الله رۆژوشی پی ناشکیت به پشتیوانی خوی گه وره .

پ ۸۵ / نایا نه وه به لگه یه له سه ر نه وه ی که هه ندی له و سیواکانه ی که ته ره و تازه یه و جو ره تامیکی تیایه مرو ف ده توانییت له کاتی به رۆژوو بووندا به کاری بی نییت؟

و/ والله سیواک که له سه ر نه صلی خوی و له سه ر ته بیعه تی خوی بمی نییت سروشتی خوی بمی نییت ته نها سیواکیک مرو ف به کاری بی نییت سوننه ته، به لام که له هه ندیک ماده به باوی شتریت و تامیکی تر بگریت و کاتیک که ده یکه یته ده مه ته وه تامی تر بیته ده مه ته وه قوتی بده یت نه وه یان نابییت والله اعلم .

پ ۸۶ / نه بییت که گه یشته ناو ده مت بیت فی نیته وه یان تامه که ی به ناو بشوریته وه و تامه که ی نه می نییت؟

و/ گرنه گ نه وه یه که تامی له ده مت نه می نییت و فر پی بده یت .

پ ۸۷ / نه ی مه عجونی ددان شورین نایا دروسته به رۆژ رۆژوه وان ددانه کانی بشوات به معجون؟

و/ دروست ان شاء الله قیاسه ن بو سه ر سیواک کردن وه ده بییت ئاگامان له وه بیت به وه ی که هه ر شتیك بیته ناو ده مه ته وه به هاتنه ناو دم رۆژوو ناشکیت، به لکو به وه ده شکیت که بچیته خواره وه قوتی بده یت، جا که فلچه ی ددان یان مه عجونه که به کار بی نییت و دوا یی که ده م ددان شور ی فر پی بده یته وه نه چیته قور گته وه ئاساییه و زانیانی ش یه کیک له وانه شیخ عیمین فه توای دا وه له سه ر دروستییت والله اعلم .

پ ۸۸ / پیغه مبه ر ﷺ وصالی کردوه، وه له فه ردمووده ی تریشدا نه ی لی کردوه که

ده فه رموویت: (لا تو اصلوا) نایا جمع له نیوان نه م دوو فه رمووده یه چونه ومانای (وصال) چیه؟

و/ (وصال) واتا تو رۆژووی دوو رۆژ به یه ک بگه یه نیت، که سیك بو نمونه ئه مرؤ که به رۆژوو نه یشکی نییت تا سه ی رۆژووی سه ی نییش ته و او بکات، ئه مه پیغه مبه ری خوا ﷺ له سه ره تادا نه ی لی

کرد، چونکه فه رمووی ئیوه وه کو من نین ضونکه: ﴿وَالَّذِي هُوَ يُطْعَمُنِي وَيَسْقِينِ﴾ الشعراء: ۷۹ ﴿

واته: خوای گه‌وره خواردم ده‌داو خواردنه‌وشم ده‌داتی، واتا خوای گه‌وره ووزه‌یه کی ده‌داتی یان خواردن و خواردنه‌وه‌ی ده‌داتی که ئه‌وش موعجیزه‌یه کی خواویه بو پیغمبر ﷺ که غه‌یری ئه‌وه‌ی نیه، بویه نه‌هی له ئومه‌ته‌که‌ی کرد که دوو رۆژ به‌یه‌که‌وه بگه‌یه‌نن، به‌لام له دواییدا رۆخسه‌ت درا که بکریت، به‌لام جهه‌وری سه‌حابه نه‌یان کردوو واتا ئاسانکاری له‌وه‌دایه که مرۆڤ نه‌یکات، واتا له‌سه‌ر جاده گشتیه که برۆین که هه‌موو سه‌حابه له‌سه‌ری بوون (ره‌زای خویان لی بی‌ت) ئه‌وش ئاسانکاریه ئه‌وش له‌گه‌ل ئاسانکاری ئیسلام دیته‌وه ئه‌وه چاک‌تره ان شاو الله خوای گه‌وره به نسیمان بکات .

پ/ ۸۹ / له‌ناو خه‌لکیدا تا نیستا هه‌ندی شت هه‌ر بلا‌وه که گوایه کاریگه‌ری به‌سه‌ر رۆژوه‌وه هه‌یه وه‌کو ئه‌وه‌ی که له‌کاتی رۆژوو نینۆکیان بکه‌ن، یان سه‌ریان بتاشن، یان بۆن له خویان بدن، یان بۆنی گوئیك بکه‌ن، ئایا ئه‌مه هه‌یج به‌لگه‌ی له‌سه‌ر هاتوه که قه‌ده‌غه بی بۆ مرۆقی رۆژوه‌وان یاخود ته‌نها شتی‌که له‌ناو خه‌لکیدا بلا‌وه؟

و/ ته‌نها شتیکی ئه‌فسانه‌یی و شتیکی خورافی‌هه‌و بی به‌لگه‌یه‌وه هه‌یج به‌لگه‌ی له‌سه‌ر نیه:
(إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ) (۵۸).

واته: خوای گه‌وره جوانه‌وه جوانی‌شی پی خۆشه، وه له سونه‌نی فیه‌زه‌ت و پاکیتییدا ئه‌وه‌یه که مرۆڤ نینۆکی خۆی بکات، مرۆڤ مووی خۆی بکات، ئه‌وه شوینانه‌ی که له شه‌رعدا هاتوو، وه بۆنی خۆش له خۆی بدات، ئه‌وانه هه‌موویان له جوانیتی و پاکیتی ئیسلام و موسولماندایه، مرۆڤ به‌رۆژوو بی‌ت ئه‌و کارانه بکات خیری پی ده‌گات نه‌ک گوناھی پی بگات، له کاتی به‌رۆژوو دا نینۆکی بکات یا خۆی بشوات یا بۆن له خۆی بدات ئه‌وه شتانه هه‌مووی شتی شه‌ریه، چونکه هه‌یج به‌لگه له‌سه‌ر ئه‌وه نیه که رۆژوو به‌وانه بشکی‌ت به‌لکو به‌لگه له‌سه‌ر ئه‌وه‌یه که مرۆڤ به‌رۆژوو بی‌ت یان به‌رۆژوو نه‌بی‌ت پی‌ویسته پاک و خاوین و جوان بی‌ت ان شاء الله .

پ/ ۹۰ / نامۆزگاری‌تان بو ئه‌وه که‌سانه چیه که‌وا به رۆژ به‌رۆژووون به‌لام کاتی‌ک که شه‌و دادی‌ت زۆریکیان ده‌میننه‌وه شه‌و تا دره‌نگ به دیار زنجیره دۆبلا‌ژکراوه‌کان، وه یاخود به دیار فیلمه بیانیه‌کانه‌وه که جو‌ره‌ها شتی بی شه‌ری و حه‌رام و قه‌ده‌غه‌کراوی تیا‌یه، لی‌ره فه‌رمانی خوای

گه‌وره جی به‌جی ده‌کهن که نه‌وه‌نده مان‌دوو ده‌بن و به‌رؤژوو ده‌بن، به‌لام کاتیک که‌وا شه‌و دادیت له‌ولاهه خو‌یان توشی تا‌وان و سه‌ریچی و مه‌عصیه‌ت ده‌کهن ؟

و/ والله ئاموژگاری نه‌وه‌یه که چند جار ته‌ئکیدمان له‌سه‌ر کرده‌ته‌وه‌و دو‌وباره‌شی ده‌که‌ینه‌وه وه‌سیه‌تی خ‌وای په‌روه‌ردگار بو ئیمه‌ش و بو ئومه‌تانی پیش ئیمه‌ش:

﴿وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ﴾ (النساء: ۱۳۱).

وه‌سیه‌تی خ‌وا بو ئیمه‌و بو ئومه‌تانی پیش ئیمه‌ش نه‌وه‌یه که ته‌قوای خ‌وای گه‌وره بکه‌ین وه نه‌وه ر‌ؤژوو‌گرتنه‌شی بو‌یه له‌سه‌ر ئیمه‌ دان‌اوه بو نه‌وه‌ی به ته‌قوا بین، خ‌وای گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾ (العنکبوت: ۴۵).

واته: نو‌یژ له فاحیشه‌و خ‌راپه‌و له مونکه‌رو بی شه‌رعی مرو‌ة ده‌گیرینه‌وه، ر‌ؤژووش به‌هه‌مان شی‌وه بو نه‌وه‌یه که ته‌قوای خ‌وای گه‌وره بکه‌ین و له کاری خ‌راپه‌ بگه‌رینه‌وه، جا که نو‌یژیک له بی شه‌رعی و خ‌راپه‌ نه‌تگیرینه‌وه، وه ر‌ؤژوو‌گرتنیک له خ‌راپه‌و بی شه‌رعی نه‌تگه‌رینه‌وه که‌واته تو نه له نو‌یژ گه‌یشتوی نه له ر‌ؤژوو گه‌یشتوی نه نه‌جرو پاداشتی نو‌یژو ر‌ؤژوو‌ه‌که‌ت بو ده‌نوسریت، به‌لکو ته‌نها لاشه‌یه‌کیت به‌بی روح و به‌بی گیان، که‌سیکیت که ته‌نها رووکه‌شی، له چند شتی‌ک تیگه‌یشتوی و ده‌ست پی‌وه‌گرتون و به ته‌قلیدی نو‌یژه‌که‌ت ده‌که‌ی و ر‌ؤژوو‌ه‌که‌ت ده‌گری و سالانه که ر‌ه‌مه‌زان دو‌وباره ده‌بیته‌وه به‌بی نه‌وه‌ی بزانی‌ت حیکمه‌تی ر‌ؤژوو چی‌ه، ژیان که چند گرنکه‌و خ‌وای گه‌وره سو‌یندی پی خ‌وار‌دوه ﴿وَالْعَصْرِ * إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ * إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ﴾ (العصر: ۱-۳).

واته: سو‌یند به‌کات مرو‌ة له زه‌ره‌رمه‌ندی دایه ته‌نها نه‌وه مرو‌ة نه‌بیت که چوار سیفه‌تی تیا‌به: مرو‌ة ئیمانی هه‌بیت و کاری چاکه‌ بکات و ئاموژگاری چاکه‌ بکات و ئارام بگری‌ت نه‌وه که‌سه سه‌رفرازه‌و زه‌ره‌رمه‌ند نه‌ه، که‌واته ژیا‌نی مرو‌ة بو نه‌وه‌یه مرو‌ة کرده‌وه‌ی چاکه‌ی تیا بکات و نه‌مر به‌چاکه‌ بکات و نه‌هی له خ‌راپه‌ بکات، ژیان کی‌لگه‌یه‌که بو ئاخیره‌ت چ بچینیت نه‌وه ده‌دوریته‌وه، نه‌وه ژیا‌نه کورته‌ی دونیامان که به‌راستی زور کورته چونکه ژیا‌ن بریتیه له سی ر‌ؤژ، ر‌ؤژیکیان ته‌مه‌نی ر‌ابردوته گه‌ر سه‌د سالی‌ش بیت ر‌ویش‌ت و نه‌ما، ر‌ؤژیکیشیان داها‌تووه نازانی ده‌گه‌یت پی‌ی یان ناگه‌یت پی‌ی، ر‌ؤژیکیشیان نه‌وه‌یه که تی‌یدایت، نه‌مرؤ هی تو‌یه و به‌س، نه‌مرؤ هی تو‌یه که تی‌یدایت،

که‌واته کرده‌وه‌ی چاکه بکه‌و به ته‌مای ئه‌وه مه‌به که رابردو باش بوویت، وه به ئومیدی ئه‌وش مه‌به که سبه‌ینی چاک ده‌بیت، چونکه تو مولکی سبه‌ینی نیت سبه‌ینیش مولکی تو نیه، ئه‌مرو رۆژی تو به کرده‌وه‌ی چاکه‌ی تیادا بکه جا که تۆش خوای گه‌وره زه‌مه‌نیکی موباره‌ک و پیرۆزت به نسیب بکات رۆژانه به خه‌و رۆژانه به کاری خراپه‌و وه شه‌وانه‌ش به سه‌یر کردنی زنجیره‌ی دۆبلاژ کراو و فیلمی تورکی و بیانی به دیار ئه‌وانه‌وه دانیشیت له‌م زنجیره‌وه بو ئه‌و زنجیره، له که‌نالیکه‌وه بو که‌نالیکه‌ی تر زنجیر به‌ستی بکه‌یت و بزانیته‌ویان کاتزیمیر ئه‌وه‌نده‌یه‌و که‌نالکه‌ی تریش زنجیره‌یه‌کی تری هه‌یه کاتزیمیر ئه‌وه‌نده‌یه‌و ئه‌وه‌ی تریشیان کاتزیمیر ئه‌وه‌نده‌یه‌ی ژیا‌نی تو له‌وه‌دا بیت به‌راستی خه‌ساره‌تیکی گه‌وره‌یه، که خوای گه‌وره فه‌رمووی: ﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ لِفِي خُسْرٍ﴾ [العصر: ۲].

ئه‌و مروّفه زه‌ره‌ر ده‌کات ژیا‌نی تو له زه‌ره‌رمه‌ندی دایه وه سو‌دیش له رۆژوو له نو‌یژه‌که‌ت نابینی، چونکه ئه‌و نو‌یژو رۆژوو تۆی نه‌گی‌راپه‌وه له خراپه کاتیک به دیار فیلمیکه‌وه داده‌نیشیت که نافرته‌ی روتی تیا‌یه که مالو منداله‌که‌ت فی‌ری دل‌داری و خیانه‌تی زه‌وجی و به‌د ره‌وشتی و به‌دئه‌خلاق‌ی ده‌کات، فی‌ری ئه‌وه‌ی ده‌کات که چۆن له‌گه‌ل ژنی خه‌لک عیلاقه‌ت هه‌بی و ژنه‌که‌ت چۆن له‌گه‌ل پیاوی خه‌لکی په‌یوه‌ندی هه‌بی، کچه‌که‌ت چۆن له‌گه‌ل کورپی خه‌لکی ها‌ورپه‌ته‌ی هه‌بی، ئه‌وه تو خۆت به ده‌ستی خۆت مالی خۆت کاول ده‌که‌یت، خوای گه‌وره‌ش ده‌فه‌رمو‌ویت:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ﴾ (التحریم: ۶).

واته: خۆتان و خیزان و مالو مندالتان پیا‌ریزن له ئاگریک که سوته‌مه‌نیه‌که‌ی مروّف و به‌رده. خوای گه‌وره بمانپا‌ری‌زیت، که‌واته ده‌بیت ئیمه مالو مندالتان پیا‌ریزن له ئاگری جه‌ه‌نه‌م نه‌ک به ده‌ستی خۆمان وه له مانگی ره‌مه‌زانی پیرۆزیش دا به تاییه‌ت بێن به دیار سه‌ته‌لا‌یت و ته‌له‌فزیۆنه‌وه مالو مندالتان بسوتین و ره‌وشتیان نه‌هیلین، ئه‌و کاته هه‌چ سوود له رۆژوو له نو‌یژه‌که‌مان نابین، وه بۆیه به ته‌قوایش نابین و پاکمان ناکاته‌وه له خوا نزی‌کمان ناکاته‌وه، وه ئه‌و که‌سانه‌یش که دوا‌ی ره‌مه‌زان یه‌کسه‌ر ده‌گه‌رینه‌وه سه‌ر کاری خراپه چونکه له ره‌مه‌زان دا ئیستفاده‌یان نه‌کردو نه‌یانزانی رۆژوو گرتن یانی چی، خوای گه‌وره هه‌دا‌یه‌تی هه‌موو لایه‌کمان بدات و ته‌قوامان پێ به‌خشیت و ئاخیرمان خپ‌ر بکات ان شاء الله و الحمد لله.

نوویژی ته‌راویح

پ ۹۱ / ووشه ی ته راویح له چیه وه هاتوه؟ وه بوچی نهم ناوه ی لیئراوه؟

و / ووشه ی ته راویح ووشه یه کی سه رده می پیغه مبه ری خوا نیه ﷺ و اتا پیغه مبه ری خوا ﷺ نه و نویره ی که نه مرو پی ده لئین ته راویح نه و ناوه ی لی نه ناوه خوی له قورئان و فه رمو وده دا نه هاتوه به لکو پیغه مبه ری خوا ﷺ فه رموویه تی: ^(۵۹) (مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا) (قَامَ رَمَضَانَ) بویه زانایان ده فه رموون: (قیام رمضان) و اتا نویره ی ره مه زان، که مانگی ره مه زان به جه ماعه ت ده کریت یان قیام اللیل یان صلاة اللیل (مَنْ صَلَّى عَشْرَةَ رَكْعَةً) دواپی (صَلَّى رَكْعَةً وَاحِدَةً) که واته (صلاة اللیل، قیام اللیل، قیام رمضان) نه وانه که له فه رمو وده دا هاتوون، به لام ته راویح زانایان که پی ده لئین ته راویح مه به ستیان نه وه بووه که له نیوان هه ر دوو رکعه ت و رکعه تیکی تر دا ئیسراحه تیگ و پشو به خودانیگ هه بووه بویه نه و نویره یان ناو ناوه به ته راویح.

پ ۹۲ / نایا نویره کان نه وه نده دریز بوونه که پیویستی به پشوو بیت؟ یان شیوازی نویره ی

نه وان چون بووه؟

و / بیگومان که سهیری نویره ی پیغه مبه ری خوا ﷺ بکهین له ره مه زاندا وه ههروه ها سهیری نویره ی سه حابهش بکهین (ره زای خوی گه وره یان لی بیت) نه وه مان بو دهرده که ویت، عایشه (ره زای خوی گه وره ی لی بیت) وه سفی نویره ی پیغه مبه رمان بو ده کات ﷺ نه و نویره ی که ئیمه پی ده لئین ته راویح ده گیریته وه ده فه رموویت: عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا - كَيْفَ كَانَتْ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي رَمَضَانَ؟ فَقَالَتْ: (مَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَزِيدُ فِي رَمَضَانَ وَلَا فِي غَيْرِهِ عَلَى إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً) ^(۶۰).

واته: پیغه مبه ر ﷺ نه له ره مه زان و نه له غهیری ره مه زان له یانزه رکعات زیاتری نه کردوه نه و نویره ی شه وه که ده یکات نهم یانزه رکعاته ی ده فه رموویت چون ده یکرد: (كَانَ يُصَلِّي أَرْبَعًا فَلَا تَسْأَلُ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطَوْلِهِنَّ) چوار رکعه تی ده کرد مه پرسه چهند به جوانی و چهند به دریره ی و چهند به خشوعی ده یکرد نه و هه موو قورئانه ی تیادا ده خویند (ثُمَّ يُصَلِّي أَرْبَعًا) نه و جا چواری تری ده کرد (فَلَا

(۵۹) رواه البخاري في الصوم باب من صام رمضان إيمانًا واحتسابًا برقم ۱۹۰۱، ومسلم في صلاة المسافرين وقصرها باب الترغيب في صيام رمضان برقم ۷۶۰.

(۶۰) رواه البخاري رقم الحديث (۱۰۹۶)، ومسلم رقم الحديث (۱۷۵۷).

تَسْأَلُ عَنْ حُسَيْنٍ وَطَوْلِهِنَّ) مه‌پرسه چهند جوانو چهند باشو چهند به خشوعه‌وه ده‌یکرد (ثُمَّ يُصَلِّي ثَلَاثًا) نه‌وجا سی رکعتی تری ده‌کرد پیغهمبه‌ری خوا ﷺ (السبع الطوال) تیا خویندوه وه زور قورئانی تیا خویندوه به شیوه‌یه‌کی وا که زوربه‌ی شه‌و خه‌ریکی نویژه‌که بووه دوا‌ی نه‌وه صه‌حابه (ره‌زای خوا‌ی گه‌وره‌یان لی بیّت) کاتیک که عمری کوری خطاب (ره‌زای خوا‌ی په‌روه‌ردگاری لی بیّت) (جعل للناس الإمامین اُبی بن کعب و تمیم الداری) (أُبی بن کعب و تمیم الداری) دانا بو نه‌وه‌ی پیش نویژی بو موسولمانان بکه‌ن به جه‌ماعه‌ت نویژی ته‌راویح بکه‌ن (فَأَمَرَهُمْ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ ثَلَاثًا عَشْرَةَ رَكْعَةً) نه‌مری پی کردن که سیژده رکعت بو خه‌لکی بکه‌ن وه‌کو پیغهمبه‌ری خوا ﷺ که ئیمام مالک ریوایه‌تی کرده به سه‌نه‌دیکی صه‌حیح، سیژده رکعات نه‌وه‌ش که له عمره‌وه ده‌گیرنه‌وه بیست رکعت و بیست و سی رکعت نه‌وه‌یان صه‌حیح نیه، نه‌مه‌یان صه‌حیح له (موطأ) ی مالک دایه (کانوا یقرآن بالمئین) به سه‌دان ئایه‌تیاں ده‌خویند نه‌و دوو ئیمامه له ته‌راویحه‌که‌یان دا سه‌دان ئایه‌تیاں ده‌خویند (وَكَأَنَّهُمْ يَعْتَمِدُونَ عَلَى الْعَصِيِّ مِنْ طُولِ الْقِيَامِ) خو‌یان ده‌خسته سهر دارو گو‌چان نه‌وه‌نده راده‌وه‌ستان خو‌یان به‌وه ده‌گرت نه‌وه‌کا به‌ربینه‌وه که شه‌وانی ره‌مه‌زان به‌و شیوه‌یه به‌رپیاں ده‌کردو به‌و شیوه‌یه نویژیاں ده‌کرد به‌و شیوه‌یه ته‌راویحیاں ده‌کرد دپاره نه‌م نویژانه‌ش بیگو‌مان درپژن وه مرؤف تیایدا ماندوو ده‌بیّت.

پ ۹۳ / نایا حوکمی نویژی ته‌راویح چیه؟

و / نویژی ته‌راویح سوننه‌ته‌و واجب نیه جگه لهو پینج فه‌رزه که له‌شه‌و و رُوژنیک دا ده‌کریت نویژه‌کانی شه‌و و رُوژ سوننه‌تن و واجب نین به‌لام نویژی ته‌راویح سوننه‌تیکی زور (مؤکده) وه فه‌زلی زوری هه‌یه پیغهمبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمو‌ی:

مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ (۱).

واته: ههر که‌سیک ره‌مه‌زان هه‌ستیت و شه‌و نویژ بکات و باوه‌ری و ابیت که سوننه‌ته‌و چه‌وه‌ری پاداشتی خوا بیّت نه‌وا خوا‌ی گه‌وره له گونا‌هی رابردووی خو‌ش ده‌بیّت.

که‌واته نه‌و شه‌و نویژه‌ی ره‌مه‌زان پاداشته‌که‌ی نه‌وه‌یه که خوا‌ی په‌روه‌ردگار له گونا‌هی رابردووت

(۶۱) رواه البخاري في الصوم باب من صام رمضان إيمانًا واحتسابًا برقم ۱۹۰۱، ومسلم في صلاة المسافرين وقصرها باب الترغيب

خو ش ده بیّت، نه وه فه زلی نو یژی ته راویح.

پ ۹۴ / نایا پیغه مبه ر ﷺ خو ی نو یژی ته راویحی به جه ماعت نه نجام داوه؟

و/ بی گومان پیغه مبه ری خوا ﷺ سی شه و که نو یژی کرد موسولمانان شه وی یه که م چه ند که سیئک بوون، دوا بی خه لک بو به یانی با سیان کرد که نه م شه و له گه ل پیغه مبه ری خوا ﷺ نو یژی ته راویحیان به جه ماعت کردو وه، چون له گه ل پیغه مبه ری خوا را وه ستان و نو یژیان کرد، بو سبه ی شه و زیاتر بو و بو شه وی سیهم هه ر زور زیاتر بو و، تا وای لی هات که بو شه وی چوار هم مزگه وت پر بو و تا جیگا نه ما، پیغه مبه ر ﷺ بو نو یژی به یانی نه هاته مزگه وت وه کاتیکش که هات فه رمو وی: (أني لم يخف علي مكانكم) بز انن وه نه بی نا گام لی نه بی ئیوه هاتون و له مزگه وت نه م شا و چا وه ری تان نه کرد به لام نه هاتم بو نه وه ی (خشیت أن تفرض عليكم) له به ر نه وه نه هاتم ته راویح تان بو بکه م به به رده و امی له ترسی نه وه ی نه وه ک واجب بیّت له سه ر تان، بو نه وه ی واجب نه بیّت نه هاتم، که واته نه صلّه که سوننه ته به لام مه ترسی واجب بوونی هه بو و پیغه مبه ری خوا ﷺ به به رده و امی نو یژی ته راویحی نه کرد به لام مادام کردی چند شه و یك نه وه به لگه یه له سه ر سوننه ته ته ی که پیغه مبه ری خوا ﷺ بو خو ی کردو وه ته ی .

پ ۹۵ / نایا نافرته تانیش حوکی پیوا نیان هه یه بو نه وانیش له حقی نه وانیش دا سوننه ته که وا ناماده ی مزگه وته کان بن و به جه ماعت نو یژی ته راویح بکه ن، یا خود له مائی کدا کو ببنه وه به جه ماعت بی که ن، یا خود حوکی نه وان جیا وازه؟

و/ بی گومان نافرته تان پیغه مبه ری خوا ﷺ فه رمو وه ته ی: (لا تمنعوا إماء الله مساجد الله) (۶۲) ریگری له نافرته تان مه که ن که بین بو مالّه کانی خوا بو نو یژ، وه هه رو هه ها بو نو یژی ته راویحیش که بین له دوا ی ئیما می پیا وه وه بی که ن له شوینی تایه ته ی خو یان بو نه وه ی تی که لی رو و نه دات بی گومان له سه رده می پیغه مبه ری خوا ﷺ نافرته تان له نه فسی مزگه وت له ریزه کانی دوا وه را ده وه ستان و پیا وه کان له پی شه وه بوون به لام ته قوا و ئیما می نه وان قیاس نا کر یّت له گه ل ته قوا ی خه لکی نه مرؤ نه وان زیاتر به ته قوا ترو له خوا ترس بوون بو یه هیچ فیتنه یه ک رووی نه دا وه که له نه فسی مزگه وتیشدا نو یژیان کردو به لام نه مرؤ ئیما می خه لک لاواز بو وه

﴿ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ﴾ ﴿الروم: ۴۱﴾ .

خراپه کاری زیاد بووه وه بو(سد الذریعة) بو ئه وهی دهر گای فیتنه دا بجهین و نه یکینه وه زانایان دهر مومون پیویسته ئا فره تان له مزگهوت شوینی تاییه تی خو یان هه بی که بهو شیوهیه هاتن له شوینی تاییه تی خو یان نو یژیان کرد له دوا ی پیاوان دروسته ان شاء الله، وه ههروه ها نه گهر ئیمامیکی پیاویش بو ئه وان هه بی پیش نو یژیان بو بکات ههر دروسته ههر وه کو چو ن عومهری کوری خه تتاب (ره زای خوای لی بیت) ئیمامیکی پیاوی تاییه تی بو ئا فره تان دانا له سه رده می خو ی که پیش نو یژی بو ئا فره تان بکات.

پ ۹۶ / ژماره ی رکعه ته کانی فهرمووت عائشه دهر مویت پیغه مبهری خوا ﷺ له یانزه رکعه تی زیاتر نه کردوه له رهمه زان و له غهیری رهمه زان کو مه لیک فهرمووده ی زوریش هه یه که وا باسی ئه وه ده کهن که پیغه مبهر ﷺ بیست و سی رکعه تی کرد بیت، وه ئیمامی عومهر بیست و سیی کرد بیت، ئایا هه موو ئه و ریوا یه تانه هه موو زه عیفن هیچ ریوا یه تیکی سه حیحیان تیا نیه یان به مه جموعی طرق ناگه نه پله ی صحیح ؟.

و/ پرسیاریکی جوانه به لام پیش ئه وه شتیک ماوه په یوه ندی به پرسیاری پیشو وه هه یه پیویسته موسولمانانی لی ناگادار بکه یه وه ئه ویش ئه وه یه که ده لیین دروسته بو ئا فره تان بو خوشکان که بین بو نو یژی ته راویح ده بیت ناگایان لی بیت به شیوهیه که بین که تیایدا خیرمه ند بن نه ک زهره رمه ند، ئا فره تان که بین بو نو یژی جهماعهت با به نیه تی خالص بو خوای گه وره بین، وه ههروه ها به شیوهیه کی شهرعی و به لیباس و پو شاک کی شهرعی بین، وه که هاتن ده نگه ده نگه و غه لبه غه لب و قسه نه کهن، وه خه ریکی موبایل نه بن، خه ریکی وینه گرتن نه بن، خه ریکی ئه وه نه بن سی سی و چوار چوار به یه که وه دانیشن و مه جلیس به ستن و عبادهت و نو یژو خوا په رستی و دوعا و قورئان خویندن له وانی تریش تی کده ن که خه ریکی عباده تن، چونکه ئه و دیاریده یه هه یه له نا و ئا فره تان دا پیویسته له خوا بزسن ههر که سیک به نیه تیکی خالصه وه بیت، ئه گهر نا ئه و ا بیگومان گونا هی زوره وه ئه وه شیوهیه که له فه سادی و خراپه کاری وه تا وانبار ده بیت، وه زور گونا هی ده گاتی په نا به خوای گه وره، له مالی خو ی دانیشی زور زور خیرتره له وه ی که بی ئا و خراپه کاری بکات و نو یژی موسولمانانی تریش تی ک بدات، وه له وه ش خراپتر زور تا وانی گه وره تر که که سانیکی که م ئیمان و ئیمان لاواز له

کورپان و کچان مزگه‌وته‌کان بکه‌نه شوینی مه‌وعیده‌کانیان بو ئه‌وه‌ی له‌وه‌ی له‌ریگادا یه‌کتر بینن یا له‌وه‌ی به‌ موبایل قسه‌ له‌ گه‌ل یه‌کتر بکه‌نو مه‌وعید دابینن و چاویان به‌ یه‌کتر بکه‌وی، ههر گه‌نجیک کورپا یا کچ که‌ ئه‌و نیه‌ته‌ له‌ دلیدا بی‌ ئه‌وه‌ خوای گه‌وره‌ سوکی ده‌کات خوای گه‌وره‌ سزای ده‌دات، خوای گه‌وره‌ سه‌رفرازو به‌خته‌وه‌ری ناکات، بو‌یه‌ پیوسته‌ له‌ خوا بترسن کورپانیش و کچانیش به‌ نیه‌تیکی خالص‌ پروو بکه‌نه‌ ماله‌کانی خوای گه‌وره‌وه‌ وه‌ قه‌درو حورمه‌تی مالی خوای گه‌وره‌ بزانون عباده‌تی خوای تیا بکه‌ن نه‌ک کاری بی‌ شه‌ری.

پ/ ۹۷ / ئه‌گه‌ر به‌ شیوازیکی شه‌رعیش ئافره‌تان هاتن ههر ماله‌کانیان باشت نیه‌ که‌وا له‌

ماله‌کانیان نویره‌کانیان بکه‌ن؟

و/ بیگومان باشتره‌ ته‌نها له‌ حاله‌تیک دا نه‌بی‌ وه‌کو ئه‌صل به‌لی به‌لام ئافره‌تیک که‌ بزانیته‌ له‌ ماله‌وه‌ ناتوانیته‌ شه‌ونویژ بکات و ته‌راویح بکات و عباده‌تی خوا بکات و دو‌عا بکات به‌لام که‌ هات به‌ کۆمه‌ل به‌ هاو‌کاری جه‌ماعه‌ت ده‌توانی زیاتر بمینیته‌وه‌ شه‌وه‌که‌وه‌ خه‌وی لی نه‌که‌وی و عباده‌تی خوا بکات له‌و کاته‌دا له‌به‌ر ئه‌و شتانه‌ ئه‌وا خیری زۆری ده‌گاتی و بیته‌ چاکتره‌ ان شاء الله.

بگه‌رپینه‌وه‌ سه‌ر پرسپاره‌که‌ به‌لی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ دوو فه‌رمووده‌ی لی وارد بووه‌ فه‌رمووده‌یه‌کیان ئه‌وه‌ بوو که‌ عایشه‌ (ره‌زای خوای لی بیته‌) باسما‌ن کرد که‌ پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ نه‌ له‌ ره‌مه‌زان و نه‌ له‌ غه‌یری ره‌مه‌زان له‌ یانزه‌ رکعه‌تی زیاتر نه‌کردوه‌، فه‌رمووده‌ی دوو‌مه‌یان پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فه‌رموویته‌: (صَلَاةَ اللَّيْلِ، مَثْنِي مَثْنِي) ^(۶۳) نویره‌ی شه‌و دوو رکعه‌ت دوو رکعه‌ته‌ (فَإِذَا خَشِيَ أَحَدُكُمْ الصُّبْحَ فَلْيُوتِرْ بِوَاحِدَةٍ) ههر یه‌کیک له‌ ئیوه‌ له‌وه‌ ترسا که‌ بانگی به‌یانی بدات ئه‌وه‌ با به‌ په‌له‌ یه‌ک رکعه‌ت نویره‌ی (الوتر) بکات بو ئه‌وه‌ی وتره‌که‌ی له‌ شه‌ودا بکات و نه‌چینه‌ ره‌ژه‌وه‌، جا کۆمه‌لک له‌ زانایان ده‌ست به‌ فه‌رمووده‌ی یه‌که‌مه‌وه‌ ده‌گرن ده‌لین له‌ یانزه‌ رکعه‌ت ته‌راویح نابیته‌ زیاتر بکریته‌، کۆمه‌لک زاناش ده‌ست به‌ فه‌رمووده‌ی دوو‌مه‌وه‌ ده‌گرن پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمووی دوو رکعه‌ت دوو رکعه‌ت چه‌ندی ده‌یکه‌ی بیکه‌، ئه‌م دوو فه‌رمووده‌یه‌ هه‌ردوو‌کی سه‌حیحه‌ قسه‌ له‌وه‌ ده‌که‌ین ئه‌ما ئه‌وه‌ی که‌ عومه‌ر بیست و سی رکعه‌ت یا چلو شه‌ش رکعه‌ت یان چه‌ند رکعه‌تی کردبیته‌ ئه‌وا سه‌حیح نیه‌و ثابت نیه‌، صحیح له‌ عومه‌ره‌وه‌ (ره‌زای خوای لی بیته‌)

ئوه‌یه که باسماں کرد له (موطأ)ی امام مالک دا هاتووه تهنه‌یا یانزه رکعت ئه‌مری پی کردن که بیکه‌ن، وه له ریوایه‌تیکدا سیانزه رکعت ئه‌وه جیگیره له پیغهمبه‌ری خواوه ﷺ، جمع له نیوان ئه‌وه دوو فرموده‌یه چونه؟ مروّفی موسولمان ده‌بیّت بروای به هموو فرموده‌کانی پیغهمبه‌ری خواوه هده‌بیّت ﷺ کۆمه‌لی یه‌که‌م ده‌لین فرموده‌ی (مثنی مثنی) گشتیه‌و تاییه‌ت ده‌کریت به فرموده‌که‌ی یانزه رکعت‌ه‌که، کۆمه‌لی دوو‌همیش ده‌لین نه‌خیر یانزه رکعت‌ه‌که ئه‌وا بو که‌سیکه که بتوانیت به‌و شیوه درئییه قورئانی تیا بخوینیت وه‌کو پیغهمبه‌ری خوا ﷺ خویندویه‌تی، به‌لام که‌سیک که نه‌توانیت ئه‌وه‌نده قورئان بخوینیت یان که‌سیک بو خوی قورئانی له‌به‌ر نیه ده‌توانیت دوو رکعت دوو رکعت به‌ کورتی بیکاو شه‌وه‌که نه‌چیت هه‌ر به بیست ده‌قه یانزه رکعت بکاو تهنه‌یا سوره‌تی (الفاتحه‌ والاحلاص) ی له‌به‌ره ئه‌وه به بیست ده‌قه نویره‌که‌ی ته‌واو ده‌بیّت ئه‌وجا شه‌و چی بکات؟ ئه‌وه بو‌ی هه‌یه تا به‌یانی هه‌ر دوو رکعت دوو رکعت بکات به ئه‌ندازه‌ی خوی که قورئانی له‌به‌ره بیخوینیت، بو‌چونی ته‌واو وراج له‌م دوو مه‌سه‌له‌یه‌دا بیگومان هه‌ندیک له زانایان له ئه‌هلی سوننه ئه‌وه‌یان لا په‌سنده که یانزه‌به‌و زیاتر له‌وه تهنه‌یا ئه‌م دوو رکعت‌ه‌یه دوای وبتز که ده‌کریت به دانیشتنه‌وه جگه له‌وه دروست نیه، وه که‌سانیکی تر ووتمان به‌لایانه‌وه دروسته وه که سه‌یری فرموده‌ی (مثنی مثنی)ش بکه‌ین بیگومان ئه‌وه‌ی لی فهم ده‌کریت که دروسته إن شاء الله که‌سیک که بیه‌ویت دوو رکعت دوو رکعت بکات چونکه فه‌رق نیه له نیوان فرموده‌ی پیغهمبه‌ری خوا ﷺ له‌گه‌ل کاره‌که‌یداو (تعارض) نیه که ده‌لین به‌لی کرده‌وه‌ی پیغهمبه‌ری خوا ﷺ که یانزه رکعت‌ه‌ ئه‌وه سوننه‌تیک‌ی کردارییه وه سوننه‌تی قه‌ولیش بو خوی فرموویه‌تی ﷺ نویره‌ی شه‌و دوو رکعت دوو رکعت‌ه که‌سیک که له ئیوه به‌یانی ترسا با رکعتیک بکات ئه‌وه دباره ریگه‌ی پیداه مروّ دوو رکعت دوو رکعت بکات تا ده‌گاته کاتی پیش نویره‌ی به‌یانی، که‌واته دروسته إن شاء الله ئه‌وه سوننه‌تی کرداریه ئه‌وه‌ش سوننه‌تی قه‌ولیه هیچ (تعارض) نیه له به‌ییناندا إن شاء الله.

پ ۹۸ / نایا ناتوانین بلیین فەر مووده ی: (مثنی مثنی) فەر مووده یه کی (مجل) هو فەر مووده ی یانزه رکعه ته که روونی ده کاته وه؟

و/ بویه ناتوانین وا بلیین چونکه پیغمبهری خوا ﷺ هر که سیك ته ماشای نه و عبارته بکاو بیری لی بکاته وه (صلاة اللیل، مثنی مثنی) دوو رکعت دوو رکعت (فَإِذَا خَشِيَ أَحَدُكُمُ الصُّبْحَ) نه و دوو رکعته دوو رکعته تا نه و کات به رده وام بیت ده گه یته به یانی نه وه نه وهی لی فهم ناکریت نه نها (۱۰) رکعت بیت به لکو نه وهی لی فهم ده کریت که (مطلقه) و اتا (مفتوحه) چهند دوو رکعتی ده که ی بۆت هه به وه خیلافه کهش خیلافی کی اجتهادیه إِنْ شَاءَ اللَّهُ له تیگه یشتنی نه م دوو فەر مووده یه کهس هیچ لایه نیك نابیت ته بدیعی لایه نه که ی تر بکات بلیت نه وهی تریان بیدعه یه نه وهی تریان (ضلالة) و گو مراییه هر که سیك له سهر قه ولی یه که م بیت (لَهُ ذَلِكَ) نه وهی بۆ هه یه إِنْ شَاءَ اللَّهُ (مأجور) یشه له سهری نویره که ی با وه کو پیغمبهری خوا ﷺ وه کو صه حابه به دریزی و تیرو ته سه لی بکات که نیمه خو مان الحمد لله له مزگه وتی خو مان به و شیوه یه ده یکه ین یانزه رکعت ده یکه ین به دریزی خوی گه وره لی مان قه بول بکات، به لام که سیکیش که کار به فەر مووده که ی تر بکات ناکریت پی بلیین بیدعه یه یان گو مراییه یا موخاله فه ی سوننه ته، چونکه نه ویش کاری به سوننه تیکی قه ولی پیغمبهری خوا ﷺ کردو وه نه و جو ره خیلافانه فراوان ده بیت سینگی شمان بوی فراوان بیت .

پ ۹۹ / سی رکعتی کوتایی دوا یی نه وهی هه شت رکعت ته واو ده بیت نه و سی رکعتی کوتایی نایا ویترن هه رسیکیان یا خود نه م دوو رکعه ته یان شه فعی پی ده وتریت؟

و/ دوو که یان شه فعه و یه که که شیان ویتره .

پ ۱۰۰ / نایا له نیوان هر دوو رکعتی که ده کریت هیچ زیکی تاییه ت له پیغمبهری خواوه ﷺ وارد بووه که دوو رکعتی ته واو کرد بیت و زیکی تاییه تی له نیوان دا خویند بیت؟

و/ که سهیری فەر مووده کانی پیغمبهری خوا ﷺ بکه ین نه پیش نویره ته راویچه کان نه دوا یی نویره ته راویچه کان نه له نیوان دوو رکعت دوو رکعتی که هیچ جو ره زیکی نه هاتوه نه وهی که نه مرو ده ییین له مزگه وته کان ده کریت پیش ره مهزان به (مرحبا مرحبا) ده ست پی ده که نو له سه ره تایی ره مهزان تا پانزه مرحبا یه وه له شانزه وه بۆ دواوه (وداعا یا رمضان) وه نه و جا یا حننانه و یا

ده‌بیان و کومهلّیک شتی تر ده‌گوتری ئەوانه هیچ ئەسل و ئەساسی نیه له سوننه‌ت دا به‌لکو بیدعه‌یه وه هه‌روه‌ها کاتیک که هه‌لده‌ستن بۆ دوو رکعه‌تی یه‌که‌م ده‌هه‌زار سه‌لاوات له‌سه‌ر پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ که هه‌لده‌ستن بۆ دوو رکعه‌تی دووهم بیست هه‌زار سه‌لاوات له‌سه‌ر پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ئەوانه هه‌مووی داهینراوه‌و گومراییه وه ده‌بیته‌ عه‌قلی مرۆڤ له‌گه‌ل سوننه‌ت بیته‌ پیمان سه‌یر نه‌بیته که بلیین بیدعه‌یه، چونکه ئەو عبادته‌ته‌ نه‌گه‌ر خیر بوایه پیغه‌مبه‌ری خوا ده‌یکرد ﷺ به‌لام موشکیله‌ی مرۆڤی موبته‌دیعو جاهل ئەوه‌یه شه‌یتان پالی پیوه‌ ده‌نی و بیدعه‌که‌ی لا خو‌شه‌ویست و موباره‌ک ده‌کات و سوننه‌ته‌که‌شی لا ناخو‌ش و بی نرخ ده‌کات، بۆیه ته‌ماشای ده‌که‌ین پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ئەوه‌نده‌ راده‌وه‌ستا له‌ نوێژدا تاوه‌کو قاچه‌کانی ده‌ئاوسا، سه‌حابه‌ ئەوه‌نده‌ راده‌وه‌ستان سه‌دان ئایه‌تیان ده‌خویند ته‌رکیزیان ده‌خسته‌ سه‌ر ئەسله‌ سوننه‌ته‌که‌ که نوێژه‌که‌یه شتی تریان نه‌بوو هی ئیمه‌ ئەمرۆ بیدعه‌ زۆر ده‌خایه‌نیته‌ ئیستا ئەوه‌نده‌ی به‌ یا حه‌ننان و یا ده‌بیان و الوداع و ئەو جو‌ره‌ شتانه‌و سه‌لاوات ده‌یخایه‌نن زۆر زیاتره‌ له‌و کاته‌ زه‌مه‌نیه‌ی که به‌ نوێژه‌که‌ ده‌یخایه‌نن نوێژه‌که‌ ته‌ماشای ده‌که‌ین وه‌کو ئەوه‌ نیه که پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ سه‌حابه‌ ده‌یانکرد، هه‌یانه‌ ته‌نها یه‌ک سو‌ره‌ته‌ له‌ هه‌موو رکعه‌ته‌کان دووباره‌ی ده‌کاته‌وه‌ هه‌یه له‌ هه‌موو رکعه‌تیک یه‌ک ئایه‌ت دووباره‌ ده‌کاته‌وه‌ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) اللَّهُ أَكْبَرُ (اللَّهُ الصَّمَدُ) اللَّهُ أَكْبَرُ که به‌راستی ئەوه‌ گالته‌ کردنه به‌ نوێژ خوای گه‌وره‌ باسی مونا‌فقین ده‌کات:

﴿وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَى يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ (النساء: ۱۴۲).

مونا‌فقه‌ کاتیک بۆ نوێژ هه‌لده‌ستی به‌ خیرایی و ته‌مه‌لی ده‌یکات (ینقرون کنقر الغراب) چۆن قه‌له‌ره‌شیک ده‌نووک له‌ ده‌نکه‌ گه‌م ده‌دات ئەوانیش ئەوا به‌ په‌له‌ له‌ سو‌جده‌و رکوع ئارام ناگریت تیایدا وه‌ به‌هه‌مان شیوه‌ که ته‌ماشای بکه‌ین وه‌سفی نوێژی ئیماندار چۆنه‌

﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ * الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ﴾ (المؤمنون: ۱-۲).

موسولمان له‌ نوێژدا له‌ خواترسه‌ زۆر ده‌مینیته‌وه‌ له‌ راده‌هه‌ستان قورئانی زۆری تیادا ده‌خوینیت له‌ رکوع دا ده‌مینیته‌وه‌ له‌ سو‌جده‌دا که ئاواش بلیین با سوننه‌ته‌که‌ بکه‌ین یه‌کسه‌ر لیمان راست ده‌بنه‌وه‌ کاکه‌ پیره‌میرد هه‌یه‌و خه‌لکی نه‌خو‌ش هه‌یه‌و ناتوانن، ئەوانه‌ ده‌توانن بۆ بیدعه‌ چهند کاتر می‌بیننه‌وه‌ به‌لام بۆ شتییک که سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ری خوایه ﷺ نامیننه‌وه‌ له‌ کاتیکیشدا که رو‌خسه‌ت هه‌یه

پیغمبر ﷺ فرموی به پیوه نویژ بکه گهر نه توانی به دانیشتنه وه گهر نه توانی به پال که وتنه وه بیکه به تایه تیش سوننه ت ههر له سه ره تاوه بو ت هه یه به دانیشتنه وه بیکه ی با ئیمام نویژه که ی دریژ بکاته وه بو نه وه ی تامو چیژی خوی هه بیّت و له زه تی عبادته که هه بیّت اِنْ شَاءَ اللّٰهُ که واته نه و زیادانه هه مووی داهینراوه، بو نه وه ی زیاتر تیگه یین جار یکیان که سیک لای ابن عمر (ره زای خوی لی بیّت) که پژی ووتی: الحمد لله والصلاه والسلام على رسول الله، ابن عمر فرموی: پیغمبر ی خوا ﷺ وای فیر نه کردوین که پژمین له دوی الحمد لله صه لاوات لییده یین، کابرا ووتی: جا بو خوی گه وره له سه ره صه لاوات دان له سه ره پیغمبر ی خوا ﷺ سزامن ده دات، فرموی: خوی گه وره له سه ره موخاله فه ی سوننه تی پیغمبر ی خوا ﷺ سزات ده دات، بزانه صه حابه که عبدالله ی کوری عمر پیغمبر ی خوا ﷺ له هه موو که سیک خو شتری ویستوه، به لام لی ره دا ده فرمو ویت: نه وه زیاده کرا صه لاواته که ی قه بول نه بوو که له دوی الحمد لله بکریّت له پژمین دا قبولی نه بوو چونکه بیدعه یه و داهینراوه، ئیمه ش نویژه کان چی هه یه با نه وه بکه یین نه سلنه نویژه که به خشوع و به له خوا ترسانه وه نه وه هه موو پیشگرو پاشگرانه ی بو دانه نیین که جوانی نویژه که ی نه هی شتوه و تنها بوته کورسو دهنگ هه لبرینو به جه ماعت هاوار کردن که هیچی شه رع ی نیه و قهرزار ده بنه وه له سه ری .

۱۰۱/ نایا هه ننان و ده بیان ناوی خوی گه ورن که هاواریان پی بکریّت و نه ناو ته راویجه کان بو کریّت یا هه ننان و یا ده بیان ؟.

و/ نه خیر له فرمووده ی صه حیح دا نه هاتوه نه وه نابیّت هاوار بکریّت بیان و هاوار کردن بیان دروست نیه له بهر نه وه ی ناوی خوی گه وره نین .

۱۰۲/ ههر له نیوان رکعه ته کانداهه ندی جار نه لاین: (یا محمد ﷺ اشفع لنا یوم الزحام)

و/ هاوار ده که نه پیغمبر ی خوا ﷺ نه وه شه ریک بو خوا دانانه په نا به خوا.

۱۰۳/ به بی نه وه ی که ماموستایانی پیش نویژ ناگاداری خه لکه که بکه نه وه که نه مه هاوار کردنه بو پیغمبر ی خوا ﷺ وه شه ریک دانانه بو خوی گه وره ؟

و/ داوا کردن له پیغمبر ی خوا ﷺ له ژبانی دونیادا به لی وه له روژی قیامه تیش که ئیمه ش زیندوین و پیغمبر انیش زیندون ده چنه لای پیغمبر ان و تا لای پیغمبر ی خوا ﷺ داوی شه فاعه تی

لی ده کهن به لی، به لآم له ژیانی دونیادا له دواى مردنى خوی داواى لی بکریت شه فاعه تمان بو بکه نه وه گو مریبه و شیر که، خواى پهروه دگار فه رموویه تی:

﴿إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ﴾ ﴿فاطر: ۱۴﴾.

وه ههروه ها خواى پهروه دگار فه رموویه تی:

﴿فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ﴾ ﴿الشعراء: ۲۱۳﴾.

خواى طه ورة به نه صی قورئان ده فه رموویت: ﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ﴾ ﴿الزمر: ۳۰﴾.

وه له نایه تی تریشدا خواى گه وره ده فه رموویت: نایا نه گهر مردیت نه وان هه لده گه ریبه وه له دین که واته پیغه مبهری خوا ﷺ مردووه له نه زره ی نیمه ی دونیادا نه و مردووه راسته ژیانیکی هه یه ژیانیکی به رزه خی و ناو گوره به لآم نیستا ده لیین پیغه مبهر ﷺ مردووه یان زیندووه، نه گهر بلین زیندووه که واته بوچی ابوبکر بوو به خه لیفه له دواى پیغه مبهری خوا ﷺ حه ق نه بوو ابوبکر بیته خه لیفه مادام پیغه مبهر خوی زیندووه هه ر خوی اموری دنیا به ریوه ده بات، نه ی بوچی وه حی را وه ستا بوچی جبریل نه هاته خواره وه هیه چی تر بوچی کومه لیک شتی تر دروست بوو له دواى پیغه مبهری خوا ﷺ بینایه له سه ر نه وه ی که پیغه مبهری خوا مردوه ﷺ به لآم بلین نه و زیندووه نه وه ته وای نیه و ها واری بکه نیی نه وه شه ریک بو خوا دانانه جا هه ر که سیلک بیت ته راویح بکات و له و لاشه وه بلیت: (یا محمد اشفع لنا یوم الزحام) شه فاعه تمان بو بکه روژی نیزدحام نه وه شه ریکی بو خوا داناهه په نا به خواى گه وره عبادته کانی هه لده وه شینه وه، مروؤ له غه یری خوا نابیت هاوار بکاته کهس وه خواى گه وره ده فه رموویت:

﴿وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ﴾

﴿المؤمنون: ۱۱۷﴾.

هه ر که سی له گه ل خوا هاوار کاته یه کیکی تر نه وه هیه به لگهی بی نیه حیسابیشی لای خوا نه وه یه که خواى گه وره مروؤی کافر سه ر که وتوو ناکات .

پ ۱۰۴ / قنوت له چه‌ندی ره‌مه‌زانه‌وه ده‌ست پیّ ده‌کات نایا له‌سه‌رتاوه قنوت ده‌خوینریت یاخود له پانزه‌وه؟

و / رای راجح والله اعلم له پانزه‌ی ره‌مه‌زانه‌وه له نیوه‌ی کوّتایه‌وه ده‌ست پیّ بکریت.

پ ۱۰۵ / نایا له پیش رکوعه یان له‌دوای رکوع؟

و / قنوتی نوازل له‌دوای رکوعه کاتیک که به‌لایه‌ک دیت له دوای رکوع هه‌لده‌ستیه‌وه قنوته که ده‌خوینیت، به‌لام قنوتی ویتز رای راجح نه‌وه‌یه که له پیش نه‌وه‌ی بچینه رکوعه‌وه قنوت بخوینریت.

پ ۱۰۶ / نه‌گهر له دوای رکوع ده‌ست به‌رز بکه‌یته‌وه ده‌توانریت بلییت کاریکی بیدعه و بیّ شرعیه؟

و / نا ان شاء الله مادام خیلافی اجتهادی بیّت مه‌سه‌له‌ی حوکم دان به بیدعه قورسه به‌لام وتمان رای دروست نه‌وه‌یه که قنوته‌که‌ی پیش رکوع بیّت إنّ شاء الله والله اعلم .

ئ‌یعتکاف کردن

پ ۱۰۷ / نایا ئیعتیکاف کردن مانای چیه؟ وه چونه؟ وه مهرجه‌کانی چیه؟ وه که‌ی دست پی ده‌کات؟ وه له‌چ شوینی‌کدا نه‌کریت؟ وه نه‌و حوکمانه‌ی که په‌یوه‌ستن به ئیعتیکافه‌وه؟.

خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ﴾ ﴿البقرة: ۱۵۷﴾ له روانگه‌ی نه‌م نایه‌ته‌وه مانای (عَاكِفُونَ) چیه؟ وه مانای (الاعتکاف) چیه؟ پاشان له دواتردا به دریزی ده‌چینه سه‌رراقه‌ی نایه‌ته‌که و ئیکدانه‌وه‌ی نایه‌ته‌که؟

و / سه‌ره‌تا خوای په‌روه‌ردگار له‌م نایه‌ته‌ پیرۆزه دا ئاماژه به حوکمیک ده‌کات که تایه‌ته به‌و که‌سانه‌ی که له ئیعتیکاف دان، به‌لام وه‌کو باستان کرد جاری ته‌فسیری نایه‌ته‌که‌مان مه‌به‌ست نیه نه‌نها ووشه‌ی (عَاكِفُونَ) یان (الاعتکاف)، (عَاكِفُونَ) اسم فاعله له (عکف) هوه هاتوه، وه (عکف) یش به مانای چه‌پس کردن و مانه‌وه دیت، واتا مروّف خو‌ی له شوینی‌ک بمینیته‌وه وه (اقامة) له شوینی‌ک بکات وه‌کو نه‌وه‌ی بلی‌ی خو‌ی خو‌ی چه‌پس بکات، نه‌ک چه‌پس به مانای سجن کردن به‌لکو به‌و مانایه که مروّف وا له خو‌ی بکات له شوینی‌ک بمینیته‌وه و لی‌ی ده‌رنه‌چیت، وه بو نه‌وه‌ی بتوانیت عباده‌تیک به‌جی بگه‌یه‌نیت، وه له شه‌رعیشدا به گویره‌ی به‌لگه‌کانی قوران و سوننه‌ت و ووته‌ی زانایان که له قورئان و فه‌رموده تیگه‌یشتون (الاعتکاف) بریتیه له عباده‌تیک که مروّفی موسولمان پی هه‌لده‌ستیت نه‌و عباده‌ته‌ش شیوازی تایه‌تی خو‌ی هه‌یه که نه‌وه‌یه مروّف ده‌مبیته‌وه‌و خو‌ی یه‌کلا ده‌کاته‌وه بو عباده‌تی خوای په‌روه‌ردگارو زیکری خوای گه‌وره‌و یادی خوای په‌روه‌ردگار.

پ ۱۰۸ / حوکمی نه‌و ئیعتیکافه له رووی شه‌رعه‌وه چیه و تا چند شه‌رعیه؟ وه نایا پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ خو‌ی ئیعتیکافی کردوه له مرگه‌وته‌کاندا ماوه‌ته‌وه بو خوا په‌رستی؟

و / ئیعتیکاف بی گومان دروسته له شه‌رعی ئیسلامدا و هاتوه، چونکه پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ سالانه له ره‌مه‌زانداندا ئیعتیکافی ده‌کرد، عایشه (ره‌زای خوای په‌روه‌ردگاری لی بیت) ده‌لیت: (عن عائشة - رضي الله عنها - أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَعْتَكِفُ الْعَشْرَ الْأَوَّخِرَ مِنْ رَمَضَانَ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ ثُمَّ اعْتَكَفَ أَزْوَاجُهُ مِنْ بَعْدِهِ) (٦٤).

واته: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده شه‌وی کوتابی ره‌مه‌زان (الْعَشْرَ الْأَوَّخِرَ) ئیعتیکافی ده‌کرد تا

وه‌فاتی کرد، پاشان خیزانه‌کانی له‌ دوا‌ی خو‌ی ئیعتیکافیان ده‌کرد.

وه‌ له‌ فەرمووده‌یه‌کی تر‌دا عائیشه‌ ده‌فەر‌موو‌یت: (كَانَ يَعْتَكِفُ الْعَشْرَ الْأَوَّلَ).

واته: پی‌عه‌مبه‌ری خوا ﷺ له‌ ده‌ شه‌وی کۆتایی ره‌مه‌زان (الْعَشْرَ الْأَوَّلَ) ئیعتیکافی ده‌کرد تا

وا‌ی لی‌هات‌ ئه‌و‌ سال‌ه‌ی که‌ تیا‌یدا وه‌فاتی کرد بیست‌ رۆژ پی‌عه‌مبه‌ری خوا ﷺ ئیعتیکافی کرد.

پ/۱۰۹ / سه‌باره‌ت به‌ شوینی ئیعتیکاف کردن ئایا شوینیکی تاییه‌تی هه‌یه‌ که‌ ئیعتیکافی تیا

بکریت، یاخود به‌ ره‌هایی له‌ ههر شوینیکیدا ئیعتیکاف بکریت دروسته‌؟ واتا ئایا له‌ مائه‌وه‌ ههر

که‌سیک ده‌توانی‌ت بو‌ خو‌ی ئیعتیکاف بکات؟ یاخود هه‌ندیک که‌س ده‌چن بو‌ ئه‌شکه‌وته‌کانو له‌

شوینی دوور له‌ شار ئیعتیکاف ده‌که‌ن؟ یاخود هه‌ندیک که‌س ده‌چن بو‌ شوینی تاریک یاخود له‌

مزگه‌وته‌کاندا؟ ئایا شوینیکی تاییه‌تو ده‌ستنیشان کراوی هه‌یه‌ که‌وا له‌ شه‌ر‌عدا دیاری کرابی‌تو

ده‌ستنیشان کرابی‌ت؟

و/ ووت‌مان حوکمی ئیعتیکاف که‌ دروسته‌ به‌لکو سوننه‌تیشه‌ به‌لام واجب نیه‌، ئه‌و سوننه‌ته‌ مرۆف

له‌ کو‌ی به‌ جیی بگه‌ینی‌ت، له‌چ شوینیکی مرۆف ئه‌و سوننه‌ته‌ بکات، خوا‌ی په‌روه‌ردگار له‌ قورئانه‌

په‌رۆزه‌که‌یدا ده‌فەر‌موو‌یت:

﴿وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ﴾ ﴿البقرة: ۱۵۷﴾.

واته: مه‌چنه‌ لای خیزانه‌کانتان له‌ کاتی‌کدا که‌ ئیوه‌ موعته‌کی‌فن له‌ مزگه‌وته‌کاندا،

وه‌ عائیشه‌ش (ره‌زای خوا‌ی لی‌ بی‌ت) له‌ ووته‌یه‌کی دا که‌ سه‌حیحه‌ ده‌فەر‌موو‌یت:

(وَلَا اِعْتَكُافَ اِلَّا فِي مَسْجِدٍ جَامِعٍ) ((^{٦٥}))،

واته: ئیعتیکاف نیه‌و نایی‌ت ته‌ن‌ها له‌ مزگه‌وتیک نه‌بی‌ت که‌ نو‌یژی هه‌ینی تیا‌یدا بکری‌ت.

که‌واته ئیعتیکاف و مانه‌وه‌ی موسولمان بو‌ عیباده‌ت کردنی خوا‌و یه‌کلا بوونه‌وه‌ بو‌ خوا‌و دا‌بران

له‌ خه‌لک بو‌ ئه‌وه‌ی له‌ گه‌ل خوا‌ی خو‌ت یه‌کلا بیته‌وه‌ ناکری‌ت بلایی ئه‌و عیباده‌ته‌ تاییه‌ته‌ که‌ ئیعتیکافه‌

له‌ مالان ده‌یکه‌م، یان له‌ ئه‌شکه‌وتیکدا ده‌یکه‌م، یان له‌ شوینیکی چۆلدا ده‌یکه‌م، نه‌خیز ئه‌م عیباده‌ته‌

تاییه‌ته‌ به‌ مزگه‌وته‌کانه‌وه‌ ده‌بی‌ت مرۆفی موسولمان له‌ مزگه‌وت دا بی‌کات، به‌لام ئه‌وه‌ی که‌ هه‌ندیک

(٦٥) رواه أبو داود رقم الحديث (٢٤٧٥)، والبيهقي في السنن رقم الحديث (٨٣٧٧). قال الشيخ

الألباني في صحيح أبي داود (٢٣٥/٧).

که‌س بی‌کات بلّیت من ده‌چمه ئەشکه‌وتیک چونکه پیغهمبه‌ری خوا ﷺ کاتی خۆی پیش ئەوه‌ی وه‌حی بو بیّت ده‌چوو بو (غار حراء) له‌وی ئەو خه‌ریکی خه‌لوه کیشان و ئیعتیکاف بوو بیگومان ئەوه نابیته به‌لگه چونکه دوا‌ی دابه‌زینی وه‌حی پیغهمبه‌ری خوا ﷺ جاریکی تر نه‌چوه‌وه بجیت ئیعتیکاف له ئەشکه‌وتیک دا بکات یا له شوئینیکی چۆل بی‌کات به‌لکو له مزگه‌وته‌کان دا له مزگه‌وت ئیعتیکافی ده‌کرد، وه هه‌روه‌ها ئیعتیکاف کردن و مانه‌وه له غه‌یری مزگه‌وت ئیمامه‌کان ده‌فهرمون گو‌م‌راییه، چونکه هه‌ر که‌سیک بیت و له غه‌یری مزگه‌وت بمی‌تیه‌وه بیگومان جومعه‌ی ده‌چیت، جه‌ماعه‌تی ده‌چیت، ئەوه‌ش مرؤف پیی فاسق ده‌بیت و توشی گونا‌هی گه‌وره ده‌بیت که واز له جومعه‌و جه‌ماعه‌ت بینیت، که‌واته شه‌ری زیاتره‌و زه‌ره‌ری زیاتره له خیر و له چاکه‌که‌ی.

پ/ ۱۱۰ / که‌واته هه‌ر ئیشیک که‌وا پیغهمبه‌ری خوا ﷺ له پیش دابه‌زینی وه‌حی کردبیتی نابیته به‌لگه بو ئیمه؟

و/ بیگومان شه‌ریعت ئەوه‌یه که له قورئانی پیرۆزدا خوا‌ی په‌روه‌ردگار به وه‌حی بو پیغهمبه‌ری ناردبیت ﷺ ئەوه به‌لگه‌یه.

پ/ ۱۱۱ / نایا ئیعتیکاف له هه‌موو مزگه‌وته‌کاندا دروسته بکریت؟ یاخود تاییه‌ته به‌و سیّ مزگه‌وته‌وه (که‌عه‌بی پیرۆز و مزگه‌وتی پیغهمبه‌رو ﷺ مزگه‌وتی قودس؟).

و/ زانایان له‌و باره‌یه‌وه سیّ بۆ‌چونیان هه‌یه: بۆ‌چونی یه‌که‌م: ئەوه‌یه که ئیعتیکاف و مانه‌وه له هه‌موو مزگه‌وتیک دا دروسته‌ته‌نانه‌ت ئە‌گه‌ر بچو‌کیش بیت و جومعه‌شی تیا نه‌کریت، وه‌کو مزگه‌وتی گه‌ره‌ک و کۆلانه‌کان، بۆ‌چونی دووه‌می زانایان ئەوه‌یه که ده‌بیت مزگه‌وته‌که جامع بیت و اتا موسولمانان تیا‌دا کۆ‌بنه‌وه بۆ نو‌یژی هه‌ینی و نو‌یژی هه‌ینی تیا‌دا بکریت بۆ ئەوه‌ی که ئەو که‌سه‌ی له ئیعتیکاف دایه نه جومعه‌ی بجیت نه مو‌حتاجی ئەوه‌ش بیت که بجیته مزگه‌وتیکی جامع بۆ جومعه کردن و له مزگه‌وتی خۆی ئیعتیکاف ده‌کات و جومعه‌شی لی هه‌یه ئەوه بۆ‌چونی دووه‌مه که بۆ‌چونی جه‌هوری زانایانه وه قه‌ولی عایشه‌یه (ره‌زای خوا‌ی په‌روه‌ردگاری لی بیت) (وَلَا اِعْتِكَافَ اِلَّا فِي مَسْجِدِ جَامِعٍ)^(۶۶) واته: ئیعتیکاف نیه‌و نابیت ته‌نها له مزگه‌وتیک نه‌بیت که نو‌یژی هه‌ینی تیا‌دا بکریت.

وه نایه‌ته‌که‌ش‌خوای‌په‌روه‌ردگار به (مطلق) ی که هیناویه‌تی:

﴿وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ﴾ [البقرة: ۱۵۷].

به‌لام و وثمان‌قه‌ولی‌عائیشه (ره‌زای‌خوای‌په‌روه‌ردگاری‌لی‌بیّت) به (نفی و به‌الاستثناء) (وَلَا عَاكِفُونَ إِلَّا فِي مَسْجِدٍ جَامِعٍ)، بۆ‌چونی‌سییه‌م (لا عَاكِفُونَ إِلَّا فِي الْمَسَاجِدِ الثَّلَاثَةِ) نه‌وه‌له‌حذیفه‌وه‌گبیر‌دراوته‌وه (ره‌زای‌خوای‌په‌روه‌ردگاری‌لی‌بیّت) وه‌قه‌ولی‌سعید‌بن‌المسیب‌یشه (ره‌زای‌خوای‌په‌روه‌ردگاری‌لی‌بیّت)، وه‌له‌(عطاء)‌یشه‌وه‌هاتوه‌به‌لام‌نه‌وه‌په‌ره‌ی‌که‌له‌عطاوه‌هاتوه‌موقوفه‌له‌سه‌ر‌خۆی‌که‌له‌عطاوه‌هاتوه‌(مقطوع)‌ه، مسجد‌الاقصی‌تیایی‌نیه‌ته‌نها‌مسجد‌الحرام و مسجد‌النبوی‌تیایه‌نه‌وه‌ش‌که‌له‌حزیفه‌وه‌هاتوه (ره‌زای‌خوای‌په‌روه‌ردگاری‌لی‌بیّت) به‌دوو‌شیوه‌هاتوه‌به‌مه‌رفوعی‌دابئیته‌پال‌پیغه‌مبه‌ری‌خوای‌الله‌وه‌به‌(موقوف)‌یش‌قسه‌ی‌خۆی‌بیّت‌خلاف‌هه‌یه‌له‌به‌ینی‌زانایانی‌حدیث‌نایا (لا عَاكِفُونَ إِلَّا فِي الْمَسَاجِدِ الثَّلَاثَةِ) مه‌رفوعه‌وه‌فه‌رمووده‌ی‌پیغه‌مبه‌ری‌خوایه‌الله‌یان‌(موقوف)‌ه‌له‌سه‌ر‌حذیفه (ره‌زای‌خوای‌په‌روه‌ردگاری‌لی‌بیّت) به‌هه‌ر‌حال‌بۆ‌چونی‌جمهور‌نه‌وه‌یه‌که‌له‌هه‌موو‌مزگه‌وتیکی (جامع)‌دا‌دروسته، وه‌بۆ‌چونی‌حزیفه‌وه‌سعید‌بن‌المسیب، ته‌نها‌له‌سیّ‌مزگه‌وت‌دا‌وه‌بۆ‌چونی‌(عطاء)‌ته‌نها‌له‌دوو‌مزگه‌وت‌دا‌له‌م‌سه‌رده‌مه‌ش‌دا‌هه‌ندیك‌له‌نه‌هلی‌عیلمی‌فاچل، زانایانی‌نه‌ئیمه‌ی‌نه‌هلی‌سوننه‌تیایان‌دا‌هه‌یه‌که‌بۆ‌چونی‌وايه‌ته‌نها‌له‌م‌سیّ‌مزگه‌وته‌دا‌ده‌بیّت، به‌لام‌بۆ‌چونی‌جمهوری‌زانایانی‌نه‌هلی‌سوننه‌نه‌وه‌یه‌که‌دروسته‌له‌هه‌ر‌مزگه‌وتیك‌که‌جومعه‌ی‌تیادا‌بکریّت‌وه‌وه‌لامیشیان‌بۆ‌فه‌رمووده‌که‌ی‌(حذیفه) (ره‌زای‌خوای‌په‌روه‌ردگاری‌لی‌بیّت) نه‌وه‌یه‌که‌دوو‌وه‌لامیان‌هه‌یه‌یه‌که‌میان‌خیلاف‌هه‌یه‌له‌(رفع و وقف)‌ی‌دا، دووه‌میشیان‌نه‌وه‌یه‌که‌له‌ته‌فسیرو‌تیگه‌یشتنی‌بۆ‌چونه‌که‌دا‌له‌ئیعتیکاف‌واتا‌هیچ‌ئیعتیکافیك‌ته‌واو‌نیه‌و‌پاداشتی‌ته‌واو‌نیه‌وه‌کو‌نه‌و‌ئیعتیکافه‌ی‌که‌له‌وه‌سیّ‌مزگه‌وته‌دا‌ده‌کریّت‌وه‌نه‌وه‌شیان‌ناسانتره‌له‌سه‌ر‌ئومه‌تی‌محمد‌الله‌که‌موسولمانان‌له‌هه‌ر‌وولاتیك‌بن‌له‌هه‌ر‌شاریك‌بن‌بیّ‌به‌ش‌نه‌بن‌له‌وه‌عیباده‌ته‌و‌بتوانن‌له‌مزگه‌وته‌کان‌دا‌وه‌کو‌خوای‌په‌روه‌ردگار‌فه‌رموویه‌تی: ﴿وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ﴾ [البقرة: ۱۵۷].

ئیعیتیکافی خویمان بکه نو له و عیباده ته بهرزه بی بهش نه بن وه کو چۆن بویمان ههیه له هه موو مزگه وتیک دا نو یژه که ی خویمان بکه نو ته راویچه که یان بکه نو و لیله القدر بکه نو وه به هه مان شیوه ش بتوانن ئیعیتیکافی خویمان بکه نو نه وه مه زه به یی جمهوره والله اعلم نه وه شیان راجح تره ان شاء الله، له گهل نه وه دا که هه ر که سیک بوی بکریت له و سی مزگه وته دا ئیعیتیکاف بکات (المسجد الحرام والمسجد النبوي والمسجد الاقصی) بیگومان نه وه باشتره و چاکتره والله اعلم .

پ ۱۱۲ / (تهفسیری ابن عباس (خوایان لی رازی بیئت) بو ئایه ته که ﴿وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ﴾ [البقرة: ۱۵۷] ته نها بو سی مزگه وته، ئایا نه م تهفسیره ی ابن عباس ده بیته به لگه که وا ته نها دروست بیئت له و سی مزگه وته یا بکریت و له مزگه وته کانی تر دا دروست نه بی یا نه مهش هه ر بو چونیکه تاییه تیه؟

و/ ووتمان جمهوری صهابه (رهزای خوی پهروهردگاریان له سه ر بیئت) وه جمهوری علماء وا تیگه یشتون له ئایه ته که وه له قهولی صهابه له قهولی حزیفه وه ئه وان وا تیگه یشتون که گشتیه به لام که ته نها بو نه و سی مزگه وته یه و اتا له م سی مزگه وته له هه مووی باشتره و چاکتره نه و جا مه رج نیه له هه ر صیاغیکه عه ره پیدا که (نفی و الاستثناء) هه بو و بزاین که نه وه بو حصری حه قیقیه، هه ندیک جار بو حصری اضافیه یان نسبیه، حصر له زمانی عه ره بی دا دوو شیوه ی هه یه حصری (مطلق) هه یه و حصری (کمال) یش هه یه، و اتا ئیعیتیکافی کامل و پاداشتی زۆر له و سی مزگه وته دا نه بی نیه، یان بو نمونه له فه رموده ی تر دا پیغه مبه ری خوا ﷺ فه رمووی: (مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا) ^(۶۷) و اته: نه وه ی چه ک دژمان هه لگریت نه وه له ئیمه نیه.

ئایا نه و که سه کافر ده بیئت؟ نه خیر، یان (من غشنا فلیس منا).

واته: نه وه ی فیلمان لی بکات له ئیمه نیه.

کۆمه لیک هه یه له زانایان که تهفسیری ده که ن تهفسیریکه ی وا که له گهل ئایه ت و فه رموده کانی تر بیته وه وه یه ک بگریته وه، یان (لا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ) ^(۶۸) چۆن (لا يُؤْمِنُ

(۶۷) رواه البخاري (۶۳۶۶)، ومسلم (۱۴۵).

(۶۸) صحيح البخاري - كتاب الإيمان - باب من الإيمان أن يحب لأخيه ما يحب لنفسه.

واتا ئەم مروفه کافر ده بیټ؟ نه خیر، واتا (لا یؤمن ایماناً کاملاً) ئیمانی کامل نیه تاوه کو ئه وهی بو خوی پی خوشه بو منیش پی خوش نه بی، یان (لا یدخل الجنة زان) که سیک که زینا بکات ناچیت به هه شته وه، واتا چی ناچیت به هه شته وه؟ مانای ئه وه نیه که ههر ئه سلنه ناچیت، واتا چوونی سه ره تایو ئه وه لی ناچیت به لام دوایی ده چیت والله اعلم .

پ/۱۱۳ / ئایا ئیعتیکاف له چ کاتیکیا ده کریت، ئایا کاتیکی دیاریکراوی هه یه که تاییهت بیټ به ره مه زانه وه یا خود به دریزایی سال ههر کاتیکی موسوئمان توانی ئیعتیکاف ده کات؟

و/ زانایان له سه ره ئه وه ن که به دریزایی سال مروفه ههر کاتیکی بیه ویت ههر شه و و رۆژیک بیه ویت ئیعتیکاف بکات بو هه یه ئیعتیکاف بکات ان شاء الله تاییهت نیه به ره مه زانه وه به لام له ره مه زاندا باشه .

پ/۱۱۴ / ئایا ئیعتیکاف هه چ مه رجیکی هه یه ئه وه که سه ی که وا ئیعتیکاف ده کات ئه بیټ ئه و مه رجانه ی تیا بیټ وه کو ئه وه که سه ی که وا موعته کیفه مه رج له سه ری که وا به رۆژوو بیټ؟

و/ ئه وه که سه ی که ئیعتیکاف ده کات ئایا مه رج به رۆژوو بیټ یان مه رج نیه؟ زانایان لی ره دا دوو بو چونیان هه یه بو چونیکیان هی ی مالیک و ئه حمه دو ئه بو حه نیفه یه، ئیمامی ئه حمه د له ریوایه تیکدا ده فه رموویت: مه رج به رۆژوو بیټ، ئه گه ره به رۆژوو نه بیټ ئه وا ئیعتیکافه که ی درووست نیه به به لگهی ئه وه ی خوی په ره ره دگار ئایه تی ئیعتیکافی له گه ل ئایه تی صیام باسکر دووه، بو یه ده بیټ ئیعتیکاف له کاتیکیا بیټ که مروفه به رۆژوو، وه دیسان ووته ی عایشه (ره زای خوی لی بیټ) که ده فه رموویت: (وَلَا اِعْتِكَافَ اِلَّا بِصَوْمٍ) .

واته: ئیعتیکاف نیه ته نها به رۆژوو وه نه بیټ .
به لام قه ولی تر که مه زه به ی ئیمام شافعیه (ره حه تی خوی گه وه ی لی بیټ) وه ئیمامی أحمد له ریوایه تیکی تر دا ده فه رموون: به رۆژوو بوون مه رج نیه به لام سوننه ته مروفه کاتیکی که موعته کیفه به رۆژوو بیټ ئه وه خیرتره نه ک مه رج بیټ، ئه وه ش به به لگهی فه رموده که ی عومه ر (ره زای خوی په ره ره دگاری لی بیټ) که ده فه رموویت: ئه ی پیغه مبه ری خوا ﷺ من له جاهیلیه تدا نه زرم کرد بوو شه ویک له (مسجد الحرام) ئیعتیکاف بکه م، پیغه مبه ری خوا ﷺ فه رموی (أوف بندرك)

بیگومان نه‌و شه‌و موعته‌کیف بوو له‌شه‌ودا رۆژووی تیا نیه، وه هه‌روه‌ها له‌ فه‌رمووده‌یه‌کی تریشدا که ئیمام موسلیم رپوایه‌تی کردوه ده‌فه‌رمووی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ (اعْتَكَفَ فِي الْأَوَّلِ مِنْ شَوَّالٍ) ^(۶۹) یه‌که‌م رۆژی شه‌وال ئیعتیکافی کرد، له‌ فه‌رمووده‌یه‌کی تر دا (اعْتَكَفَ فِي الْعَشْرِ الْأَوَّلِ مِنْ شَوَّالٍ) ده‌ رۆژی یه‌که‌می شه‌وال ئیعتیکافی کرد، بیگومان یه‌که‌م رۆژی شه‌وال چیه‌ رۆژی جه‌ژنه‌ که تیایدا به‌رۆژوو بوون و رۆژوو گرتن نیه، که‌واته‌ بۆچوونی دروست نه‌ویه‌ که به‌ رۆژوو بوون له‌ کاتی (الاعتکاف) دا سوننه‌ته‌ وه‌ واجب نیه، هه‌لبه‌ته‌ نه‌وه‌ بۆ غه‌یری رهمه‌زان ده‌لین نه‌گه‌ر نا له‌ رهمه‌زان واجبه‌ مروّفه‌ به‌ رۆژوو بیٚت.

پ ۱۱۵ / جگه‌ له‌م مه‌رجه‌ هیج مه‌رجیکی تری هه‌یه‌؟

و/ مه‌رجی نه‌ویه‌ که مروّفه‌ له‌ مزگه‌وت نه‌چیتته‌ ده‌روه‌ ته‌نها بۆ حاجه‌تیک نه‌بیٚت بۆ عوزریکی شه‌رعی خو‌ی نه‌بیٚت له‌ مزگه‌وت نه‌چیتته‌ ده‌روه‌، چونکه‌ ئیعتیکاف نه‌ویه‌ که تو‌ خوٚت حه‌بس بکه‌یت و له‌ مزگه‌وتدا بمینیتته‌وه‌ بۆ عیباده‌تی خوا که‌واته‌ مه‌رجه‌که‌ی نه‌ویه‌ تو‌ له‌ مزگه‌وت دابنیشیت و نه‌چیتته‌ ده‌روه‌، وه‌ وتیشمان دیسان له‌ خیرانی خو‌یشی نزیك نه‌بیٚتته‌وه‌ بۆ نه‌وه‌ی که ئیعتیکافه‌ که‌ی به‌تال نه‌بیٚتته‌وه‌.

پ ۱۱۶ / نه‌و که‌سه‌ی که‌وا ده‌کات که‌ی ده‌چیتته‌ شوینی ئیعتیکافه‌ که‌ی وه‌ که‌ی ده‌رده‌چیت؟

و/ زانایان دوو بۆچونیان هه‌یه‌ سه‌باره‌ت به‌وه‌، یه‌کیکیان نه‌ویه‌ که نه‌و که‌سه‌ی ئیعتیکاف ده‌کات پیوسته‌ دوای نو‌یژی به‌یانی له‌ مزگه‌وت که به‌ جه‌ماعه‌ت ده‌یکات بچیتته‌ موعته‌که‌فه‌که‌ی خو‌یه‌وه‌، واتا ده‌ست به‌ ئیعتیکاف بکات وه‌ بۆچونی نه‌وه‌شیان له‌ قه‌ولی عائیشه‌ (ره‌زای خو‌ای په‌روه‌ردگاری لی بیٚت) (یصلي الصُّبحَ ثُمَّ يَدْخُلُ مُعْتَكِفَهُ) ^(۷۰).

واته‌: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ نو‌یژی به‌یانی ده‌کرد پاشان ده‌چوو موعته‌که‌فه‌که‌ی خو‌ی له‌و شوینه‌ی که تیایدا ده‌مایه‌وه‌، که فه‌رمووده‌یه‌کی سه‌حیحه‌، بۆچونی دووهم نه‌ویه‌ که نه‌خیر نه‌و که‌سه‌ی که ئیعتیکاف ده‌کات ده‌بیٚت له‌ پیش بانگی مه‌غریب بچیتته‌ موعته‌که‌فه‌که‌یه‌وه‌ بچیتته‌ مزگه‌وته‌وه‌ چونکه‌

(۶۹) رواه مسلم .

(۷۰) متفق علیه .

شهو له پيش رۆژه كه كه‌سيك بيه‌ويت ده‌ست پي بكات به ئيعتيكاف ده‌بيت له شه‌وه‌كه‌وه ده‌ست پي بكات پيش بانگي مه‌غريب ده‌چيته موعته‌كه‌في خو‌يه‌وه، وه فه‌رمووده‌ی عائيشه‌ش ئه‌وه نه‌في ناكات، چونكه زانايان ده‌فه‌رموون پيش مه‌غريب پيغه‌مبه‌ري خوا ﷺ چوه‌ته موعته‌كه‌فه‌كه‌ی واتا نيه‌تي ئيعتيكافي هيناه به‌لام كه نو‌يژي به‌ياني كرده‌ته‌وه ديسان چوه‌ته‌وه موعته‌كه‌في خو‌ی ئاوا ته‌فسيري ده‌كه‌ن والله اعلم .

پ ۱۱۷ / ئايا ئيعتيكاف كاته‌كه‌ی چه‌نده؟ كه‌مترين ماوه‌ی چه‌نده كه له هه‌نديك له مزگه‌وته‌كان ده‌بينيت نوسراوه نه‌گه‌ر هاتيه مزگه‌وته‌وه نيه‌تي ئيعتيكاف بينه ئايا ته‌نها نه‌وه ماوه‌كه‌مه به‌سه بو‌ئه‌وه‌ی مرو‌ف ئيعتيكاف بكات ياخود ماوه‌كه‌ی دياريكراوه؟

و/ بيگومان مرو‌ف گه‌ر يه‌ك ده‌قه له مزگه‌وت بيت، كاترميريك له مزگه‌وت بيت هيج به‌لگه‌يه‌كي له‌سه‌ر نيه، وه وارد نه‌بوه له فه‌رمووده‌دا كه له شه‌ويك كه‌متر ئيعتيكاف هه‌بيت، شه‌ويك به‌لي هاتوه له فه‌رمووده‌كه‌ی عومه‌ر (ره‌زای خوا‌ی په‌روه‌ردگاري لي بيت) كه باسمان كرد نه‌زري كرد بوو له‌سه‌ر خو‌ی جا بو‌يه زانايان ده‌فه‌رموون: كه‌متريني شه‌ويكه، وه زياتر شه‌و رۆژيك وه زياتر مرو‌ف ئيعتيكاف بكات باشتره، به‌لام له شه‌ويك كه‌متر ئيعتيكاف نا‌بيت وه ئه‌وه كه‌سانه‌ی كه نوسويوانه له مزگه‌وت نيه‌تم وا‌يه كه چومه مزگه‌وت ئه‌وه ئيعتيكافه ئه‌وه بيدعه‌يه‌كه سه‌له‌في صالح نه‌يان كرده‌وه، بو نو‌يژي جه‌ماعه‌ت چوونه بو ئيعتيكاف نه‌چوونه كه‌س نه‌ی ووتوه من ئيستا نيه‌تم ئيعتيكافه چومه مزگه‌وت، چونكه ئيعتيكاف مه‌رجه‌كاني ئه‌وه‌يه كه مرو‌ف نه‌چيته لای خي‌زانی خو‌ی ئايا مومكينه مرو‌ف له‌كاتي نو‌يژي جه‌ماعه‌ت دا بچيته لای خي‌زانی خو‌ی؟ مه‌رجي ئيعتيكاف ئه‌وه‌يه كه مرو‌ف له مزگه‌وت نه‌چيته ده‌ره‌وه ته‌نها بو عوزريكي شه‌رعي خو‌ی نه‌بيت، ئايا مرو‌ف كاتيك كاتي نو‌يژي جه‌ماعه‌ت ديت له مزگه‌وت ده‌چيته ده‌ره‌وه كه‌واته ئه‌وه به‌لگه‌ی له‌سه‌ر نيه‌وه بيدعه‌يه‌كيشه مرو‌ف پيويسته وازی لي‌بتي، به‌لام كو‌تايه‌كه‌ی كه ووتمان له پيش بانگي مه‌غريب ده‌ست به ئيعتيكاف ده‌كات و ده‌چيته مزگه‌وت، وه كه‌ی كو‌تايي پي دينيت دوا‌ی بانگي مه‌غريب بو رۆژي دوا‌ی ئه‌وه‌يان شه‌و و رۆژيك ئيعتيكافه‌كه‌ی ته‌واو ده‌بيت، بو‌يه سوننه‌ته كه هه‌ر كه‌سيك ده شه‌وه‌كه‌ی ره‌مه‌زان بگري‌ت ئيعتيكاف بكات ئه‌وه پيويسته له رۆژي بيستي ره‌مه‌زان پيش مه‌غريب بچيته

مزگه‌وت‌وه نیه‌تی ئیعتیکاف بیئیت بو ئه‌وه‌ی رۆژی کۆتایی ره‌مه‌زان که بانگی مه‌غریبی داو رۆژوو ته‌واو بوو که ده‌کاته شه‌وی جه‌ژن له موعته‌که‌فه‌که‌ی خۆی دیته‌ ده‌ره‌وه‌و کۆتایی پی دیت، به‌لام ئه‌و که‌سانه‌ی که دوا‌ی نو‌یژی به‌یانی ده‌ست پی ده‌که‌ن ئه‌وه کاتیک که له نو‌یژی به‌یانی ته‌واو ده‌بن بچن بو نو‌یژی جه‌ژن ئه‌و کاته له موعته‌که‌فه‌که‌ی خۆی دیته‌ ده‌ره‌وه‌و ته‌واو ده‌بی‌ت.

پ ۱۱۸ / که‌واته‌ ئه‌و مه‌رجانه‌ی که‌وا هه‌یه‌تی نه‌بوونی مه‌رجیک ده‌بیته‌ هۆی هه‌ئو‌شانه‌وه‌ی ئیعتیکافه‌که‌ی؟

و/ ئه‌وه‌ی که ئیعتیکافی پی هه‌ل‌وه‌شینه‌وه‌ ده‌رچون له مزگه‌وت به‌بی عوزر، چونکه ووشه‌ی ئیعتیکاف واتا مانه‌وه که تو نه‌می‌نیته‌وه واتا تو موعته‌کیف نیت ئه‌وه حه‌قیقه‌ت و ماهیه‌تی ئیعتیکافه‌که‌ت لی هه‌ل‌ده‌وه‌شینه‌وه به‌بی عوزر تو بچیته‌ ده‌ره‌وه‌و بگه‌رپیت له‌ده‌ره‌وه‌، دوو‌مه‌شیا‌ن جی‌ماع کردن مرو‌ف بچیته‌ لای خیزانی خۆی ئه‌وه بیگومان ئیعتیکافه‌که‌ی هه‌ل‌ده‌وه‌شینه‌وه‌، خوا‌ی گه‌وره‌ ده‌فه‌رمو‌یت:

﴿وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا﴾ [البقرة: ۱۵۷].

نابیت لی نزیك بکه‌وبینه‌وه ئه‌و دوو شته‌ هه‌لی ده‌وه‌شینه‌وه‌، هه‌روه‌ها بیگومان ره‌ده‌ش که مرو‌ف له دین هه‌ل‌گه‌رپته‌وه هه‌لی ده‌وه‌شینه‌وه‌.

پ ۱۱۹ / ئایا ئه‌و که‌سه‌ی که ئیعتیکاف ده‌کات له‌کاتی مانه‌وه‌ی ئیعتیکافه‌که‌ی خۆی به‌ چیه‌وه‌ سه‌رقال بکات و مه‌ژغو‌لی چ شتیک بی‌ت؟

و/ ئه‌گه‌ر بزاین مه‌به‌ست له ئیعتیکاف چیه‌ ئه‌و کاته‌ش ده‌زاین چی باشه‌ بیکات، مه‌به‌ست له ئیعتیکاف ته‌نها ئه‌وه نیه‌ مرو‌ف لاشه‌که‌ی خۆی حه‌بس بکات له مزگه‌وت نه‌چیته‌ ده‌ره‌وه‌، ئیعتیکافی حه‌قیقی ئه‌وه‌یه دله‌که‌ی خۆی حه‌بس بکات دله‌که‌ی خۆی حه‌بس بکات ئه‌و دله‌ی له‌گه‌ل خوا‌ی په‌روه‌ردگار بی‌ت په‌یوه‌ست بی‌ت به‌ خوا‌ی خۆیه‌وه‌ وه له‌خه‌لك داب‌رپیت، چونکه زانایان ده‌فه‌رمو‌ون جوار شت هه‌ن زور سه‌به‌بی ئه‌وه‌ن که مرو‌ف دلی مرو‌فی پی نه‌خۆش بی‌ت وه مرو‌فی پی له‌ خوا‌ی

گه‌وره دوور بکه‌ویته‌وه (زۆر خه‌وتن، زۆر خواردن، زۆر خواردنه‌وه، زۆر تیگه‌لی کردن) ئەو چوار شته مرۆف تیک ده‌دهن خوای په‌روه‌ردگار بۆ چاره‌سه‌ری ئەو چوار شته چوار عیباده‌تی بۆ داناوین: بۆ ئەوه‌ی که زۆر نه‌خه‌ویت شه‌وانه (قیام اللیل) ت هه‌بی و شه‌و نوێز بکه‌یت، بۆ ئەوه‌ی که زۆر نه‌خۆیت و زۆر نه‌خۆیته‌وه ئەوه به‌رۆژه‌که‌ی به‌رۆژوو ده‌بیت، بۆ ئەوه‌ی که زۆر تیگه‌لی خه‌لک نه‌که‌یت ئیعتیکاف ده‌که‌یت و ده‌میته‌وه، که‌واته مانای راسته‌قینه‌ی ئیعتیکاف ئەوه‌یه که مرۆف له‌ مزگه‌وت بمیته‌وه به‌لاشه له‌ خه‌لکیش جیا بیته‌وه و دلّه‌که‌شی له‌گه‌ل خوای خۆی بیته‌ و زیکری خوای په‌روه‌ردگار بکات و خۆی به‌ قورئان خویندن و یادی خوای گه‌وره‌وه‌و دوعا کردن و نوێزی سوننه‌ته‌وه مه‌شغول بکات، به‌لام مزگه‌تیش بکاته شوینی دانیشتن و گالته‌کردن و پیکه‌نین و قسه‌کردن له‌گه‌ل خه‌لک و مه‌جلیس به‌ستن ئەوه مانای ئیعتیکاف کردنی له‌ده‌ست ده‌چیت وه‌ تیبدا نیه، ئەو کاته خیری بۆ نانسریته‌ به‌راستی ده‌بیته‌ ناگای له‌ خۆی بیته‌، وه‌ نامۆزگاری بۆ ئەو که‌سانه‌ی که ئیعتیکاف ده‌که‌ن خۆیان بۆ خوای په‌روه‌ردگار به‌کلا بکه‌نه‌وه‌و خه‌ریکی عیباده‌تی خۆیان بن به‌ ته‌نیا، بۆیه ئیمامی أحمد (ره‌حه‌مه‌تی خوای په‌روه‌ردگاری لی بیته‌) بۆچونی وابوو ئەو که‌سه‌ی موعته‌کیه‌ خۆی به‌ ده‌رسیشه‌وه مه‌شغول نه‌کات ده‌رسی زانستی شه‌رعیش نه‌لیته‌وه‌و بۆ ئەوه‌ی ئەو ماوه‌یه‌ خۆت له‌گه‌ل خوای خۆت یه‌کلا بکه‌یته‌وه به‌ ته‌نیا .

پ/۱۲۰/ که‌واته نابیت که‌سیک خویندکار بیته‌ و تاقیکردنه‌وه‌ی هه‌بیته‌ ئەو ده‌ شه‌و و ده‌ رۆژه‌ که ده‌میته‌وه‌و ئەو کاته‌ی که ئیعتیکاف ده‌کات په‌رتوکه‌کانی قوتا بخانه‌ی به‌ریته‌ و له‌وه‌ی ده‌رسه‌کانی بخوینیت؟

پاداشتی زۆر زۆر که‌م ده‌بیته‌وه ئەوه ئیعتیکافی راسته‌قینه‌ نیه ئیعتیکافی راسته‌قینه‌ ئەوه نیه تۆ فکرت به‌ بیرکاری و فیزیوا کیمیاوه مه‌شغول بیته‌، ئیعتیکافی راسته‌قینه‌ ئەوه‌یه تۆ دلّه‌که‌ی خۆت له‌گه‌ل خوای خۆت بیته‌، داوای لیخۆش بوونی لی بکه‌یت و دوعای لی بکه‌یت و لی پاریته‌وه‌و زیکری بکه‌یت و قورئانی پیروزی بخوینیت بۆ ئەوه‌ی دلّه‌که‌ت پاک بیته‌وه‌و سه‌لامه‌ت بیته‌ له‌ نه‌خۆشیه‌کانی .

پ/۱۲۱/ ئایا چ شتیکی دروسته‌ بۆ موعته‌کیف که‌وا له‌ کاتی ئیعتیکافه‌که‌یا نه‌ نجامی بدات و چ

شتیك ریگه‌ی پی دراوه؟

و/ بیگومان موعته‌کیف بوی هه‌یه ده‌رچیت بو ئیشیکی پیوستی خوی یان بو عوزریك، بو نمونه له مزگه‌وت که شوینی ده‌ست نویژ نه‌بیٔ بوی هه‌یه بجیته‌ مالیک مالی خوی بو نمونه ده‌ست نویژ بگریٔ، یان که پیوستی به خوشوردن بوو بجیته‌وه ماله‌وه خوی بشوات، به‌لام به ئەندازه‌ی پیوستی خوی بیٔ، نه‌چیت دابنیشیت له ماله‌وه، ته‌نها بجیت به په‌له ده‌ست نویژ بگریٔ و خوی بشوات، یان که کەس نه‌بوو خواردنی بو بیٔت له ماله‌وه دروسته بجیت خواردنه‌که‌ی بیٔت یان که نه‌گونجا دروسته به په‌له بجیت نانه‌که‌ی بخوات و بیٔته‌وه، که‌واته ده‌رچوون بو شتیك که زه‌روریه‌ت بیٔ یا نه‌خوش که‌وتوه به په‌له ده‌یه‌نه شوینیك ده‌رزیه‌ک یان عیلاجیکی ده‌که‌نو ده‌یه‌ینه‌وه، یان له‌ناو مزگه‌وت دا بو نمونه شتیك که موباحه دروسته بوی بیکات بو نمونه داده‌نیشیت سهردانی یه‌کیکی تر ده‌کات شتیکی که‌م نه‌ک کاتی خوی زور پیوه بگریٔ، پاشان دروسته خیزانی بیٔ سهردانی بکات له مزگه‌وت شوینی تاییه‌ت نه‌ک له‌بهر چاوی پیاوان، وه دروسته له مزگه‌وت‌دا که شوینی ده‌ست نویژ هه‌بیٔ ده‌ست نویژی تیا‌دا هه‌لبگریٔ، وه دروسته شوینیکی تاییه‌ت بو خوی دابنیت که تیا‌دا بمیٔته‌وه‌و تیکه‌لی خه‌لک نه‌کات، وه دروسته جیگا و اتا دۆشه‌ک و به‌تانیسی هه‌بیٔ و بیٔت دای‌بنیت له مزگه‌وت دا ئەو شتانه هه‌مووی بوی دروسته، چونکه عائیشه (ره‌زای خوی لی بیٔ) ده‌یفه‌رموو:

(السُّنَّةُ عَلَى الْمُعْتَكِفِ أَنْ لَا يُعَوِّدَ مَرِيضًا، وَلَا يَشْهَدَ جَنَازَةً، وَلَا يَمَسُّ امْرَأَةً وَلَا يُبَاشِرَهَا، وَلَا يَخْرُجَ لِحَاجَةٍ إِلَّا لِمَا لَا بُدَّ مِنْهُ) (٧١)

سوننه‌ت بو موعته‌کیف ئەوه‌یه که نه سهردانی نه‌خوش بکات نه شوین جه‌نازه‌ش بکه‌ویٔ نه بجیته‌ لای خیزانیشی وه ده‌ریش نه‌چیت ته‌نها بو کاریکی پیوست و گرنگ نه‌بیٔ .

پ/ جیاوازی نیوان ئیعتیکاف و خه‌ئوه‌ جیه؟

و/ ئیعتیکاف شه‌رعیه‌و سوننه‌ته، به‌لام جو‌ره خه‌لوه‌یه‌ک هه‌یه که که‌سانیکی به‌ناو صوفی ده‌یکه‌ن

(٧١) رواه أبو داود (٢٤٧٣) وصححه الألباني في صحيح أبي داود .

ده‌چیتنه ئه‌شکه‌وتی‌که‌وه داده‌نی‌شیت بۆ نمونه چل رۆژ یان چه‌ند رۆژ خه‌ریکی عیبا‌ده‌ت ده‌بی‌ت و دوور ده‌که‌وتنه‌وه له نو‌یژی جه‌ماعه‌ت و له مزگه‌وت و له موسولمانان و له نو‌یژی هه‌ینی بی‌گومان ئه‌وه بیدعه‌یه: ﴿وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ﴾ [الحديد: ۲۷]. ره‌هبانیه‌تی نه‌صارا ئاوا بو‌وه، دین‌داریه‌تی موسولمانان ره‌هبانیه‌تی تیا نیه (لا رَهْبَانِيَّةً فِي الْإِسْلَام) به‌لکو له مزگه‌وته‌کان و له مالی خوا ده‌بی‌ت بۆ ئه‌وه‌ی جه‌ماعه‌ته‌که‌ت بکه‌یت و جومه‌که‌ت بکه‌یت بۆ ئه‌وه‌ی ئاگات له شه‌وانی قه‌در بی‌ت، تۆ له مزگه‌وت ته‌راویح ده‌که‌یت ئه‌وا شی‌وه‌یه‌کی شه‌ریعه‌ به‌لام تۆ نان له خۆت حه‌رام بکه‌یت یان بلی‌یت من به چه‌ند قله خورمایه‌ک ئیعتیکاف ده‌که‌م وه دوور ده‌که‌ومه‌وه له مزگه‌وته‌کان و ده‌جمه شو‌ینیکی چۆل ئه‌مه دروست نیه.

پ ۱۲۳ / رونا‌کیش له خۆیان قه‌ده‌غه ده‌که‌ن و ته‌نها ده‌بی‌ت شو‌ینه‌که‌یان تاریک بی‌ت؟

و/ بی‌گومان ئه‌مانه هیه‌چی سوننه‌ت نیه و بیدعه‌یه و دا‌هینراوه له دیندا .

لیلة القدر

پ ۱۲۴ / نوممه تانی پیش نیسلام ته مه نیان دریژ بووه وه موسولمانانیشیان لهو ته مه نه
دریژدها عیبادهتیکی زوریان بو خوی گه و ره نه نجام داوهو نه جرو پاداشتیکی زوریان بو خویان
کوکردوه ته وهو ته مه نی نوممه تی نیسلام وه کو پیغه مبه ری خوا ﷺ ده فهرموویت: له نیوان شه ست بو
حه فتا سائه به شیوه یه کی گشتی ته مه نیکی کورتیان هه یه سه بارت به نوممه تانی تر، به لام
خوی گه و ره نه ته مه نه کورته ی بو (تعریض) کردونه ته وه به وهی که وا شه وی قهردی بو داناون که
هه ر که سیک له و شه ودها ناوه دانی بکاته وهو زیندوی بکاته وه به عیبادهت کردن و په رستنی خوی
گه و ره خیری هه زار مانگی بو نه نوسریت که نه ویش ره حمه تی خوی گه و ره یه به م نوممه ته تاوه کو
دلیان له خویان دانه مینییتو له نوممه تانی تر دوا نه که ون له عیبادهت کردن و په رستنی خوی
گه و ره ده، ماموستا گیان نه کریت باسی مانای ووشه ی قه در بکه ییت؟ وه نه م ووشه یه به چ مانایه ک
هاتوه وه مانای چیه؟

و/ (ليلة القدر) واته شه‌وی قه‌در که ئەم هه‌موو (فضل) و مه‌زنیه‌تی‌ه‌ی هه‌یه بزاین قه‌در واتای چیه؟ له زمانی عه‌ره‌بیدا ووشه‌ی قه‌در دوو مانای هه‌یه: یه‌کی‌کیان به مانای پله‌و پایه‌ی به‌رز، ده‌لین (فلان ذو قدر) فلانه کهس خاوه‌ن قه‌دری‌کی زۆره واتا خاوه‌نی مه‌نزیه‌تی‌ک و ری‌زیکی گه‌وره‌یه، ری‌زی هه‌یه له‌ناو خه‌ل‌ک‌داو پله‌و پایه‌ی هه‌یه له‌ناو خه‌ل‌ک، مانای دوو‌مه‌شیان (القدر) به مانای (التقدير) دیت (قدر الله عليه كذا يُقدر تقديرًا) خوای گه‌وره ئەوه‌ی له‌سه‌ر من دانا ئەوه‌ی له‌سه‌ر من نوسی (القدر) به مانای (التقدير) واتا نه‌خشه‌ کی‌شان و قه‌زاو قه‌ده‌ر که له قه‌زاو قه‌ده‌ره‌وه هاتوو، په‌روه‌ردگار چاره‌نوسی مروّف بنوسیّت جا هه‌ردوو مانا‌که‌یشی سه‌حیحه (ليلة القدر) هه‌م شه‌وی‌کی خاوه‌ن ری‌زو مه‌نزیه‌ت و پله‌و پایه‌ی به‌رز هه‌یه، ئەم شه‌وه که له هه‌موو شه‌وانی سالدای خاوه‌ن مه‌نزیه‌ت ترو خاوه‌ن شه‌ره‌ف ترو خاوه‌ن پله‌و پایه‌ی به‌رز ترو له هه‌موو شه‌وه‌کان مه‌زنت‌ره که پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فه‌رموو‌یت: (مَنْ حُرِمَهَا فَقَدْ حُرِمَ الْخَيْرِ كُلِّهِ) ^(۷۲) شه‌وی‌کی تیا‌به ره‌مه‌زان که شه‌وی قه‌ده‌ره هه‌ر که‌سی‌ک خیری ئەو شه‌وه‌ی له ده‌ست بجیت ئەوه هه‌موو خیری‌کی له ده‌ست چوو، که‌واته پله‌و پایه‌ی ئەو شه‌وه زۆر گه‌وره‌یه وه‌کو دینه‌سه‌ری ان شاء الله به‌لام مانای دوو‌مه‌ش بریتیه له‌وه‌ی که به مانای (التقدير) دیت، خوای په‌روه‌ردگار له ئایه‌تی‌کی تر دا که ده‌فه‌رموو‌یت:

﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ (۳) فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ (۴) أَمْرًا مِّنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ (۵)﴾ [الدخان: ۳-۵].

ئیمه قورئانمان دابه‌زاند له شه‌وی‌کی موباره‌کدا ئیمه ئینزاری خه‌ل‌ک ده‌که‌ین به‌وه‌ی که قورئانمان دابه‌زاند، که له‌وه شه‌وه‌دا (فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ) له‌وه شه‌وه‌ی که قورئانی تیا‌دا دابه‌زی (فِي لَيْلَةِ مُبَارَكَةٍ) یه‌که‌م شه‌وی‌کی مبارکه، دوو‌مه‌شیان له‌وه شه‌وه‌دا (فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ) هه‌موو ئەمه‌ری‌ک که حیکمه‌ته‌و کار له جیبیه‌ جیا ده‌بیته‌وه، له‌م شه‌وه‌دا تا سالی‌کی تر بریار ده‌دریت فلانه که‌س خو‌ش‌حاله، نا خو‌ش‌حاله، فه‌قیره، ده‌وله‌مه‌نده، نه‌خوشه، له‌ش ساغه، وه به‌رز بوونه‌وه‌و دابه‌زینی

(۷۲) رواه ابن ماجه في سننه (۱۶۴۴)، وقال عنه الألباني حسن صحيح في سنن ابن ماجه (۱۳۴۱) وكذلك في صحيح الترمذی و التزهیب (۱۰۰۰)، وحسنه في صحيح الجامع الصغير (۲۴۷)، وقال اسناده حسن في تخريج مشكاة المصابيح (۱۹۰۵).

به‌لاو موسیبه‌ت و عافیته‌تی هه‌موو شتیکی تا سالیکی له‌م شه‌وه‌دا بریار ده‌دریت: (فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ) جا (ليلة القدر) دوو مانای هه‌یه هه‌م شه‌وی ئه‌وه‌یه که (التقدير) ی سالانه‌ دادنه‌ریت و اتا خوای په‌روه‌ردگار نه‌خشه‌ی ژیا‌نی ئه‌و مرۆفه‌ بۆ سالیکی که بیگومان له‌ ئه‌زه‌له‌وه‌ نوسراوه‌ به‌لام له‌و شه‌وه‌دا بۆ مه‌لاییکه‌ ده‌ری ده‌خات و له‌و شه‌وه‌دا جیای ده‌کاته‌وه‌و دیاری ده‌کریته‌وه‌ وه‌ هه‌روه‌ها مادام ئه‌وه‌شی تیا‌به‌و که (التقدير) ی ژیا‌نی مرۆفی تیا‌دا ده‌کریت چاره‌نوسی مرۆفی تیا‌دا بریار ده‌دریت بۆ سالیکی وه‌ قورئانی پی‌روزی تیا‌دا دابه‌زیوه‌ شه‌ویکی پی‌روزه‌ که‌واته‌ شه‌ویکه‌ مه‌نزله‌تی گه‌وره‌یه‌و خاوه‌نی پله‌و پایه‌ی به‌رزه‌.

پ ۱۲۵/ خوای گه‌وره‌ سو‌ره‌تیکی له‌ قورئاندا به‌ ناوی (القدر) دابه‌زان‌دوه‌و که‌ تیا‌یدا باسی فه‌زل و گه‌وره‌یی شه‌وی قه‌در ده‌کات، له‌ روانگه‌ی ته‌فسیری ئه‌و سو‌ره‌ته‌وه‌ ئه‌گه‌ر به‌ کورتیش بی‌ت فه‌زل و گه‌وره‌یی ئه‌م شه‌وه‌مان بۆ روون بکه‌یته‌وه‌؟

و/ هه‌لبه‌ته‌ یه‌کیک له‌ فه‌زله‌کانی ئه‌م شه‌وه‌ پی‌روزه‌ ئه‌وه‌یه‌ که‌ خوای په‌روه‌ردگار سو‌ره‌تیکی به‌و ناوه‌وه‌ دابه‌زان‌دوه‌ که‌ ده‌فه‌رموویت: ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ﴾ [القدر: ۱].

ئیمه‌ ئه‌م قورئانه‌مان دابه‌زان‌دوه‌ که‌ پی‌روزه‌و هیدا‌یه‌ته‌ بۆ خه‌لك ﴿هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ﴾ (البقرة: ۱۸۵) رینگا بۆ خه‌لك رۆشن ده‌کاته‌وه‌و حه‌ق و ناحه‌ق بۆ خه‌لك لیك جیا ده‌کاته‌وه‌، له‌م شه‌وه‌دا ئه‌م قورئانه‌ دابه‌زیوه‌، که‌واته‌ فه‌زل و گه‌وره‌یی ئه‌م شه‌وه‌ له‌ چیه‌وه‌ ده‌ستی که‌وت؟ له‌وه‌دا که‌ قورئانی تیا‌دا دابه‌زیوه‌ که‌ (الشیخ عبدالرحمن بن ناصر السعدی) (ره‌حه‌تی خوای لی بی‌ت) ده‌فه‌رموویت: شه‌ویکه‌ خوای گه‌وره‌ تیا‌یدا نیعه‌تیکی تیا‌دا پی‌ به‌خشیوین که‌ به‌راستی به‌نده‌کان ناتوان شو‌کری بکه‌ن له‌قه‌ده‌ر شو‌کری نایه‌ن، نیعه‌تیکی ئه‌وه‌نده‌ گه‌وره‌یه‌ که‌ قورئانی دابه‌زان‌دوه‌ ئه‌م قورئانه‌ ده‌ستوری ژیا‌نه‌و رینماییکارو هیدا‌یه‌ته‌ بۆ خه‌لك، ئه‌م قورئانه‌ نه‌بوا‌یه‌ خه‌لكی وه‌کو ئا‌ه‌ل ده‌بوون، حه‌ق و ناحه‌ق تی‌که‌ل ده‌بوو، حلال و حه‌رام تی‌که‌ل ده‌بوو، پاک و پی‌س تی‌که‌ل ده‌بوو، زولم له‌ خه‌لك ده‌کراو خه‌لك له‌ تاریکایی و جه‌اله‌تدا ده‌بوون، شه‌خص په‌رستی و بتپه‌رستی ده‌بوو، قورئانی پی‌روزی هیدا‌یه‌ت ده‌ره‌ ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ﴾ [القدر: ۱]. گه‌وره‌ترین نیعه‌ته‌ به‌راستی له‌ چ شه‌ویک ده‌فه‌رموویت دامان به‌زان‌دوه‌و (لَيْلَةِ الْقَدْرِ) له‌ شه‌وی قه‌ردا، سو‌دیك له‌

(أَنْزَلْنَاهُ) دا که خوی گه‌وره قورئانی دابه‌زاندووه دیاره خوی گه‌وره خوی زاتی خوی له‌سه‌ره عه‌رشه‌و له‌سه‌روه بویه قورئانی دابه‌زاند که خوی گه‌وره به زاتی خوی له‌سه‌روه شوئینیک بوايه وه‌کو هه‌ندیک که‌سی نه‌زان و نه‌فام وا ده‌لین ئه‌وه نه‌ی ده‌فه‌رموو ئیمه‌ دامان به‌زاندووه به‌لکو ده‌یفه‌رموو ئیمه‌ ناروو‌مانه‌ خوی په‌روه‌ردگار قورئانی پیروزی دابه‌زاندووه، له‌ به‌رزه‌وه بو‌نزم، که‌واته‌ خوی له‌ به‌رزه‌ له‌سه‌ره عه‌رشه‌ زاتی خوا به‌لام عیلم و زانیاری خوا و ده‌سه‌لاتی خوا له‌سه‌روه شوئینیکه، له‌ شه‌وی قه‌در دامانه‌زاند که له‌ ئایه‌تیکه‌ی تر دا خوی گه‌وره وه‌سفی شه‌وه‌که‌ی کرد به (لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ) شه‌ویکی پیروزه هه‌م پیروزه قه‌درو مه‌زینله‌تی به‌رزه وه هه‌م (فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ) [الدخان: ۴]. ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ﴾ [القدر: ۲] ئه‌وجا خوی گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ئه‌ی محمد ﷺ تو چوزانیت شه‌وی قه‌در چیه‌و مه‌زینتی و گه‌وره‌یتی و ریژی ئه‌م شه‌وه چیه؟ تو نازانی ته‌نها خوا ده‌زانیت که ئه‌م شه‌وه چ شه‌ویکی مه‌زن و گه‌وره‌یه‌و فه‌زلی چه‌نده زوره، ئه‌وجا خوی گه‌وره خوی بومان باس ده‌کات که فه‌زلی ئه‌م شه‌وه چیه‌و تیمان بگه‌ینیت: ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ * لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾ [القدر: ۲-۳] شه‌وی قه‌در خیرتره له‌هه‌زار مانگ، خیر و عیبادت له‌م شه‌وه‌دا پاداشته‌که‌ی زیاتره له‌ خیر و عیبادته‌ی هه‌زار مانگ که هه‌شتا و سی سالو چوار مانگ ده‌کات، که فه‌زلی ئه‌وه‌نده زوره وه‌کو له‌سه‌رتا باستان کرد که موسولمانان ئومه‌تانی پیش ئیمه که ته‌مه‌نیکی دریژان هه‌بووه، هه‌زار سال زیاتریان که‌متر توانیویانه عیباده‌تیکه‌ی زورو تویشویه‌کی زور بو قیامه‌تی خویان کو بکه‌نه‌وه، به‌لام ته‌مه‌نی ئیمه که‌مه خوی گه‌وره به‌چاکتر بومان (تعویض) ده‌کاته‌وه به‌وه‌ی که شه‌وی قه‌دري بو‌داناوین ئه‌وه‌ش که فه‌زلیکی گه‌وره‌ی خوی له‌سه‌ره ئه‌م ئومه‌ته به‌راستی عیبادته‌ی شه‌ویکمان بو به‌هه‌زار مانگ حیساب بیت ﴿لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾ [القدر: ۳] ئه‌وه‌ش فه‌زلی دووه‌مه، فائیده‌ی یه‌که‌میان که دابه‌زینی قورئانه‌که‌یه، وه دووه‌میان خیره‌که‌ی ئه‌وه‌نده‌یه، وه سییه‌میان ﴿تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ﴾ (القدر: ۴) مه‌لائیکه‌ت به‌گشتی وه روح که روح‌ال‌مین که جبریله‌ تیایدا داده‌به‌زن به‌ئیزی خوی په‌روه‌ردگار، دابه‌زینی مه‌لائیکه‌ت و دابه‌زینی جبریلش ره‌مه‌ت و به‌ره‌که‌تی له‌گه‌له که هه‌ر شوئینیک مه‌لائیکه‌ت بین ده‌وره‌ی بده‌ن ئه‌وا ره‌مه‌ت و به‌ره‌که‌تی تیا داده‌به‌زیت (مِنْ كُلِّ أَمْرٍ) جا (من) یان به‌مانای (لام) دیت

یان به مانایی (الباء) دیت، واتا (لأجلِ كُلِّ الأَمْرِ) واتا بۆ هه‌موو شتیك بۆ ئه‌وه‌ی بریاره‌که بریاری خوای په‌روه‌دگاری تیادا جی به‌جی بکه‌ن، (بِكُلِّ أَمْرٍ) به هه‌موو شتیكه‌وه دین که دین ته‌قدیری هه‌موو خه‌لك دیاری ده‌کریت له‌م شه‌وه‌دا هی سالتیک (سلام هی) ئه‌وه‌ش که فه‌زلی سییه‌م بوو، شه‌ویك که مه‌لائیکه‌ت و (روح الامین) تیادا دابه‌زیت دیاره شه‌ویکی مه‌زنه وه هه‌روه‌ها له‌م شه‌وه‌شدا ئه‌و هه‌موو خیر و بهره‌که‌ت و سه‌لامه‌تیه وه نه‌بی‌ت کاتژمیریک یان دوو کاتژمیر بیت (سَلَامٌ هِی) واتا (هی سلام) به‌لام به سه‌لام ده‌ستی پی کرد به مزگینی و موژده‌که ئه‌م شه‌وه گشتی سه‌لامه‌تیه و ره‌حه‌ت و بهره‌که‌ته ﴿سَلَامٌ هِیَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ﴾ (القدر: ۵) تاوه‌کو بهره‌به‌یان تاوه‌کو کاتی نویژی به‌یانی ئه‌و شه‌وه پره له خیر و بهره‌که‌ت و ره‌حه‌ت، -خوای گه‌وره بی به‌شمان نه‌کات له‌و خیره- وه یه‌کیکی تر له فه‌زله‌کانی ئه‌وه‌یه که پیغه‌مبهری خوا ﷺ فه‌رمووی: (مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيْمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ) ^(۷۳) له زیاده‌ی ئیمام أحمد دا (ره‌حه‌تی خوای په‌روه‌دگاری لی بیت)، خوای گه‌وره له گونا‌هی رابردوو داهاتوشی خوش ده‌بی‌ت إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

پ ۱۲۶ / نایا شه‌وی قه‌در که‌یه، یاخود ده‌که‌ویته چه‌ندی ره‌مه‌زانه‌وه؟

و/ هه‌ندی له زانایان پییان وایه شه‌وی قه‌در له شه‌وی به‌راته که ده‌وتریت شه‌وی به‌رات واتا شه‌وی پانزه‌ی شه‌عبان که ئه‌وه‌ش هه‌له‌یه، به‌راستی خوای گه‌وره بۆ خوی ده‌فه‌رموویت: ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ﴾ [البقرة: ۱۸۵].

قورئان له مانگی ره‌مه‌زاندا دابه‌زی واتا ده‌ست کردن به دابه‌زینی قورئان سه‌ره‌تای دابه‌زینه‌که‌ی له شه‌ویکی ره‌مه‌زاندا بوو، که‌واته له ره‌مه‌زاندا بوو، پاشان خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ

(۷۳) رواه البخاري في الصوم باب من صام رمضان إيمانًا واحتسابًا برقم ۱۷۶۸، ومسلم في صلاة المسافرين وقصرها باب الترغيب في قيام رمضان برقم ۱۲۶۸.

فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿[القدر: ۱]﴾. كهواته (لَيْلَةَ الْقَدْرِ) یش قورئانی تیادا دابه زیوه قورئانیس له ره مهزان دابهزی كهواته (لَيْلَةَ الْقَدْرِ) له ره مهزاندایه بیگومان نه وه وه کو به لگهی قورئانی، وه کو به لگهی فهرموودهش پیغهمبهری خوا ﷺ فهرمووی: (الْتَمَسُوها فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ) ^(۷۴) واته: له ده شه وه کهی کۆتاییدا هه ولدهن (لَيْلَةَ الْقَدْرِ) تان دهست بکه ویت و له خیره کهی بیبهش نه بن، كهواته له ده شهوی کۆتاییدایه، پاشان ئاسانکاری تریشی کردوه: (فِي الْوَتْرِ مِنَ الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ) له شه وه تاکه کانی ده شهوی کۆتاییدایه، به لآم دیاری نه کراوه، به لآم بوچونی زوریک له زانایان شهوی بیست و حهوته به لآم دلنیا نیه به لکو له تاکه کانی نه وه ده شه وه دایه شهوی بیست و یهک، شهوی بیست و سی، شهوی بیست و پینج، شهوی بیست و حهوت، شهوی بیست و نو، له و پینج شه وه دا مروقی موسولمان هه ول بدات دهستی بکه ویت و بی بهش نه بیت لیی اِنْ شَاءَ اللَّهُ.

پ ۱۲۷ / حیکمهت له دیاری نه کردن و یه کلا نه کردنه وهی شه وه که چیه؟ وه بوچی شه وه که دهست نیشان نه کراو تا هه موو خه لکی به بی گومان نه وه شه وه دا دابنیشن و عیبادهتی تیادا بکه ن و خیری شه وه که بیان دهست بکه ویت؟

و/ پیغهمبهری خوا ﷺ له فهرمووده یهک دا که ئیمامی بوخاری (ره هه تی خوای لی بیت) رپوایه تی کردوه ده فهرموویت: (إِنِّي خَرَجْتُ أَخْبِرُكُمْ بِلَيْلَةِ الْقَدْرِ) ^(۷۵) فهرمووی من له ماله وه هاتمه دهره وه بو نه وهی پیتان بلیم (لَيْلَةَ الْقَدْرِ) کام شه وه یه (فَتَلَا حَى فُلَانٍ وَفُلَانٍ) به لآم فلانه کهس و فلانه کهس بوو به ده مه قاله و کیشهیان بویه (فَرَفَعَتْ) خوای گه وره نه وهی له دل برده مه وه که کام شه وه یه وه له بیرم چوه وه، سه رقال بووم به کیشهییهی نه وه دوو کهسه وه له بیرم چوه وه مه شغولیه تی نه وان له بیرم برده مه وه که کام شه وه یه که پیتان بلیم، به لآم (وَعَسَى أَنْ يَكُونَ خَيْرًا لَكُمْ) پیغهمبهری خوا ﷺ فهرمووی له وانیه نه وه خیر بیت بو ئیوه، خیره کهی له چی دایه؟ نه گهر زانیامان کام شه وه یه نه وه به دریزایی سال مروق عیبادهتی خوای گه ورهی نه ده کردو که می ده کردو ئیجهتهدای نه ده کردو هه ولی نه ده دا به لکو دهیزانی شه ویکه له وه شه وه دا عیبادهت ده کات و باقی شه وه کانی تر

(۷۴) رواه البخاري (۱۹۱۲) وانظر (۱۹۱۳) ورواه مسلم (۱۱۶۷) وانظر (۱۱۶۵) .

(۷۵) رواه البخاري (1919) .

ته‌مه‌لی ده‌کات، به‌لام ئیستا وای کردوه مروؤ له ره‌مه‌زانداه‌مووی تی بکوشیت له‌ناو ره‌مه‌زانیشدا له ده شه‌وه‌که له‌ناو ده شه‌وه‌که‌ش پینج شه‌وه تاکه‌کان بو ئه‌وه‌ی زیاتر مروؤ خیر و به‌رکه‌تی به نسیب بیت و عیاده‌تی خوا زیاتر بکات بویه پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمووی: ^(۷۶) (وَعَسَى أَنْ يَكُونَ خَيْرًا لَّكُمْ) إِنْ شَاءَ اللَّهُ خَيْرِي تِيَايه. سودیکیش که له‌م فه‌رمووده‌یه وه‌ری بگرین بزانه (فَتَلَحَّى فُلَانٌ وَفُلَانٌ فَرَفَعَتْ) ده‌فه‌رموویت فلانه و فلان ده‌مه‌قاله‌یان بو ئه‌و زانسته له بیرم چوه‌وه‌و به‌رز کرایه‌وه که‌واته کیشه‌ی ناو موسولمانان زهره‌رو زیانه‌و خیریکی گه‌وره‌ی له ده‌ست دا وه ان شاء الله خیریش له‌وه دایه که ئیستا هه‌یه، به‌لام به‌رده‌وام دووبه‌ره‌کی و پارچه پارچه گهریتی موسولمانان شه‌ری پیوه‌یه نه‌ک خیری پیوه‌بی، ناموژگاری بو موسولمانان ئه‌وه‌یه واز له پارچه‌گهریتی بینین ئه‌وه‌ش به‌وه ده‌بیت که بگه‌رینه‌وه سه‌ر مه‌نه‌جه‌که‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ صه‌حابه (ره‌زای خوی گه‌وره‌یان لی بیت).

پ ۱۲۸ / خوی گه‌وره له سوره‌تی (الفجر) دا سویند ده‌خوات به ده شه‌وی سه‌ره‌تای مانگی (ذی الحجة) ﴿وَالْفَجْرِ* وَلَيَالٍ عَشْرٍ﴾ [الفجر: ۱-۲] نایا نه‌م ده شه‌وه خیری زیاتره یاخود ده شه‌وی کۆتایی ره‌مه‌زان؟

و/ رای راجحی زانایان ئه‌وه‌یه که به‌راورد له‌نیوان ده شه‌وی سه‌ره‌تای مانگی (ذی الحجة) له‌گه‌ل ده شه‌وی کۆتایی مانگی ره‌مه‌زان وه‌کو شه‌وه‌کان ده شه‌وی کۆتایی ره‌مه‌زان خیرتره، به‌لام وه‌کو روژه‌که‌ی ده روژی سه‌ره‌تای (ذی الحجة) خیرتره، واتا ئاوا نه‌ک به ره‌هایی (مطلق) ی به روژ ئه‌ویان خیرتره به شه‌ویشیان ئه‌میان چونکه (لَيْلَةُ الْقَدْرِ) ی تیدایه .

پ ۱۲۹ / نایا نه‌م شه‌وانه‌ی که موسولمانان داده‌نیشن بو ده‌ست که‌وتنی ئه‌و خیره چۆن زیندووی بکه‌نه‌وه‌و به چی ناوه‌دانی بکه‌نه‌وه؟ یاخود هاوه‌لانی پیغه‌مبه‌ری خوا (خوی گه‌وره‌یان لی رازی بیت) چۆن نه‌م شه‌وه‌یان زیندوو کردوه‌ته‌وه؟

و/ له بوخاری و موسلیم دا هاتوه له عایشه (ره‌زای خوی په‌روه‌ردگاری له‌سه‌ر بیت)

ده‌فهرموویت: کان رسول الله ﷺ (إِذَا دَخَلَ الْعَشْرُ) که پیغمبه‌ری خوا ﷺ چوبایه‌ته ده شه‌وه‌که‌وه (شَدَّ مِئْزَرَهُ وَأَحْيَا لَيْلَهُ، وَأَيْقَظَ أَهْلَهُ) ^(۷۷) پیغمبه‌ری خوا ﷺ (شَدَّ مِئْزَرَهُ) و اتا نه‌و شوینه‌ی له پشتینه‌وه بو خواره‌وه‌ی مروؤ نه‌وه‌ی که له‌به‌ری ده‌کات جا ئیزار جوړه جلیکه یه‌مه‌نیه‌کان ئیستاش هه‌ر له به‌ریانه وه‌کو خاویه‌کی گه‌وره‌یه له خو‌یانی ده‌ئالین له ناوه‌راسته‌وه، یان به‌شی خواره‌وه‌ی پو‌شا‌که‌کی پیغمبه‌ری خوا ﷺ توندی ده‌کرد، توند کردن دوو مانای هه‌یه: مانایه‌کی نه‌ویه که مروؤ خو‌ی گورج و گول کرده‌وه و اتا بو کاریکی گرنگ بو عیبادت، مانای دوو‌همیشیان نه‌ویه که شه‌رواله‌که‌ی توند کرد و اتا ناچینه لای خیزانی، هه‌ر دوو مانا‌که‌شی دروسته، پیغمبه‌ری خوا ﷺ له‌م ده شه‌وه له ئیعتیکاف دا بوو له ئیعتیکافیش دا مروؤ ناچینه لای خیزانی وه خو‌یشی گورج و گول ده‌کرده‌وه زیاتر له جاران (كَانَ يَجْتَهُدُ فِيهَا مَا يَجْتَهُدُ فِي غَيْرِهَا) له فهرمووده‌یه‌کی تر‌دا که موس‌لیم ده‌فهرموویت: پیغمبه‌ری خوا ﷺ له‌م ده شه‌وه‌دا ئیجتهادو تی‌کو‌شانیکی ده‌کرد که له غه‌یری نه‌م ده شه‌وه‌دا نه‌ی ده‌کرد، جا به‌م شیویه پیغمبه‌ری خوا ﷺ ئیجتهادی ده‌کرد، (وَأَحْيَا لَيْلَهُ) شه‌وه‌که به‌گشتی زیندوو ده‌کرده‌وه ئاوه‌دانی ده‌کرده‌وه به‌خوابه‌رستی، و اتا تییدا نه‌ده‌خه‌وت وه پیغمبه‌ری خوا ﷺ (وَأَيْقَظَ أَهْلَهُ) خیزانه‌که‌شی به‌خه‌به‌ر ده‌هینا له‌خه‌و بو خوابه‌رستی، وه له فهرمووده‌یه‌کی تر‌دا هاتوه که پیغمبه‌ری خوا ﷺ (كَانَ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ مَا شَاءَ) ^(۷۸) شه‌و نویژی ده‌کرد وه کاتیک که ویستبای بگاته ویتز، ویتزه‌که‌ی بکات خیزانی هه‌لده‌ساند بو نه‌وی نه‌وانیش هه‌لسن و نویژ بکه‌ن و له‌خیری نه‌و شه‌وانه بی به‌ش نه‌بن.

پ/ ۱۳۰ / نایا نه‌خه‌وتن مه‌رجه بو نه‌وه‌ی که‌وا نه‌و که‌سه‌ی که داده‌نی‌شیت خیری ته‌واوی ده‌ست که‌ویت؟

و/ پرسیاره‌که له شوینی خو‌ی بوو، چونکه پیغمبه‌ری خوا ﷺ (وَأَيْقَظَ أَهْلَهُ) خیزانه‌که‌ی به

(۷۷) رواه البخاري (۱۹۲۰) ومسلم (۱۱۷۴).

(۷۸) صحيح البخاري .

خه بهر دههینا، دیاره خه وتبون و به خه بهری دههینان که واته مانای ئه وه نیه که ده شهوی کۆتایی ههر که سیك که بیهویت زیندووی بکاته وه به وه ده بیئت که هیچ نه خه ویت، یان کاتزمیریکیش نه خه ویت، نه خیر (بیگومان که سیك نه خه ویت و بهرده وام عیبادت بکات خیره که ی زیاتره وه کو صه حابه (رهزای خوای پهروه ردگاریان لی بیئت) له دوای نویژی عیشاوه دهستیان ده کرد به نویژ تاوه کو له وه ده ترسان که بانگی به یانی بدات له وه ده ترسان که فریای پاششیو نه که ون، خه ریکی عیبادت ده بوون که سیك و ا بتوانیئت ئه وه خیر تره.

پ ۱۳۱ / ئه ی که سیك که بهم شیوازه نه توانیئت؟

و / که بزانیئت ئه گهر ههر نه خه ویت له وانیه کۆتایی ئه و کاته پیروزه ی له ده ست بچیئت و نه توانیئت خوی رابگریئت و خه وی لی بکه ویت نا با له سه ره تای شه و شتیك بجه ویت بو ئه وه ی خوی چالاک بکاته وه بو کۆتایی شه و، یان به روژ ههول بدات بجه ویت بو ئه وه ی به شه و نه خه ویت و اتا مهرج نیه.

پ ۱۳۲ / عاده ته که وایه که سه ره تای شه و له دوای گه رانه وه له نویژی عیسا خه ئکی ده خه ویت تاوه کو نزیك کاتزمیر ده، ده و نیو له دوای ئه وه هه لده ستنه وه؟

و / وه کو دروستیئی دروسته ان شاء الله وه (لَيْلَةَ الْقَدْرِ) به وه له ده ست ناچیئت، به لام باشتر وایه مروؤ نه خه ویت و ههول بدات به روژ بجه ویت بو ئه وه ی قه ره بووی بکاته وه بو شه و ان شاء الله بهس بلیین مهرج بیئت نه خه وتن مهرج نیه وه کو ئه و فه رمووده یی که باسما ن کرد .

پ ۱۳۳ / که واته صه حابه (خوای گه وره لییان رازی بیئت) به دریژیایی شه و نویژیان کردوه و شه وکانیان ته نها به نویژو عیبادت زیندو کردوته وه جگه له مه شتیکی تریان نه کردوه؟

و / ئه وه ی که وارده له نایهت و فه رمووده و ئه په ره کان دا صه حابه (رهزای خوای پهروه ردگاریان لی بیئت) له م ده شه و هدا خه ریکی نویژ بوون و زور به ی کاتی شه وه که یان به نویژ به سه ر بر دووه (كَانَ يَقْرَأُونَ بِالْمِئِينِ) به سه دان نایه تیان ده خویند له نویژه کانیا ندا، وه زور راده وه ستان و زور له سو جده دا ده مانه وه و نویژیکی ته و او یان ده کرد، ههروه ها پیغه مبه ری خواش ﷺ:

(يُصَلِّيْ اَرْبَعًا فَلَا تَسْأَلُ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطَوْلِهِنَّ) (۷۹) .
 واتا بهو شیویه به درئیژی و به جوانی ده‌یانکرد، هه‌روه‌ها دوعایان ده‌کرد له‌ خوای گه‌وره‌و لی-
 ی ده‌پارانه‌وه وه هه‌روه‌ها زیکری خوای په‌روه‌ردگاربان ده‌کرد، به‌لام نه‌ک زیکری به‌ کۆمه‌ل که
 گلۆپ بکوژینه‌وه و به‌یه‌که‌وه ده‌ست بکه‌ن به (الله الله) نه‌وه نه‌هاتوه له‌ سوننه‌تدا به‌لکو زیکریکی
 بیدعه‌یه‌و سه‌حابه نه‌یانکردوه (په‌زای خوای په‌روه‌ردگاربان لی بیّت) به‌لی شه‌وه‌کانیان به‌ عیاده‌ت
 به‌پۆه‌ ده‌برد .

پ/ ۱۳۴ / له‌ زۆریک له‌ مزگه‌وته‌کان له‌ کوردستاندا خه‌لکی نه‌وه شه‌وانه‌ زیندوو ده‌که‌نه‌وه یان به‌
 حیسابی خۆیان ئاوه‌دانی ده‌که‌نه‌وه به‌ سروود ووتن و ده‌ف لی‌دان، یاخود زۆرجاریش به‌ پرسیارو
 وه‌لام که پرسیارو وه‌لامه‌کان به‌شیکی که‌میش پرسیاره‌کان دینی‌وه سه‌باره‌ت به‌ شه‌ریعه‌تی
 ئیسلامه، وه‌ زۆریک له‌ پرسیاره‌کان پرسیارو پۆشنبیری گشتی و پرسیارو وه‌رزشیه ئایا ئه‌م شته
 تا چه‌ند دروسته که ئه‌م شه‌وانه به‌م شیوازه زیندوو بکریته‌وه؟ ئایا هه‌مان ئه‌جرو پاداشتی نه‌وه
 که‌سانه‌یان هه‌یه که‌وا نوێژ ده‌که‌ن و زیکری خوا ده‌که‌ن و قورئان ده‌خوینن و عیاده‌ت ده‌که‌ن یان نا؟

و/ بیگومان، (خیر الهدی هدی محمد ﷺ) باشترین رینمایی رینمایی پیغه‌مبهره ﷺ وه هه‌روه‌ها
 (كُلُّ خَيْرٍ فِي اتِّبَاعِ مَنْ سَلَفَ وَكُلُّ شَرٍّ فِي ابْتِدَاعِ مَنْ خَلَفَ) هه‌موو خیریك له‌ وه‌دایه شوینی
 سه‌له‌فی صالح بکه‌وین، شوین سه‌حابه بکه‌وین (په‌زای خوایان لی بیّت) بزاین چۆن نه‌وه ده
 شه‌وانه‌یان ئاوه‌دان کردۆته‌وه و زیندوو کردۆته‌وه ئیهمیش به‌و شیویه، وه‌کو باسما‌ن کرد سه‌حابه
 (په‌زای خوایان لی بیّت) به‌ عیاده‌ت و نوێژ به‌پۆه‌یان بردوو، نوێژی درئیژو به‌رده‌وام سه‌بریان
 گرتوه له‌م ده‌ شه‌وه‌دا، به‌لام ئه‌مرۆ که‌ ده‌بینن وه‌کو ئاماژه‌تان پی کرد واته به‌ داخه‌وه رپه‌وه‌ی ئه‌م
 ده‌شه‌وه بو زیندوو کردنه‌وه‌ی گۆراوه له‌وه‌ی که‌ خه‌لک خه‌ریکی عیاده‌ت و ئیعتیکاف و نوێژو
 گاعه‌ت بیّت خه‌ریکی نه‌وه‌ن که‌ چۆن خه‌لک که‌سب بکریت وه‌ بی به‌شیش ده‌کرین له‌م ده
 شه‌وه‌دا و ئه‌م خیره‌یان له‌ ده‌ست ده‌چیت که‌ هه‌یه، به‌ چه‌وه مه‌شغول ده‌کرین بو نمونه بیستومانه له
 مزگه‌وتی وا هه‌یه قیدیو سیدیان هیناوه‌ و دایان ناوه‌ و فلیمیکیان بو لیده‌ده‌ن بو نمونه جا با له‌سه‌ر

ئی‌عجازی قورئانیش بیټ، ئه‌وه به‌راستی زیندوو کردنی شه‌و به‌و شیوه‌یه نابیټ، یان پرسیارو وه‌لام، یان پیشبرکی، یان سررود ووتنو ده‌فه لی‌دان و ئه‌و جوړه شتانه ئه‌وانه هم‌مووی بیدعه‌یه، به‌راستی سه‌له‌فی صالح شتی وایان نه‌کردوه، وه شه‌پرترین شه‌پیش ئه‌وه‌یه مروّث شوین (خلف) بکه‌ویټ، که‌واته مروّثی موسولمان هه‌ول ب‌دات شوین صه‌حابه بکه‌ویټ بو ئه‌وه‌ی خیری ده‌ست بکه‌ویټ نه‌ک شوین که‌سانیک بکه‌ون که شوین هه‌واو ئاره‌زوی خو‌یان ده‌که‌ون و به‌ عه‌قلی خو‌یان ده‌پانه‌ویټ شه‌وه‌کان زیندوو بکه‌نه‌وه که کرده‌وه‌کانیان ئه‌وه نیشان ده‌دات که هه‌ده‌فی سه‌ره‌کی تیایدا ئه‌وه‌یه که خه‌لک که‌سب بکه‌ن نه‌ک شه‌وه‌کان زیندوو بکه‌نه‌وه، مه‌به‌ست ئه‌وه‌یه که چوّن ووتار بو خه‌لک بدریټ ووتاریکی وا که ته‌ماشا ده‌که‌ی هم‌موو شه‌ویک زیاتر له‌ جه‌ند ووتاریک له‌ هه‌ر مز‌گه‌وتی‌کدا بدریټ وه‌ کوړی تیادا به‌سرتیټ وه‌ پرسیارو وه‌لامی تیادا بکریټ وه‌ پیشبرکی تیادا بکریټ ئه‌م شتانه به‌راستی (السلف الصالح) ئه‌م ده‌ شه‌وه‌یان به‌و شیوه‌یه به‌رپوه نه‌بردوه، وه ئه‌گه‌ر پیویست بکات بو نمونه ئاموژگاریه‌ک یان مونکه‌ریک ده‌بینیت نه‌هی لی ده‌که‌یت یان تی‌بینیه‌ک ده‌ده‌یت که موسولمانان ئه‌م ده‌ شه‌وه ته‌مه‌ل مه‌بن با‌خه‌و نه‌تان با‌ته‌وه‌و عیباده‌تی خو‌تان چاک بکه‌ن، وه ئه‌م ده‌ شه‌وه چالاک بن، که ووتاریک بیټ بو هاندانیان بو زیاتر عیباده‌ت کردن له‌م ده‌ شه‌وه‌دا ئاساییه‌و دروسته، به‌لام ده‌ست بکریټ به‌ مح‌چرات و خه‌ریکی پرسیارو وه‌لام بین و ده‌فه لی‌دان و ئه‌و جوړه شتانه به‌راستی بیدعه‌یه وه خه‌لک بی به‌ش کردنه له‌و خیره گه‌وره‌یه که له‌و ده‌ شه‌وه‌دا هه‌یه، یان کاتیک ته‌ماشا ده‌که‌ین کاتی نویژه‌کانیان ئه‌و په‌ری کاتژمی‌ریکی‌ش ناخایه‌نیټ به‌لام کاتی قسه‌کردن و پی‌که‌نین زور ده‌خایه‌نیټ که ئه‌وه‌ش له‌ سوننه‌تدا نه‌هاتوه‌.

پ۱۳۵ / ئایا دابه‌ش کردنی خواردن له‌م شه‌وانه‌دا که شه‌وه‌کان درئیز بی‌ت و خه‌لکه‌که برسیان بی‌ت، جوړه خواردنیک دابه‌ش بکریت تا چه‌ند دروسته؟

و / له‌م شه‌وانه‌دا دروسته، چونکه خوای په‌روه‌دگار ده‌فه‌رموویت:

﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ﴾ [البقرة: ۱۸۷].

دروسته مرؤف له شه‌وانی رهمه‌زانداندا بخوات و بخواته‌وه، به‌لام وا نه‌کریت که بکریت به‌رنامه‌به‌ک همموو شه‌ویک له دوی همموو دوو رکعه‌تیک دا خواردن بینو دابه‌شی بکه‌یت، به‌که‌م مزگه‌وته‌کان پیس بکرین دووه‌میشیان خه‌لکه‌که زیاتر فکری لای خواردنه‌که‌ی بی‌ت و ماعیده‌ی قورس بی‌ت و به خواردنه‌وه مه‌شغول بی‌ت زیاتر با ئه‌وه‌نده مرؤف سه‌بر بکریت، پیش ئه‌وه‌ی بی‌ته مزگه‌وت با خواردن بخوات، ریگر نیه که برسیشی بوو هرکه‌سیک برسی بوو مانع نیه شتیک بخوات، به‌لام بیکه‌ینه عاده‌تیک و به‌رده‌وامو دوی همموو دوو رکعه‌تیک خواردنی تاییه‌تیاں بدریتی و که چه‌ند زه‌ره‌ریکی تیا‌بی و قورسیان بکات له عیاده‌ته‌که‌یان باش نیهو زیده‌ره‌وی تیا‌یدا باش نیه .

پ۱۳۶ / (ئایا تاییه‌ت کردنی (صلاة التسيح) به مانگی رهمه‌زان یاخود تاییه‌ت تریش بکریت به‌م شه‌وانه‌وه که خه‌لکی ده‌می‌ننه‌وه‌وه به‌ کوهمل نه‌نجامی بدن و ئیمامیک پیش نویژیان بو بکات و نویژی (التسيح) یان بو ئه‌نجام بدات تا چه‌ند دروسته؟

و / (صلاة التسيح) هه‌ندیک له زانایان ده‌فه‌رموون فه‌رمووده‌که‌ی حسنه که (حسن) بی‌ت که‌واته دروسته بکریت، که دروستیشه تاییه‌ت نه‌کراوه به‌هیچ شه‌ویک و به‌هیچ رؤژیک له سال‌دا هر که‌سیک تاییه‌تی بکات ئه‌وه‌ی که با‌ست کرد له رهمه‌زاندان یان له شه‌وانی قه‌دردا یان له شه‌وانی تا‌کدا ئه‌و تاییه‌ت کردنه دروست نیهو بیدعه‌یه، جا له هه‌ر شه‌ویک که بو‌ی گونجا له رهمه‌زان یان جگه له رهمه‌زان بیکات کی‌شه نی‌ه اِنْ شَاءَ اللَّهُ به‌لام با‌وه‌ری و نه‌بی‌ت که‌وا سوننه‌ته له‌م شه‌وانه‌دا.

پ۱۳۷ / ئه‌ی به‌ کوهمل بکریت؟

و / ئه‌وه نه‌هاتوه له سوننه‌تی پیغهمبه‌ری خوادا ﷺ، که‌واته سوننه‌ته هه‌ر که‌سیک بو خوی به‌ته‌نها بیکات وه تاییه‌تی نه‌کات به‌رؤژیک یاخود به‌مانگی‌که‌وه .

پ۱۳۸ / نایا دوعایه‌کی تاییه‌ت هه‌یه نه شه‌وانی قه‌درا مروّقی موسوئمان تاییه‌ت پیی نه
خوای گه‌وره بپارینه‌وه؟

و/ به‌لی عائیشه (ره‌زای خوای په‌روه‌دگاری لی بیت) پرسیاری له پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ کردو
فه‌رمووی: نه‌گه‌ر من شه‌وی قه‌در دوعام کرد چی بلیم؟ فه‌رمووی: بلی:
(اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفْوٌ كَرِيمٌ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي) ^(۸۰).

واته: خوايه تو لی‌بوره‌وه و لی‌خوش بوو میه‌ره‌بانیت بمه‌خشه و لی‌مان بیوره .

پ۱۳۹ / نایا نیشانه‌کانی ئەم شه‌وه چییه؟

و/ نیشانه‌کانی ئەم شه‌وه، شه‌وه‌که جه‌وه‌که‌ی مونا‌سییه نه‌گه‌رمه‌وه نه‌سارده، وه شه‌ویکی گه‌شه
وه رۆزیش خۆر هه‌لدیت له‌م شه‌وه‌که بو به‌یانیه‌که‌ی (تَطْلُعَ الشَّمْسُ فِي صَبِيحَةِ يَوْمِهَا بَيَضَاءً لَا
شُعَاعَ لَهَا) ^(۸۱)، خۆر که ده‌ردیت به‌یانیه‌که‌ی سپیه تیشکی نیه، ئەوه نیشانه‌کانی شه‌وی قه‌دره، به‌لام
کۆمه‌لێک شتی تر هه‌یه خور‌افیات هه‌یه که تیایدا سه‌گ ناوه‌ریت و تیایدا دوو ئەستیره به‌یه‌ک ده‌گه‌ن و
تیایدا خه‌ون ببینیت و ئەم شتانه هه‌مووی خور‌افیاته‌وه ئەسلو ئەساسی نیه.

(۸۰) رواه الترمذي وقال هذا حديث حسن صحيح .

(۸۱) رواه مسلم في الصحيح .

زه کاتی سه رفتره

**نایه زهکاتی سهرفته چی یه؟ وه به چی دهریت؟ وه که ی دهریت؟ وه چون دهریت؟ وه چین نهو
حوکمانه ی که تایه تن به زهکاتی سهرفته وه؟**

پ۱۴۰ / زهکاتی سهرفته چی یه؟

و / زهکاتی سهرفته له زمانی عهره بیدا پیی ده گوتری (زکاة الفطر) واته نهو زهکات و خیره ی
که واجب ده بی به هو ی روژوو شکاندن و تهواو بوونی مانگی ره مهزانه وه (الصَّدَقَةُ تُحِبُّ بِالْفِطْرِ مِنْ
رَمَضَانَ) خیره که واجب ده بی له سهر ئینسان که بیکا باسی ده که ین إِنْ شَاءَ اللَّهُ، به هو ی چیه وه واجب
ده بی؟ به هو ی تهواو بوونی مانگی ره مهزان به هو ی روژوو شکاندنی مانگی ره مهزان که کوتالی پی دی

پ۱۴۱ / که واته حوکه که ی له شه رعدا واجب؟

و / به لی بیگومان واجب وه فهرزه.

پ۱۴۲ / حکمهت چی یه له فهرز بوون و واجب بوونی سهرفته؟

و / بیگومان ههر حوکه که خوی پهروه ردگار داینابی حکمه تیکی تیدایه. نهو حکمه ته
ههندی جار ده زانری و ههندی جاریش نازانری، به لام دلنیا ینو بیرو با وه رمان وایه که هیچ حوکه میکی
خوابی حکمهت نیه، هه موو کاره کانی له جیی خوبه تی، حکمه تی سهرفته (زکاة الفطر) بریتیه له
چاک بوون له گهل فه قیرو هه ژارو بهو خیره ی که تو ده باند هیتی بی پیوستیان بکه ی له سوال کردن و
داوای خواردن کردن له روژی چه ژندا. چونکه نهو خیره نهو زه کاته کاتیک واجب ده بی که
ره مهزان تهواو ده بی، که واته بو شهوی چه ژن وه بو روژی چه ژن که نهو زه کاته وه رده گیری نهو
فه قیرو هه ژارانه نهو انیش بو نه وه ی به شداری ده ولمه نده کان بکه ن له خواردنداو خواردنیکیان هه بی
که نهو انیش دلیان پی خوش بی نهک ده ولمه مند خواردنی خوی هه بی و فه قیریش بی خواردن
بمینیته وه. وه حکمه تیکی تریشی نه وه یه: که پاک بوونه وه ی روژوو وه انه له ههر قسه یه کی له غو
له ههر (رفش) یک له ههر خراپه یه ک کرد بی تی نه م زه کاته پاک ی ده کاته وه وه نه جری روژوو که ی بو تهواو

ده کات هه‌روه‌کو ابن عباس ده‌گی‌ریتته‌وه پیغه‌مبه‌ری خوا زه‌کاتی سه‌رفتره‌ی واجب کرد ﷺ:

(فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ زَكَاةَ الْفِطْرِ طَهْرَةً لِلصَّائِمِ مِنَ اللَّغْوِ وَالرَّفَثِ وَطُعْمَةً)^(۸۲).

که (طَهْرَةً لِلصَّائِمِ مِنَ اللَّغْوِ وَالرَّفَثِ) له پیناوی چیدا؟ بو خاتری چی؟ بو خاتری نه‌وی که رپوژووه‌وان پاک بیتته‌وه له (لغو)یه‌ک که کردوویه‌تی له (رفث) ینک له قسه‌یه‌کی زیاد له قسه‌یه‌کی هه‌له له کرده‌ویه‌کی ناشیرین که کردوویه‌تی بو نه‌وی پاک بیتته‌وه به‌و زه‌کاته‌و پاداشتی رپوژووه‌که‌ی ته‌واو بو بمیتته‌وه، وه‌هه‌روه‌ها حیکمه‌تی دووه‌میشی بو جگه له رپوژووه‌وانه‌که‌یه بو خه‌لکانی فه‌قیرو هه‌ژاره بو نه‌وی له رپوژی چه‌ژندا نه‌وانیش بی خواردن نه‌میننه‌وه به‌هوی نه‌و زه‌کاته‌وه که ده‌دریت نه‌وانیش خواردنی خو‌یان هه‌بی‌ت و بتوانن به‌شداری ده‌وله‌مه‌نده‌کان بکه‌ن له‌و رپوژه چه‌ژنه‌داو دل‌یان خوش بی‌ت .

پ ۱۴۳ / که‌واته نه‌گه‌ر بو پاک‌کردنه‌وی رپوژووه‌وان بی‌ت له هه‌ر که‌م و کوریه‌ک یان نه‌هه‌ر تاوانیک له کاتی به‌رپوژووبووندا نه‌نجامی دابی که‌واته کاتی سه‌رفتره نه‌که‌ویتته کو‌تایی رهمه‌زانه‌وه؟

و/ بی‌گومان زه‌کاتی (الفطر) کاتی واجبوونه‌که‌ی زانایان دوو بو‌چونیان هه‌یه کو‌مه‌لیک له‌زانایان ده‌فه‌رمون به‌ئاوابوونی رپوژ له رپوژی دوی رهمه‌زان زه‌کات (الفطر) واجب ده‌بی، کو‌مه‌لیکیان ده‌لین: زه‌کاتی (الفطر) به‌ره‌به‌یانی رپوژی چه‌ژن واجب ده‌بی که‌واته چ کاتیک واجب بوو؟ بو‌چونی یه‌که‌میان بی یان بو‌چونی دووه‌مین بی رهمه‌زان که ته‌واو بوو نه‌وه زه‌کات (الفطر) واجب بووه، جا به‌چوونه ناو شه‌وی چه‌ژن یان به‌چوونه ناو رپوژی چه‌ژن به‌هه‌ر کامیکیان بی شه‌و و رپوژی چه‌ژن نه‌و زه‌کاته واجب ده‌بی پیش نه‌وه واجب نی یه.

پ ۱۴۴ / له نیین عومه‌روه (خوا لی‌ی رازی بی‌ت) هاتووه که رپوژی یا دوو رپوژ پیش چه‌ژن زه‌کاتی سه‌رفتره‌ی ده‌رکردبی؟ نه‌مه سه‌بارت به‌نایا درووسته پیش بخری نه‌و زه‌کاته بیشتر بدری یان نا؟ واته باشت‌ترین کاتی ته‌واو بوونی رهمه‌زانه؟ .

و/ واجب بوونه‌که‌ی نه‌و کاته‌یه‌وه نه‌و کاته واجب ده‌بی، به‌لام که‌سیک که پیشی بخت تا چ

(۸۲) رواه أبو داود ۱۳۷۱ قال النووي : رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ مِنْ رِوَايَةِ ابْنِ عَبَّاسٍ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ .

رادەيەك چەند رۆژ پېش واجب بوونى بوى ھەيە بيكات؟ دەلېن: لېرەدا ئېمە دەگەرېنەھە سەر ووتەى پېغەبەرى خوا ﷺ وئەگەر ھەبى وئەگەر نەبى دەگەرېنەھە سەر كىردارى صەحابە: (عَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ) ^(۸۳) (مَا أَنَا عَلَيْهِ الْيَوْمَ وَأَصْحَابِي) صەحابە (رەزاي خواى پەرۋەردگارىان لى بېت) بەلى وەكو نامازەتان پىنكرد لە ئېبن عومەرەھە (خوا لىي رازى بېت) رۆژنېك يا دوو رۆژ پېش چەژن زەكاتى سەرفترەى دەردەكردو دەيدا بەو كەسانەى كە زەكاتى سەرفترە كۆدەكەنەھە كەواتە بو ئەھەى كە بو نمونە لىژنەيەك ھەبى و ھەلسى بەھەى كە زەكاتى سەرفترەى خەلك كۆبكاتەھە ئەو لىژنەيە بو ئەھەى فرىا بگەون رۆژنېك يا دوو رۆژ پېش چەژن دەست بگەن بە مالەكاندا بگەرېن ئەو زەكاتە كۆبكاتەھە دروستە رۆژنېك دوو رۆژ پېش چەژن ئەم زەكاتە بدىرى. كە صەحابە ئاوايان كىردوھە وەكو ئېبن عومەر (خوا لىي رازى بېت) كىردى .بەلام لە شانزەى رەمەزانەھە يا لە حەقدەھە يا چەند رۆژنېك لە پېش رەمەزانەھە وارد نەبوھە لە صەحابە (رەزاي خواى پەرۋەردگارىان لى بېت) كە ئەو زەكاتەيان دەركىر بېت لەو كاتەدا .

پ۱۴۵ / ئايا كەسانىك ھەلدەستن بە كۆكردنەھەى زەكاتى سەرفترە ئايا دروستە ھەركەسى بو خوى ئەو زەكاتە بە خىزم و كەس و كارى خوى بدات؟ يا خود پېويستە كۆمەلېك ھەبى يا لىژنەيەك ھەلسن بە كۆكردنەھەى زەكاتەكەو ئەوان بەسەرفەقىرو ھەژاراندا دابەشى بگەن؟

و/ لەسەردەھى پېغەبەرى خوا ﷺ كۆمەلېك كەس ھەبوون كە دەگەرېان و ئەو زەكاتەيان كۆدەكردەھە، وەكە شتىكى ئاوا ھەبى باشە بو ئەھەى كە ئەو لىژنەيە پىي خەلكانى فقير ديارى بگىرىن و ناونوس بگىرىن و زەكاتەكە كۆبگىرىتەھە دابەش بگىرى بەسەرياندا ھەم بو خاترى فقير و ھەژارەكان چاكە، ھەم بو خاترى خەلكەكەش كە زەكاتەكە دەردەكات كار ئاسانەكە بو ئەوان ئەو نەركەيان لەسەر نامىي كە لىژنەيەك بەو ئىشەھە ھەلدەستى، بەلام ئەگەر ئەو لىژنەيەش نەبى بىگومان ھەركەسەو بو خوى زەكاتى سەرفترەى خوى دەربكات و بىداتە كەسىك كە شىاوى بېت كە زەكاتى سەرفترەى بدىرىقى ئەوھە دروستە اِنْ شَاءَ اللّٰهُ.

پ۱۴۶ / ئايا زەكاتى سەرفترە لەسەركى واجبە؟

و/ زه‌کاتی سه‌رفته بیگومان که‌سیک ده‌بی موسولمان بی که موسولمان نه‌بی بیشیدا لی قه‌بول ناکریت هر چنده رای جمهور له‌سه‌ر نه‌وه‌یه که ئیسلام مهرجه، به‌لام ئیمامی شافعی (ره‌زای خوای په‌روه‌ردگاری لی بیت) ده‌فه‌رمووی: مهرج نییه چونکه له‌سه‌ر کافریش زه‌کاتی سه‌رفته واجبه به‌لام بیگومان لی قبول ناکریت که موسولمان نه‌بی، سه‌ره‌رای نه‌وه‌ی که موسولمان بی وه تواناشی هه‌بی له‌سه‌ر ده‌رکردنی نه‌وه‌ی زه‌کاته، واته قوتی شه‌و و روژیکی خو‌ی و نه‌وه‌ی خیرانه‌ی که نه‌وه‌ی به‌پر‌سیاریه‌تی قوتی نه‌وانی هه‌بی زیاد له‌وه نه‌وه‌ی زه‌کاتی سه‌رفته‌ی له‌سه‌ر واجبه ده‌بیته‌ی ده‌ریکات. به‌لام که خواردنی شه‌و و روژی نه‌بی نه‌وه‌ی زه‌کاتی سه‌رفته‌ی له‌سه‌ر نی یه، وه له‌سه‌ر هه‌موو که‌سیکیش پیغه‌به‌ری خوا ﴿﴾ زه‌کاتی واجب کردوه (عَلَى الْعَبْدِ وَالْحُرِّ، وَالذَّكْرِ وَالْأُنْثَى، وَالصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ) ^(۸۴) گه‌وره بیت یا بچوک، نازاد بیت یا کویله، ژن بیت یا پیاو، گه‌وره بیت یا بچوک هر هه‌مووی زه‌کاتی له‌سه‌ر واجبه به‌لام ووتمان به مهرج؟ به مهرجی نه‌وه‌ی که هه‌بی که‌سیک که نه‌بی بیگومان:

﴿لَا يَكْفِيُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ ﴿البقرة: ۲۸۶﴾.

پ ۱۴۷/ که‌واته نه‌گه‌ر که‌سیک هه‌ژاریش بی قوتی شه‌و و روژیکی هه‌بی واجبه له‌سه‌ری زه‌کاتی سه‌رفته ده‌ریکات؟

و/ بیگومان ئین عییمین (ره‌زای خوای په‌روه‌ردگاری لی بیت) ده‌فه‌رمیت: نه‌وه‌ی که‌سه‌ه زه‌کاتی سه‌رفته ده‌دات که نه‌ندازه‌ی مالی هه‌بی و اتا ماله‌که‌ی نه‌وه‌نده بی که بگاته نه‌ندازه. به‌لام لی‌ره‌دا بیگومان نه‌وه‌ی راجح نییه هه‌رکه‌سی قوتی شه‌و و روژی خو‌ی و خیرانه‌که‌ی هه‌بی نه‌وه‌ی که‌سه‌ه‌ی که نه‌فه‌قه‌یان له‌سه‌ره نه‌وه‌ی پیوسته‌ی بیدات وه مرویش له‌بری خو‌ی و منداله‌کان و خیرانه‌که‌ی زه‌کاته‌که‌ی ده‌دات.

پ ۱۴۸/ که‌واته سه‌ره‌په‌رشتیاری خیزان هه‌ئده‌ستی به‌دانی زه‌کاتی سه‌رفته‌ی هه‌رکه‌سی به‌خو‌ی زه‌کات ده‌رناکات؟ نه‌گه‌ر نه‌وه‌ی که‌سه‌ه راتیبان هه‌بی یا پاره‌ی سه‌ره‌به‌خو‌یان هه‌بی هه‌ر سه‌ره‌په‌رشتیاره‌که‌ی واته باوکه‌که‌ی زه‌کاتیان بو‌ده‌ده‌کات؟

و/ نه‌گهر نه‌و که‌سه بو خوی بی‌کات باوکه‌که لی‌ی به‌رپرسیار نه‌بی کی‌شه نییه‌و دروسته، به‌لام که‌سیک که‌ منداله که‌ بالغ نییه بو نمونه یا ئافره‌تی‌که نه‌وانه سه‌رپه‌رشتیاریان بو‌یان دهرده‌کات و له‌سه‌ریان لا ده‌چیت ان شاء الله

پ ۱۴۹/ چ شتیک به زه‌کاتی سه‌رفتره نه‌دری‌ت؟

و/ زه‌کاتی سه‌رفتره جیا‌وزه له زه‌کاتی مال، ابن عمر (ره‌زای خوی په‌روه‌ر‌دگاری لی بیت) ده‌گیر‌پته‌وه له بوخاری و موس‌لیم دا ده‌فه‌رموی پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ زه‌کاتی سه‌رفتره‌ی واجب کرد (صاعاً من تمر، أو صاعاً من شعیر، أو صاعاً من أقط) (۸۵) وه له ری‌وایه‌تی‌کی تردا (وصاعاً من طعام) پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ واجب کردوه که (صاع) یک واته چوار مشت که دوو کیلو و سه‌دو په‌نجاو حه‌وت گرام ده‌کات، پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ نه‌ونده‌ی واجب کردوه هه‌ر که‌سی له‌بری هه‌ر که‌سیک چوار مشت که (صاع) یک ده‌کات زه‌کاتی له‌سه‌ر واجبه، له چی بیدات؟ له خواردن جا خواردنی نه‌و کاته که‌شک بووه بو نمونه جو بووه خورما بووه نه‌و جو‌ره شتانه بووه یان گه‌نم سه‌رده‌می سه‌حابه (ره‌زای خوی په‌روه‌ر‌دگاریان لی بیت) نه‌وان وایان دهر کردوه نه‌وه واجب بووه له‌سه‌ریان که دیاریان کردوه. جا مادام له ری‌وایه‌تی‌کدا هاتوه که ده‌فه‌رموی (وصاعاً من طعام) که‌واته هه‌رشتی خواردن بی قوتی خه‌لک بی دروسته ان شاء الله مه‌رج نییه بلین تابه‌ته‌و ده‌بی ئیلا که‌شک بدری یا خورما بدری له ولاتی ئیمه‌دا بو نمونه خورما نییه یا له‌وانه‌یه که‌شک نه‌بی یا له‌وانه‌یه که جو بدیه‌ته که‌سیک سودی نه‌بی بو فقیر و هه‌زار، له‌ولاتی‌که‌وه بو ولاتی‌کی تر ده‌گوری، یا له‌شوی‌نیکه‌وه بو شوی‌نیک‌ی تر ده‌گوری نه‌وه‌ی که پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ ئی‌شاره‌تی پیکردوه نه‌وا خواردنی خو‌یان و قوتی نه‌وان له‌و شوی‌نه‌داو له‌و سه‌رده‌مه‌دا نه‌وه بووه، نه‌مرو که خواردنی خه‌لک برنجه بو نمونه دروسته ده‌بی بدری بی‌گومان نه‌وه‌ش باشتره له‌وه‌ی گه‌نم بداته خه‌لک یا جو بداته خه‌لک، که‌واته خواردنی خه‌لک چی بیت ده‌بیت نه‌وه‌یان بدری‌تی، له‌به‌ر نه‌وه‌ی فه‌رموده‌که باسی خواردن ده‌کات ده‌بی خواردنیان بدری‌تی .

پ ۱۵۰/ نه‌گهر که‌سیک توانای هه‌بیت ده‌توانری‌ت زیاتر بدری‌ت؟ یا خود نه‌ندازه‌که‌ی دیاری

کراوه ؟

و/ که‌سیک که زیاتر بدات گومان له‌وه‌دا نییه که باشتره، چونکه زه‌کات ئەس‌له‌که‌ی له‌سه‌ر (مواساه الفقراو) دامه‌زراوه واته: دلنه‌وایی فه‌قیرو هه‌ژارو چاکه کردن له‌گه‌لی جا که‌تۆ چاکه که زیاتر بکه‌ی ئەوه گومانی تیدا نییه چاکتره، چون‌ خوای په‌روه‌ردگار له‌ فیدییه‌ی خواردنی هه‌ژاراندا ده‌فه‌رمووی: (وَأَنْ تَطَّوَعَ خَيْرًا لِّكُمْ) ئە‌گه‌ر بی‌ت و له‌ فیدییه‌ی نه‌فه‌ریک زیاتر بده‌ن خواردنی دوو نه‌فه‌ر بده‌ن ﴿فَمَنْ تَطَّوَعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُ﴾ [البقرة: ۱۸۴].

باشتره به‌همان شیوه‌ش زه‌کاتی سه‌رفتره که‌تۆ له‌ جیاتی نه‌فه‌ریک (صاع) یکه که‌تۆ بیکه‌یته پی‌نج مست خیرت زیاتر ده‌گات و گوناخت ناگات **إِنْ عَشَاؤَ اللّٰهُ**، لی‌ره‌دا ئەس‌ل تیدا (تعب‌د) نییه، ئەس‌ل تیدا (مواساة الفقراء) له‌مه‌سه‌له‌ی (تعب‌دیات) چون‌ هاتوو نه‌بی بۆی زیاد بکه‌ی، به‌لام شتیک که دیاره عیله‌ته‌که‌ی چاکه کردنه له‌گه‌ل هه‌ژاران ئەوه تۆ بی‌گومان که چه‌ندیک زیاتر بده‌ی باشتره به‌لگه‌شمان نایه‌ته‌که‌ی خوای په‌روه‌ردگار (وَأَنْ تَطَّوَعَ خَيْرًا لِّكُمْ) .

پ/ ۱۵۱ / ئە‌گه‌ر هاتوو ئەوه خواردنه که‌پی‌ی بدری جو‌ری خواردنه‌که ده‌ست‌نیشان نه‌کراوه بۆ نمونه ئە‌گه‌ر برنجه نی‌ستا چه‌ند جو‌ری برنج له‌ بازاردا هه‌یه برنجی وا هه‌یه بۆ نمونه کی‌لوی به دوو هه‌زاره به‌هه‌زاره به‌ پی‌نج سه‌ده نایه زه‌کاته‌که‌ی له‌سه‌ر لا ئە‌چی یاخود به‌گویره‌ی هه‌بوون و نه‌بوونی ئەوه که‌سه‌یه خۆی چ جو‌ره برنجیک ئە‌خوات ئە‌بی ئەوه برنجه ده‌ربکات؟

و/ ئەس‌ل ئەوه‌یه که خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿مَنْ أَوْسَطَ مَا تَطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ﴾ [المائدة: ۸۹].
باشتر وایه خواردنیکی مامناوه‌ند بی نه‌ئه‌و ته‌کلیفه‌ی له‌سه‌ر دابنری بچی باشترین برنج بکری بۆ خه‌لک، نه‌خراپترین برنجیش که بیداته خه‌لک و بۆیشی به‌ی له‌وانه‌یه پیا‌ن نه‌خوری‌ت و نه‌یخۆن، که‌واته مامناوه‌ندیه‌ت له‌م شتانه‌دا داواکراوه، به‌لام که‌سیک که‌نه‌بی‌ت و له‌وه زیاتر ئیمکانیه‌تی نه‌بی چ برنجیکی هه‌یه دروسته **إِنْ عَشَاؤَ اللّٰهُ** ئەوه چی ده‌خوات ئەوه بدات له‌گه‌ل ئەوه‌شدا گه‌وره‌ی ئەوه‌یه که باشتر بی.

پ/ ۱۵۲ / نایا ئەه زه‌کاته‌ی سه‌رفتره به‌کی ده‌دری‌ت؟ ئەوه هه‌شت پۆله‌یه که خوای گه‌وره باسی کردوو یاخود جیاوازه؟

و/ زه‌کاتی مال به‌لی بۆ هه‌شت پۆله‌که‌یه، به‌لام زه‌کاتی سه‌رفتره پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ دیاری

کردو فەر مووی: (طَعْمَةٌ لِلْمَسَاكِينِ طَعْمُوهُمْ عَنِ السَّوَالِ فِي هَذَا الْيَوْمِ) ^(۸۶) ده فەر مووی: خواردنی که بو فقیرو هه ژار بهس خواردنه وه بو فقیرو هه ژارانه بو ئه وهی بی پئوئیستیان بکهن له سوال کردن و داوا کردن له خه لک له م رۆژه دا، نه یه فەر موو بو که سی قهرزداره، بو که سی که له جهاده، بو که سی که خه ریکی کاریکی خیره، بو ئه و که سه یه که فقیرو هه ژاره (طَعْمَةٌ لِلْمَسَاكِينِ) ئه وه بو چونی دروسته .

۱۵۳پ / که واته ئه و که سانه ی خو یان فه قیر نه بوون دروست نی یه وه ریگرن، چونکه له کوندا وا باو بووه و خه لکی وا راهیندارون که زه کاتی سه رفتره وه باقی زه کاته کانی تر بدن به چینیکی تاییه ت. روونکردنه وه یه که له سه ر ئه م بابته ؟

و/ ووقمان پیغه مبه ری خوا ^ﷺ دیاری کردوه (طعم للمسلکین) خواردنی که بو فقیرو هه ژار جا بو نمونه جاریک وه کو ماموستایه که ئه گه ر مسکین و فه قیر بن ئه وا شیاون که مسکین و فه قیر نه بن شیاونین با مه لاش بن، که من شیاونیم ^{إِنْ عَشَاؤَ اللّٰهُ} که واته مه رج نییه بلیم ماده م که سی که ماموستای مزگه وت بی بو نمونه ئه و سهدا سهد شیوی زه کاتی سه رفتره یه، کاتیک دروسته که مسکین و فه قیر بن (طعم للمساکین) که ئه و نیشانه ی تیدابی ^{حَلَالَهُ} دروسته بو ی وه له سه ریش لاده چیت که ییده تی، به لام که ده وله مند بیت و مسکین نه بی نه بو ئه و دروسته وه ری بگری نه بو من و تو دروسته پیی بدین چونکه له سه رمان لاناچیت (طعم للمساکین) ده بی مسکین بن.

۱۵۴پ / ئایا بو ئه و که سانه ی که وا له ده ره وه ی و ئاتن کاتیک که زه کاتی سه رفتره دیت ئیره که سوکاریان یا باوکی زه کاتی سه رفتره ی بو ده رده کات ئایه ئه ویش به هه مان شیوه ئه و نه ندازه ی که وا ئیره هه یه به و شیوازه ی بو ی ده رده کات؟ یان به و شیوازه ی که لای خو یان که له وی خو اردن گرانتره . به چ شیوازی که بو ی ده رده کات؟

و/ ئه و که سه له هه ر شوینی که بژیت له و شوینه ی که تیدا ده ژیت واجبه له سه ری (صاعیک له خو اردنی ئه و شوینه بداته هه ژارو مسکین ئه و (صاع) ه خو اردنه قیمه تی چند بوو که له وی هه ژارو

مسکین ده‌ست که‌وت ئه‌وه بۆ خۆی له‌وی ده‌یداته موسولمانان، که‌له‌وی ده‌ستی نه‌که‌وت که‌سیک ته‌کلیم ده‌کات لی‌ره له ولاتی موسولمانان بۆ ئه‌وه‌ی نه‌بیته فیلیک له شهرع له‌وی (صاع) یک خواردن واجبه له‌سه‌ری بۆغونه ئه‌و (صاع) ه خواردنه مه‌بله‌غیک پاره زیاتره له مه‌بله‌غیک پاره‌ی (صاع) یکی ئیره ئه‌وه له‌وی له‌سه‌ری واجب بووه، سه‌لامه‌ترین شت بۆ دینه‌که‌ی ئه‌وه‌یه که له‌وی چه‌ندیکی له‌سه‌ر واجب بووه ئه‌وا لی‌ره که‌سیک بکاته وه‌کیل له ولاتی موسولمانان که بایی ئه‌وه‌نده خواردنی بۆ بکری و به‌سه‌ر فه‌قیرو هه‌ژاردا دابه‌شی بکات.

پ/ ۱۵۵ / بۆ نمونه ئه‌گه‌ر ئه‌و خواردنه که‌وا له‌وی زه‌کاتی سه‌رفتزه ده‌رده‌کات ده‌ولار بی‌ت نه‌بی بایی ئه‌وه ده‌ولاره خوراکی بۆ بکری و به‌سه‌ر فه‌قیرو هه‌ژاردا دابه‌شی بکات؟ به‌لی.

پ/ ۱۵۶ / خوا پاداشتی خیرت بداته‌وه نایه که‌سیک ئه‌گه‌ر نه‌ره‌مه‌زاندا به‌ری‌تو پیش ئه‌وه‌ی که‌وا زه‌کاتی سه‌رفتزه ده‌ربکات پیوسته بۆ که‌سوکاری زه‌کاتی سه‌رفتزه بۆ ئه‌م مردوووه ده‌ربکه‌ن یاخود به‌مردنی له‌سه‌ری لانه‌چیت؟

و/ ووتمان زه‌کاتی سه‌رفتزه به‌خوړئاوا بوونی ئاخیری رۆژی ره‌مه‌زان واجب ده‌بی له‌سه‌ر قسه‌ی هه‌ندی له زانایان، وه به به‌ره‌به‌یانی رۆژی چه‌ژن واجب ده‌بی له‌سه‌ر قسه‌ی هه‌ندیکی تریان، که‌واته که‌سیک له ره‌مه‌زاندا به‌ری‌ت ئه‌وه خوری ئاخیر رۆژی ره‌مه‌زان ئاوا نه‌بووه مادام له ره‌مه‌زاندا مرد که‌واته زه‌کاتی سه‌رفتزه له‌سه‌ری واجب نه‌بووه که‌واجبیش نه‌بی پیوست ناکات بیدات.

پ/ ۱۵۷ / نایه ئه‌گه‌ر که‌سیک نه‌یتوانی له‌کاتی خویدا ده‌ری بکات ئه‌و زه‌کاته هه‌ر له‌سه‌ری پیوسته ده‌ری بکات؟ یاخود ئه‌گه‌ر له‌کاتی خویدا ده‌ری نه‌کرد له‌سه‌ری ده‌که‌وی‌تو پیوست نییه جاریکی تر ده‌ری بکات؟

و/ فه‌رمووده‌ی ابن عباس (ره‌زای خوی په‌روه‌ردگاری لی بی‌ت) کاتیک که باسی ئه‌وه‌ی کرد پیغه‌مه‌بری خوا ﷺ زه‌کاتی سه‌رفتزه‌ی واجب کردوو فه‌رموی: (مَنْ أَدَّاهَا قَبْلَ الصَّلَاةِ فَهِيَ زَكَاةٌ مَّقْبُولَةٌ) ^(۸۷) هه‌ر که‌سی ئه‌و زه‌کاته بدات پیش نویژی چه‌ژن ئه‌وه زه‌کاته‌که‌ی قبوله، که‌واته کاتی

ده‌رکردنی چاک و ته‌واو و سوننه‌ت ئه‌وه‌یه که دوا‌ی نویژی به‌یانی تا‌وه‌کو پیش نویژی چه‌ژن له‌و کاته‌دا ده‌ربکریت ئه‌ویش که خواردنه بدریته فه‌قیریک له‌ روژی چه‌ژندا بو ئه‌وه‌ی خواردنی هه‌بیته، ئه‌مه کاته سوننه‌ته‌که‌یه‌تی، ووتمان دروستیشه روژیک یا دوو روژ پیش چه‌ژن بدری، به‌لام باشتر ئه‌وه‌یه، جا پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ که ابن عباس لی گپ‌رایه‌وه فه‌رمووی: هه‌رکه‌سی ئه‌و زه‌کاته ده‌ربکات پیش نویژی چه‌ژن ئه‌وه زه‌کاتیکه وه‌رگیراوه:

(وَمَنْ أَدَاهَا بَعْدَ الصَّلَاةِ فَهِيَ صَدَقَةٌ).

وه ئه‌وه‌ی دوا‌ی نویژ ده‌ری بکات ئه‌وه سه‌ده‌قه‌و خیره زه‌کات نییه.

پ ۱۵۸ / که‌واته هه‌ر که‌سی دوا‌ی نویژی چه‌ژن زه‌کاته‌که‌ی ده‌ربکات ئه‌وه خیره‌یکه له‌ خیره‌کان که‌ کردووبه‌تی و زه‌کاتی سه‌رفتره نییه؟

و/ به‌لی به‌وه لا نه‌چوو له‌سه‌ری، به‌لام بو نمونه ئه‌گه‌ر ئا‌گای لینه‌بوو یان مه‌ژغول بو، یان له‌ بیری چوو یان عوزریکی هه‌بوو له‌و کاته‌دابوو که‌نویژیش کرا ئایه له‌سه‌ری لا ده‌چیت نه‌خیر له‌سه‌ری لا‌ناچیت ده‌بی هه‌ر زه‌کاته‌که‌ی بداته فه‌قیریک یان هه‌ژاریک وه‌ داوا‌ی لی‌خو‌شبوون له‌ خوا‌ی گه‌وره بکات ئه‌گه‌ر جو‌ریک له‌ که‌مه‌ترخه‌می هه‌بوو بیته.

پ ۱۵۹ / چ کاتی‌ک ئه‌و زه‌کاته ئه‌دات کاتی‌ک له‌ ده‌ستی چوو له‌ کاتی خویدا بیدات؟

و/ دوا‌ی ئه‌وه یه‌کسه‌ر زه‌کاته‌که‌ ده‌دات.

پ ۱۶۰ / ئایا دروسته به‌ پاره زه‌کاتی سه‌رفتره بدریته؟ واته قیاس بکری له‌سه‌ر پاره‌و بزانی ئه‌و بره‌ خواردنه‌ی که‌وا پیوسته بدری به‌ پاره‌ بایی چه‌نده پاره‌که له‌ جیاتی ئه‌وه به‌ فه‌قیرو هه‌ژاران بدری؟

و/ ده‌لیم وه‌کو خوا‌ی گه‌وره فه‌رموویه‌تی: ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا﴾ [مریم: ۶۴].

په‌روه‌ردگارمان شتی له‌بیر ناچیه‌وه‌و شتی لی وون نابیته‌و په‌کی ناکه‌وی له‌هیچ شتی‌ک وه‌موو شتی‌ک ده‌زانی وه‌ پیغه‌مبه‌ره‌که‌شی ﷺ ﴿وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ (۳) إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ (۴)﴾ [النجم: ۳-۴]. ئه‌وه‌ی که‌ پیغه‌مبه‌ره‌که‌شی ﷺ ده‌لی وه‌حیه وه‌هه‌رشتیکیش پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی ﷺ له‌بیری بجیت خوا‌ی گه‌وره ده‌یخاته‌وه‌ بیری، که‌واته پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ له‌ باسی زه‌کاتی مالو ساماندا باسی پاره‌ی کرد، به‌لام له‌ زه‌کاتی سه‌رفتره باسی پاره‌ی نه‌کرد، ابن عباس وه‌ ابن عمریش

ده‌فهرموون: پیغهمبری خوا ﷺ فهرزی کرد له‌سه‌رمان زه‌کاتی سه‌رفتره (صَاعاً مِنْ طَعَامٍ) (صاع) یک چوار مشت له‌ خواردن وه‌ نه‌وش که ته‌ئکید یلیده‌کاته‌وه‌ ده‌بی خواردن بی ده‌فهرمووی: (طعم للمساکن) خوراکیکه بو کی بو فه‌قیرو هه‌ژار دیسان زیاتر ته‌ئکید کرده‌وه (طهرهم عن السؤال في هذا اليوم) بو نه‌وی له‌و رۆژه‌دا بی پیوستیان بکه‌ن نه‌چن داوی خواردن له‌ دراوسی یان له‌ خه‌لک بکه‌ن، چونکه رۆژانی ره‌مه‌زان کاتی خوگرته‌وه‌یه له‌ خواردن، به‌لام رۆژی چه‌ژن رۆژی خواردن و خواردنه‌وه‌یه، له‌رۆژی خواردن و خواردنه‌وه‌ی چه‌ژندا فه‌قیرو هه‌ژار پیوستی به‌ خواردن و خواردنه‌وه‌یه، بویه پیغهمبری خوا ﷺ بی حکمه‌ت نییه که خواردنی داناوه، که‌واته له‌سه‌ر نه‌سله‌ که پیوسته بمینه‌وه، به‌بیانوی نه‌وی که‌وا پاره‌که بو فه‌قیو زیاتر سودی لی ده‌بینیت له‌ خواردنه‌ که نه‌خیر نه‌م شته پیوست نییه و ابی و مهرجیش نییه و ابی، چونکه له‌وانه‌یه نه‌گه‌ر به‌ پاره‌ بیده‌یته که‌سیک له‌وانه‌یه به‌ جگه‌ری بدات بو نمونه یان ده‌یداته که‌سیک بو پۆشاک و جلو به‌رگی خوی سه‌رفی بکات بو نمونه یان بچی قه‌زیکی پیداته‌وه، به‌لام مالو منداله‌که‌ی به‌برستی مانه‌وه‌و خواردنیکی خوشیان نه‌خوارد له‌رۆژی چه‌ژنداو شتیکیان نه‌بوو وه‌کو خه‌لک و دراوسی‌کانیان بتوانن نه‌وانیش خواردنیان هه‌بی له‌ رۆژی چه‌ژندا، که‌واته نه‌سل نه‌وه‌یه، به‌لام نه‌گه‌ر بو نمونه زه‌رووره‌تیک هاته‌ پیشه‌وه یا حاجه‌تیک هاته‌ پیشه‌وه له‌ حاله‌تی زه‌رووره‌ت بو نمونه که‌سیک ده‌لی له‌به‌ریتانیا ناتوانی خواردن بنی‌رینه‌وه بو کوردستانی ئیمه‌ نه‌وه که‌سیک ته‌کلیف ده‌کات پاره‌ی بو ده‌نی‌رینه‌وه به‌س نه‌و که‌سه‌ش که‌ته‌کلیف ده‌کری ده‌بی خواردنی بو بکری یان بیده‌یته فه‌قیره‌که بیکه‌یته مهرج له‌سه‌ری و سیه‌شت پیچی که‌ خواردنی پی بکری له‌و حاله‌تانه‌ دروسته‌ پاره‌ بدات، به‌لام شتکه‌ هه‌ر بوچی گه‌رایه‌وه؟ هه‌ر بو خواردنه‌که گه‌رایه‌وه . سه‌یر له‌وه‌دایه به‌راستی که له‌ سوننه‌ت لادراوه نه‌وه له‌ مه‌زه‌به‌ی ئیمام شافعی (ره‌زای خوی په‌روه‌ردگاری لی بیت) ده‌بی خواردن بی و دروست نییه به‌پاره‌ بیت، به‌لام که‌ ده‌بین هه‌ندیک جار بو هه‌ندیک شت که‌ مه‌سله‌حتی مادی تیدایه‌ واز له‌ مه‌زه‌به‌ی ئیمام شافعی ده‌هیری بو؟ بو مه‌زه‌به‌ی ئیمام أبو حنیفه‌ که‌ بلین والله‌ تیدا به‌ دروستی ده‌زانری زه‌کاتی سه‌رفتره به‌ پاره‌ بدری.

و/ واز له مه زه به به کاش دئیری بۆ؟ چونکه ئاسانتره نه گهر پاره بی ههر له مزگهوت وهرده گیری یا له ههر کولانیك بی وهرده گیری بۆ نه وهی بیخاته گیرفانی خویره وه نه وهش به راستی شه رعی نییه و دروست نییه، ئەسل ئەوهیه مروژ له سه ر سوننهتی پیغمه بهری خوا ﷺ بمیینه وه جا ده بینین مونا فه سه یه ك هه یه هه ندی جار ده بینین له لای هه ندی مامۆستای ئاییندا له گه ل ریزمدا بۆ مامۆستایانی ئایینی هه ندی مامۆستایان له و لاو له کولانه كاندا ده كه ونه مونا فه سه ی خو یان وهره خه لکینه بۆ نموونه لیژنه ی فهتوا نه وه نده ی دانا وه من كه سه رتان چاك ده كه مه وه كه ناویشیان نا وه سه ر چا ککرده وه – نه وه سه ر فه تره یه نه ك سه ر چا ککرده وه – واته نه وه زه مانه یه به هۆی سه ر فه تره وه له (فطر) وه هاتو وه به هۆی نه وه وه واجب ده بی وهره من به كه متر بۆتان چاك ده كه مه وه لیژنه ی فهتوا چه ندی دانا وه من كه مترتان لیوهرده گرم وه كو بلی مونا فه سه یه كه و سه یده لیات و عیاده یه وهره من به هه رزانتر پیتان ده فرۆشم نه و شتانه مروژی موسولمان ده بی له وه تیگه یشتوتر بی اِنْ شَاءَ اللّٰهُ زه کاتی سه ر فه تره وه كو خواردن ده دری برنجیکی باش بدری اِنْ شَاءَ اللّٰهُ بیده فه قیرو هه ژار.

پ ۱۶۲ / ئایا دروسته گوشت بدهیت له جیاتی خواردن؟

و/ نه وه بۆچونی هه ندی له زانایانه دروسته بدری اِنْ شَاءَ اللّٰهُ كه واییت به شی نه و ماله بکات چونکه گوشت به (صاع) نه ندازه نا کریت، به لام قیاسی بکه ی به برنجیکی باش قیمه ته که ی چه نده به وه مریشکیان بۆ بکری والله أعلم دروسته اِنْ شَاءَ اللّٰهُ مادام خواردنه.

پ ۱۶۳ / نه گهر كه سیك زه کاتی سه ر فه تره ی ده رکرد ئایه نه و زه کاته ی له سه ر لا چوو ه یا خود

پیویسته دووباره به خواردن ده ربیکات؟

و/ نه گهر له بهر زه رووره تیک نه بی ده بی ده ربیکات ئەسل ئەوهیه له سه ر سوننهت بمیینه وه والله أعلم .

جه‌ژن

پ۱۶۴ / چه‌ژن (عید) به مانای چی دیتا؟

و/ (عید) له زمانی عه‌ره‌بیدا له (عاد یعود) هاتوو ه (عاد) و اتا گه‌رایه‌وه (یعود) ده‌گه‌رپته‌وه (عید) نه‌وه‌یه که هه‌موو سالیک ده‌گه‌رپته‌وه و دووباره ده‌بیته‌وه، وه خه‌لکی تییدا کۆده‌بیته‌وه و به خو‌شی و شادیه‌وه بۆ خه‌لکی دیته‌وه، که‌واته له زمانی عه‌ره‌بیدا به‌مانای نه‌و شته‌یه که دووباره ده‌بیته‌وه و ده‌گه‌رپته‌وه و جاریکی تر دیته‌وه، وه چه‌ژنیش نه‌وه‌یه که سالانه دووبار ده‌بیته‌وه و موسولمانان تییدا که‌یف خو‌ش و دل خو‌ش ده‌بنه‌وه .

پ۱۶۵ / حیکمه‌ت له دانانی نه‌و دوو چه‌ژنه چه‌ژنی ره‌مه‌زان و چه‌ژنی قوربان له‌م کاتانه‌دا

چییه؟ وه بۆ چی له‌م کاتانه‌دا نه‌م دوو چه‌ژنه دانراون؟

و/ بیگومان هه‌موو نه‌ته‌وه‌یه‌ک رۆژیک یان چه‌ند رۆژیکیان هه‌یه که تیایدا به چه‌ژنی خو‌یان داناوه وه دلی خو‌یان تییدا خو‌شده‌که‌ن به بۆنه‌یه‌کی نه‌ته‌وه‌یی بی‌ت یا نیشتمانی بی‌ت یا به‌هۆی

سه‌ر کرده‌یه‌کوه بیٚت یا به‌هۆی ههر شتی‌که‌وه بیٚت، ته‌ماشاه‌کهن له‌ناو خه‌لکی جیهاندا چه‌ند هۆکارو چه‌ند مونسه‌به‌و بۆ‌نه‌یه‌ک هه‌یه به‌بۆ‌نه‌ی ئه‌وانه‌وه خه‌لکی کردوونی به‌چه‌ژن، به‌لام له ئیسلامدا وه‌کو فه‌رموده‌ی ئه‌نه‌س (ره‌زای خوای په‌روه‌ردگاری لی بیٚت) که ده‌فه‌رموویٚت: (قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةَ) پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ که هاته مه‌دینه (وَلَا هِلَ الْمَدِينَةَ يَوْمَانِ يَلْعَبُونَ فِيهِمَا) ^(۸۸) ئه‌هلی مه‌دینه دوو رۆژیان هه‌بوو کردبوویان به‌جه‌ژن و یاری و گالته‌ی خو‌بیانیان تی‌دا ده‌کردو که یف خو‌شی خو‌بیانیان تی‌دا ده‌رده‌بری، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمووی: (أَبْدَلَكُمْ اللَّهُ بِهَمَا خَيْرًا مِنْهُمَا) خوای گه‌وره ئه‌م دوو رۆژه‌ی بۆ گۆرینه‌وه به‌خیرترو باشتر له‌م دوو رۆژه (يَوْمَ النَّحْرِ يَوْمَ الْفِطْرِ) که رۆژی چه‌ژنی قوربان و رۆژی چه‌ژنی رهمه‌زانه، ئه‌ی ئه‌هلی مه‌دینه ئه‌و دوو رۆژه‌ی که خو‌تان کردووتانه به‌چه‌ژن خوای گه‌وره بۆی گۆرین به‌ دوو رۆژ که خۆی بۆی هه‌لبژاردن و پی‌ به‌ جه‌ژنتان که ئه‌و دوو رۆژه به‌راستی رۆژی ئه‌وه‌یه که مرو‌فی موسولمان تی‌دا دلی خۆی خو‌ش بکات و به‌جه‌ژنی بزانی، بۆچی؟ چونکه پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمووی: (خیرا منهما) خوای گه‌وره بۆی گۆرین به‌خیرتر، خیرتره‌که له‌وه‌دایه‌که‌وا ته‌ماشاه‌کهن ئه‌م جه‌ژنه به‌دوای دوو روکنی گه‌وره‌ی ئیسلامه‌تی دا دین، جه‌ژنی رهمه‌زان به‌دوای روکنی سییه‌مدا دیت ئه‌ویش روکنی رۆژوو گرتنه، وه جه‌ژنی قوربانیش به‌دوای روکنی حه‌جدا دیت، هه‌ریه‌کی‌ک له‌م دوو جه‌ژنه به‌دوای ئه‌م دوو روکنه‌دا دین، یه‌کی‌ک له‌م دوو روکنه کو‌مه‌لی‌ک عیاده‌تی تریشی له‌گه‌له موسولمان له‌مانگی رهمه‌زاندا خه‌ریکی رۆژوو گرتن و شه‌و نو‌یژ کردن و دوعا کردن و خیر و خیرات کردن و قورئان خو‌یندن، پاشان له‌دوای ئه‌م هه‌موو عیاده‌ته‌و گه‌رانه‌وه‌یه بۆ لای خوا رۆژیک هه‌یه که دلی خۆی تی‌دا خو‌شکاو خو‌شحالی خۆی تی‌دا ده‌ربری که ئومیدی و ره‌جای وایه خوای په‌روه‌ردگار له‌گونا‌هی خو‌شبووه وه ئه‌جری به‌نسب کردووه و پله‌ی به‌رز کردۆته‌وه و یه‌کی‌ک بووه إِنْ شَاءَ اللَّهُ له‌وانه‌ی که خوای گه‌وره رزگاری کردوون له‌ شه‌وانی رهمه‌زاندا له‌ ناگر، که‌واته حه‌قی خۆیه‌تی دلی خۆی خو‌ش بکات و جه‌ژنی بیٚت که له‌ ناگری جه‌ه‌نهم رزگاری بکات و به‌خته‌وه‌ری به‌رده‌وام و قیامه‌تی به‌نسب بکات، به‌هه‌مان شیوه‌ش حاجی کاتی‌ک که ده‌چیته حه‌جوه وه رۆژی عه‌ره‌فه له‌ عه‌ره‌فات

رادوه‌وسیتت که (الحج عرفه) حه‌جیش ئه‌ویه به‌تابیه‌تی گه‌وره‌ترین روکنی حه‌ج عه‌ره‌فه‌یه دوا‌ی ئه‌وه جه‌ژنی قوربان دیت که خوا‌ی گه‌وره له حاجیه‌کان خوش ده‌بی حه‌قی خویه‌تی مروّقی موسولمان جه‌ژنی بو بکات، چونکه ئه‌و عیاده‌ته مه‌زن و گه‌وره‌یه‌ی به‌نسیب بووه خوا‌ی گه‌وره تییدا له به‌نده‌کانی خوی خوشبووه که‌واته ده‌توانین بلین چون خوا‌ی گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾ [یونس: ۵۸].

موسولمان به‌گه‌وره‌یی و ره‌مه‌تی خوا دلّی خوش ده‌بی، جه‌ژنی موسولمان ئه‌وه نییه ته‌نھا جلی جوان له‌بهر بکات به‌لکو جه‌ژنی موسولمان ئه‌ویه که دلّی به‌وه خوشبی که خوا لیّی رازی بووه خوا لیّی خوشبووه عیاده‌تیکی به‌جی گه‌یاندوو له‌خوا‌ی خوی نزیك بوته‌وه و ته‌وبه‌ی کردوو ئه‌وه مانای جه‌ژنی راسته‌قینه‌یه، به‌لام ئه‌و جه‌ژنانه‌ی تر که ده‌بینین جه‌ژنه به‌بوئه‌ی شتیکه‌وه له راستیدا مروّقی پی ناخوشبی زور زور باشتره له‌وه‌ی که پی خوشبی، ناخوشحالی توشبی چاکتره له‌وه‌ی که خوشحالی تروش بی، یا به‌بوئه‌ی شتیکی کهم نرخه یان شتیکی چند که‌سانیکه هیچ په‌یوه‌ندی به‌مه‌صیری مروّقه‌وه نییه به‌هه‌شتی به‌نسیب بی یا رزگاری بیت له جه‌ه‌ننه‌م بویه جه‌ژنی ئیسلامه‌تی ئه‌م دوانه‌یه که خوا بو‌ی داناوین وه خیرتریشن له هه‌موو ئه‌و جه‌ژنانه‌ی که خه‌لکی بو خویانیان داده‌نین .

پ ۱۶۶/ که‌واته جیاوازی نیوان جه‌ژنی موسولمانان و کافران ئه‌ویه که جه‌ژنی موسولمانان دانانه‌که‌ی له‌لایه‌ن خوا‌ی په‌روه‌ردگاره‌ویه وه له پاش ئه‌نجامدانی عیاده‌ت و په‌رسته‌ه بو خوا‌ی گه‌وره به‌پیچه‌وانه‌ی جه‌ژنی کافرانه‌وه؟

و/ وه‌ماناشی تی‌دایه مانایه‌کی زور گه‌وره‌ی تی‌دا که خوا لیّت خوش بوو خوا ره‌حمی پی کردی له خوا نزیك بوو‌یته‌وه به‌لام جه‌ژنی ئه‌وان بریتییه له چی؟ وه‌کو خوا‌ی گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ﴾ ﴿محمد: ۱۲﴾.

به‌س راده‌بو‌یرن و تیکه‌لی ژن و پیاو و خوشحالی خویان به‌فاحیشه ده‌رده‌برن و واده‌زانن ئه‌وه جه‌ژنه که ئه‌وه‌ش حه‌قی خویه‌تی بگرین نه‌ک دلّیان به‌وه خوش بی چونکه ئه‌وه له خوا نزیکیان

ناکاته‌وه له دۆزه‌خ نزیکیان ده‌کاته‌وه .

پ۱۶۷/ موسولمانانیش به‌شداریان نه‌که‌ن؟

و/ نابیّ موسولمانان به‌شداری چه‌ژنی ئەوان بکه‌ن خوی گه‌وره ده‌فه‌رموویت:

﴿وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ﴾ ﴿الفرقان: ۷۲﴾.

غه‌یری ئەو دوو چه‌ژنه‌ی خوا دایناوه دروست نییه موسولمان هیچ شتیکی تر به چه‌ژن دابنیت

پ۱۶۸/ جگه‌ له‌م دوو چه‌ژنه‌ ئایا موسولمانان چه‌ژنیکی تریان هه‌یه؟

و/ رۆژانی هه‌ینی که چه‌ژنی هه‌فتانه‌یه هه‌ینیش بریتیه له چه‌ژنی موسولمانان هه‌ینیش چه‌ژنیکی

تره موسولمان تیبدا دل‌خۆش ده‌بی‌و خۆی ده‌شوات و خۆی ده‌پرازیته‌وه‌وه ده‌چیته‌ مالی خوی

په‌روه‌ردگارو کۆبونه‌وه‌یه‌کی تره که موسولمانان له هه‌ینیدا کۆده‌بنه‌وه دیسان .

پ۱۶۹/ که‌واته ئەو چه‌ژنانه‌ی که له‌شهرعدا بۆ موسولمانان دیاری کراوه ته‌نها ئەم سی

چه‌ژنه‌یه؟

و/ به‌لی بیگومان.

پ۱۷۰/ ئەی ئەو چه‌ژنانه‌ی تر که‌وا لای خه‌لکی به چه‌ژن داده‌نریت وه‌کو یادی له دایک بوونی

پیغه‌مبەر ﷺ وه‌کو کۆچ کردنی پیغه‌مبەر ﷺ بۆ مه‌دینه، وه‌کو ئیسرا و میعراج، وه‌کو نیوه‌ی

شه‌عبان که شه‌وی به‌راتی پی‌ئه‌ئین، وه چه‌نده‌ها چه‌ژنی تر که له‌ناو موسولماناندا باوه‌ ئایه

ئه‌مانه هیچ به‌لگه‌یه‌کی له‌سه‌ره له‌قورئان یا له‌ فه‌رمووده‌ی پیغه‌مبەر ﷺ که له‌ شهرعدا به چه‌ژن

دانرابییت؟ یا خود خه‌لک خویان دایانناوه؟

و/ بیگومان پیغه‌مبەر ﷺ فه‌رمووی: (لَتَّبَعَنَّ سَنَنْ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ) ^(۸۹) ئیوه شوین رپچکه‌و

رپیازی ئومه‌تانی پیش خۆتان ده‌که‌ون له‌یه‌هودو نصارا له‌ فارسو له‌ رۆم وه‌ بست به‌ بست و گه‌ز به

گه‌ز شوینیان ده‌که‌ون ئە‌گه‌ر بچه‌ شوینیکی زۆر سه‌خت و دژواریشه‌وه که هیچ سوودی تیدا نه‌بییت

ئیه‌وه شوینیان ده‌که‌ون و لاسای ئە‌وان ده‌که‌نه‌وه له‌ هه‌موو شتی‌کدا، پیغه‌مبهری خوا ﷺ که ئەم دینه‌ی

بۆ ئیمه‌ هینا له‌لایه‌ن خوی په‌روه‌ردگاروه‌وه پیی نه‌وتین ئاهه‌نگ بگیڕن به‌بۆنه‌ی شه‌وی ئیسراو

میعراج، ئاهه‌نگ بگپن به‌بۆنه‌ی له دایکبونی من، ئاهه‌نگ بگپن به‌بۆنه‌ی ۱۵ ی شه‌عبان، به‌بۆنه‌ی هیج‌ره‌تکرده‌ی من له مه‌ککه‌ وه بۆ مه‌دینه، نه‌خپر پیغه‌مبه‌ر ﷺ هه‌رگیز نه‌و جوړه‌ شتانه‌ی بۆ دانه‌ناوین، به‌لکو زیاتر فاطمه‌یکان دایان هینا که له‌راستیشدا فاطمیش نه‌بوون و نیسه‌تی خو‌یان دایه پال فاطمه‌ی زه‌هرا، به‌لکو عوبه‌یدی بوون ابو عوبه‌یدی قه‌دداح که قه‌ومیک ئیسماعیلی قه‌رانتی باتنی بوون نه‌هلی بیده‌عو شیرک و خورافه‌ بوون له مصر که دایان هینا، صلاح الدینی نه‌یوبی ده‌وله‌ته‌که‌یانی تیکدا وه دواییش بلّاو بو‌وه له له‌ولاتی موسلمانان، ئیستا کۆمه‌لیک ئاهه‌نگ ده‌کریت به‌بۆنه‌ی ئیسلامه‌وه‌وه به‌ناوی ئیسلامه‌وه‌وه که له راستیدا هیشتنه‌وه‌ی توپکلیکی ئیسلامه‌وه‌وه له‌ناو بردنی ناوه‌رۆکی ئیسلامه‌وه‌وه، به‌وه‌ خه‌لک چه‌واشه‌ ده‌کریت که له سالیکیا رۆژیک یاد پیغه‌مبه‌ری خوا بکریت ﷺ یادکردنیکی بی‌شهرعی‌ش که‌واته تیکرای ساله‌که‌ خه‌لکی بۆ خو‌ی چی ده‌کات بابیکات به‌لام له سالی رۆژیکدا که مه‌لودیکی کرد به‌هه‌شت بۆ خو‌ی مسوگه‌ر ده‌کات، بیگومان نه‌وه‌ جه‌ژن نیه‌و لاسایی کردنه‌وه‌ی یه‌هودو نه‌صارایه‌، لاسای کردنه‌وه‌ی نه‌هلی نه‌هواو بیده‌عه‌ وه‌هه‌رشتیکیش که (مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ) ^(۹۰) پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فه‌رمو‌یت: هه‌رکه‌سیک کرده‌وه‌یه‌ک بکات نه‌م‌ری ئیمه‌ی له‌سه‌ر نه‌بی‌ت نه‌وه‌ ره‌ت ده‌کریته‌وه‌وه لیشی قبول ناکریت یان: (مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ) ^(۹۱) هه‌ر که‌سیک شتیک له دینه‌که‌ی مندا بی‌نی‌ت که تییدا نه‌بی‌ت نه‌وه‌ لیبی وه‌رنا‌گیریت، نه‌مه‌ش هه‌مووی داهینانه‌ له دیندا نه‌گه‌ر خپر بوایا نه‌وا سه‌حابه‌ ده‌یانکرد، نه‌وه‌ پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌یکرد وه‌نه‌گه‌ر بشوت‌ریت خو‌ هه‌ندیک شت هه‌یه که دوا پیغه‌مبه‌ر ﷺ کراوه‌ وه‌کو ته‌راویح به‌جه‌ماعه‌ت له هه‌موو شه‌وه‌کان، نه‌وا ده‌لیین ریگرو به‌ربه‌ست و مانعیک هه‌بووه‌ که به‌رده‌وام بی‌ت له‌سه‌ری نه‌ویش (خشية أن تُفرض) له‌ترسی نه‌وه‌ی نه‌وه‌کو فه‌رز بی له‌سه‌ریان، به‌لام ئایه‌ هیچ ریگریک هه‌بووه‌ له‌وه‌ی که مه‌لود بکری؟ نه‌خپر نه‌بووه‌، هیچ ریگریک هه‌بووه‌ له‌وه‌ی جه‌ژنیک بۆ ئیسراو میعراج دابنری؟ نا نه‌بووه‌، جه‌ژنیک وه‌کو سه‌ری سالی تازه‌ نه‌بووه‌، که مادام نه‌بووه‌ وه‌نیشی کردووه‌ وه‌ خپریشی ویستوووه‌ که‌واته‌ خپری تییدا

(۹۰) رواه البخاري ومسلم.

(۹۱) أخرجه البخاري ومسلم.

نییه و دروستیش نییه مرؤفی موسولمان بیکات، وه له خۆشویستنمان بو پیغهمبهری خوایه ﷺ که نهو قسه‌یه ده‌که‌ین و نامانه‌وی پیشی بکه‌وینه‌وه له‌شتیک که نهو نه‌یکردبی ئیمه بیکه‌ین، ده‌مانه‌وی شوینی بکه‌وین و له‌ دوای نهو برۆین چی کردوو ئاوا بکه‌ین و له‌ خۆمانه‌وه شتیک بیینه‌ ناو دین و به‌ باشی بزاین و به‌ چاک‌ی بزاین و به‌ دینی بزاین که‌واته‌ نه‌وه‌ یان خوا نه‌یزانیوه -خوا بمانپاریت- نه‌وه‌ش کوفره، یان پیغهمبهره‌که‌ی ﷺ راینه‌که‌یاندوووه‌ خه‌پانه‌تی کردوو- خوا بمانپاریت- نه‌وه‌ش کوفره، یان نه‌ویش رایگه‌یاندوووه‌ سه‌حابه‌کان شار‌دویانه‌ته‌وه‌ که‌ نه‌و خیره‌ که‌وره‌یه‌ هه‌یه، که‌ له‌ سه‌ده‌ی چواره‌م عوبه‌یدی‌کان له‌ میصر دایانه‌ینا و دواش سولتان موزه‌فهره‌دین له‌هه‌ولیری ئیمه‌ دایه‌ینا ئایه‌ پیغهمبهر و سه‌حابه‌ و شافعی و حنه‌فی و مالیک و نه‌حمد ئه‌وانه‌ هه‌چیان نه‌یانزانی که‌واته‌ بیدعه‌ و گومرایی و داهینراوه‌ و موسولمان ده‌بی خۆی لی‌ به‌دور بگری له‌بهر خۆشویستی خوا نه‌ک له‌بهر ناخۆشویستی پیغهمبهر ﷺ -په‌نا به‌ خوی که‌وره‌- پیغهمبهری خوامان ﷺ له‌ خۆمان خۆشتر ده‌وی بویه‌ ناماده‌ین هه‌رشتیک سوننه‌تی نه‌و بی‌ جیه‌جیی بکه‌ین و هه‌رچه‌نده‌ تووشی نارحه‌تیش بین له‌ پیناوی نه‌ودا، وه‌ هه‌ر شتیکیش که‌ نه‌یکردبی ره‌تی ده‌که‌ینه‌وه‌ قبولمان نییه‌ ان شاء الله.

پا ۱۷۱ / ئایا له‌ جه‌ژنه‌کاندا چ شیک دروسته‌ موسولمانان بیکه‌ن؟ یاخود چ شتیک ریگای

پیداوه‌؟

له‌ رۆژانی جه‌ژندا بیگومان رۆژی خۆشی و خۆشحالی ده‌برینه، له‌ فهرمووده‌ی سه‌حیحا هاتوو کاتیک نه‌بوه‌ کر (ره‌زای خوی په‌روه‌ردگاری لی‌ بیت) هاته‌ یه‌کیک له‌ مال‌ه‌کانی پیغهمبهر ﷺ له‌ مالی عایشه‌ ته‌ماشای کرد دوو جاریه‌ ده‌فه‌ لیده‌ده‌ن و گۆرانی ده‌لین خه‌ریک بوو ریگیان لی‌ بگری که‌ پیغهمبهری خوا هات ﷺ فهرمووی لییان که‌ری نه‌وا هه‌موو قه‌ومیک جه‌ژنی خۆیان هه‌یه‌ نه‌وه‌ش جه‌ژنی ئیمه‌یه، نه‌یفه‌رموو جه‌ژنی عه‌ره‌به‌ فهرمووی جه‌ژنی موسلمانه‌ به‌لکو جه‌ژنی عه‌ره‌ب که‌ نه‌ه‌لی مه‌دینه‌ هه‌یان بوو پیغهمبهری خوا ﷺ ره‌زی کرده‌وه‌ وه‌لی وه‌شاندوه‌وه‌ جه‌ژنی ئیسلامی دانا که‌ جه‌ژنی ره‌مه‌زان و جه‌ژنی قوربانه، وه‌ له‌ گه‌ل نه‌وه‌شدا ده‌لیم به‌داخه‌وه‌ ته‌ماش ده‌که‌ین هه‌ندیک که‌س که‌ ده‌یه‌وی خۆی به‌بانگ‌خوازی ئیسلام حیساب بکات و وه‌لی نه‌وه‌ ده‌دات ئیسلام بگه‌رینیته‌وه‌ به‌لام خۆشی چ بیدعه‌ و خورافه‌تیکه‌ ده‌یکات و نه‌و بۆنه‌و مونسه‌باته‌ بیدعی و داهینراوانه‌ به‌ هه‌ل

ده‌زانیت به گومانی خوئی بو ئه‌وهی خه‌لکی بانگ بکات بو حیزبه‌که‌ی خوئی، که‌واته ته‌ماشا ده‌که‌ین ئیسلام به‌کار ده‌هینریت بو مه‌سله‌حه‌تی حیزب و له ئیسلام ده‌دری له‌سه‌ر حیسابی ئیسلام، ده‌یان‌ه‌وی خه‌لک بو حیزب ڤاکیشن نه‌ک حیزبایه‌تی بکه‌نه وه‌سیله‌یه‌ک بو خزمه‌تی ئیسلام، چونکه بیدعه‌ دژی ئیسلامه‌و خوا پئی رازی نییه، بیدعه‌که ده‌که‌ن که‌وا زهره‌ره له ئیسلام له پیناوی ئه‌وه‌ی که خه‌لکین کۆبکه‌نه‌وه‌و ئه‌و مونا‌سه‌باتانه هه‌لیکه‌و بيقۆزنه‌وه، ده‌لین بو ده‌بی غه‌یری ئیمه بيقۆزته‌وه با ئیمه بيقۆزینه‌وه - په‌نا به‌خوای گه‌وره- ئه‌وه جه‌هاله‌ته به‌رده‌وام قسه‌مان بو ئه‌و که‌سانه ئه‌وه‌یه که‌پینان ده‌لین ئایه ئه‌گه‌ر بی‌ت و ڤاره‌یه‌کی حه‌رام له شوینیک هه‌بی بو ت هه‌یه بلئی بو ئه‌وه‌ی له‌به‌ر فلانه که‌سی نویت نه‌که‌ر با نه‌یبا با من بو خۆم بیبه‌م؟ نه‌خیر حه‌رامه با ئه‌ویش بیبا من ناتواخ بیبه‌م، ئافره‌تیک به‌ره‌لایه - په‌نا به‌خوای په‌روه‌ردگار- بانگی خه‌لک ده‌کات خه‌راپه‌ی له‌گه‌ل بکات ئایا ده‌کری بلین بو که‌سیکی نویت نه‌که‌ر بچی خه‌راپه‌ی له‌گه‌ل بکات با من بچم؟ نا نه‌خیر شتیک بیسه‌رعی بی نابی بیکه‌م ئه‌گه‌ر خه‌لکی خوانه‌ناس و دوور له‌ دینیش بیکات، نابی من لاسایی ئه‌وان بکه‌مه‌وه‌و بلیم قه‌یناکه با منیش لیبی مه‌حروم و بیبه‌ش نه‌یم، به‌لکو له شتی حه‌رامدا با بیبه‌ش و مه‌حروم بم ان شاء الله، که‌واته ئه‌وه یه‌کیکه له‌وانه‌ی خو‌شحالی ده‌رپرین و ده‌فقه لیدان بو جاریه‌و کچۆله‌ی بچوک دروسته.

۱۷۲۲/ که‌واته ده‌بیت ته‌مه‌نیان بچوک بی و گه‌وره نه‌بن نه‌کریته به‌لگه‌ی ئه‌وه‌ی که‌وا

ئافره‌تان دروسته گۆرانی بلین؟

و/ نه‌خیر نا والله ئه‌وه دروست نییه ئه‌وه یه‌که‌میان، دووهمیشیان ئینجا مۆسیقا به‌هیچ شیویه‌ک

دروست نییه له رۆژانی جه‌ژندا هه‌لبه‌تا ئه‌مرۆ نه‌ک له‌جه‌ژندا له‌غه‌یری جه‌ژنانیش هه‌لال کراوه بوؤ موسولمانان - په‌نا به‌خوای گه‌وره- ئه‌وه‌ش یه‌کیکه له‌نیشانه‌کانی ئاخیری زه‌مان وه‌کو پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ له‌سه‌حه‌حیحی بو‌خاریدا ده‌فه‌رمیئت:

(لَيَكُونَنَّ مِنْ أُمَّتِي أَقْوَامٌ يَسْتَحِلُّونَ الْحِرَّ وَالْحَرِيرَ وَالْخَمْرَ وَالْمَعَارِفَ) ^(۹۲).

واته: له‌کۆتایی زه‌ماندا که‌سانیک له‌ئومه‌تی من په‌یدا ده‌بن که‌ زیناو ئاوریشم و مه‌ی خواردنه‌وه‌و موسیقا هه‌لال ده‌که‌ن (واتا ئه‌ شتانه‌ خو‌یان هه‌رامن به‌لام هه‌لکی هه‌لال‌یان ده‌که‌ن) ۱۷۳/ وه‌له‌ ریواتیکی تردا هاتوه‌وه که (وَلَيْسَتْا بِمُعَيَّنَيْنِ) ئه‌وه‌ش نه‌بی که‌ گۆرانی بیژ بن واته شتیکی کاتیبه‌ و به‌ بۆنه‌ی جه‌ژنه‌وه‌ بووه؟

به‌لی بیگومان.

۱۷۴/ خوا پاداشتت بداته‌وه، خو‌پازاندنه‌وه‌ بو‌ جه‌ژن تا چ‌ راده‌یه‌ک دروسته‌ بوژن و پیاوان؟
/ ئیبن عه‌باس ده‌فه‌رمووی: (كان رسولُ الله ﷺ يلبسُ يومَ العیدِ بردةَ حمراء) ^(۹۳) پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ رۆژی جه‌ژن جلیکی سور و جوانی له‌به‌ر ده‌کرد، وه‌ هه‌روه‌ها ابن عمر (په‌زای خوای په‌روه‌دگاری لی بیئت) ده‌گپه‌رته‌وه که‌ عومه‌ری کوری هه‌تتاب (په‌زای خوای په‌روه‌دگاری لی بیئت) چوو بو‌ بازار جلیکی جوانی کپی پاشان هاته‌وه‌ فه‌رمووی ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ: (اَبْتَعُ هَذِهِ يَلْبَسُهَا يَوْمَ لِلْعِيدِ وَالْوُفُودِ) ^(۹۴) بو‌ ئه‌وه‌ی رۆژی جه‌ژن له‌به‌ری بکه‌ی وه‌ بو‌ وه‌فدیش کاتیک که‌ دینه‌ لات، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ قبولی کرد که‌ رۆژی جه‌ژن مروؤ جلی جوان له‌به‌ر بکات و خو‌ی برازینیته‌وه‌ کاریکی باشه‌ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ وَاللهُ اعْلَمُ .

۱۷۵/ ماموستا گیان حوکی خوشوشتن چیه‌ له‌ جه‌ژنه‌کاندا ئایا له‌ پیغه‌مبه‌ره‌وه‌ ﷺ هه‌یج شتیکی وا هاتوه‌وه؟

(۹۲) رواه البخاري تعليقا برقم ۵۵۹۰ ، ووصله الطبراني والبيهقي ، وراجع السلسلة الصحيحة للألباني ۹۱.

(۹۳) السلسه الصحيحه - للشيخ الألباني ۱۲۷۹.

(۹۴) متفق عليه أخرجه البخاري في كتاب العيدين (۲۵۰۹) وأخرجه مسلم كتاب العباس (۶۱۱۸) (۳۱۶۳۱).

و/ نه‌خیر وه‌کو کاری ابن عمر (ره‌زای خوای په‌روه‌ردگاری لی بیّت) له ابن عومه‌روه هاتووه که بو رۆژی چه‌ژن خوئی ده‌شوست، ئیمامی مالک (ره‌زای خوای په‌روه‌ردگاری لی بیّت) ریوایه‌تیاں کردووه هه‌روه‌ها قسه‌ی علی کوری ابی طالب (ره‌زای خوای په‌روه‌ردگاری لی بیّت) که ده‌فه‌رمووی: خو شوشتن بو رۆژی جه‌ژنی قوربان و رۆژی جه‌ژنی ره‌مه‌زان به‌هه‌مان شیوه .

پ ۱۷۶/ خوا پاداشتت بداته‌وه سوننه‌ته له کوی نوپژه‌کانی چه‌ژن نه‌نجام بدریّت؟

و/ پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ له گه‌ل ئه‌وه‌شدا نوپژی له‌مزگه‌وته‌که‌ی خوئی به هه‌زار نوپژه‌هیه له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا ده‌چووه ده‌روه‌ی شار وه شوپنیک پپی ده‌گوتری (مصلی) واته شوپنی نوپژه، نوپژه‌گایه‌ک بوو پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ له‌وی له‌ساحیه‌کی گه‌وره پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌چووه ئه‌و ده‌شته وه بو نوپژی جه‌ژنی ره‌مه‌زان و نوپژی جه‌ژنی قوربان له‌وی نوپژی ده‌کردو له‌مزگه‌وت نه‌یده‌کرد، که‌واته سوننه‌ت وایه له‌وی بی‌ته‌نھا مه‌گه‌ر عوزریک هه‌بی، بو نمونه بارانه یان مه‌ترسیه‌که، یان کیشه‌یه‌که، یان ریگریک هه‌بی ئه‌گه‌ر نا‌ئه‌صل ئه‌ویه مروقی موسولمان سوننه‌ت وایه خپریش له‌وه‌دایه که نوپژی جه‌ژن له (مصلی) بکات له‌ده‌روه بو ئه‌وه‌ش موسولمانان هه‌موویان کۆبنه‌وه له شوپنیک، بو نمونه هه‌ر شاریک ته‌ماشاکه‌ین له‌وانه‌یه ۳۰، ۴۰، ۵۰، مزگه‌وتی تیدا بیّت ئه‌گه‌ر هه‌ر موسولمانه‌و له‌مزگه‌وتی خوئی نوپژه بکات که‌واته ئه‌و مه‌به‌سته‌ی که ئیسلام هه‌یه‌تی له‌کۆبونه‌وه‌ی موسولمانان نایه‌ته جی هه‌ر موسولمانه‌و عاده‌تی رۆژانه چون که له‌مزگه‌وته‌که‌ی خوئی نوپژه ده‌کات هه‌ر ئه‌وانه یه‌کت ده‌بینن، به‌لام کاتیک له (مصلی) نوپژه بکریت له‌ده‌شتیکی فراوان و گه‌وره موسولمانانی شار بچن له‌وی کۆبنه‌وه وه یه‌ک ئیمام نوپژیان بو بکات ئه‌وه کۆبونه‌وه‌ی موسولمانانی پیوه‌دیاره، ئه‌وه‌ش مه‌به‌ستیکی شه‌رعیه‌ی ئه‌وه‌ش جه‌ژنیکی راسته‌قینه‌یه سوننه‌ت له‌وه‌دایه که موسولمانان له (مصلی) نوپژه بکه‌ن ووقمان ئیلا مه‌گه‌ر عوزریان هه‌بی.

پ ۱۷۷/ له‌کویوه دیی بو نوپژه وه له‌کویوه ده‌رۆیته‌وه؟ نایه له‌هه‌مان ریگاوه دییته‌وه یاخود

رینگاکه نه گوری و حکمه ت له مه دا چیه؟

و/ سوننه ت وایه پیغه مبهری خوا ﷺ: (یدهب ماشیاً ویرجع ماشیاً و یغیر الطریق) که به پی درویشته وه به پی ده گه رایه وه وه رینگاکه شی ده گوری، لهو رینگایه ی که ده چوو لهو رینگایه نه ده هاته وه حکمه ت نه وه یه که موسولمانیکی زور ببینیت و سه لامیان لی بکات والله اعلم.

پ ۱۷۸ / پیغه مبهر ﷺ به پی درویشته نایه سوننه ته نیمه ش به پی بروین بو نویژی چه ژن یا خود به سه یاره ش دروسته؟

و/ وه کو دروستیه تی دروسته بیگومان به سه یاره ش بروی، چونکه به پی رویشتن نه واجبه و نه فهرزیشه، به لام هه رکه سی شوین پیغه مبهر ﷺ بکه ویت له وه دا که به پی پروا بو نه وه ی لهو روزه دا هه مووی یه کسان بیت موسولمانان هه مووی هه ر به پی پروات چونکه هه یه سه یاره ی نییه و روزه ی چه ژنیشه روزه ی نه وه یه موسولمانان برایه تی و خوشه ویستیان زیاد بی له ناو یه کتر دا نه ک یه کیلک به سه یاره ی ئاخر مؤدیل پروا و فقهیریکیش به پیلایو یکی ناشیرین پروا، لهو روزه دا سوننه ت وایه و باشتر وایه به پی پروات و به پیش بگه ریته وه والله اعلم.

پ ۱۷۹ / خوا پاداشتت بداته وه چ کاتیک بچی بو نویژی چه ژن؟

و/ سوننه ت ته بکیره واته و ا چاکه مروژ زوو پروا بو (مصلی) بو شوینی نویژکردن به لام کاتی نویژه که که مه به ستان نه وه بی نویژه که که ی ده ست پی ده کات؟ نویژی جه ژنی ره مه زان و نویژی جه ژنی قوربانیش هه ردووکیان دوا ی بهرز بوونه وه ی خو رو دوا ی خو ره لاتن و بهرز بوونه وه ی به قه دری روحیک کاتی که (کراهه) نه ما نه و کاته ده ست پی ده کهن، به لام باشتر وایه نویژی جه ژنی ره مه زان توژیک دوا بخریت بو نه وه ی موسولمانان فریای نه وه بکه ون له بهینی نویژی به یانی و نویژی جه ژنه که یاندا سه رفتره که یان بده ون فریا بکه ون له و کاته دا، وه نویژی جه ژنی قوربانیش سوننه ت وایه که پیش بخریت، به لام نه ک پیش خو ره لاتن نه خیر هه ر له و کاته دا گوتمان به نه ندازه ی روحیک خو ره رفتره وه یه کسه ر بکریت بو نه وه ی موسولمانان فریا بکه ون بگه ریته وه و قوربانیه که یان بکه ن .

پ۱۸۰ / الله اکبر کردن و ته‌کبیر کردن له جه‌ژنه‌کاندا که‌ی ده‌ست پی‌ نه‌کات وه که‌ی کۆتایی

دیت؟

و/ خوی پوره‌ردگار ده‌فهرموویت:

﴿وَلْتَكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ ﴿البقرة: ۱۸۵﴾.

بۆ ئه‌وه‌ی که ئیوه عیدده‌ی رهمه‌زان ته‌واو بکه‌ن عیدده‌که ته‌واو ده‌که‌ی هه‌ر سی رۆژی رهمه‌زان به‌رۆژوو ده‌بی نه‌گه‌ر مانگی شه‌وال نه‌بینین هیلال نه‌بینین (وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ) وه‌هه‌روه‌ها ته‌کبیری خوی پوره‌ردگاریش بکریت کاتیک که رهمه‌زان ته‌واو بوو الله اکبر ده‌ست پی‌ ده‌کات (وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ که ده‌ر ده‌چوو: (يُكَبِّرُ حَتَّىٰ يَأْتِيَ الْمُصَلَّىٰ وَحَتَّىٰ يَقْضِيَ) ^(۹۵) پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ کاتیک که ده‌رده‌چوو بۆ نو‌یژی جه‌ژنی رهمه‌زان ده‌ستی ده‌کرد به (الله اکبر) کردن وه (رافعاً صوته) ده‌نگیسه‌ی به‌رز ده‌کرده‌وه (التهليل والتكبير) وه‌کو له ابو هوره‌یره هاتوو وه سه‌نه‌ده‌که‌شی (حسن) ده‌نگی به‌رز ده‌کرده‌وه و ﷺ (الله اکبر)ی ده‌کرد تا وه‌کو له نو‌یژی ده‌بوه وه (الله اکبر)ی جه‌ژنی رهمه‌زان، به‌لام جه‌ژنی قوربان پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ هه‌ر له به‌یانی رۆژی عه‌ره‌فه‌وه ده‌ستی به (الله اکبر) ده‌کرد تا ئاخیر رۆژی ایام التشریق .

پ۱۸۱ / نایا نه‌م (الله اکبر) ته‌کبیرانه‌ دروسته به شیوازیکی کۆمه‌ل بکریت یاخود هه‌ر که‌س بۆ

خۆی بیکات؟

و/ ابن عمر (ره‌زای خوی پوره‌ردگاری لی بیّت) له‌مینا له شوینه‌که‌ی خۆی (الله اکبر)ی ده‌کردو ده‌نگی به‌رز ده‌کرده‌وه ئه‌هلی مزگه‌وتیش که گو‌ییان لیده‌بوو ئه‌وانیش له‌گه‌ل ئه‌و ده‌نگیان به‌رز ده‌کرده‌وه، ئه‌وجا ئه‌هلی بازاریش که گو‌ییان لیده‌بوو یه‌کسه‌ر ده‌نگیان به‌رز ده‌کرده‌وه به (الله اکبر) (حتى یرتج السوق بالتكبير) تاوای لی‌هات مینا هه‌ر هه‌مووی ده‌له‌رزایه‌وه به به‌رزای ده‌نگی (الله اکبر)ی موسولمانان که له هه‌موو لایه‌که‌وه (الله اکبر)یان ده‌کرد، وه هه‌روه‌ها ئافره‌تانیش (وکن مکبرن) ئه‌وانیش (الله اکبر)یان ده‌کرد به ته‌کبیری ئه‌بانی کورپی عوسمان (ره‌زای خوی پوره‌ردگاری لی بیّت) له‌گه‌ل پی‌اوان له‌مزگه‌وت (الله اکبر)یان ده‌کرد له‌م لایه هه‌ندی له زانایان ده‌فهرموون ئه‌وه

به لگه کیه له سهه ر نه وهی که ابن عمر (الله اکبر) ی ده کرد له مزگهوت نه وانیش له گه ل نه وه ده یان ووت و نه هلی بازاریش له دوای نه وان ده یان ووت، وه ههروهه نافرتهان ده یان ووت نه وه به لگه کیه له سهه ر نه وهی دهنگ بهرز بکریت وه ههروهه نه گه ر خه لکیش له دوا و ته وه بیلیته وه کیشه نییه **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** به لام هه ندی له نه هلی عیلم له نه مه ی نه هلی سوننه و جهماعه و شیخ عیمین و شیخ بن باز (ره هه تی خویان لی بی) رایان وایه که (الله اکبر) کردن به جهماعی و دهنگ بهرز کردنه وه به جهماعی سوننهت نییه و له سوننهت دا نه هاتووه، واته له پیغه مبه ره وه بیگومان نه هاتووه **ﷺ** به لام نه وه نه سهه رمان باس کرد له ابن عمر وه (ره زای خوی پهروه ردگاری لی بیت) به لام رای نه وانیش وایه (ره هه تی خویان لی بی) که خه لکی هه ریه که وه له بهر خوی (الله اکبر) ده کات نه گه ر به بی ویستی خویان (الله اکبر) هکانیان موته فیق بوو یه کی گرت نه واه کیشه نییه نه گه ر هه مووی بیته یه ک دهنگ، به لام هه موویان به یه که وه ده ست بی بکه یین و (الله اکبر) بکه ن نه وه واجب نییه والله اعلم.

پ ۱۸۲ / به یانیانی روژانی جهژن یا خود هه ردوو جهژن له زوربه ی هه ره زوری مزگه و ته کانه وه که سیک قورئان ده خوینیت و کومه نیکی تریش له نیوان نایه ته کانا (الله اکبر) ده که ن حوکی نه وه شیوازه چونه؟

و/ نه و قورئان خویندنه و تاییهت کردنی به روژانی جهژن هیهچ به لگه کیه کی له سهه ر نییه بیگومان هه ر عیباده تیکیش تاییهت بکریت به کاتیك که خواو پیغه مبه ری خوا **ﷺ** تاییه تیان نه کرد بی نه وه ده بیته بیدعه، نه وه قاعیده یه که له قه واعیدی مه عریفه ی بیدع و ناسینی بیدعه، هه ر عباده تیك تاییهت بکری به شوینیك یا به شیوازیك یا به جهند که سیك یا به حاله تیك یا به ژماره یه ک که پیغه مبه ری خوا **ﷺ** تاییه تی نه کرد بی به و شیوازه نه وه ده بیته بیدعه جا نه و قورئان خویندنه سوننهت نییه، ته نه ا نه وه سوننه ته موسولمانان له به یانیانی روژانی جهژن ته نه ا (الله اکبر) بکه ن له وه زیاتر نابی.

پ ۱۸۳ / نایا دروسته تاییهت بکری له دوای نویژه فه رزه کانه وه له مزگه و ته کانداهه ر له دوای نیمام سه لامی دایه وه یه که سهه ر ده ست ده کات به (الله اکبر) کردن؟

و/ بیگومان نه وه (الله اکبر) ی روژانی جهژنی قوربانانه چونکه جهژنی ره مه زان باسما ن کرد ما وه که ی که مه له روژانی جهژنی قوربان صه حابه (ره زای خوی پهروه ردگاریان لی بیت) (الله اکبر)

یان ده‌کرد له بازار، له مزگه‌وت، له‌دوای نویژه‌کانو له‌شه‌وداو له رۆژداو له رۆیشتیانو له هاتنیان (الله اکبر) یان بهره‌وام ده‌کردو تاییه‌تیا نهده‌کرد به‌دوای نویژه‌کان، جا هه‌رکه‌سیک (الله اکبر) بکات بۆ نمونه‌ پیش نویژ بیکات، له‌مالی خو‌ی بیکات، که‌ده‌چیته‌ دهره‌وه‌ بیکات، وه‌ له‌دوای نویژیش بیکات، کی‌شه‌ نییه‌و دروسته‌ **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** بۆ که‌سیک که‌ بی‌جگه‌ له‌دوای نویژه‌کان بیکات دروسته‌ **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** به‌لام‌ نه‌و که‌سه‌ی (الله اکبر) ناکات‌ ته‌نها‌ دوای نویژه‌ فهرزه‌کان نه‌بیت بۆ نه‌و دروست‌ نیه‌ چونکه‌ تاییه‌تی کردووه‌ به‌دوای نویژه‌کان .

پ ۱۸۴ / نایه‌ شیوازی ووتنی ته‌کبیره‌کانی چه‌ژن چونه‌؟

و/ نه‌م شیوازه‌ ته‌کبیر لی‌دانه‌ی که‌ ئیستا‌ هه‌یه‌ له‌سه‌ر سوننه‌ته‌و شه‌ری یه‌ (الله اکبر الله اکبر الله اکبر لا اله الا الله والله اکبر والله الحمد) نه‌مه‌ شیوازیکی سوننه‌ته‌ **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** موسلمانان له‌سه‌ری ده‌رۆن سوپاس بۆ خوای گه‌وره‌ .

پ ۱۸۵ / له‌ هه‌ردوو جه‌ژناکاندا نایا سوننه‌ته‌ موسولمان شتیك بخوات یان نا؟ وه‌ نه‌گه‌ر

سوننه‌ته‌ چ کاتیك ده‌بخوات؟ وه‌چی ده‌خوات؟

و/ له‌جه‌ژنی ره‌مه‌زانداندا سوننه‌ت وایه‌ پیش‌ نه‌وه‌ی که‌ ده‌رچی بۆ (مصلی) وشوینی نویژه‌که‌ی شتیك بخوات وه‌کو پی‌غه‌مه‌بری خوا ﷺ ده‌رنه‌ده‌چوو تاوه‌کو شتیکی ده‌خوارد، که‌ چه‌ند ده‌نکه‌ خورمایه‌کی ده‌خوارد دوای نویژی به‌یانی که‌ ده‌رده‌چوو واته‌ نه‌وکاته‌ی ده‌رده‌چوو بۆ نویژی جه‌ژنی ره‌مه‌زان چه‌ند ده‌نکه‌ خورمایه‌کی ده‌خوارد .

پ ۱۸۶ / نه‌ی نه‌گه‌ر خورما نه‌بوو؟

و/ ئاو بخواته‌وه‌ یا هه‌ر شتیکی تر بی دروسته‌ **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** حیکمه‌ته‌ که‌شی نه‌وه‌یه‌ که‌ بۆ نه‌وه‌ی نه‌و بیروباوه‌ره‌ هه‌له‌یه‌ی که‌ لای خه‌لك هه‌یه‌ هه‌ر به‌ره‌مه‌زان حیسابه‌ تاوه‌کو نویژی جه‌ژن نه‌کری نه‌مه‌ هه‌له‌یه‌ هه‌ر رۆژی جه‌ژن جه‌ژنه‌و ره‌مه‌زان نییه‌ پیش‌ نویژیش دروسته‌ مرۆف‌ شت بخوات وه‌ له‌ لایه‌کی تریشه‌وه‌ له‌ رۆزانی ره‌مه‌زان له‌م کاته‌دا دوای نویژی به‌یانی وه‌ دوای خوره‌ه‌لات دروست نه‌بوو که‌س نان بخوات به‌لام‌ ئیستا چه‌ند ده‌نکه‌ خورمایه‌ک نه‌خوی نه‌وه‌ سونه‌تیکه‌ مرۆف‌ بیکات پیش‌ نه‌وه‌ی بچی بۆ نویژی جه‌ژن چه‌ند ده‌نکه‌ خورمایه‌ک بخوات چاک‌تره‌ **إِنْ شَاءَ اللَّهُ**، به‌لام‌ نویژی جه‌ژنی

قوربان سوننه ت وایه هیچ شتیك نه خوات له جهژنی قوربان تاوه کو له نویژه که ی دیته وه بو ئه وه ی که قوربانیه که ی کرد له وه بخوات اِنْ شَاءَ اللّٰهُ.

پ ۱۸۹ / نایا له پیش و پاشی نویژی ههردوو جهژن هیچ نویژیکی تری سوننه ت ههیه؟

و/ ابن عباس (رهزای خوی پهرهردگاری لی بیت) وه کو بوخاری بومان ده گیریته وه له وه وه که ده فهرمووی: پیغمبهری خوا ﷺ (لَمْ يُصَلِّ قَبْلَهَا وَلَا بَعْدَهَا) ^(۹۶) نه پیش نویژی جهژن هیچ سوننه تیکی کردوه نه له دوی نویژی جهژنیش هیچ سوننه تیکی تری نه کردوه بو ئه وه ی واش نه زانی که (مصلی) بریتیه له مزگهوت (تحیه المسجد) یشی ناوی که گیشت (مصلی) نه شوینه ی نویژگا نویژی لیده کن له جهژنان پیویست به (تحیه المسجد) ناکات، هه که سی بجی با دانیشی تاوه کو ئیمام دی اِنْ شَاءَ اللّٰهُ وه نویژی جهژنیش وه کو نویژی ههینی نییه بلین له دوی ههینی که سوننه ته ئه وه یش له دوی هه بی شتی وا نییه .

پ ۱۹۰ / به لام نیستا له مزگهوت نویژی جهژن نه نجام ده دری نه کری ئه وه که سه ی که ده چینه

مزگهوت وه دوو رکات نویژی (تحیه المسجد) بکات؟

و/ بیگومان له بهر مزگهوت که نه که له بهر چهژنه که .

پ ۱۹۱ / خوا پاداشتان بداته وه، حوکی نویژی ههردوو جهژن له شه رعدا چیه نایه سوننه ته

یاخود واجبه وه به لگه له سهر ئه م بابه ته؟

و/ زانایان سی بوچونیان ههیه له م باسه دا: بوچونی یه که میان ئه وه یه که نویژی جهژن فرهزه فرهزی عهینه له سهر هه مو موسولمانیکی عاقل ههروه کو چون پیچ نویژه کانی تر فرهزن، وه ئه مهش بوچونی ئیمامی ابو حنیفه یه وه قسه یه کی ئه هه ده (رهزای خوی پهرهردگاریان لی بیت) وه یه کی که له قسه کانی شافعی (رهزای خوی پهرهردگاری لی بیت) ئه وه شه که شیخ الاسلام ابن تهیمیه (رهزای خوی پهرهردگاری لی بیت) ته رجیحی کردوه وه به سهوابی داناوه، وه بوچونی دووه م ئه وه یه که فرهزه به لام فرهزی کیفایه یه واته ئه گه کومه لیک پی هه لسن له سهر ئه وانی تر لاده چی

وه كو چۆن نوپژى جه نازه يا نوپژى باران كه كۆمه لئيك پيى هه لسن له سه ر ئه وانى تر گونا هه كه ي لاده چى، بۆ چونى سييه ميان ئه وه يه كه سوننه ته فه رزى كيفايه نييه ئه گه ر كه سيكيش نه يكات گونا ه نييه و مرؤف گونا ه بار نابى .

پ ۱۹۲ / له م بۆ چونا نه كامه ي با شتره و كامه ي به لگه پالې شت يه تى؟

و/ ئه وه ي كه راجحه والله أعلم بۆ چونى يه كه مه مه زه به ي ابو حه ني فه يه (ره زاي خوا ي په روه ر دگارى لى بيت) كه شيخ الاسلام يش ته رجيحى كرده وه وه يه كي كيشه له قسه كانى شافيعى (ره زاي خوا ي په روه ر دگارى لى بيت) به چه ندان به لگه بۆ نمونه ئه وه به لگه يه ي كه پيغه مبه رى خوا ﷺ ئه مرى به موسولمانان كرده وه كه بۆ نوپژى جه ژن ده رچن ئه مريش بۆ وجوبه وه كو فه رمو وده ي ام عگيه له موسليمدا ده فه رموي ت: (أَمَرْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ نُخْرِجَهُنَّ) ^(۹۷) پيغه مبه رى خوا ئه مرى پيكردين كه ئافه تان يش بي نه ده ره وه بۆ نوپژى جه ژن نه ك هه ر پيا وه كان بي نه ده ره وه به لكو ئافه تان يش بي نه ده ره وه (الفطر والاضحي) له نوپژى جه ژنى ره مه زان و جه ژنى قورباندا (العواتق والحیض وذوات الخدور) هه تا وه كو ئه وه ئافه تانه ي كه وا سو رى مان گانه شيان هه يه كه بى نوپژيشن بۆ يان ني ه نوپژيشن بكه ن پيغه مبه رى خوا ﷺ ئه مرى كرده وه ان يش بي نه ده ره وه به لام (فَأَمَّا الْحَيْضُ فَيَعْتَزِلْنَ النَّاسَ) ئه وه ئافه تانه ي كه وا بى نوپژن له شوپنى نوپژه كه جيا ده بنه وه به س نوپژ ناكه ن.

پ ۱۹۳ / ئايا ئه وه ئافه تانه ي كه ئيستا له مزگه وت نوپژ نه كرى ئاماده ي مزگه وت ده بن يا خود

ئه وه كاته ي له (مصلی) نوپژگايه و بۆ يه نوپژ ناكه ن؟

و/ ئه وه بينايه له سه رى ئه وه ي كه ئايه دروسته ئافه ت بي نه مزگه وت يان دروست نييه ان عشا و اللّهُ باسى ليوه ده كه ين به لام مه به ستمان چييه (فَأَمَّا الْحَيْضُ فَيَعْتَزِلْنَ الصَّلَاةَ وَيَشْهَدْنَ الْخَيْرَ وَدَعْوَةَ الْمُسْلِمِينَ) ^(۹۸) ام عطيه فه رمو وى: پيغه مبه رى خوا ﷺ ئه مرى بى كرده وين ئه وان ه ي كه بى نوپژيشن بين به لام به س له كاتى نوپژه كه دا داده برين به لام بۆ ئه وه ي ئاماده ي ئه وه خيره بن وه ئاماده ي دو عا ي

(۹۷) روى البخاري (۳۲۴) ومسلم (۸۹۰).

(۹۸) روى البخاري (۳۲۴) ومسلم (۸۹۰).

موسولمانان بن لیړه ۱۵ا نه وه مان بو دهرده کهوی بو نویژی ههینی که واجبه و فهرزی عهینه له سه ر هه موو پیاویک، پیغه مبه ری خوا ﷺ نه مری نه کردوه به ژنانش ده رچن وه که دروستیشه که ژن بین بو نویژی ههینی نه مری نه کردوه نافرته یک که بی نویژ بیت بی که چی ته ماشا ده کهین بو نویژی جه ژن پیغه مبه ری خوا ﷺ نه مری کردوه نافرته یی نویژیش هه رده بی بیت نه وه به لگه یه له سه ر نه وه ی که واجبه نه ک ته نها سوننه تیکی مستحب بی زور موئه ککه ده پیغه مبه ری خوا ﷺ ته نکیدی له سه ر کردوه وه هه روه ها ته ماشا ده کهین به لگه یه کی تریشیان نه گه ر له رپوژیکدا جه ژن وه هینی کو بو وه هه ر که سی نویژی جه ژن بکات نه وا نویژی ههینی له سه ر نامینی و واجب نامینی له سه ری هه ر که سی نویژی جه ژن بکات نویژی ههینی له سه ر نامینی، چونکه دوو جه ژن له رپوژیکدا کو بیته وه (اکتفاء) به نویژی یه کیکیان ده کریت و نه وه ی تر نه و نویژه ههینی له سه ر نامینی جا که نویژی جه ژن له قووه تی نویژی ههینی دا نه بوا یه نه وه نویژی ههینی تیدا نه ده چوو، به لگه ی سییه میشیان (مداوم) پیغه مبه ری خوا ﷺ وه هه روه ها خوله فا راشدینه کان وه گه وره یانی نیسلام تا نه مرپوی نیمه واز له م دوو نویژه نه هیتر او وه به رده و امبو نی پیغه مبه ری خوا ﷺ له سه ری نه وه ش به لگه یه که له سه ر نه وه ی که رهئی راجح نه وه یه که فهرز بی، به لام نه وان هی که ده لین فهرزی کیفایه یه نه وه هه له یه هه له کشی له وه دا دهرده کهوی که فهرزی کیفایه نه وه یه که ریک پیویسته بکریت سهیری کاره که ده کهین بکریت بو نمونه نویژی جه نازه بو نمونه ده فن کردنی مردوویه ک پیویسته کو مه لیک هه لسن نه و مردووه بنیژن زهید بی یا عه مر بی به کر بی یا عه لی بی کیشه نییه کییه گرنک نه وه یه نه و نیسه نه نجام بدری که ناشتنی مردوویه که که نویژ کردنه له سه ر مردوویه ک که نویژی بارانبارینه یان نه مر به چاکه و نه هی له خراپه و نه و جوړه شتانه فهرزی کیفایه، به لام نویژی جه ژن شتیک نییه بلین و الله ده بی نه و شته نه نجام بدری که مه سله حه تیکی موسلمانانه به لکو مه سله حه تی شه خصی خو ته هه ر که سه و پیویسته (وَيَشْهَدَنَّ الْخَيْرَ وَدَعْوَةَ الْمُسْلِمِينَ) هه ریبه کی له نییه پیویسته له سه ری ناماده ی نه و خیره بی ان شاء الله تعالی به لام نه و بوچونه ی که ده لی (مستحب) ه نه وه زور دووره به پی نه و به لگانه ی که باسمان کردن.

پ ۱۹۴ / نافرته تان نایا کاتی بی نویژی ناماده ی مزگه وت دهن یا خود تاییه ته به (مصلی) وه؟

و/ پیغمبه‌ری خوا ﷺ کاتیک که عائیشه ره‌زای خوی پهروردگاری لیبت له‌گه‌لی هات بو
 حج وه پیش نه‌وی (مسجد الحرام نفست) عائیشه (ره‌زای خوی پهروردگاری لی بیت) که‌وته
 سو‌ری مانگانه‌و بی نو‌یژی که بو‌حه‌جیش هاتووه ده‌ستی کرد به‌گریان، پیغمبه‌ری خوا ﷺ
 فه‌رمووی (افعلی ما یفعل الحاح غیر أن لا تطوفی بالبیّت حتی تطهّری) (۹۹)

هرچی حاجی ده‌بکات توش بیکه‌ته‌نهنه‌وه نه‌بی که تو‌ته‌واف ناکه‌ی و نو‌یژ ناکه‌ی تا پاک
 ده‌بیه‌وه، پیغمبه‌ری خوا ﷺ نه‌یفه‌رموو نابی بیش‌چینه مزگه‌وت چونکه خو‌یشی و هاوه‌له‌کانیشی
 هه‌موویان چونه (مسجد الحرام) وه نه‌وی که حاجی ده‌بکات حاجی ده‌چینه مزگه‌وت که‌واته
 قه‌ده‌غی نه‌کرد له‌و ئافره‌ته که بچینه مزگه‌وت که‌واته له‌سه‌ر بو‌جونی هه‌ندی له‌زانیان بینایه
 له‌سه‌ر نه‌و فه‌رمووده‌یه واته دروسته بو‌ ئافره‌ت که له‌ نو‌یژی جه‌ژن ناماده بیّت یان بو‌ نمونه
 مو‌حازه‌ره‌و ده‌رسیکه بو‌ نه‌وی که نه‌و ئافره‌ته بی‌به‌ش نه‌بی که‌هز ده‌کات بیّت دابنیشیت به‌لام
 مزگه‌وت به‌پاکی رابگریت نه‌وه ان شاء الله دروسته به‌لام نه‌و فه‌رمووده‌یه که ده‌فه‌رمووی: (انّی لا
 اُحِلُّ الْمَسْجِدَ لِحَائِضٍ) من مزگه‌وت به‌حله‌لال نازام بو‌ ئافه‌رتیکی حائیز نه‌و فه‌رمووده‌یه زانیان
 ده‌فه‌رموون نه‌و فه‌رمووده‌یه فه‌رمووده‌یه کی صه‌حیح و راست نییه والله اعلم .

پ۱۹۵/ خوا پاداشتان بداته‌وه نه‌مر کردنی پیغمبه‌ری خوا ﷺ مانای وایه له‌سه‌ر نه‌وانیش

پیویست بی و فه‌رز بی؟

و/ بیگومان هه‌مان شته به‌لام پیویسته ئافره‌تان ئاگیان له‌ نادابی چونه نو‌یژی جه‌ژن بیّت نه‌و
 نادابانه‌ش له‌ فه‌رمووده‌که‌ی (أم عکیه) بو‌مان ده‌رده‌که‌ویت کاتیک پرسیاریان له‌ پیغمبه‌ری خوا کرد
 ﷺ (لا یكون لها جلباب) نه‌گه‌ر یه‌کیک له‌ نیمه‌ پو‌شاکه‌ی نه‌بیّت که پیی بیته‌ ده‌ره‌وه چون بیّت توش
 ده‌فه‌رمووی با نه‌وانیش بیته‌ ده‌ره‌وه؟ پیغمبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمووی: (لتلبسها أختها من جلبابها) (۱۰۰)
 با خوشکه‌که‌ی با یه‌کیک له‌ پو‌شاکه‌کانی خو‌ی بداتی پیی بیه‌خشی با له‌به‌ری بکات بو‌ نه‌وی پیی
 بی بو‌ نو‌یژی جه‌ژن، که‌واته ئافره‌ت کاتیک ده‌چیت بو‌ نو‌یژی جه‌ژن یا بو‌ نو‌یژی هه‌ینی یا بو‌ هه‌ر

(۹۹) رواه البخاري ومسلم .

(۱۰۰) رواه البخاري ومسلم .

واجب و ئه رکیکي شه رعی ده چیت بۆ عیادهتی خوا پیویسته به پۆشتهیی پروات و بۆن له خۆی نه دات و بۆ دهره وه جوانی خۆی دهر نه خات بۆ ئه وهی گونا هه که ی زیاتر نه بی له خیره که ی، بۆ ئه وهی نه بیته فیتنه بۆ موسولمانانی تریش، ئه مه که بۆ عیاده تیک برؤا پیویست بی وا به ئه ده ب و له خواتر سانه وه برؤا ئه ی بۆ غه یری عیادهت برؤا بیگومان زیاتر پیویسته به حیشمه ته وه برؤا ته به روجی جاهیلی نه کات وه نه بیته هۆکاری فیتنه بۆ موسولمانانیش وه بهر له عنه تی خواو پیغه مبه ری خواش نه که ویت ﷺ.

پ ۱۹۶ / ئه گهر جه ژن و هه یینی که وته نه یه ک پۆژه وه ئه وا جه ژنه که هه یینی که له سه ر موسولمانان لا ئه بات روونکردنه وه یه ک دهر به ری ئه و با به ته ته نها نو یژی هه یینی که له مزگه وت نایکات یا خود له مائه وه ئه نجامی ئه دات یا خود هه ر به یه ک جاری له سه ر موسولمانان لا ئه چی؟
و/ زانایان دوو بۆ چونیان هه یه لیردا کۆمه لیک له زانایان ده فهرموون نو یژی چه ژن که هه یینی لا ده بات واته هه چی له سه ر نامینی ته واو که نو یژی جه ژنی کرد نه هه یینی ده کات نه نو یژی نیوه رپۆش ده کات، بۆ چونی دوو هه می زانایان ئه وه یه که پیغه مبه ری خوا ﷺ هه لبژاردنی دا (من شاء مِنْكُمْ ان يُصَلِّيَ فَالْيُصَلِّي) هه ر که سی هه ز ده کابیکات بابیکات واته هه یینی که ئه وه ی که هه یینی نه کات ئه بی نیوه رپۆ بکات یان نا بۆ چونی دوو هه ئه وه یه که نو یژی نیوه رپۆ به که ی خۆی هه ر ئه بی بکات به لام وه کو هه یینی له سه ری نه ما وه والله اعلم.

پ ۱۹۷ / باشتر وایه بچی بۆ نو یژی هه یینی؟

و/ باشتر وایه والله اعلم که با به ته که ش خیلافیه والله اعلم.

پ ۱۹۸ / کاتی نو یژی جه ژنه کان که یه؟

و/ نو یژی جه ژنه کان له دوا ی به رزبونه وه ی خۆر و وتمان تا وه کو نو یژی نیوه رپۆ تا وه کو (قبل الزوال) دروسته ان شاء الله به لام باش وایه که و وتمان جه ژنی قوربان پیش بخریت وه جه ژنی ربه مزانیش که مینک دوا بخریت والله اعلم.

پ ۱۹۹ / نایا له نو یژی جه ژنه کان بانگ و قامه تیان هه یه وه کو نو یژه کانی تر؟

و/ ابن عباس و جابریش (رهزای خوا ی پهروه ردگاریان لی بیت) وه کو له موسلیمدا هاتو وه (لم

يَكُنْ يُؤَدُّنْ يَوْمَ الْفِطْرِ وَلَا يَوْمَ الْأَضْحَى) ^(۱۰۱) رۆژی جه‌ژنی قوربان و رۆژی جه‌ژنی ره‌مه‌زان بانگ نه‌ده‌درا وه (بَعِيْرٍ اَذَانٍ وَلَا اِقَامَةٍ) وه به‌ بی‌ نه‌وه‌ی بانگ بدری و وه به‌ بی‌ نه‌وه‌ی قامه‌تیش بکری نو‌یژی جه‌ژن، که‌واته نه‌بانگ ده‌دری و نه‌ده‌بی‌ قامه‌تیش بکریت وه‌هر که‌سی‌کیش بانگ بدا بو نو‌یژی جه‌ژن نه‌وه‌ بیدعه‌یه‌کی کردوه یاخود (الصلاة جامعة الصلاة جامعة) نه‌مه‌شيان بیدعه‌یه‌کی تره له سوننه‌دا نه‌هاتوه‌ والله اعلم .

پ ۲۰۰ / نایا شیوازی کردنی نو‌یژی جه‌ژنه‌کان چۆنه‌؟

و/ نو‌یژی جه‌ژن دوو رکاته که واجبه به بوچونی راجح وه‌کو با‌سمان کرد دوا‌ی نه‌وه‌ش که نیه‌ت دینی له دل‌دا ده‌یه‌ینی وه که بوچونی راجح وایه واجبه خو نه‌گه‌ر سوننه‌تیش بی‌ وه‌کو له مه‌زه‌به‌ی شافعی‌دا موسته‌حه‌بیش بی‌ نه‌وه‌ رینگه به موسولمانان نادات هه‌ندی‌ک له ماموستایانی ئاینی به داخه‌وه ده‌یلیم موسولمانان له سالی‌کدا ته‌نھا دوو نو‌یژی جه‌ژنیان هه‌یه زیاتر نا ته‌ماشا ده‌که‌ین نایه‌لن نه‌وه دوو نو‌یژه‌یان به نسیب بی‌ت و مه‌حرومیان ده‌که‌ن لی‌و ده‌لین نه‌وه که‌سه‌ی که قه‌رزداره بانیه‌تی قه‌لای لی‌ بینیت، پیشه‌خت نه‌وه‌یان پی‌ ده‌لین وه نه‌وه‌ش که نیه‌تی قه‌لای لی‌یه‌ینا نه‌وه نابی‌ (الله اکبر) ه‌کان بکات چونکه نه‌وه نو‌یژی قه‌لا ده‌کات، بی‌گومان نه‌وه بیدعه‌یه‌که ﴿إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدَى﴾ ﴿النجم: ۲۳﴾.

وه نه‌گه‌ر قه‌لاش هه‌بی‌ خو کاتیکی زور زور هه‌یه قه‌لای تی‌دا بکاته‌وه بو ته‌نھا نه‌وه دوو نو‌یژه خیره هه‌یه له ده‌ست موسولمانانی ده‌ده‌ن و موسولمانانی لی‌ بی‌ه‌ش ده‌که‌ن نه‌گه‌ر له ژبانی مرو‌فدا له ژبانی نه‌وه خه‌لکه‌ی که دین بو نو‌یژی جه‌ژن کات و عومریان نه‌مابی‌ ته‌نھا نه‌وه ده‌ه‌قیقه مابی‌ که نو‌یژی جه‌ژنی تیا نه‌که‌ن کاته‌که‌ش ته‌سک بی‌ نه‌وه کاته قه‌لاشی له‌سه‌ر بی‌ت و نو‌یژی جه‌ژنیش وه‌کو نه‌وان ده‌لین سوننه‌ت بی‌ت تا چ بکات واجبی‌ک و موسته‌حه‌بی‌ک قه‌یناکه با قه‌لاکه‌ی بکات، به‌لام کاته‌ک فراوانه‌و زوره بو ئیوه له‌سه‌ر مه‌زه‌به‌که‌ی خو‌یشتان بو وا ده‌که‌ن موسولمان بی‌ه‌ش بن له‌و سوننه‌ته نه‌گه‌ر سوننه‌تیش بن واجبش نه‌بن با نه‌ویش بکه‌ن دوا‌یی با قه‌لایه‌که‌شيان بکه‌ن نه‌گه‌ر نو‌یژی

قهلآ هه‌بیت .

پا ۲۰۱ / نه‌گهر سوننه‌تیش بی خو دوو دروشمی موسولمانانه؟

و/ بوچونی راجح نه‌ویه که‌نه نه‌ویان دروسته (قهلآ)، وه نه‌ویان واجبه (نوئیژی جه‌ژنه‌کان) بوچونی راجیح واجب نابی وازی لی بهیئیری و نه‌بی بکری وه نوئیژی قهلآش نییه هیچ به‌لگه‌یه کی له قورئان و فهرموده له‌سهر نییه خوی گه‌وره ده‌فهرمووی :

﴿فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا﴾ [النساء: ۱۰۳].

خوی گه‌وره نوئیژی فهرزه‌کان له‌سهر ئیمانداران کاتی بو دانراوه و کاتی دیاری کراوی هه‌یه نوئیژی عصر له‌م سه‌عته نه‌ونده ده‌ست بی ده‌کات بو نمونه له‌ونده‌ش کوتای پی دی نه پیش کاتی عصر بو ت هه‌یه بیکه‌یت نه دوی عصریش بو ت هه‌یه بکه‌یت نه و کاته‌یه ته‌نها بو که‌سیک هه‌یه به‌کیک له‌م دوو عوزره‌ی هه‌بیت خه‌ولیکه‌وتن (نوم) یان له بیرچوون (نسیان) پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فهرمووی:

(مَنْ نَامَ عَنْ صَلَاةٍ أَوْ نَسِيَهَا فَلْيُصَلِّهَا إِذَا اسْتَيْقَظَ) ^(۱۰۲) .

واته: ههر که‌سیک خه‌وی لیکه‌وت له نوئیژیک بو نمونه که‌سیک کریکاری ده‌کات ماندوه سه‌عات سیی دوی نیوه‌ر و هاتوته‌وه له ئیش نانی خواردوو خه‌وی لیکه‌وت و نه‌ونده شه‌کته‌و ماندوه که به‌خه‌به‌ر هات بانگی مه‌غریب بووه نوئیژی عصری له ده‌ست چوو پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فهرمووی ههر که‌سیک که خه‌وی لیکه‌وت ههر کاتیک به خه‌به‌ر هات با به‌کسه‌ر نوئیژه‌که‌ی بکاته‌وه نافهرمووی با قهلآی کاته‌وه (فلیصلها) به‌کسه‌ر با بیکات ده‌فهرمووی کاتی خویه‌تی (أو نسیها) یان له بیری چوته‌وه وه کو پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ له رۆژی خه‌نده‌ق له بیری چوه‌وه له‌به‌ر مه‌شغله‌ت کاتیک که مه‌غریب بیوو نه‌و کاته هاته‌وه بیری به‌کسه‌ر ئه‌مری کرد بانگ درا نوئیژی عصری کرد به‌ئهدا نه‌ک به‌قهلآ دوی نه‌وه نوئیژی مه‌غریبی کرد به‌لام که‌سیک به‌عه‌مدی به‌ویست و ئیراده‌ی خوی که نه‌نوستوه نه‌له بیریشی چوو نوئیژ ناکات ده‌لی نیکه‌م دوا‌یی قهلآی ده‌که‌مه‌وه، یا به‌نیه‌تی قهلآش

نییه ده لئی من توبه م کردوو ده مهوی قه لایان بکه مه وه واته قه زای بکه مه وه نه و شته له دینی ئیسلامدا هیچ به لگه یه کی له سه ر نییه، خه لکیش با دلئی خوی به وه خوش نه کات به لکرو له فه رموو ده ی صه حیحدا هاتوو له سنن ابن ماجه دا که هه رکه سی له روژی قیامت یه که م شت که مروژ مو حاسه به ده کریت له سه ری نو یژه کانیه تی، نه گه ر نو یژه کانی ته واو بوون نه وا هه موو کرده وه کانی تری بو ته واو ده کریت، وه نه گه ر نوقسانی هه بوو خوی گه و ره ده فه رموی: (انظر لعبدی هل له من تطوع) بز انن به نده که ی من نو یژی سوننه تی هه یه نه گه ر سوننه تی هه بوو که لیتی فه رزه کانی بو پربکه نه وه، که واته که سیک که نو یژی شی چوو بی ت ته وه به کات و نو یژی سوننه ت بکات نو یژی فه رزی بو پر ده کریته وه نه ک قه لای بکاته وه که نییه، وه دیسان نه ک نه و دوو نو یژه که شی عاری گه و ره ی موسولمانان له ده ست موسولمانان بدرین نه وه کاریکی هه له یه به راستی واجبی شه نه و دوو نو یژه بکرین و وتمان نه وه له نییه ته وه که نییه ت دینی له دلدا نه ک به ده می ش نییه تی نو یژی جه ژنه که و اجبه له سه ری بی کات دوی (الله اکبر) ی ته کبیره ی ئی حرام حه وت جار له رکاتی یه که مدا (الله اکبر) ده کات نه و جا ده ست ده کات به فاتیحه خو یندن و بیگو مان که ده یخو ینی له پاش ئیمامه وه ده یخو ینی ئیمام به ده نگی به رز ده یخو ینی ته وه دوی نه وه ش که ده چینه رکوعه وه چون نو یژه کانی به یانی ده کات ناوا ده ی کات که هه لسا یه وه بو رکاتی دو وه م (الله اکبر) ی کرد بی و هه لسا یه وه دوی هه لسا نه وه نه و جار پینج جار (الله اکبر) ده لئی نه و جا دیسان که ئیمام ده یلیت نه وانیش له دوی ئیمام ده یلینه وه که ئیمامیش فاتیحه ی خو یند نه وانیش ئینجا فاتیحه ده خو ین بو چونی راجح نه وه یه که بخو یندری دوی نه وه که ئیمام سوره تیکی تر بخو ینی نه وان نا یخو ینن گوی ده گرن پاشان نو یژه که ناسایی خوی ته واو ده بی ت و کو تایی بی دیت .

پ ۲۰۲ / که واته شیوازه که وه کو نو یژی سوننه ت وایه ته نها له رکاتی یه که مدا حه وت ته کبیره ی تیا نه کریت و له رکاتی دو وه مدا پینج ته کبیری هه یه، ئایا له نیوان نه و ته کبیرانه دا هیچ زی کریکی تاییه ت هه یه که سوننه ت بی بخو یندریت ؟

و/ له پیعه مبه ری خوا وه ﷺ هیچ شتی ک به صه حیحی وارد نه بو وه که له نیوان (الله اکبر) و (الله اکبر) یکی تر هیچ زی کریکی تری کرد بی ت ته نها له ابن عمره وه (ره زای خوی په روه ردگاری

لیّ بیّت) بؤ ده‌ست به‌رزکردنه‌وه ابن عومه‌ر ده‌ستی به‌رزکردوْته‌وه بؤ زی‌کری له نیوان (الله اکبر) ه‌کان، وه ابن مسعود (ره‌زای خ‌وای په‌روه‌ردگاری لیّ بیّت) که ده‌فه‌رمووی: له نیوان ه‌هر ته‌کبیره‌یه‌کدا ح‌مدو ستایشی خوا ه‌ه‌یه، وه کو به‌یه‌قی رپ‌وایه‌تی کردوه فه‌رمووده‌کش سه‌نه‌ده‌که‌ی (ح‌سن) ه‌ که‌واته له پیغه‌مبه‌ره‌وه نه‌هاتوو ﷺ ه‌هر که‌سی نه‌یکات به‌س (اکتفاء) به (الله اکبر) ه‌کان بکات ه‌یچی تری له نیوان نه‌لیّ کیش‌ه‌ی نیبه‌وه به‌سیه‌تی، وه ه‌هر که‌سی‌کیش بیکات بلّی نه‌وته ابن مسعود (ره‌زای خ‌وای په‌روه‌ردگاری لیّ بیّت) کردوویه‌تی له خو‌یه‌وه نایلّی نه‌و قسه‌یه دروسته‌ه‌نّ شاءَ اللهُ مه‌سه‌له‌کش اجتهادیه‌وه کی‌شه‌ی تیدا نیه‌ والله اعلم.

پ ۲۰۲ / که‌واته نه‌گ‌هر نه‌و زی‌کرانه‌ دیاری نه‌کرا بیّت سوپاس و ستایشی خ‌وای گ‌ه‌وره بیّت به‌ه‌هر شیوازیّک بووتریّت دروسته‌؟
و/ دروسته‌ والله اعلم.

پ ۲۰۴ / ده‌ست به‌رزکردنه‌وه‌ش نه‌هاتوو له پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ .
و/ ووقمان نه‌هاتوو ته‌ن‌ها له ابن عومه‌ره‌وه هاتوو (ره‌زای خ‌وای په‌روه‌ردگاری لیّ بیّت) .

پ ۲۰۵ / نه‌گ‌هر که‌سیّک ده‌ست به‌رزکاته‌وه‌؟
و/ له‌سه‌ر نه‌وه‌ی که بلّی ابن عومه‌ر له خو‌یه‌وه نایکات ه‌ه‌ل‌به‌ته له پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ بیستوویه‌تی (ره‌زای خ‌وای په‌روه‌ردگاری لیّ بیّت) إنّ شاءَ اللهُ بؤی ه‌ه‌یه وه که‌نه‌یشی کات (خ‌یر ه‌دی ه‌دی محمد) ﷺ که‌نه‌یکات باش‌تره‌وه ه‌ج کی‌شه‌یه‌کی نیه إنّ شاءَ اللهُ چونکه تاکه کرداریکی ه‌اوه‌لیّک نابیّ به‌ به‌لگه‌ دلّی بیّ خوش بکریّت.

پ ۲۰۶ / له‌کاتی نو‌یژه‌کاندا ئیمام سوره‌تی دیاری کراو ه‌ه‌یه بخوینیّت؟
و/ له‌ د‌وای سوره‌تی فاتحه‌ سوره‌تی (الأعلى) بخوینیّت له ر‌کاتی یه‌که‌مدا وه سوره‌تی (الغاشیه)ش له ر‌که‌عتی دوو‌همدا نه‌م دوو سوره‌ته کورت و گونج‌اون ئیمام بخوینیّت .

پ ۲۰۷ / نه‌گ‌هر که‌سیّک فریای نو‌یژی جه‌ژن نه‌که‌وت کاتیک د‌یته مزگ‌ه‌وته‌وه نو‌یژ ته‌واو بووه

چی نه‌کات سوننه‌ت وایه خو‌ی نویژه‌که‌ی بکاته‌وه؟

و/ به‌لکو واجیشه بیکاته‌وه چونکه نه‌و نویژه ووتمان واجبه له‌سه‌ر هموو موسولمانیک وه که فریا نه‌که‌وت دوا‌یی پیویسته به‌ته‌ن‌ها بو خو‌ی بیکات .

پ ۲۰۸ / نه‌گه‌ر فریای رکه‌تیک که‌وت؟

و/ رکه‌عتی دووه‌می ته‌واو ده‌کات .

پ ۲۰۹ / نه‌گه‌ر فریای ته‌حیات که‌وت هه‌ردوو ره‌که‌ته‌که‌؟

و/ به‌هه‌مان شیوه حوکی هه‌ینی نییه که‌بلین هه‌لسیته‌وه چوار رکه‌عت بکات چونکه له نه‌سلدا که نویژی جه‌ژن فه‌رژ بوو به دوو رکه‌عت فه‌رژ بووه .

پ ۲۱۰ / نه‌گه‌ر که‌سیک نه‌خوش بوو له مائه‌وه نه‌یتوانی بی‌ت نه‌وه‌یش پیویسته له مائه‌وه بو

خو‌ی نه‌نجامی بدات؟

و/ له مائه‌وه نه‌نجامی نه‌دات اِنْ شَاءَ اللّٰهُ.

پ ۲۱۱ / نایا له پاش نویژی جه‌ژن وه‌کو نویژی فه‌رزه‌کان دروسته نه‌و زیکرانه‌ی که‌وا سوننه‌ته

له پاش نویژه فه‌رزه‌کان بخویندریت له پاش نویژی جه‌ژنیش به‌هه‌مان شیوه ده‌خویندریت یاخود تاییه‌ته به نویژه فه‌رزه‌کانه‌وه؟

و/ بیگومان تاییه‌ته به نویژی فه‌رزه‌وه وه هه‌رکه‌سیّ نه‌و زیکرانه‌ی که‌وا له پاش نویژه فه‌رزه‌کانه‌وه هه‌یه له پاش نویژه سوننه‌ته‌کانه‌وه یان له دوا‌ی نویژی جه‌ژن بیکات کاریکی باشی نه‌کردوو، چونکه له خو‌یه‌وه شتیکی کردوو که نه‌مری پیغه‌مبه‌ری خو‌ای ﷺ له‌سه‌ر نییه وه به‌رده‌وام ده‌مانه‌وی له‌سه‌ر سوننه‌ت برۆین نه‌ک له خو‌مانه‌وه شت دابینین نه‌گه‌ر زکریکی خواش بیّ نه‌گه‌ر عیباده‌تیکیش بیّ له خو‌مانه‌وه ناتوانین بیکه‌ین چونکه دین بینایه‌که‌ی له سه‌ر ته‌وقیفه له‌سه‌ر ده‌لیلله نه‌ک له‌سه‌ر استحسانات و پیباشوونی خو‌مان، چونکه ئیمامی شافعی (ره‌زای خو‌ای په‌روه‌ردگاری لی بی‌ت) ده‌فه‌رموویت: (من استحسن فقد شرع).

واته: ههر که‌سی له‌دیندا بو خوی بلی من یم چاکه و من به‌باشی ده‌زانم به‌لگه‌شی له‌سه‌ر نه‌بی‌ت
 نه‌وه شه‌ریعه‌تی داناوه و شه‌ریعه‌تیش حقی خوی گه‌وره‌یه نه‌ک حقی ئیمه بی‌ت که‌واته کاریکی
 خراپه.

پ ۲۱۲ / نایا ئیمام که‌ی ده‌ست به‌خویندنه‌وی ووتاری جه‌ژن ده‌کات ؟

و/ بی‌گومان نو‌یژی جه‌ژن و ووتاره‌که‌شی له‌چهند روانگه‌یه که‌وه جیاوازن له‌نو‌یژی هه‌ینی و
 ووتاره‌که‌ی، له‌روانگه‌ی نه‌وه‌وه کاتی ووتاری جه‌ژن له‌گه‌ل ووتاری هه‌ینی کاته‌که‌یان جیاوازه، له
 هه‌ینی دا ووتار ده‌خوینریتته‌وه پاشان نو‌یژ ده‌کریت، به‌لام له‌جه‌ژندا نو‌یژ ده‌کریت پاشان ووتار
 ده‌خوینریتته‌وه، له‌هه‌ینی دا ووتاری هه‌ینی واجبه موسولمان تیایدا ئاماده بی‌ت، به‌لام له‌جه‌ژندا
 واجب نیه موسولمان ئاماده بی‌ت به‌ئاره‌زووی خو‌یه‌تی ههر که‌سی‌ک حه‌ز بکات دابنیشیت بو
 ووتاری جه‌ژن ههر که‌سی‌کیش حه‌ز بکات بروات، که‌واته نو‌یژی جه‌ژن ده‌کریت پاشان ووتار
 ده‌ست پی ده‌کات وه نه‌گه‌ر پاش و پیش بکریت بی‌گومان نه‌وه بیدعه‌یه و محاله‌فه‌یه و گۆرینی سوننه‌ت و
 شه‌ریعه‌تی پی‌غه‌مبه‌ری خواجه ﷺ وه کو (أبی سعید الخدری) (ره‌زای خوی په‌روه‌ردگاری لی بی‌ت)
 بو‌مان ده‌گپ‌ریتته‌وه ده‌فه‌رموو‌یت: له‌سه‌رده‌می پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ وه له‌سه‌رده‌می ابوبکرو عمردا که
 چهند جار نو‌یژی جه‌ژنم له‌گه‌لیان کردوه نو‌یژیان ده‌کرد پاشان ووتار ده‌ستی پی ده‌کرد (قَالَ أَبُو
 سَعِيدٍ: فَلَمْ يَزَلِ النَّاسُ عَلَى ذَلِكَ حَتَّى خَرَجْتُ مَعَ مَرْوَانَ - وَهُوَ أَمِيرُ الْمَدِينَةِ) ^(۱۰۳) ده‌فه‌رموو‌یت
 به‌رده‌وام موسولمانان له‌سه‌ر نه‌وه بوون نو‌یژ ده‌کرا نه‌مجا ووتار بوو تا سه‌رده‌می مه‌روان که‌ئه‌میری
 شاری مه‌دینه بوو، ده‌فه‌رموو‌یت له‌گه‌ل مه‌روان چووم بو نو‌یژ که‌گه‌یشتینه (مصلی) بینیم مینه‌ریک
 داناوه که‌سوننه‌تیش وایه نو‌یژی جه‌ژن و ووتاری جه‌ژن له‌سه‌ر مینه‌ر نه‌بی‌ت ووتاره‌که‌له‌سه‌ر زه‌وی
 بی‌ت نه‌ک له‌سه‌ر مینه‌ر بی‌ت ده‌فه‌رموو‌یت سه‌یرم کرد مینه‌ریک داناوه و ته‌رخان کراوه که‌گه‌یشتینه
 نه‌وی یه‌کسه‌ر مه‌روان ده‌ستی کرد به‌سه‌ر که‌وتنی مینه‌ره‌که‌بو ووتار خویندن ده‌فه‌رموو‌یت منیش
 جله‌که‌یم گرت و رامکیشا و وتم نه‌رؤیت خوی لی پچ‌رکاندم و ههر رؤیشته سه‌ره‌وه فه‌رموی نه‌وه
 کاته رؤیشت که‌نه‌وه‌ی تو ده‌یل‌بی‌ت وتی منیش و وتم (غیرئم واللّه) واللّه سوننه‌ته‌که‌تان گۆری نه‌وه‌ی

من ده‌یزانم واللہ ئەوہ خیرہ سوننه‌ته‌که‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ خیر له‌وه‌دا نیه که تو ده‌یکه‌ی، فهرمووی جارن خه‌لک باش بوو داده‌نیشت بوو خوتبه‌ی جه‌ژن به‌لام ئەمرو خه‌لک بوو خوتبه‌ی ئیمه دانانیشت ناچار بوو ئەوه‌ی خه‌لکه‌که‌ ناچار بکه‌ین بوو گوئیگرتنی ووتاره‌که‌مان ووتارمان خسته‌وته پیش نویژ بوو ئەوه‌ی خه‌لکه‌که‌ دابنیشیت له‌بهر چاوه‌روان کردنیان بوو نویژه‌که‌ گوئی له‌ ووتاره‌که‌ بگرن به‌ ههر حال (أبي سعيد الخدري) (ره‌زای خوای په‌روه‌ردگاری لی بی‌ت) ئینکاری لی کرد وه به‌و کاره‌شی رازی نه‌بوو وه کاریکی بی‌شهرعی و بیدعه‌ش بوو وه ئەو عوزره‌ش که مه‌روان هی‌نایه‌وه عوزریکی شهرعی نیه ئەم عوزره‌هه‌مان عوزره‌که‌ زۆربه‌ی که‌سانیکی موبته‌دیع یان حیزبی له‌سه‌رده‌می ئیمه‌دا ده‌یه‌یننه‌وه، ته‌ماشاه‌که‌ین زۆر شت ده‌که‌ن ده‌لین خه‌لکه‌که‌ گۆراوه‌و ئیمانی لاوازه‌ ناچار ئیمه‌ به‌و وه‌سیله‌یه‌ ده‌توانین وایان لی بکه‌ین وه‌سیله‌که‌ش که بیدعه‌یه‌ له‌ رینگای سوننه‌ته‌وه ناتوانن خه‌لکانیک بیننه‌ سه‌ر رینگا ناچار په‌نا بوو بیدعه‌ ده‌بن بوو ئەوه‌ی به‌ هوی ئەو بیدعه‌یه‌وه خه‌لکیک رابکیشن، بوو نمونه‌ ئاهه‌نگی مه‌لود نه‌به‌وی بکریت، ئاهه‌نگ بوو ئەوه‌ بگپریت که بیدعه‌یه‌ بوو ئەوه‌ی خه‌لک کوو بکه‌ینه‌وه‌و موحازه‌ره‌و نامۆزگاریان بکه‌ین زۆر شتی تری بی‌شهرعی ده‌لین مه‌به‌ستمان ئەوه‌یه‌ له‌و رینگایه‌وه‌ نه‌بی‌ت خه‌لک کوو نابیته‌وه‌، وه ئیمه‌ ئەوه‌یان پی ده‌لین که (أبي سعيد الخدري) (ره‌زای خوای په‌روه‌ردگاری لی بی‌ت) پی ووتن (غیرتُمُ اللهُ) ده‌لین گۆریتان دینه‌که‌تان گۆری دین ئاوا نیه دین سوننه‌ته‌ نه‌ک بیدعه‌ بی‌ت، وه‌کو ابن مسعود (ره‌زای خوای په‌روه‌ردگاری لی بی‌ت) ده‌فه‌رمووی‌ت:

(اَفْتِصَادًا فِي سُنَّةِ خَيْرٍ مِنْ اجْتِهَادٍ فِي بَدْعَةٍ) (۱۰۴).

واته: مرۆڤ له‌سه‌ر سوننه‌ت بی‌ت گه‌ر زۆر چالاکیش نه‌بی‌ت خیرتره‌ له‌وه‌ی که زۆر عیاده‌ت بکات به‌لام به‌شیوه‌ی بیدعه‌و له‌سه‌ر بیدعه‌ بیکات.

که‌واته‌ لاواز بوونی ئیمانی موسولمانان چاره‌سه‌ره‌که‌ی ئەوه‌ نیه ئیمه‌ بیدعه‌یه‌کیان بوو دابه‌ینین، چاره‌سه‌ره‌که‌ی ئەوه‌یه‌ ئیمه‌ هه‌ول‌ده‌ین ئیمانی موسولمانان به‌رز که‌ینه‌وه‌و سوننه‌تیان بوو جی‌به‌جی بکه‌ین و بیاخه‌ینه‌ سه‌ر سوننه‌ت، نمونه‌ی تر له‌سه‌ر ئەوانه‌ بوو نمونه‌ له‌ مزگه‌وته‌کان ته‌ماشاه‌که‌ین

خه لک رپک راناوه ستیت ته گهر بیت و خه تیکیان بو رانه کیشین خه لک رپک راناوه ستیت تهی بو خه لک جاران راده وهستا له سهرده می پیغه مبهری خوا ﷺ له سهرده می صه حابه و تابعین بو ته مرو رپک راناوه ستیت؟ ده لئین خه لک ئیمانی لاوازه، تهی چاره ی ته وه چیه؟ چونکه ئیمان لاوازن شتیکیان بو دابهینن که پیغه مبهر ﷺ تهی کردوه! یان ته مریان پی بکه یین بگه رپنه وه سهر سوننه ته که وه له خوا بترسو ئیمانیا ن هه بیت ته م خه لکه ی که له مزگهوت رپک راناوه ستن ته گهر یه ک نائب عه ریفیکی سهرده می به عس بیت به داریکه وه ههر هه موویان رپک راده وه ستن به یه ک ته مر، به لام بو له به رامبه ر پهروه دگاردا له مالی خوا دا له گهوره ترین عیاده تدا که نویژه بو رپک راناوه ستن؟! که واته قه دری نازانیت سودی نازانیت خوی پیوه سهرقال ناکات، یا خود فیر نه کراوه که ته وه عیاده تیکی مهزنه، رپک رارهستان به شیکه له نویژه که وه نویژه که ی پی ته واو ده بیت، به لام خه له له که له وه دایه که فیر نه کراوه به و شیوه یه خو رابینیت ته وه پیویسته بکریت بو یه ته ماشا ده که یین هه ندیک جار که ئیمامیک به گویره ی سوننهت ناموزگاری خه لک بکات له مزگهوتیک که رانه هاتن پیمان بلیت خه لکینه رپک راره ستن توزیک راره ستن تا خه لک رپک ده خات خه لک سهیری لی دیت هه یه گالته ی پی دیت هه یه پی ناخوشه و توره ده بیت ته مه چیه چونکه وا رانه هیتراوه، به لام پیغه مبهری خوا ﷺ نویژی دانه ده به ست تا وه کو ته ماشای ده کرد موسولمانان رپک راره ستان، که واته چاره سهری دوور که و تنه وه ی موسولمانان ته وه نیه بیدعه یان بو دابهینن ته بیت بیانگه رپینه وه بو سهر سوننه ته که وه ناستی ئیمانیا ن بهرز بکریته وه به محازه ره ی باش اِنْ شَاءَ اللّٰهْ وه به (الترغیب والترهیب) به پشتیوانی خوی گه وره چونکه خیر له بیدعه دا نیه .

پ۲۱۳ / نایا ئیمام که ووتار ده ست پی ده کات به (الله اکبر) کردن و به ته کبیره ده ست پی ده کات یان ههر وه کو ووتاره کانی تر وایه به (إن الحمد لله) ده ست پی ده کات؟

و/ هیچ به لگه یه کی صه حیح نیه له سهر ته وه ی که ووتاری جه ژن جیاواز بیت له ووتاری هه یینی یان له ووتاره کانی تر له وه دا که به (الله اکبر) ده ست پی بکات، نه خیر ووتار سوننهت وایه ههر به خوتبه ی حاجه ده ست پی بکات به (إن الحمد لله) ده ست پی بکات.

پ۲۱۴ / ووتاری جه ژن چه ند ووتاره وه کو هه یینی دوو ووتاره یا خود ته نها ووتاریکه؟

و/ نه‌خیر ته‌نھا ووتاریکه له پیغه‌مبه‌ری خواوه ﴿﴾ نه‌هاتووہ زیاتر له ووتاریکی دابیٔ.

پ۲۱۵/ پیروزیایی کردن به بونه‌ی جه‌ژنه‌وه ئایا شیوازیکی تاییه‌تی هه‌یه پیغه‌مبه‌ری خوا

﴿﴾ یاخود صه‌حابه له جه‌ژنه‌کاندا به یه‌کتریان وتبیٔ؟

و/ له پیغه‌مبه‌ری خوا ﴿﴾ هیچ شتیکی وا نه‌هاتووہ، به‌لام له صه‌حابه‌وه (ره‌زای خویان لیٔت) هاتووہ که ده‌گه‌یشتن به یه‌ک له جه‌ژندا ده‌یانفه‌رموو: (تقبل الله منا ومنکم) خوی گه‌روه عیاده‌ت و په‌رسنو و چاکه له ئیمه‌و ئیوه‌ش قه‌بول بکات، ئەم نؤژه له ئیمه‌و ئیوه‌ش قه‌بول بکات ئەمه هاتووہ، یان (اعاده الله علينا وعليکم) خوی گه‌وره ئەم جه‌ژنه به‌سه‌ر ئیمه‌و ئیوه‌شدا بگه‌رٔیته‌وه، ئەم جو‌ره ووشانه هاتووہ، به‌لام نه‌ک ته‌نھا جه‌ژنتان پیروزو به‌س، ته‌ماش ده‌که‌ین پیروزیایی کردنی صه‌حابه‌ دوعا بووه (تقبل الله منا ومنکم) خوی گه‌روه عیاده‌ت له ئیمه‌و ئیوه‌ش قه‌بول بکات، واتا جه‌ژنیان هه‌ر عیاده‌ت بووه و پیروزیاییان هه‌ر عیاده‌ت بووه، نه‌ک وه‌کو ئیمه‌ نه‌ جه‌ژنه‌که‌مان عیاده‌ته‌ نه‌ پیروزیاییه‌که‌مان عیاده‌ته‌، که ده‌گه‌ینه یه‌کتر به‌یانیٔ باش له‌جیاتی (السلام علیکم) که عیاده‌ته‌و دوعایه‌و ده‌خیری بو‌ دهنوسرٔت ئەو که‌سه‌ی که سه‌لام ده‌کات، وه‌ ئه‌وه‌شی که وه‌لام ده‌داته‌وه ده‌خیری بو‌ دهنوسرٔت، له‌ جیاتی ئەوه به‌یانیٔ باش یان ئەم کاته‌ت باش، ئەوه باش نابیٔ به‌راستی حالی مرو‌ؤ کاتیٔ که خوا باشی نه‌کات ته‌نھا به‌ قسه‌ی من و تو باش نابیٔ، که‌واته باشتر وایه مرو‌ؤ په‌یوه‌ست بیٔ به‌م سه‌لام کردن و پیروزیایی کردنه شه‌رعیانه‌وه که له قورئان و فه‌رموو‌ده‌دا هاتووہ، یان صه‌حابه (ره‌زای خوی په‌روه‌ردگاریان لیٔ بیٔ) له‌سه‌ری بوون .

پ۲۱۶/ له دوا‌ی ووتنی (تقبل الله منا ومنکم) دروسته به هه‌ر شیوازیکی تر پیروزیایی له‌یه‌کتر

بکه‌ن؟

و/ إِنْ شَاءَ اللَّهُ دروسته.

پ۲۱۷/ ئەه‌ی له‌ناو خه‌لکیشدا باوه وه‌ک (کل عام وأنتم بخیر)؟

و/ ئە‌گه‌ر نیه‌ت تییدا دوعا بیٔ مه‌به‌ست تییدا دوعا بیٔ واتا هه‌موو سالیکی ئیوه هه‌ر به‌خو‌شی بژین وه به‌خیر بگه‌رٔیته‌وه به‌سه‌رتاندا وه‌کو دوعا بیٔ دروسته إِنْ شَاءَ اللَّهُ به‌لام چه‌ند ووشه‌یه‌ک فی‌ر ببه‌رین و دووباره‌ی بکه‌ینه‌وه مه‌به‌ستمان دوعا نه‌بیٔ خیری پیوه‌ نیه .

پ۲۱۸/ به بۆنه‌ی جه‌ژنه‌وه زۆر که‌س له جیاتی سوپاسکردنی خوی گه‌وره‌و دوعاکردن و عیبادت کردن له جه‌ژنه‌کاندا زۆر خراپه‌و تاوان نه‌نجام دده‌ن به‌بۆنه‌ی هاتی جه‌ژنه‌وه هه‌ندیك له‌و خراپه‌کاری و بیدعه‌و تاوانانه‌مان بۆ باس بکه‌ن تاوه‌کو موسوئلمانان خویانی لی‌پیاریزن به‌ پشتیوانی خوی گه‌وره‌.

و/ به‌راستی جیگای داخه‌ کاتیک که‌ خوی گه‌وره‌ نیعمه‌تیکی پی‌ به‌خشین پی‌ویسته شوکری خوا بکه‌ین نه‌ک کوفرا‌نه‌ی نیعمه‌تی خوا بکه‌ین، پی‌ویسته سوپاسی خوا بکه‌ین چونکه‌ زانایان ده‌فه‌رموون: شوکری خواو سوپاسکردنی خوا دوو‌ خاسیه‌تی تیا‌ه: یه‌که‌میان پی‌ ده‌ووتریت: (الحافظ)، دوو‌میشیان پی‌ ده‌ووتریت: (الجالب)، (الحافظ) واتا پاریزه‌ر، (الجالب) واتا هین‌ه‌ر، واتا (الحافظ و الجالب) شوکر بۆ (الحافظ یشه‌و الجالب یشه‌) (الحافظ) واتا شوکر نه‌و نیعمه‌ته‌ی که‌ ئیستا تیا‌دای که‌ شوکری خوا بکه‌یت بۆت (حفظ) ده‌کات و ده‌پیاریزیت که‌ شوکری خوا بکه‌یت خوی گه‌وره‌ نه‌و نیعمه‌ته‌ت لی‌ ناسینیته‌وه‌و بۆت ده‌پاریزیت، دوو‌میشیان: (لَنْ شُكْرُكُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ) نه‌گه‌ر شوکری خوا بکه‌ن خوی گه‌وره‌ نیعمه‌ته‌که‌تان بۆ زیادیش ده‌کات واتا (الجالب) یشه‌ جه‌لبی چی ده‌کات نیعمه‌تی تریشت بۆ دینیت خوی گه‌وره‌ نیعمه‌تی تریشت به‌سه‌ردا ده‌رژینیت، که‌واته‌ مروؤف کاتیک که‌ خوی گه‌وره‌ نیعمه‌تی به‌سه‌ردا رشت ره‌مه‌زان تیا‌دا به‌رۆزوو بوو شه‌و نوژی تیا‌دا کرد، دوعای کرد، خیر و خیراتی تیا‌دا کرد، قورئانی تیا‌دا خوینده‌وه‌، گه‌یشته‌ جه‌ژن به‌ عیبادت و به‌ ئیستیقامه‌ت حقی خۆیه‌تی که‌ به‌رده‌وام بیت و شوکری خوی تیا‌دا بکات، نه‌ک له‌ رۆژی جه‌ژندا هه‌موو نه‌و چاکانه‌ی کردویه‌تی هه‌لی بوه‌شینیته‌وه‌و بگه‌رپه‌ته‌وه‌ بۆ خراپه‌کاری و تاوانکاری وه‌ زۆر تاوان و بی‌ شه‌ری هه‌یه‌ که‌ ده‌بینین له‌ رۆژی جه‌ژن دا ده‌کریت، بۆ نمونه‌: یه‌کیک له‌و بی‌ شه‌ریعانه‌ی که‌ ده‌کریت له‌ رۆژانی جه‌ژندا ریش تاشینه‌ که‌ هه‌ر چوار مه‌زه‌به‌که‌ نه‌ک به‌ فه‌توای من هه‌ر چوار مه‌زه‌به‌که‌ که‌ ماموستایانی ئاینی بۆ خویان چاک ده‌زانن که‌ ریش تاشین حه‌رامه‌و نه‌و هه‌موو فه‌رمووده‌یه‌ی له‌سه‌ره‌ پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ که‌ فه‌رمویه‌تی: (وَأَعْفُوا اللَّحَى) وه‌ (أَطْلِقِ اللَّحِيَةَ) وه‌ (وَقِرُّوا اللَّحَى) ریشه‌که‌تان به‌ره‌لاکه‌ن و به‌یه‌یلنه‌وه‌و وازی لی‌ بینن، بۆ پیاو خوی گه‌وره‌ ریشی داناوه‌ وه‌ پی‌غه‌مبه‌ره‌ که‌شی ﷺ فه‌رمانی کردووه‌ به‌ره‌لای بکه‌ین، وه‌ ریش سوننه‌تیکی پی‌غه‌مبه‌ره‌و نیشانه‌ی

پیاوه‌تی مروّقه نه‌ک نیشانه‌ی حیزبایه‌تی بیّت، یان نیشانه‌ی تیرۆرستی و توند‌ره‌ویه‌تی بیّت، کئی ریشی دریزتر بیّت ئەوه دیاره توند‌ره‌وتره دیاره تیرۆرسته دیاره شتیکی له‌بن سه‌ره دیاره حیزبیه، نه‌خیر (الحمد لله) زۆربه‌ی ئەو موسولمانانه‌ی که ریشیان هه‌یه‌و ریشیان به‌رده‌ده‌نه‌وه دوورن له دیاریده‌ی حیزبایه‌تی، دوورن له دیاریده‌ی توند‌ره‌ویه‌تی و زیده‌ره‌وی له به‌کافردانان و تیرۆریستی و فیکره‌ی خراب و نازاوه‌گیر (الحمد لله) له‌سه‌ر سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ و به‌بیشزانین ریش هه‌شتنه‌وه ته‌نها ئەرکی موسولمانانی ئاینی نیه، ئەرکی که‌سیک نیه که مولته‌زعی ته‌واو بیّت به‌دینه‌وه، به‌لکو هه‌موو پیاویکی موسولمان واجبه‌له‌سه‌ری ریشی هه‌بیّت، جا ئایا مامۆستای ئاینی بیّت یان مۆزه‌فیک بیّت له‌دایره‌یه‌ک یان کریکارێکی ناو بازار بیّت یان له‌دایره‌ی تهن‌دروستی بیّت یان له‌ههر شوێنیک بیّت پیویسته‌ی ریشی هه‌بیّت، چونکه‌ پیاوه‌و خوا‌ی گه‌وره‌ی وای دروست کردوه، وه (الحمد لله) بریارێکی ده‌ستوری وولاتی عیراقیش و وولاتی هه‌ریمی خۆشان له‌سه‌ر ئەوه نیه که ریش هه‌شتنه‌وه حه‌رام بیّت یان قه‌ده‌غه‌ کرایت و مه‌منوع بیّت، وه بگه‌ره له‌ به‌ریتانیاو له‌ ئەمریکاو له‌ وولاتانه‌ش قه‌ده‌غه‌ نیه، که‌واته به‌راستی حه‌یفه‌ بو‌ پیاوان که ریش نه‌هیلنه‌وه وه جوانی پیاو به‌وه‌یه وه‌ک عائیشه (ره‌زای خوا‌ی لی بیّت) ده‌یفه‌رموو: (والذي زين الرجال باللحي) سویند به‌و خوا‌یه‌ی که پیاوانی جوان کردوه‌و رازاندونیه‌وه به‌ ریش، با هه‌مووی ریشی هه‌بیّت سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ واجبیشه وه‌کو ووتمان حه‌رامه‌ تاشینی وه شیعاری حیزبایه‌تیش نیه، به‌لکو نیشانه‌ی سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ نیشانه‌ی پیاوه‌تی مروّقه که خوا‌ پیاوی و دروست کردوه و الله اعلم ئەوه به‌کیکه له‌ تاوان و خراپه‌کاری و مونکه‌ره‌کان که وا ده‌زانن جوانی رۆژی جه‌ژن به‌ ریش تاشین ده‌بیّت.

پ/ ۲۱۹ / هه‌ندیك له پیاوان و نافرده‌تان هه‌ر به‌ بۆنه‌ی جه‌ژنه‌وه له‌کاتی جه‌ژن و پیروزیایی کردن له‌یه‌کتری پیاوان و نافرده‌تانی نامه‌حرم ته‌وقه‌ له‌گه‌لّ یه‌کتردا ده‌که‌ن ئەمانیش له‌ خویانه‌وه نیه به‌لکو که‌سانیك هه‌ن که به‌ناو دینه‌وه فه‌توایان داوه که‌وا دروسته‌ ژن و پیاو به‌یه‌که‌وه ته‌وقه‌ بکات حوکمی ئەو ته‌وقه‌ کردنه‌ له‌ شه‌رعدا چییه‌؟

و / گوناھێکی گه‌وره‌یه به‌ به‌لگه‌ی فه‌رموده‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ که له‌ فه‌رموده‌یه‌کی

سه‌حیحدا فه‌رمووی:

(لَأَنْ يُطْعَنَ فِي رَأْسِ أَحَدِكُمْ بِمَخِيطٍ مِنْ حَدِيدٍ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمَسَّ امْرَأَةً لَا تَحِلُّ لَهُ) (۱۰۵).

واته: ئەگەر بێت و بە دەرزی ئاسن تەقەلۆ درومان لەسەری یەکیکتان بدریت بەبێ بەنج چەند ناپەرحەت و نازارو خراپە ئەو خێرتەرە بۆی لەو هی که دەستی بەر دەستی ئافرهتیک بکەوێت که بۆی حەلال نیه دەستی بەر دەستی بکەوێت.

که‌واته تەوقه کردن له‌گه‌ل ئافره‌ت که مه‌حره‌می یه‌کتر نه‌بن حه‌رامه‌و مرۆف ناییت خۆی توشی گونا‌ه بکات و تەوقه له‌گه‌ل ئافره‌تی بێگانه بکات، چونکه دروست نیه‌و بگه‌ر تیکه‌لاویش دروست نیه که رۆژانی جه‌ژن ته‌ماشای ده‌کەین پیاوان و کورپان و کچان تیکه‌ل ده‌بن له زۆر شوین و له زۆر مال، یاخود رازاندنه‌وه‌ی ئافره‌تان بۆ ده‌روهه بێگومان کارێکی بێ شه‌رعیه، به‌لام که ئافره‌ت خۆی ده‌رازینیته‌وه بۆ پیاوی خۆی به‌لێ یان له‌ناو مه‌حره‌مه‌کانی خۆی به‌لێ قه‌یناکه، به‌لام خۆی بۆ کورپانی خه‌لک و خۆی بۆ ده‌روهه به‌رازینیته‌وه بۆ ئەوه‌ی که پیاوانی خه‌لکی بێ که‌مه‌ن کیش بکات و توشی فیتنه‌یان بکات و دلێان نه‌خۆش بکات، وه خۆشی توشی به‌هیلاک بردن بکات کارێکی خراپه‌و بێ شه‌رعیه، به‌راستی که‌سیک که له مانای رۆژوو و رهمه‌زان گه‌یشتی ناییت ئەو کاره بکات .

پ ۲۲۰ / زۆر که‌س له به‌یانیا‌نی رۆژانی جه‌ژندا به تاییه‌تی ئافره‌تان له جیا‌تی ئەوه‌ی که‌وا نویژی جه‌ژن نه‌نجام بدن ده‌که‌ونه رێ به‌ره‌و گۆرستانه‌کان و رۆژانی جه‌ژن تاییه‌ت ده‌که‌ن به سه‌ردانی گۆرستانه‌کان و مردوو‌ه‌کانه‌وه وه رۆژی جه‌ژن که دروشمیکی گه‌وره‌ی موسو‌لمانانه ده‌یکه‌ن به‌رۆژیکی غه‌م و خه‌فه‌ت و په‌ژاره وه ما‌ئه‌وه‌یان به‌جی دێلن، وه که ده‌یشگه‌رینه‌وه به‌گریانه‌وه یاخود به‌غهم و په‌ژاره به‌خه‌فه‌ت و دل ته‌نگیه‌وه ده‌گه‌رینه‌وه حوکی ئەم سه‌ردانی کردنه له جه‌ژندا چیه؟

و/ له دوو رپوانگه‌وه بی شه‌ریعه، رپوانگه‌ی یه‌که‌میان تاییه‌ت کردنی رپوژانی جه‌ژن به‌سه‌ردان کردنی مردوو ئه‌وه بیدعه‌یه‌که‌وه له دیندا نیه، دووه‌میشیان هه‌لگه‌پرا‌نه‌وه‌ی خو‌شی رپوژی جه‌ژن به‌ناخو‌شی و غه‌م و په‌ژاره‌و گریان ئه‌وه دیسان بی شه‌ریعه‌کی تره‌ خ‌وای په‌روه‌ردگار دایناوه رپوژی جه‌ژن رپوژی خو‌شی و دل‌شادی و دلگه‌شی موسولمانان بی‌ت، دوعا بۆ مردوه‌کانمان بکه‌ین به‌لام له‌م رپوژه‌دا بلیین با بچین سه‌ردانی مردومان بکه‌ین له‌م رپوژه‌دا له‌ناو خو‌ماندا دیسان ته‌عزیه‌که‌ دابیننه‌وه‌و غه‌مه‌که‌ دووباره‌ بکه‌ینه‌وه‌ کاریکی بی شه‌ریعه، چونکه‌ ئه‌م رپوژه رپوژی ئه‌وه نیه پیوسته موسولمانان له‌وه به‌ ئاگا بن و خو‌یان دوورخه‌نه‌وه له‌وه **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** وه ناموژگاری یه‌کتیش بکه‌ن ئه‌و کاره نه‌که‌ن رپوژیکی تر با سه‌ردانی مردوو بکات وه دوعای خیر بۆ مردوه‌که‌ی بکات له‌ رپوژی جه‌ژن و جگه‌ له‌ جه‌ژنیش ئه‌وه باش‌تره‌و خیر‌تره‌ بۆ مردوه‌که‌شیان .

پا ۲۲۱/ دابونه‌ریتیکی تری بی شه‌ریعی له‌ جه‌ژناندا ئه‌وه‌یه‌ که‌ که‌سیک پیش چهند مانگیکیش یه‌کیکی لی‌ مردبیت له‌ جه‌ژندا ئه‌و پرسه‌یه‌ دووباره‌ ده‌کریته‌وه‌و تازه‌ ده‌کریته‌وه‌ وه‌ جاری وا هه‌یه‌ له‌به‌ر ده‌رگایه‌ به‌ قه‌له‌باله‌غی خزم و که‌سو و کاری کۆ ده‌بیته‌وه‌ خه‌لکی به‌ناوی پرسه‌وه‌ دووباره‌ سه‌ردانیان ده‌کات به‌بی ئه‌وه‌ی جه‌ژنه‌ پیرۆزه‌ بکات به‌لکو جاری وا هه‌یه‌ خه‌لکی وا هه‌یه‌ فاتیه‌ش دانه‌دات که‌ چهند مانگه‌ ئه‌و که‌سه‌ مردوه‌، تازه‌کردنه‌وه‌ی ئه‌م پرسه‌یه‌ حوکمی چیه‌ له‌ شه‌رعدا؟

و/ ئه‌م پرسه‌یه‌ تازه‌ بکریته‌وه‌ کاریکی بی شه‌ریعی و بیدعه‌یه‌ شتیکه‌ به‌لگه‌ی له‌سه‌ر نیه‌و گونا‌هه‌، وه‌ وتت فاتیه‌ه‌شی بۆ داده‌داته‌وه‌ ئه‌سه‌لن فاتیه‌ه‌ دادان بۆ مردوو هه‌ر دروست نیه‌، چونکه‌ پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ دینیکی کامل و ته‌واوی بۆ به‌جی هیشتوین و هیچی‌شی له‌بیر نه‌چوته‌وه‌ وه‌ له‌و دینه‌ کامله‌ ته‌واوی خویدا فی‌ری نه‌کردوین که‌ که‌سیکمان مرد فاتیه‌ه‌ی بۆ دابده‌ین، یان که‌ چوینه‌ سه‌ر قه‌بران فاتیه‌ه‌ی بۆ دابده‌ین ئه‌وه‌ ئه‌سل و ئه‌ساسی نیه‌و به‌لگه‌ی قورئان و فه‌رموده‌ی له‌سه‌ر نیه‌، به‌لکو به‌لگه‌ له‌سه‌ر ئه‌وه‌یه‌ که‌ مرؤف چووه‌ سه‌ر قه‌بران دوعایان بۆ بکات و بلیت: سه‌لامی خواتان لی‌ بی‌ت ئه‌ی ئه‌هلی ئیماندارانی قه‌برسان ئیوه‌ له‌ پیش ئیمه‌ رویشتن ئیمه‌ش به‌ ئیوه‌ ده‌گه‌ین خوا له‌ ئیمه‌و ئیوه‌ش خو‌ش بی‌ت، خ‌وای گه‌وره‌ ئیمه‌و ئیوه‌ش عه‌فو بکات، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ئه‌م دوعایه‌ی کردووه‌ نه‌ک فاتیه‌ه‌ی داداییت، ئه‌وجا که‌سانیک بین له‌ لایه‌نیکی تره‌وه‌ مونا‌قه‌شه‌ بکه‌ن ئایا قورئان

بۆ مردوو ده‌چیت یان ناچیت؟ ئیمه باس له‌وه ناکه‌ین بۆ نمونه وایش دابنیین که بیشچیت ئیمه ئه‌و پرسیاره ده‌که‌ین ئایا پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ کردویه‌تی؟ که نه‌یکردییت نایکه‌ین چونکه ئیمه له پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ موسولمان تر نین و نامانه‌ویت پیشی بکه‌وین به هیچ شیوه‌یه‌ک، ده‌مانه‌ویت له دوایی برۆین خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت:

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾
 ﴿آل عمران: ۳۱﴾

واته: ئه‌ی موحه‌مه‌د ﷺ پیمان بلّی ئه‌گه‌ر خواتان خوش ده‌ویت شوینم بکه‌ون ئه‌وا خوای گه‌وره‌یش ئیوه‌ی خوش ده‌ویت و له تاوانه‌کانتان خوش ده‌بییت، نه‌ی فه‌رموو پیشم بکه‌ون ئه‌گه‌ر شتی‌ک نه‌مکردییت بیکه‌ن، ئیمه ئه‌و پرسیاره ده‌که‌ین هه‌ر که‌سی‌ک که فاتیحه داده‌داو ده‌لیت دروسته پرسیاره لی ده‌که‌ین ئایا پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فاتیحه‌ی بۆ ته‌عزیه خویندوو؟ ئایا فاتیحه‌ی له قه‌برساندا خویندوو؟ ئه‌گه‌ر راست ده‌که‌یت و ده‌لیت دروسته یه‌ک فه‌رمووده‌ی سه‌حیحمان بۆ بیته‌وه؟ بیگومان پی نیه که پیت نیهو پیغه‌مبه‌ر ﷺ نه‌یکردوه که نه‌یکردییت نایکه‌ین، وه‌خوله‌فای راشدین به هه‌مان شیوه نه‌ ئیمامی (شافعی نه‌ ئه‌حمد نه‌ ابو حنیفه نه‌ مالیک) که‌سیان نه‌یان کردوه که که‌سیان نه‌یان کردییت ئیمه‌ش نایکه‌ین، له خومانه‌وه شتی‌ک ناکه‌ین که پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ نه‌یکردییت.

پ ۲۲۲ / حوکمی زیندوکردنه‌وه‌ی شه‌وی جه‌ژن وه تاییه‌تکردنی به عیباده‌ت به که‌سانی‌ک که باوه‌ریان وایه که‌وا ئه‌م شه‌وه زیندوو بکریته‌وه‌و ئاوه‌دان بکریته‌وه به عیباده‌ت خپرو ئه‌جرو پاداشتیکی زۆری هه‌یه ئایا ئه‌مه له شه‌رعه‌دا هیچی له‌سه‌ر هاتوو؟

و/ پشتیان به‌ستوه به قه‌ولیک که ده‌یده‌نه پال پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ که هه‌ر که‌سی‌ک دوو شه‌وی دوو جه‌ژنه که زیندوو بکاته‌وه به عیباده‌ت و شه‌ونویژ ئه‌وا دلّی نامریت له رۆژی‌کدا که دلّه‌کانی تیادا ده‌مرن، ئه‌و فه‌رمووده‌یه فه‌رمووده‌یه‌کی (موضوع) هه‌لبه‌ستراوه‌و درۆیه به دم پیغه‌مبه‌ری خواوه ﷺ وه هیچ به‌لگه‌یه‌کیشی له‌سه‌ر نیه که پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ شه‌ونویژی کرد بیته‌ واتا هه‌لساییت ئه‌م شه‌وه‌ی زیندوو کردیته‌وه به عیباده‌ت وه‌کو چۆن شه‌وانی ره‌مه‌زانی زیندوو کردۆته‌وه، قه‌یانا

به‌لام که مروّ عاده‌تی خو‌ی و ابوویت که شه‌وانه ویت‌ی کردوو به شه‌وی جه‌ژنیش بی‌کات، به‌لام
 ئەم شه‌وه تایه‌ت بکه‌ی به عیاده‌ت کردنیکی زیاده‌وه ئەوه بیدعه‌یه که و گومراییه نه‌ک هیدایه‌ت بی‌ت.
پ ۲۲۳ / که‌سانیک له جه‌ژندا زور زیاده مه‌سره‌فی ده‌که‌ن وه ئیسراف ده‌که‌ن و زیاده ره‌وی ده‌که‌ن
له مه‌سره‌ف کردن دا به پیچه‌وانه شه‌وه که‌سانیک له جه‌ژنه‌کانیشدا که هه‌رچه‌نده هه‌بوونن
ده‌ستیان گرتوه‌ته‌وه وه خزمه‌تی مال و مندالی خو‌یان ناکه‌ن ناموژگاریت بو هه‌ردوو لایه‌نه‌که چیه‌؟
 و / ئەوانه‌ی که زیده‌ره‌وی ده‌که‌ن و ئیسراف ده‌که‌ن له خوارندا بی‌ت له خواردنه‌وه‌دا بی‌ت
 ئەوانه براو شوینکه‌وته‌ی شه‌بتانه‌کانن وه‌کو خوی گه‌وره فه‌رموویه‌تی:

﴿إِنَّ الْمُبْتَدِرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ﴾ [الإسراء: ۲۷].

هه‌روه‌ها خوی په‌روه‌ر دگار نه‌هی کردوو له ئیسراف که ده‌فه‌رمی‌ت:

﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾ [الأعراف: ۳۱].

واته: بخون و بخونه‌وه به‌لام زیده‌ره‌وی مه‌که‌ن چونکه خوی گه‌وره ئەوانه‌ی خوش ناوی‌ت که
 زیده‌ره‌وی ده‌که‌ن.

بخو بخوو له روژی جه‌ژن قه‌ینا که به‌لام زیده‌ره‌وی کردن و مه‌سره‌فی به زیاده خوی گه‌وره
 پی خوش نیه‌وه نه‌هی کردوو وه پی ناخوشه‌ مال به زایه‌دان، وه دیسان له‌م شیوه‌یه‌ش هه‌ندی‌ک له
 خوشکان له ئافره‌تانه‌ن له په‌مه‌زاندان نه‌ک له جه‌ژنیشدا له په‌مه‌زان هه‌ر له دوای نو‌یژی نیوه‌ر‌وو
 هه‌یانه هه‌ر له به‌یانیه‌وه ئەم به پی‌اوه‌که‌ی خو‌ی ده‌کات شتی بو بکیشیتنه‌وه له بازار خه‌ریکی خواردن
 دروست کردن ده‌بی‌ت تاوه‌کو کاتی به‌ربانگ روژیکی ته‌واو نه ئاگای له قورئان خویندنه‌ نه ئاگای
 له گو‌یگرتن له قورئانه‌ نه ئاگای له زی‌کرکردنه به‌ل‌کو به در‌یژی پی‌اوه‌که‌ی به‌وه خه‌ریک ده‌کات
 که جو‌ره‌ها خواردن دروست بکات و اتا به راستی ئەوه له مانای په‌مه‌زان نه‌گه‌یشتون وه له‌مانای
 رو‌زوو گرتیش نه‌گه‌یشتون که کاتی خو‌ی به‌وه سه‌رف بکات گونا‌ه‌بار ده‌بی‌ت له‌سه‌ری نه‌ک خیری
 بگاتی والله اعلم .

پ ۲۲۴ / هه‌ر له جه‌ژندا زور جار ده‌وله‌مه‌نده‌کان ئاگایان له‌وه نیه‌ که خه‌لکانیکی زور فه‌قیرو
هه‌ژارو نه‌دار هه‌ن که‌وا ته‌نانه‌ت توانای ئەوه‌شیان نیه‌ که خواردنی جه‌ژنیان ناماده بکه‌ن

ئامۆزگاریتان بۆ ئه‌و ده‌وله‌مه‌ندانه‌ چیه‌؟

و/ ئامۆزگاری بۆ خۆم بۆ ئه‌وان بۆ هه‌موو موسولمانیک که بیر بکاته‌وه فه‌قیرو هه‌زار هه‌یه واتا جه‌ژنیش بۆ ئه‌وه‌یه که موسولمانان هه‌موومان تیکرا دلخۆش بین نه‌ک ته‌نها که‌سیک و دوو که‌سو عائیله‌یه‌ک و دوو عائیله، وه ده‌بی‌ت ئاگامان له فه‌قیره‌کان هه‌بی‌ت إِنْ شَاءَ اللّٰهُ و ئاورپان لی بدریته‌وه، خوای گه‌وره زه‌کات و سه‌رفزه‌ی واجب کردوو ه بۆ ئه‌وه‌ی فه‌قیرو هه‌زاره‌کانیش خواردنیان هه‌بی‌ت، وه زیاتریش له‌وه که مروّفه‌ول به‌دات خیر و سه‌ده‌قه‌و چاکه‌یان له‌گه‌ل بکات، مالیک جلی جوانی نیه پۆشاک‌ی نیه پۆشاک‌یان بۆ بکری‌ت إِنْ شَاءَ اللّٰهُ سه‌ردانیان بکری‌ت که‌وا پیویست بکات که که‌سیان نه‌بی‌ت و فه‌قیر بن ئه‌وه به‌راستی کاریک‌ی خیر ه‌ی إِنْ شَاءَ اللّٰهُ به‌لام نه‌ک مه‌به‌ستمان ئه‌و سه‌ردانه‌یه که هه‌ر له نوێژی جه‌ژن دئیته‌وه جار‌ی نانی جه‌ژنت نه‌خواردوو ته‌ماشای ده‌که‌یت خه‌لک ده‌ده‌ن به‌سه‌ری یه‌کتردا، وه ده‌بی‌ت هه‌رچی مالی گه‌ره‌که‌که‌یه سه‌ردانی بکری‌ت، ئه‌وه به‌راستی هه‌یج به‌لگه‌یه‌کی له‌سه‌ر نیه‌و مه‌شه‌قه‌ته‌و پیویست به‌وه ناکات، ئه‌و هه‌موو ئه‌زیه‌ته‌وه به‌تایه‌تیش که‌ پیاوان دینه‌ نوێژ وه ئافره‌تانیش که‌ دینه‌ نوێژ سوننه‌ت وایه که له مزگه‌وت پیروزیابیان له یه‌کتر کرد إِنْ شَاءَ اللّٰهُ نوێژیان به‌یه‌که‌وه کرد ئه‌وا با کۆتایی به‌وه به‌یتری‌ت إِنْ شَاءَ اللّٰهُ، پاشان تو خزمیکت هه‌یه که‌سیکت هه‌یه بۆ نمونه پیویسته سه‌ردانی بکه‌یت یان که‌سیکی لیقه‌وماو هه‌یه که‌سیکی خاوه‌ن موسیبه‌ت هه‌یه سه‌ردانی بکه‌یت به‌هه‌رحال ئه‌وه خیرت ده‌گات، به‌لام هه‌موو مالیک سه‌ردانی یه‌کتر بکه‌ن و چوکلێت له یه‌کتر وه‌ربگرن و شیرنی له‌یه‌کتر به‌خشنه‌وه ئه‌وا به‌راستی کاریکه‌ماندوو بوون و مه‌شه‌قه‌ته‌ خوای گه‌وره ئه‌و مه‌شه‌قه‌ته‌ی له‌سه‌ر دانه‌ناوین، بۆیه ئامۆزگاریم بۆ موسولمانان ئه‌وه‌یه ئیکتفا به‌وه بکه‌ن إِنْ شَاءَ اللّٰهُ پیاوان و ئافره‌تان له مزگه‌وت پیروزیابی له یه‌کتر بکه‌ن و زیاتر له‌وه نا ته‌نها ئه‌گه‌ر خزمانی یه‌کتر و که‌سانیکی پیویست بیکه‌ن، وه ئامۆزگاریشم بۆ موسولمانان ئه‌وه‌یه ئاگیان له نوێژی جه‌ماعه‌ت بی‌ت له جه‌ژندا، وه له‌دوای جه‌ژنیش دوای ره‌مه‌زان به‌گشتی چۆن له مزگه‌وت له ره‌مه‌زانان ئاگیان له مزگه‌وت بوو با دوای ره‌مه‌زانیش مزگه‌وته‌کان چۆل نه‌که‌ن، چونکه مروّفی موسولمان کاتیک خوا خۆشی ده‌وی‌ت که ئه‌گه‌ر عیباده‌تیکی کرد به‌رده‌وام بی‌ت له‌سه‌ری:

(أحب الأعمال إلى الله تعالى أدومها وإن قلّ) به‌رده‌وامی له‌سه‌ر عیبادت له‌سه‌ر نویژی
جه‌ماعه‌ت که واجب‌ه وه مروّف به‌رده‌وامی هه‌بیّت ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ
الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزِنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾ [فصلت: ۳۰].

واته: نه‌وانه‌ی که ئیمانیان هه‌یه‌و ته‌قوایان هه‌یه‌و به‌رده‌وامیان هه‌یه‌و فریشته‌کان له‌کاتی گیان
کیشاندا داده‌به‌زنه سه‌ریان و پییان ده‌لین مه‌ترسن و خه‌فه‌ت مه‌خون و موژده بیّت لیبتان به‌و به‌هه‌شته‌ی
که په‌یمانتان پیدراوه.

جا ناموژگاری بو خوّم و بو موسولمانان دوای ره‌مه‌زانیش به‌رده‌وامیمان هه‌بیّت وه یه‌کیک له
دیاریده‌کانی به‌رده‌وامی پابه‌ند بوئمانه به‌ جه‌ماعه‌ت و مزگه‌وته‌وه والله اعلم .

باسی شه شه لآن

پ ۲۲۵ / فه‌زلی شه‌شه‌لان چیه؟ وه‌ حیکمه‌ت له‌ شه‌شه‌لان چیه؟

یه‌ کیک له‌ دیاریده‌کانی به‌رده‌وامی به‌رۆژوو بوونی شه‌ش رۆژی دوا‌ی رهمه‌زانه‌ که پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فه‌رمیت: (عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِتًّا مِنْ شَوَّالٍ كَانَ كَصِيَامِ الدَّهْرِ")^(۱۰۶).

واته: هه‌رکه‌سیک مانگی رهمه‌زان به‌ رۆژوو بی‌ت وه‌ شه‌ش رۆژی شه‌والیش تیایدا به‌رۆژوو بی‌ت نه‌وه وه‌کو سالیک به‌رۆژوو بی‌ت وایه، بۆ نه‌وه‌ی که ئیمه‌ به‌رده‌وام بین له‌سه‌ر عیاده‌ت و له‌ مانگی رهمه‌زاندایا خواپه‌رسته‌یه‌که‌مان کۆتایی پی‌ نه‌یه‌ت و به‌نده‌ی خوا بین نه‌که‌ به‌نده‌ی رهمه‌زان بین و له‌ هه‌موو کاتیکیش له‌ دوا‌ی رهمه‌زانیش ئاگامان له‌ خوا بی‌ت.

پ ۲۲۶ / مه‌رجه‌ ئهم شه‌ش رۆژه‌ له‌ دووهم رۆژی جه‌ژنه‌وه‌ ده‌ست پی‌ بکات؟

و/ مه‌رج نیه، وه‌ مه‌رجیش نیه به‌سه‌ر یه‌که‌وه‌ بی‌ت، وه‌ گرنگ به‌ردوام بوونه له‌سه‌ر عیاده‌ت إِنْ شَاءَ اللَّهُ وه‌ له‌ هه‌مووشی گرنگتر به‌رده‌وام روو له‌ خوا بین و خوا بپه‌رستین وه‌ شوین سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ری خوا بکه‌وین ﷺ، وه‌ که فه‌رموویان خواو پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ وایان فه‌رموو قورئان و فه‌رموو ده‌ملکه‌چی بین و موناغه‌شه‌ نه‌که‌ین، نه‌لین باوکمان، باپیرمان، عاده‌تمان، نه‌نکمان، داپیره‌مان، داب و نه‌ریتمان، مه‌زه‌به‌که‌مان، نه‌و شتانه‌ نه‌که‌ینه به‌لگه‌ بۆ ره‌ت کردنه‌وه‌ی ئایه‌ت و فه‌رموو ده‌کانی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ، چونکه پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فه‌رموویت: دوو شتم بۆ به‌جی هیشتون هه‌ر که‌سیک ده‌ستیان پیوه‌ بگری‌ت قه‌ت گومرا نابیت ئه‌وانیش بریتین له‌ (قورئان و سوننه‌ت) جا نامۆزگاریم نه‌وه‌یه ده‌ستیان پیوه‌ بگری‌ن خوا‌ی گه‌وره هیدایه‌تمان بدات .

(۱۰۶) أخرجه أحمد (۴۱۷/۵ رقم ۲۳۵۸۰) وعبد بن حميد (ص ۱۰۴ رقم ۲۲۸) ومسلم (۸۲۲/۲ رقم ۱۱۶۴) وأبو داود (۳۲۴/۲ رقم ۲۴۳۳) والترمذی (۱۳۲/۳ رقم ۷۵۹) وقال: حسن صحيح . والنسائی فی الكبرى (۱۶۳/۲ رقم ۲۸۶۲) وابن ماجه (۵۴۷/۱ رقم ۱۷۱۶) وابن حبان (۳۹۶/۸ رقم ۳۶۳۴) .

ناوه‌رۆك

- مانگی ره‌مه‌زان ۵
- رۆژووگتن ۱۶
- نویری ته‌راویح ۸۵
- ئیعتکافکردن ۹۷
- لیلة القدر ۱۰۹
- زه‌کاتی سه‌رفتره ۱۲۲
- چه‌ژن ۱۳۴
- باسی شه‌شه‌ئان ۱۶۸
- ناهه‌رۆك ۱۷۰